

Kaisu Kumpulainen

Kylätoiminta ja
aktiivisen kylän tuottaminen

Kaisu Kumpulainen

Kylätoiminta ja
aktiivisen kylän tuottaminen

Esitetään Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi yliopiston Historica-rakennuksen salissa H320
joulukuun 8. päivänä 2012 kello 12.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄ 2012

Kylätoiminta ja
aktiivisen kylän tuottaminen

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN EDUCATION, PSYCHOLOGY AND SOCIAL RESEARCH 457

Kaisu Kumpulainen

Kylätoiminta ja
aktiivisen kylän tuottaminen

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄ 2012

Editors

Jussi Kotkavirta

Department of Social Sciences and Philosophy, University of Jyväskylä

Pekka Olsbo, Ville Korhakangas

Publishing Unit, University Library of Jyväskylä

URN:ISBN:978-951-39-4972-3
ISBN 978-951-39-4972-3 (PDF)

ISBN 978-951-39-4971-6 (nid.)
ISSN 0075-4625

Copyright © 2012, by University of Jyväskylä

Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä 2012

ABSTRACT

Kumpulainen, Kaisu

Village action and the production of an active village

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2012, 165 p.

(Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research,

ISSN 0075-4625; 457)

ISBN 978-951-39-4971-6 (nid.)

ISBN 978-951-39-4972-3 (PDF)

The aim of the research is to study *what is an active village*, as constructed through village action. The village action movement was established in the 1970s and it has since grown, proving to be an effective way to organise local development activities and promote the vitality of rural areas. Village associations are local *strategic communities*, and they have displaced traditional rural associations as the organisers of local cooperation.

The data of the study can be divided into two parts. First, national village action programmes and the Village of the Year competition include texts through which the rationality of governing is studied. The second part of the data, collected from three villages, focuses on local definitions and practices. These villages have received awards for their work in the provincial Village of the Year competition. Theory-oriented content analysis has been used as the method. Foucauldian governing analysis and Henri Lefebvre's theory of social space were used as a theoretical background when analysing the data.

The results of the study can be classified in terms of three phenomena: *strengthening of entrepreneurial culture*, *networking* and *institutionalisation*. These processes can be found in every aspect of the analysed data. Entrepreneurial culture means how the norms and values of the market economy have become a part of local development work. The images of villages have become more important, and adoption of the entrepreneurial attitude has brought a specific approach to local development. Active villages are not isolated local communities, but spaces closely networked with the surrounding world; this is particularly apparent in the hospitality and openness of villages. The activeness of villages manifests as local institutionalisation and development, which means increasing structures and mechanisms of cooperation and the social system. This is reflected in terms of renovating village houses, outdoor areas and landscapes, as well as more official, difficult and bureaucratic practices.

The results of the study suggest that strategic development work makes village associations more efficient and powerful. However, a change in the nature of action can also pose a threat to the long-term engagement, if local people find it too exhausting, boring and difficult. Many villages are unable to fulfil the high criteria of activeness, raising the question of unequal regional development.

Keywords: active village, social space, strategic community

Author's address	Kumpulainen Kaisu Department of Social Sciences and Philosophy University of Jyväskylä kaisu.kumpulainen@jyu.fi
Supervisors	Professor Anita Kangas Department of Social Sciences and Philosophy University of Jyväskylä
Reviewers	Professor Pertti Rannikko Department of Environmental Sciences University of Eastern Finland Docent Olli Rosenqvist Kokkola University Consortium Chydenius University of Jyväskylä
Opponents	Professor Jouni Häkli School of Management University of Tampere

ESIPUHE

Väitöskirjaprojektini sai alkunsa vuonna 2007 Kulttuurinen kestävyys maaseudulla (KULKEMA) tutkijakoulussa. Suomen Kulttuurirahaston, Jyväskylän yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston rahoittamasta koulutusohjelmasta saamani kolmevuotinen apuraha mahdollisti omaan tutkimusaiheeseen keskittymisen, ja se tarjosi monitieteisen ympäristön maaseudun ajankohtaisten kysymysten pohtimiseen. Vuoden 2010 työskentelin Sosiaalitieteiden valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman (SOVAKO) rahoituksella. Väitöskirjan viimeistelyn mahdollistivat Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmältä (YTR) ja Jyväskylän yliopiston Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitokselta saamani tuki. Rahoitukset mahdollistivat täyspäiväisen tutkimustyön tekemisen, josta olen kiitollinen edellä mainituille tahoille.

Kiitos ohjaajalleni professori Anita Kankaalle hedelmällisestä yhteistyöstä ja vuoropuhelusta. Kiitokset myös professori Marja Järvelälle arvokkaista kommentteista ja esitarkastajille professori Pertti Rannikolle ja dosentti Olli Rosenqvistille rakentavasta palautteesta, jonka pohjalta oli kannustavaa viimeistellä väitöskirja lopulliseen muotoonsa. Erityiskiitos KULKEMA:n koordinaattorille Katriina Soinille väsymättömästä tekstien lukemisesta, kommentoinneista ja keskusteluista. Kulkeman seminaarien lisäksi kulttuuripolitiikan tohtorikoulutusseminaarit ovat olleet tärkeä keskustelun ja oppimisen paikka. Kiitän kaikkia tähän prosessiin osallistuneita.

Kiitän työtovereita siitä, että he ovat tehneet yliopistosta oppimisympäristön lisäksi työyhteisön. Iso kiitos väitöskirjaprojektistani kuuluu Keski-Suomen Kylät ry:lle, ja erityisesti Sirpa Pekkariselle, jotka ottivat minut ystävällisesti mukaan toimintaansa ja johdattivat kylätoiminnan ihmeelliseen maailmaan. Kiitokset Huikon kyläseuralle, Ylä-Muuratjärven kyläseuralle ja Kynämöisten seudun kyläyhdistykselle, kun toivotitte minut tervetulleeksi toimintaan. Suurin kiitos väitöstyöni valmistumisesta kuuluu tutkimusmatkoillani kohtaamilleni kylätoimijoille, kyläläisille ja maaseudun kehittäjille, joiden innostus ja voima motivoivat jatkamaan maaseudun ihmettelemistä ja tutkimista myös tulevaisuudessa.

Jyväskylässä 14.11.2012
Kaisu Kumpulainen

KUVIOT

KUVIO 1	Henri Lefebvren sosiaalisen tilan triadi (Halfacree 2006; 2007).....	34
KUVIO 2	Tilan, yhteisön ja hallintavallan suhde aktiivisen kylän tuottamisessa	49
KUVIO 3	Aktiivinen kylän tarkastelu triangulaation avulla.....	57
KUVIO 4	Sosiaalisen pääoman oppimisportaat (Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007, 46).	75
KUVIO 5	Aktiivisen kylän osa-alueet.	93
KUVIO 6	Kylätoiminnan tehtävät kyläyhdistysten puheenjohtajien haastatteluissa.	115
KUVIO 7	Aktiivisen kylän kulttuuriset ulottuvuudet Ulf Hannerzin (1992, 7) jaottelun mukaan.....	129
KUVIO 8	Aktiivisuuden ilmentymät ja kylän hallinnallinen rakentuminen.	133

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Kylätoimikuntien määrän kehitys koko maassa (Palonen 1992, 7).	22
TAULUKKO 2	Rekisteröityjen kyläyhdistysten ja rekisteröitymättömien kylätoimikuntien lukumäärä vuosina 2007-2010 (www.kylatoiminta.fi).....	25
TAULUKKO 3	Hankerahoituksen kokonaisarvo kylien kehittämiseen (sisältäen myös yksityisrahaa ja talkootyötä) (www.suomenkylatoiminta.fi).....	25
TAULUKKO 4	Tutkimuksen aineistot.....	58
TAULUKKO 5	Kylän aktiivisuuden ilmentymät.....	131

SISÄLLYS

ABSTRACT

ESIPUHE

KUVIOT JA TAULUKOT

SISÄLLYS

1	KYLÄTOIMINTA TUTKIMUSKOHTENA	9
1.1	Tutkimusasetelma.....	10
1.2	Suomalainen kylätutkimus	14
1.3	Kylätoimintatutkimus.....	17
1.4	Kylätoiminnan vaiheet.....	19
1.4.1	Kylätoiminnan juuret kyläläisten kansalaiskasvatuksen ja yhdistystoiminnan perinteessä	19
1.4.2	Kylätoimintaliikkeen synty vastauksena maaseudun autioitumiseen	21
1.4.3	Kylätoiminta liitetään maaseutupolitiikan verkostoon.....	23
1.4.4	Kyläyhdistysten kasvava vastuu	26
2	AKTIIVISEN KYLÄN HALLINNALLISUUDEN RAKENTUMINEN	28
2.1	Kylä tilana	29
2.2	Kylä maaseututilana.....	32
2.3	Kylä sosiaalisena tilana	33
2.3.1	Havaittu kylä	35
2.3.2	Käsitteellistetty kylä.....	36
2.3.3	Eletty kylä.....	37
2.4	Kylätoiminnan hallintarationaliteetti	39
2.5	Paikalliset hallintatekniikat.....	42
2.6	Strateginen yhteisö	44
2.7	Tilan ja yhteisösubjektin suhteesta.....	47
3	TUTKIMUKSEN METODI JA AINEISTO.....	51
3.1	Keski-Suomen Vuoden Kylät.....	51
3.2	Aktiivisen kylän triangulaatio	56
3.3	Käsitteellistetyn aktiivisuuden tutkiminen.....	59
3.4	Paikallisen aktiivisuuden tutkiminen.....	61
4	AKTIIVINEN KYLÄ POLIITTISENA PROJEKTINA	63
4.1	Kansalliset kylätoimintaohjelmat ja kylien vastuullistaminen	65
4.2	Kulttuuri kansallisissa kylätoimintaohjelmissa	67
4.3	Kylätoimintaohjelmien määrittämät paikalliset arvot	69
4.4	Kylien muutos ja ongelmat	72
4.5	Kyläyhdistysten subjektin rakentaminen.....	74
4.6	Maaseutu aktiivisten kansalaisten tuottamisen tilana	78

5	AKTIIVISEN KYLÄN IDEAALIMALLI	81
5.1	Vuoden kylä kilpailun tuottamat kriteerit aktiiviselle kylälle	84
5.1.1	Kyläsuunnittelu	84
5.1.2	Kylähankkeet	85
5.1.3	Kylä hyvinvoinnin tuottajana.....	86
5.1.4	Kulttuuriperintö	88
5.1.5	Kylähenki.....	90
5.2	Aktiivisen kylän representaatio.....	92
6	AKTIIVISEN KYLÄN PAIKALLISET TEKNIIKAT	95
6.1	Yhdistystoiminta.....	96
6.2	Kyläsuunnittelu.....	98
6.3	Hanketoiminta	101
6.4	Kylän tiedottaminen.....	104
6.5	Paikallinen kulttuuri	107
7	PAIKALLISEN VASTUULLISUUDEN RAKENTUMINEN	111
7.1	Kyläyhdistyksen omaksumat tehtävät	112
7.2	Yhteisösubjektin muutos	116
7.3	Aktiivinen kylä prosessina	118
7.4	Talonpoikais- ja kehitysdiskurssia	120
7.5	Kuntasuhde osana itsemäärittelyä	122
8	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ AKTIIVISESTA KYLÄSTÄ	126
8.1	Kulttuuri aktiivisuuden rakennuksen välineenä	128
8.2	Aktiivisen kylän luonne.....	130
8.3	Aktiivisen kylän hallinnallinen rakentuminen	133
9	LOPUKSI	135
10	LÄHTEET	147
11	LIITTEET	160

1 KYLÄTOIMINTA TUTKIMUSKOHTENA

Suomalainen kylätoiminta on menestystarina; vuonna 2010 Suomessa toimi aktiivisesti noin 2800 kyläyhdistystä ja kylähankkeisiin käytettiin rahaa 38 miljoonan euron verran (Suomen Kylätoiminta ry:n kotisivut). Summa sisältää hanke-
tukien lisäksi yksityisen rahoituksen ja kylien paikallisen talkootyön. Mediasta voi lukea tarinoita kylistä, joissa asuu iloisia ja onnellisia ihmisiä kauniissa maaseutumaisemassa. He toimivat yhdessä ja nauttivat harmonisesta elämästä, johon kiivas ja hektinen kaupunkielämälle tyypillinen rytmi ei ylety. Itsekin olen tutkijana häikäistynyt monta kertaa vieraillessani aktiivisten kyläyhdistysten tapahtumissa ja kunnostetuilla kylätaloilla. Paikalliset ihmiset ovat omistautuneet kylänsä kehittämiseksi, eivätkä laske talkootunteja yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Lisäksi kylillä on sellaista yhteisöllisyyttä ja paikan tuntua, jota harvoin tapaa kaupunkiympäristössä.

Tutkijan näkökulmasta nämä kyläyhdistykset näyttävät mielenkiintoisena ja moniulotteisena ilmiönä. Aktiiviset kylät eivät ole yhteiskunnallisia tai hallinnallisia ongelmia, vaan päinvastoin, toiminnan ja kehityksen aikaansaajia. Ne ovat samalla esimerkkitaipauksia siitä, miten yhteiskunnan ja politiikan muutokset tuottavat uudenlaisia hallinnan käytäntöjä. Yleensä tutkimuksen kohteeksi valitaan yhteiskunnallisia ”ongelmia”, joiden analysoimisella pyritään löytämään keinoja niiden poistamiseen. Hallinta toimii kuitenkin samaan aikaan sekä pyrkimällä ratkomaan ongelmia, että edistämällä ja tuke-
malla ”myönteistä kehitystä”. Ongelmien ja tavoiteltavan kehityksen määrittely tapahtuu aina vallitsevan hallintarationaliteetin mukaan. Myös aktiivisten kylien - ja myös passiivisten - määrittely on yhteydessä hallintavallan ilmene-
miseen yhteiskunnassa.

Hallinta tarkoittaa kaikkea ihmisten käytöksen ohjailua, tapahtui se sitten instituutioiden, yhteisöjen, kulttuurin tai yksilöiden itsensä kautta (Dean 1999, 11; Foucault 1998, 97). Suurin osa hallinnan rakenteista ja käytännöistä on osa meidän jokapäiväisiä käytäntöjämme ja itsestään selvyyksiä, joista emme ole edes tietoisia. Pysin väitöskirjassani käsitteellistämään ja liittämään kylätoiminnan sen hallinnalliseen kontekstiinsä ja tuomaan näin näkyväksi niitä hallinnan mekanismeja ja rationaliteettia, joita siihen liittyy. Kylien kehittämisessä ei ole

kyse pelkästään yksittäisestä maaseutua koskevasta ilmiöstä, vaan aktiivisen kansalaisuuden politiikkaan liittyvästä yhteiskunnan hallintamentaliteetin muutoksesta. Kansalaisuus määrittyy uusliberalistisessa kehityksessä yhä enemmän yksilön oikeuksien lisäksi velvollisuuksien kautta (Saastamoinen 2006). Yksilöiden lisäksi yhteisöiltä edellytetään aktiivista osallistumista ja vastuunottoa omasta hyvinvoinnistaan.

Kyläyhdistykset, jotka ottavat vastuun paikallisesta kehityksestä, ovat aktiivisen kansalaisuuden ihanteen mukaisia aktiivisia yhteisöjä, jotka tuottavat aktiivisia tiloja, eli aktiivisia kyliä, toiminnallaan. Se mikä näyttäytyy ulospäin tilojen aktiivisuutena, on aina lähtöisin ihmisten ja yhteisöjen aktiivisuudesta. Tila on sosiaalinen prosessi, joka koostuu tilan tuottamisen tavoista, sosiaalisista rakenteista, yksilöiden kokemuksista ja paikallisesta toiminnasta (Lefebvre 1991; Massey 2008, 30). Ne ovat osa hallintavallan toteutumista paikallisella tasolla. Tilat ovat toiminnan tuloksia eli objekteja, jotka syntyvät erilaisten käytäntöjen kautta (Andersson 1997; Halfacree 2006; 2007). Ne ovat myös välineitä, jonka avulla ohjailaan ihmisten käyttäytymistä ja saadaan aikaan haluttua toimintaa (Foucault & Rabinow 1989; Lefebvre 1991, 51), eli tässä tapauksessa aktiivisuutta.

Yhteiskunnallisia menestystarinoita on tarkasteltava myös kriittisesti, ja mitä positiivisempaa ja konsensushakuisempaa yhteiskunnallinen keskustelu on, sitä tärkeämpää on tuoda esille myös ilmiöiden muut ulottuvuudet. Paikallisen aktiivisuuden ja kehittämisen korostamisella on myös toinen puoli. Samaa aikaa kun yksilöitä ja paikallisyhteisöjä kannustetaan ottamaan enemmän vastuuta, yhteiskunnassa tapahtuu rakenteellisia uudistuksia, jotka ohentavat hyvinvointiyhteiskunnan perustaa. Julkisen vallan vastuuta pyritään siirtämään yksilöille, yhteisöille ja markkinoille. Yksilöiden ja yhteisöjen vastuullistaminen ei tarkoita sitä, että kaikista yhteiskunnan jäsenistä tulisi aktiivisia ja hyvinvoivia. Osa ei kykene vastaamaan aktiivisuuden vaatimukseen, ja tästä seuraa aukkoja hyvinvoinnin ja kansalaisten oikeuksien toteutumiseen. Passiiviset yksilöt eivät pysty tai suostu kehittämään itseään yhteiskunnan ja hallintamentaliteetin vaatimusten mukaisesti, ja ne rakentuvat yhteiskunnallisiksi ongelmiksi syrjäytyessään esimerkiksi koulutuksesta ja työelämästä. Vastaavasti passiiviset kylät eivät ota vastuuta paikallisesta kehityksestä tai kehittämistoiminnasta.

1.1 Tutkimusasetelma

Paikallisesta aktiivisuudesta ja kolmannesta sektorista toivotaan vastausta hyvinvointiyhteiskunnan aukkoihin (Cederlöf 2010; Pihlaja 2010). Kuntien ei uskota pystyvän selviytymään tulevaisuudessa kaikista kansalaisten tarvitsemista hyvinvointipalveluista. Maaseudulla tämä näkyy konkreettisesti siinä, miten kyläyhdistyksiä tuetaan ja myös velvoitetaan ottamaan enemmän vastuuta paikallisesta kehityksestä ja hyvinvoinnista (Sirkkala 2006; Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008). Esimerkiksi erilaisilla hankkeilla pyritään kannustamaan ky-

läyhdistyksiä paikallisten palvelujen uudelleen järjestämiseen yhteistyössä kuntien ja seurakuntien kanssa (www.voimistuvatkylat.fi). Suomen kylätoiminta ry tarjoaa koulutuksia yhdistystoimijoille välittäjäorganisaationa olemisesta, jolloin paikallisilla sopimuksilla pystyttäisiin tuottamaan mm. hoivapalveluja, ympäristön kunnostukseen liittyviä sekä tie- ja metsätöitä.

Kyläyhdistysten kannustamisessa paikallisten hyvinvointipalvelujen tuottamiseen ei ole kyse pelkästään käytännön ratkaisujen etsimisestä paikallisiin ongelmiin, vaan laajemmasta poliittisesta hallintarationaliteetista, jossa vastuu siirretään julkiselta sektorille yksilöille ja yhteisöille (Lehtola 2001, 144; Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002). Samalla rakennetaan uudestaan kansalaisuutta, yhteiskunnallista kehityksen ja ongelmien tulkintaa (Dean 1995; Marinetto 2003; Rose 2000) sekä määritellään sitä, kenen vastuulla näiden ongelmien ratkaisu on, ja ketkä ylipäätään ovat siihen kykeneviä. Kansalaisilta edellytetään aktiivista osallistumista oman hyvinvointinsa ja paikallisen kehityksen edistämiseen. Tällöin paikallinen passiivisuus rakentuu hyvinvointia uhkaavaksi ongelmaksi. Kyläyhdistyksiä pidetään kompetentteina toimijoina ottamaan vastuuta maaseudun palveluiden tuottamisesta.

Kyläyhdistykset ja kylät ovat paikkoja, joissa konkreettisesti rakennetaan aktiivisen kansalaisuuden politiikkaa. Aktiiviset kylätoimijat ovat ottaneet vastuuta paikallisesta kehittämisestä ja kylänsä säilyttämisestä. Suomalainen kylätoiminta on saanut myös kansainvälistä tunnustusta työstään maaseudun kehittämiseksi ja paikallisen aktiivisuuden onnistumisesta (Halhead 2004, 23), mikä tekee siitä hallinnan prosesseista kiinnostuneella tutkijalle ihannekohteen aktiivisen kansalaisuuden politiikan prosessien tarkastelulle. Samalla kun paikallisyhteisöt kehittävät ja pelastavat kotikyliään, ne myös toteuttavat ja tuottavat uutta hallinnan kulttuuria. Kylän sisäinen elämä kohtaa laajemman yhteiskunnallisen rationaliteetin, jonka vaatimuksiin sen täytyy sopeutua ja aktiivisesti vastata, jos se haluaa pysyä kehityksen mukana eli turvata kylän elinvoimaisuuden.

Kyläläisten huoli kotipaikkansa tulevaisuudesta ja tahto kylänsä kehittämiseen on integroitu Suomessa osaksi maaseutu- ja aluepolitiikan verkostoja ja ohjelmia. Valtakunnallinen maaseutupolitiikka toteuttaa Euroopan unionin maaseutupolitiikan linjausta ja sen instrumentteina toimivat pääasiassa Euroopan unionin aluekehittämisen rahastot (erityisesti yhteisöaloite Leader). Maaseutupolitiikka on taas yhteydessä Euroopan unioni muihin politiikan sektoreihin, kuten talous- ja sosiaalipolitiikkaan. Lisäksi Euroopan unionin ja Suomen kansallinen politiikka ovat osa vallitsevan uusliberalistisen hallintarationaliteetin toteuttamista (Patomäki 2007), sekä pyrkimällä vastaamaan vapaan markkinatalouden tuomiin haasteisiin että edistämällä sitä aktiivisesti. Aktiivisen kansalaisuuden edistäminen on yksi Euroopan unionin tavoitteista, johon se on pyrkinyt mm. komission ohjelmatyöllä (Citizenship Programme 2007-2013).

Kylätoiminnan tuottama ”kylä” on erityinen luonteeltaan. Kyläyhdistysten toiminnan kautta kylä näyttäytyy aktiivisena alueensa kehittämiseen sitoutuneena paikkana, mikä on osa maaseudun kehittämisen ja maaseutupolitiikan tavoitteita. Väitöskirjatutkimukseni tavoitteena on tutkia, *minkälainen on aktiivi-*

nen kylä. Tutkimustehtävä jakautuu alakysymyksiin, jotka tuottavat tietoa aktiivisen kansalaisuuden rakentumisen prosessista maaseudulla.

Tarkemmat tutkimuskysymykset:

- Minkälaiden prosessien ja käytäntöjen kautta ”aktiivisia kyliä” tuotetaan?
- Mikä on kulttuurin merkitys aktiivisen kylän rakentumisessa ja kehityksessä?
- Miten aktiivisuus ilmenee kylien ja kyläyhdistysten toiminnassa?
- Miten aktiivinen tila ja paikallisyhteisö rakentuvat hallinnallisesti?

Foucaultilainen hallinnan määritelmä (Dean 1999, 11; Foucault 1998, 97), jossa valta nähdään moniulotteisena ja kaikkialla läsnä olevana ilmiönä, kuvaa parhaiten suomalaisella maaseudulla tapahtunutta hallintakulttuurin muutosta. Hallinta ja valta yhteiskunnassa eivät tapahdu pelkästään ylhäältä alaspäin tulevina ohjeistuksina ja säädöksinä. Yhtä tärkeää kuin on lukea poliittisia ohjelmia ja niiden sisältöjä, on tutkia myös sitä, miten hallinta konkretisoituu paikallisten toimijoiden käytännöissä, kulttuurissa, kokemuksissa ja itsemäärittelyssä. Kylätoiminnassa tämä korostuu erityisesti, koska maaseudun kehittäminen perustuu omaehtoisuuteen ja paikalliseen vapaaehtoistoimintaan. Ihmiset eivät toimi pakosta tai velvollisuudesta, vaan omasta tahdosta. Aktiivisilla kylillä kansalaiset hallitsevat itse itseään ohjaamalla toimintaansa kohti omaksumiaan päämääriään ja tavoitteitaan.

Kylien hallinnallista rakentumista voidaan tarkastella joko kylän sisäisinä valtasuhteina, konflikteina ja toiminnan ohjautumisena, tai sitten kylän suhteena ympäröivää yhteiskuntaan. Kyläyhdistysten aktiivisuus on yleensä vain osan kyläläisten aktiivisuutta ja toimijuutta, vaikka se näyttäytyykin koko kylän ominaisuutena. Lisäksi myös aktiivisten kylien sisällä on erilaisia valtasuhteita ja konflikteja, eikä asioiden organisoiminen ja ihmisten aktivointi ole niin mutkatonta kuin miltä se esimerkiksi median rakentamisessa tarinoissa näyttää. Myös vanhat poliittiset ja maanomistamiseen liittyvät jaot voivat rajoittaa kyläläisten yhteistyötä. Kyläyhdistykset mahdollistavat kaikkien halukkaiden osallistumisen, mutta se ei tarkoita että näin tapahtuisi. Kun puhun aktiivisista kyläläisistä, kansalaisista tai kylätoimijoista, se tarkoittaa kylillä aktiivisesti toimivia yksilöitä, ei kaikki kylillä asuvia ihmisiä. Samaten tutkimukseni tuottama määritelmä kylästä ei ole universaali, vaan se tarkastelee kylää tilana suhteessa maaseutupolitiikan normeihin.

Olen rajannut tutkimusasetelmastani ulos kylän sisäisen hallinnan, ja keskityn kylän hallinnalliseen rakentumiseen suhteessa ulkopuoliseen maailmaan eli tässä tapauksessa maaseutupolitiikkaan ja laajempaan aktiivisuutta tuottavaan hallintarationaliteettiin. Peilaan esimerkiksi aktiivisten toimijoiden itsemäärittelyä suhteessa kansallisiin kylätoimintaohjelmiin, enkä muiden kyläläis-

ten itsemäärittelyyn tai vertaa niitä keskenään. Tutkimuksessa informantteina toimivat kyläyhdistysten puheenjohtajat edustavat kylää ulospäin ja tuottavat näin aktiivisen kylän representaatiota eli aktiivista kylää abstraktina tilana. Aktiivisten kylien sisäinen hallinnallinen rakentuminen on sinänsä mielenkiintoinen ja tärkeä näkökulma, mutta koska olen kiinnostunut siitä, miten ylhäältä tuotettu aktiivisuuden politiikka rakentaa paikallista tilaa ja yhteisöä, ovat kylän suhteet laajempaan yhteiskuntaan tutkimuskysymysteni kannalta relevantimpia.

Kyläyhdistykset ovat paikallisia yhteisöjä, joiden kautta toimintaa organisoidaan ja hallintavalta toimii. Niillä on merkittävä rooli paikan ja paikallisen identiteetin eli itsemäärittelyn rakentumisessa, mikä on sidoksissa myös hallinnan toteutumiseen. Kylä erityisenä paikkana ja paikkaan liittyvät merkitykset korostavat sen erityistä luonnetta paikallisena yhteisönä. Sosiaalisten kiinteiden paikallisyhteisöjen hävitessä yhteisöjen luonteessa korostuu niiden kulttuurinen rakenne ja symboliikka (Hautamäki 2005, 8-9; Holmila 2001; Holmila 2003). Määrittelen kulttuurin tässä tutkimuksessa merkitysjärjestelmiksi (Barker & Galasinski 2001, 3-4; Hannerz 1996; Siivonen 2008; Williams 1982, 208-209), jotka liittyvät paikkaan eli kylään. Kulttuurin avulla ihmiset tulkitsevat maailmaa. Siinä kohtaavat yksilöiden kokemukset ja merkitykset sekä sosiaalinen ja julkinen toiminta (Hannerz 1992, 3-10). Hannerz (1996, 17-29) tekee käsitteellistä eroa globaalin ja paikallisen välille, eli hänelle paikallinen on jotain konkreettisempaa, aistittavampaa, kokemuksellisempaa, kasvokkain tapahtuvampaa kuin esimerkiksi globaalit kulttuuriteollisuuden ja median kautta levittyvät ”kulttuuriset virrat”. Paikallinen kulttuuri aktiivisilla kylillä ilmenee erityisesti yhteisöllisyytenä, paikallisena identiteettinä, kulttuuriperintönä, kulttuurin tuoteistamisena, kulttuuritoimintoina ja arvoina. Kyläyhdistykset ovat paikallisyhteisöjä, joissa kylään liittyvät merkitykset ovat osa paikallisen identiteetin ja ”tahtotilan” rakentumista. Kylien omaehtoisessa kehittämistoiminnassa eli itsehallinnan käytännöissä on kulttuurilla keskeinen rooli, ja siksi tutkimuskysymyksissä on erikseen alakysymys, joka keskittyy kulttuurin tarkasteluun. Aktiivisten kylien hallinnallinen rakentuminen tapahtuu siis erilaisten ja eritasoisten prosessien kautta ja niiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa

Aineistoni voidaan jakaa karkeasti kahteen osaan. Valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat ja Vuoden Kylä -kilpailun materiaalit ovat tekstejä, joiden kautta tutkin sitä ylhäältä määriteltyä hallintarationaliteettia, jolla pyritään ohjailemaan kylien toimintaa. Paikallinen toiminta on aina yhteydessä siihen viralliseen rationaliteettiin, joka kirjataan ohjelmiin ja joissa määritellään se suunta, johon kylien kehitystä halutaan ohjailta. Toinen osa aineistoa koostuu aktiivisilta kyliltä keräämästäni aineistoista. Nämä kylät ovat onnistuneet vaikuttamaan kylänsä kehitykseen, ja ne ovat saaneet myös tunnustusta tekemästään työstä voittamalla maakunnallisen Vuoden Kylä -tittelin. Toisin sanoen ne voidaan määrittellä ”aktiivisiksi kyliksi”. Pyrin paikallistason tarkastelun kautta löytämään vastauksia, millaisten käytäntöjen ja prosessien kautta paikallinen aktiivisuus rakennetaan. Näiden eri toiminnan tasojen ja muotojen sekä hallin-

nan ja paikallisen kulttuurin kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta rakentuu *aktiivinen kylä*.

Esittelen väitöskirjassani ensin kylätoimintaan liittyvää tutkimusta ja sen jälkeen käsittelen yleisesti kylätoiminnan historiaa ja kehitystä Suomessa. Kehityksen kuvauksessa painotus on aktiivisten kylien tuottamisessa, ei kylien yleisessä, maaseudun yhteisöelämän tai yhdistystoiminnan kehityksessä. Kylillä on muutakin yhteisöllistä elämää, järjestötoimintaa ja kehitystä kuin kylätoiminta. Kyläyhdistykset ovat kuitenkin keskeisin tekijä aktiivisten kylien rakentumisen kannalta, ja siksi keskityn niiden tarkasteluun.

Aktiivisen kylän hallinnallisuuden rakentuminen on teorialuku, jossa määrittelen aktiivisen kylän rakentumiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja niiden keskinäisen yhteyden. Pyrin yhdistämään tilan ja hallinnan teorioita ja pääsemään näin kattavampaan aktiivisten kylien hallinnallisen rakentumisen tutkimiseen.

Kolmannessa luvussa esittelen tutkimuksen metodin ja aineiston lisäksi kolme keskisuomalaista Vuoden Kylää, jotka ovat toimineet aineistona paikallisen toiminnan tutkimiselle. Esittelen keskeisiä piirteitä niiden kehityksessä ja toiminnassa, jotka ovat yleistettävissä aktiivisia kyliä kuvaaviksi ominaisuuksiksi laajemminkin. En siis käsittele tutkimuksessani erikseen kaikkien kolmen tutkittavan kylän tarinaa, koska ne eivät ole oleellisia tutkimusongelmani kannalta, vaikka ne ovatkin mielenkiintoisia ja vaikuttavia menestystarinoita.

Tutkimuksen metodin ja aineiston esittelyn jälkeen analyysin tulokset koostuvat neljästä erillisestä luvusta (4, 5, 6 ja 7) ja synteesiluvusta (8), jossa olen tehnyt yleisempää yhteenvetoa ja johtopäätöksiä eri analyysien tuloksista. Luvut neljä ja viisi keskittyvät kylätoimintaohjelmiin ja Vuoden Kylä -kilpailuun eli ylhäältä tuotettuun hallintarationaliteettiin. Luvuissa kuusi ja seitsemän keskityn kylien paikallisiin aktiivisuuden käytäntöihin eli teknologioihin sekä itsemäärittelyyn eli aktiivisuuden kokemuksen rakentumiseen.

1.2 Suomalainen kylätutkimus

Suomalaiset kylät ovat olleet eri tieteenalojen tutkijoiden kiinnostuksen kohteena jo pitkään, ja tutkimusta on tehty runsaasti (Knuuttila & Rannikko 2008, 12). Jo 1800-luvulta lähtien on tuotettu tietoa kylien elinkeinorakenteesta, asutushistoriasta, elämäntavoista, kansanperinteistä jne., mutta varsinainen yhteiskuntatieteellisesti painottuva kylätutkimus alkoi kukoistaa vasta 1970-luvulla (Knuuttila, Liikanen & Rannikko 1996, 7). Samalla kyliä on alettu tarkastelemaan monitieteisestä näkökulmasta, josta esimerkkinä on Turun yliopiston tutkimusryhmän loppuraportti *Muuttuva kylä* vuodelta 1980. Siinä suomalaisten kylien muutoksen kuvaamisessa ja selittämisessä on pyritty kytkemään vuorovaikutukseen keskenään kansantieteen, historian tutkimuksen, uskontotieteen, folkloristiikan, maantieteen ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Teos onkin ehkä kattavin tehty suomalainen kylätutkimus.

Maaseutu- ja kylätutkimuksen monitieteisyydestä johtuen (Knuuttila & Rannikko 2008, 12-13) on harhaanjohtavaa luokitella tutkimusta jyrkästi eri tieteenalojen näkökulmasta. 2000-luvulle tultaessa eri tieteenalojen näkemykset kylien tarkastelemisessa ovat lähentyneet toisiaan merkittävästi. Esimerkiksi maantieteilijät voivat lähestyä kylää yhteiskunnallisesta näkökulmasta tai yhteiskuntatieteilijät voivat soveltaa maantieteen käsitteistöä. Nykypäivänä kylätutkimuksia onkin järkevämpää tarkastella niiden lähestymistapojen kautta eli pohtia, mistä näkökulmasta kylää tarkastellaan. Miten kylä määritellään? Mitkä sen ongelmiksi konstruoidaan? Ollaanko kiinnostuneita enemmän menneisyydestä vai tulevaisuudesta, ja onko tutkimuksella pyrkimyksiä vaikuttaa kylien elämään eli onko se kehittämisorientoitunutta? 1970-luvulla kyliä tutkittiin enemmän fyysisinä tiloina, ja painotus oli rakenteellisessa näkökulmassa, kuten elinkeinorakenteessa. 2000-luvulle tultaessa konstruktiiivinen näkökulma on vallannut alaa, mikä näkyy esimerkiksi kokemusten ja kulttuurin korostumisena.

Jokainen tutkimus tuottaa omanlaisensa kuvauksen kylästä riippuen valituista käsitteistä ja metodeista. Kylä voi olla joko paikka tai yhteisö (yleensä nämä käsitteet sekoittuvat keskenään), jonka historia, ongelmat ja tulevaisuuden näkymät määrittävät tutkijan tulkinnan kautta. Esimerkiksi rakenneteoreettinen lähestymistapa (esim. Tommila & Heervä 1980) määrittää kylän ongelmat eri näkökulmasta kuin vaikkapa toimintaorientoitunut tutkimus (esim. Keränen 2002). Semiotiikkaan keskittyvä tarkastelutapa taas rakentaa kylän enemmän muistoihin, mielikuviin ja kokemuksiin liittyvänä ilmiönä (esim. Luoto 2008), kun taas kylätoimintaa edistämään pyrkivä tutkimus korostaa kylää yhteisöllisenä tilana (Hyyryläinen 1994). Kylä voidaan määritellä myös myyttinä, joka edustaa kadotettua paratiisia, jota ei ole ikinä ollutkaan (Lapintie & Riipinen 1994, 46-59).

Suomalaisille kylätutkimuksille on ollut tyypillistä muutoksen painottaminen. Kylät ovat muuttuneet; lisäksi joissain tutkimuksissa pyritään edistämään toivottavaa muutosta. Se, mistä näkökulmasta muutosta tarkastellaan tai minkä muutoksesta ollaan kiinnostuneita tai suhteessa mihin muutos on tapahtunut, sen sijaan vaihtelee. Painotuksina yhteiskunnalliseen muutokseen keskittyvissä tutkimuksissa on ollut kylien suhde muuhun ympäröivään yhteiskuntaan, kuten kuntiin (Konttila ym. 2004) tai kaupunkeihin yleisemmällä tasolla (Holmila 2003; Viinikainen & Puustinen 2000), sekä EU:n tuomiin vaikutuksiin (Lapintie & Riipinen 1994). Yhteisöllisyyden muutoksesta on oltu jo pitkään kiinnostuneita. Tosin määritelmät ovat muuttuneet niin paljon, että esimerkiksi kun 1970-luvulla mitattiin kylien yhteisöllisyyttä sosiaalisen integraation ja eriarvoisuuden kautta (Honkala 1980) sekä elämäntavan muutoksena (Karisto, Takala & Haapola 1997, 131), 2000-luvulla yhteisöllisyydestä on tullut enemmän kulttuurinen (Holmila 2003) ja toiminnallinen ilmiö (Rannikko 2009, 5-6).

Suomalaisen kylätutkimuksen merkittävimpiä kivijalkoja ovat olleet Turun yliopiston Muuttuva kylä (1980) tutkimushankkeen lisäksi Karjalan tutkimuslaitoksen Pohjois-Karjalan kylistä tekemät tutkimukset, joissa on seurattu kahden kylän, Rasinmäen ja Sivakan, elämää ja kehitystä 1970-luvulta aina

2000-luvulle asti. Samalla kun tutkimukset ovat tuottaneet harvinaisen 40-vuotisen pitkittäistarkastelun suomalaisista syrjäkylistä, ovat ne myös esimerkkejä tieteen kentällä tapahtuneista muutoksista. Kullakin vuosikymmenellä ovat kylien kuvaukset ja ongelmat rakentuneet aikansa yhteiskuntatieteellisten käsitekehysten kautta. Vuonna 1973 ilmestyneessä ensimmäisessä Karjalan tutkimuslaitoksen raportissa *Sivakka ja Rasinmäki. Raportti pohjoiskarjalaisesta kylästä* kylät näyttäytyivät autioituvien syrjäkylien ja kurjistuvien elinolosuhteiden kautta. Vuonna 1984 ilmestynyt *Yhteiskunta kylässä* oli lähestymistavaltaan pitkälti jatkoa edeltäjälleen, ja tutkimuksia kritisoitiinkin niiden rakenteellisesta näkökulmasta. Tutkimuksia nimiteltiin ”kurjistumistutkimuksiksi” ja ”maalaismarxilaiseksi ja vennamolaiseksi paradigmaksi”. (Knuuttila & Rannikko 2008, 10.)

Vuonna 1996 ilmestynyt *Kyläläiset, kansalaiset* tutkimusraportti otti etäisyyttä rakenneteoreettiseen traditioon, ja siinä tarkasteltiin kyliä yhteisön ja identiteetin käsitteiden kautta. Kun 1980-luvulla kylä näyttäytyi vielä yhteiskunnallisten prosessien ”tapahtumapaikkoina” (Knuuttila, Liikanen & Rannikko 1996, 10), mikä tarkoitti pitkälti kylää yhteiskunnallisten ongelmien näyttämönä, kymmenen vuotta myöhemmin kylä rakentui vahvasti kokemuksellisenä ja muisteltuna paikkana. Kyläläisten kertomukset kylästään, elämäkulustaan, poliittisesta järjestäytymisestä ja uskomuksista nousivat tarkastelun keskiöön.

Vuonna 2008 ilmestynyt neljäs raportti *Kylän paikka. Uusia tulkintoja Sivakasta ja Rasinmäestä* on vahva itsereflektio pitkästä tutkimusprosessista, ja se on kylätutkimuksen lisäksi oiva esimerkki siitä, miten eri aikakaudet tuottavat erilaista tietoa ja todellisuutta tutkittavastaan ilmiöstä kulloistenkin tutkimustrendien mukaan. 2000-luvulla kyliä tarkastellaan tiloina, jotka ovat monikerroksisia ja monimerkityksellisiä tiloja. Tutkijat ovat tietoisesti pyrkineet välttelemään tässä raportissa ”syrjäseutujen yhteiskunnallisten rakenteiden tuhoutumisen kuvausta” (Knuuttila & Rannikko 2008, 15), ja keskittyneet sen sijaan kylien muutoksen tulkinnassa kaikkeen siihen uuteen liikehdintään, mitä kylillä tapahtuu. Enää ei kysellä, ovatko kylät kuolemassa, vaan ne tunnistetaan myös kesäasukkaiden ja matkalaisten paikkoina, julkisuuskuvina sekä kehittämisen paikkoina. Samalla rakenneteoreettinen näkemys on noussut jälleen fenomenologisen tarkastelun rinnalle. Kylät näyttäytyvät samalla sekä rakenteellisina tiloina että kokemuksellisina ja symbolisina paikkoina.

Kyliä on tutkittu eri näkökulmista ja eri metodeilla. Monitieteinen näkökulma sallii samanaikaisesti erilaiset määritelmät ja lähestymistavat. Kylien olemassaolon kyseenalaistus tuo tutkimukseen oman mielenkiintoisen lisänsä. Enää ei tutkita pelkästään, mikä kylä on tai mitä siellä tapahtuu, vaan yhtä paljon tehdään tutkimusta, joka pyrkii kylien tietoiseen tuottamiseen ja kehittämiseen. Toiminta-, kehittämis- ja arviointitutkimuksilla on tällainen toimintaa muuttamaan pyrkivä orientaatio, joka painottuu erityisesti kylätoimintatutkimuksessa.

1.3 Kylätoimintatutkimus

Kylätoimintaliikkeen synty 1970-luvulla oli osa valtakunnallista yliopistojen ja Suomen Kunnallisliiton yhdessä toteuttamaa kylätutkimusprojektia. Sen tuloksena syntyi kylätoimintaohjeistuksia ja yleisesti hyväksytty näkemys kylätoiminnan käytännöistä ja tavoitteista. Kylätutkimus 76-tutkimushanke (Hautamäki 1979) liittyy siis sekä kylätoiminnan kehitykseen kylä- ja ohjelmatasolla että toimintatutkimusorientoituneen kylätoimintatutkimuksen kehitykseen. Hankkeen tutkijoiden esitelmistä ja raporteista rakentui kylätoiminnan diskurssi (Hyryläinen 1994, 36-41.), joka elää kylätoiminnan käytäntöjen lisäksi vahvasti myös kylätoimintatutkimuksissa. Kylätoimintaa ei yleensä pyritä tutkimuksilla tarkastelemaan kriittisesti, vaan se nähdään merkittävänä instrumenttina halutun yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi paikallistasolla.

Toimintatutkimus tuli 1970-80-luvulla osaksi kylien kehittämistä laajemminkin. Esimerkiksi Keski-Suomen kulttuuritoimintakokeilulla pyrittiin muuttamaan asukkaiden kulttuurikäyttäytymistä ja edistämään näin paikallista kulttuuridemokratiaa (Kangas 1988a). Hyvinvoinnin lisääminen ja kylien elinvoimaisuuden turvaaminen kyläläisten osallistamisen ja aktivoiminnan kautta olivat toimintatutkimusten päätavoitteena. Kehittämishankkeilla pyrittiin kyseenalaistamaan kansalaisia objektiivovat tutkimus- ja hallintotavat, ja tekemään kyläläisistä kuntasuunnittelun subjekteja (Kangas 1988b). Kylätoiminta ja kyläyhdistykset (silloiset kylätoimikunnat) eivät ole toimintatutkimuksessa niinkään kiinnostuksen kohteena, vaan niiden kautta päästiin toteuttamaan tutkimukselle asetettuja toiminnallisia tavoitteita, kuten kansalaisten aktivointia.

Kylätoimintatutkimus toi 1970-luvulla toi päinvastaisen lähestymistavan rakenneteoreettiselle tutkimukselle, mikä näkyi myös kiistoina ja vastakkainasetteluina tieteenalojen kesken (Knuuttila & Rannikko 2008, 11). Yhteiskunnan rakenteelliset muutokset eivät kehittämisorientoituneessa lähestymistavassa rakennu suurimpina uhkina kylien tulevaisuudelle, vaan enemmänkin esteet kylien paikalliselle järjestäytymiselle, yhteisöllisyydelle ja aktivoitumiselle. Knuuttilan & Rannikon (2008, 11) mukaan toimintatutkimuksellinen lähestymistapa yliarvioi kylien sisäisten kehitysehtojen merkitystä, ja vastaavasti aliarvioi laajempien yhteiskunnallisten rakennemuutosten vaikutusta kylien kehitykseen. Toisaalta, oli olemassa yhteiskunnallinen tilaus positiivisemmille vaihtoehdoille maaseudun kurjistumistarinoiden rinnalle, ja tätä toivoa ovat lukuisat toimintatutkimukset ja kehittämissankkeet tuoneet.

Kylätoimintatutkimuksesta ja kylien kehittämiseen keskittyvästä näkökulmasta on tullut hallitseva maaseutututkimuksen suuntaus (Knuuttila & Rannikko 2008, 11). Merkittävä osa kylätoimintatutkimuksista on lähestynyt kyliä kehittämisen näkökulmasta, jolloin tarkastelun keskiössä on laajemman yhteiskuntatason sijaan paikallisen kehittämistoiminnan vaikuttavuuden arviointi. Esimerkkejä ovat Lahtisen (1998) tutkimus kylätoimintakulttuurista ja sen menestystekijöistä, Niemisen (2000) tutkimus kainuulaisen kylätoiminnan vaikutuksesta kylien kehittämiseen sekä Häikiön (2000) tutkimus paikallisesta

osallisuudesta kylässä. Kehittämistoiminnan näkökulmasta on korostunut erityisesti Euroopan unionin rahoittaman hanketoiminnan tutkiminen ja arviointi (Karhio 1999; Puuronen 1998; Rannikko 1997; Salmi 2003; Salmikangas 2004; Sihvola & Isosuo 1998). Maaseudun ja kylien kehittäminen sekä kyläläisten osallisuus ovat kyseenalaistamattomia tavoitteita, ja tutkimuksen tehtävä on arvioida, onko niiden toteuttamisessa onnistuttu tai miten niitä voitaisiin parhaiten edistää.

Kylätoimintaa on tutkittu osana suomalaisen yhteiskunnan kehitystä, ja tutkimusten tuottamat määritelmät kylätoiminnasta ovat vaihdelleet. Se on nähty reaktionä yhteiskunnan muutokseen (esim. Kumpulainen 1989) ja myös vastauksena sen tuomiin haasteisiin. Kylätoiminta määritelläänkin yleisesti osana laajempaa yhteiskunnallista liikettä, joka on pyrkinyt tasoittamaan maaseudun muuttoliikkeen kielteisiä vaikutuksia. (Hyyryläinen 1994, 1; Uusitalo 1998, 130; Viinikainen & Puustinen 2000, 82.) Kylätoimintaa on tarkasteltu esimerkiksi poliittisen (Mäki 1999) ja kansalaistoiminnan muotona (Hautamäki 1989; Rimmi 1988). Alkutaipaleella kylätoiminnan määritelmässä vilahteli vielä käsite protestiliike (Hautamäki 1979, 10; Kumpulainen 1989, 23), mikä heijasteli ajallensa tyyppillistä kriittistä näkökulmaa vallitsevaan kehitykseen. 2000-luvulle tultaessa käsitteet ovat pehmentyneet ja vastakkainasettelujen rakentamista julkisen vallan ja kansalaisyhteiskunnan välille on alettu vältellä. Kylätoimintatutkimuksiin ovat rantautuneet myös poliittisista ohjelmista tutut käsitteet, kuten sosiaalinen pääoma (esim. Hyyryläinen 2000) ja omaehtoisuus (esim. Nieminen 2000).

Kylätoimintatutkimus, kuten muukin maaseutututkimus Suomessa, on ollut läheisessä vuorovaikutuksessa maaseudun kehittämisen ja maaseutupolitiikan kanssa. Tällöin tutkimuksella ei pyritä pelkästään tieteellisen tiedon tuottamiseen, vaan tutkimus on sitoutunut maaseudun ja kylien kehittämiseen. Tämä vaikuttaa tutkimusten kysymysten aseteluun ja valittuihin metodeihin. Merkittävä osa kylätoimintatutkimuksista on sitoutunut maaseutupolitiikan tavoitteisiin, ja ne pyrkivät avoimesti kylätoiminnan ja paikallisen aktiivisuuden edistämiseen. Erilaisten arviointitutkimusten kautta on etsitty vastauksia kylien kehityksen edistämiseen esimerkiksi maaseutumatkailun mahdollisuuksia kartoittamalla (Aho 2001) sekä suunnittelu- ja elinkeinojen kehittämiskäytäntöjen (Ponnikas, Korhonen & Keränen 2005) että teemaohjelman hyödyntämisen (Sillanpää & Ålander 2010) arvioinnilla. Arviointitutkimukset tarjoavat vastauksia ajankohtaisiin kehittämisen haasteisiin, mutta toisaalta kriittisen otteen puuttuessa, ne tuottavat harvoin vaihtoehtoisia diskursseja ja näkökulmia kehittäjien käytettäväksi.

Suomalaiset kylä- ja kylätoimintatutkimukset ovat keskittyneet voimakkaasti kansallisen ja paikallisen kehityksen kuvaamiseen, mikä näkyy kansainvälisen keskustelun niukkuutena. Toisaalta, suomalaiset kylät ovat ainutlaatuisia, ja vertailujen tekemisen suhteen eri maiden välillä tulee olla varovainen. Esimerkiksi keskieurooppalainen kylä voi olla kooltaan samanlainen kuin meidän pienimmät kunnat, ja hallintarakenteet eroavat toisistaan, paikallisesta kulttuurista puhumattakaan. Lisäksi kansalaisyhteiskunnan rakenteet ja vapaa-

ehtoistyön luonne vaihtelevat eri maissa ja kulttuureissa (Siisiäinen & Kankainen 2009). Kansainväliset tutkimukset ja keskustelut voivat kuitenkin tuoda uusia näkökulmia ja ajatuksia kansallisten ilmiöiden tarkasteluun.

Suomalainen kylätoiminta ei ole (enää) pelkästään kansallinen ilmiö, vaan se on osa Euroopan alue- ja maaseutupolitiikan verkostoja. Yhteisökehittämissuhteiden kriteerit Leader-rahoituksen saamiselle ovat samat Euroopan unionin eri jäsenmaissa, mikä lähentää paikallisia kehittämisen käytäntöjä Euroopan sisällä. Halhead (2004) näkee Suomen, Ruotsin, Tanskan, Viron ja Slovakian kyläliikkeiden (rural movements) yleisestä kehityksestä yhtenäisiä piirteitä, kuten strateginen kehittäminen ja omaehtoisuus. Kansallisista eroista huolimatta Leader-ohjelmien ja niiden kautta tapahtuvan paikallisen kehittämisen tutkiminen (esim. Varga 2009) tuottaa vertailtavaa tietoa eri maiden kehityskuluista Euroopan unionin sisällä.

Suomalaisten kylien kohtaamat haasteet ovat osa globaalia kehitystä, missä maaseutualueet eri puolilla maailmaa ovat samanlaisten kysymysten edessä. Esimerkiksi maatalouden muutokset, ekologiset ongelmat ja kaupungistuminen uhkaavat kylien elinvoimaisuutta. Globaali kapitalismi on kaupunkivetoista kehitystä, mutta sen vaikutukset heijastuvat myös muutoksina maaseutuyhteisöissä (esim. Lyson 2006). Lisäksi yksilöiden, yhteisöjen ja valtion väliset suhteet ovat tällöin muospaineiden alla (esim. Woods 2006, 458). Kehittyneiden ja kehitysmaiden kylät ja niiden ongelmat ovat aivan eri mittaluokkaa, mutta niiden tutkimista ja ratkomista toteutetaan samanlaisten käsitteistöjen kautta. Yhteisökehittämisen (community development) (esim. Herbert-Cheshire 2000; Juska & Poviliunas 2010; Kenny 2011), osallistamisen (empowerment, participation) (esim. Glyn 2004; Kothari 2007), kulttuurin ja suunnittelun yhdistävä (cultural planning) (Evans 2001, 5-9) sekä aktiivisen kansalaisuuden (active citizenship) (esim. Bell, Lloyd & Vatovec 2010; Gaynor 2009) diskurssit ovat globaaleja tapoja konstruoida kylien kehitystä, ongelmia ja niiden ratkaisemisen tapoja.

1.4 Kylätoiminnan vaiheet

1.4.1 Kylätoiminnan juuret kyläläisten kansalaiskasvatuksen ja yhdistystoiminnan perinteessä

Kylätoiminnan historian ja kehityskaaren voi kirjoittaa monesta eri näkökulmasta. Yleisin lienee näkemys, jossa kylätoiminta määritellään perinteisen maaseudun talkootoiminnan muodonmuutokseksi (esim. Hyyryläinen 1994, 1), tai kylätoiminnan juuria voi lähteä etsimään myös kylien hallintarakenteiden historiasta aina sarkajaosta lähtien (esim. Anttila 1980; Holmila 2001; Katajamäki 2002). Koska määrittelen tutkimuksessani kyläyhdistykset aktiivisuuden rakentamisen paikoiksi, ovat kylätoiminnan juuret tällöin syvällä kansalaisjärjestöjen kautta tapahtuneessa kansalaisuuden kasvattamisen historiassa ja perinteissä.

Vaikka kylätoiminta syntyi varsinaisesti vasta 1970-luvulla, kyläläisten aktivointi vastuullisiksi kansalaisiksi kansalaisjärjestöjen toimesta alkoi jo 1800-luvulla. Vapaaehtoiset palokunnat olivat 1860-70-luvulla ensimmäisiä joukkojärjestöjä Suomessa, joiden toiminta-ajatuksessa oli tasa-arvon ja itsehallinnan periaatteet, eli säätyläiset ja rahvas toimivat rinnakkain yhdessä. (Alapuro & Stenius 1987, 31-33.) Yhdistystekniikka ja yksittäisten kansalaisten kasvattaminen siirtyivät myös muiden paikallisjärjestöjen käyttöön. Maaseudulla ovat vaikuttaneet mm. maamies- ja urheiluseurat, työväen-, pienviljelijä- ja raittiusyhdistykset sekä nuorisoseurat. Yhdistysten kautta organisoitiin paikallista yhteistoimintaa ja edistettiin poliittisia aatteita ja yleisiä kansalaisuuden ihanteita.

Nuorisoseuraliike nousi 1800- ja 1900-luvun taitteessa Suomen suurimmaksi joukkojärjestöksi (mts. 50), ja sillä oli keskeinen merkitys ”kunnon kansalaisen” kasvattajana eli nuorison sivistäjänä maaseudulla (Sulkunen & Alapuro 1987, 154-155). Olen nostanut Nuorisoseuraliikkeen esimerkiksi maaseudun kansalaistoiminnan organisoimisesta ja kansalaiskasvatuksesta, mikä ei tarkoita etteikö muidenkin järjestöjen kautta opetettu kansalaistaitoja. Se on kuitenkin liike, joka pyrki olemaan irrallaan muista poliittisista ja ideologisista suuntauksista ja keskittymään itse kansalaisuuden kasvattamiseen. Lisäksi sen periaatteissa ja opeissa on havaittavissa selkeää yhtenevyyttä nykypäivän kansalaisten aktivoinnin ihanteisiin (esim. Alkio 1905).

Nuorisoseurat jatkoivat fennomaanien perinnettä kansakunnan rakentajina. Santeri Alkion oppien mukaan nuorisoseuraliike pyrki nuorison sivistämiseen opettamalla itsekasvatuksen käytäntöjä ja kansalaistaitoja, kuten kokouskäytäntöjä ja puheenpitämistä. Kansalaisuuden täysivaltainen toteutuminen edellytti yksilöiden aktiivisuutta ja osallistumista julkiseen elämään. Alkio-laisuuteen liittyi vahva kehitysusko, eli vaikka liike pyrkiin olemaan puolueeton politiikan ja uskonnon suhteen, ajateltiin, että sivistykselliset edellytykset edistävät itsessään uskonnollista ja poliittista osallistumista. (Alapuro & Stenius 1987, 36; Numminen 1961, 208-211.) Sivistyksen ja kansalaistaitojen uskottiin kasvattavan maalaisnuoristakin täysivaltaisia kansalaisia.

”Ken katselee nuorta miestä, syvien rivien poikaa, jonka luonto on varustanut kaikilla ulkonaisilla ja myöskin sisällisillä edellytyksillä itsetietoista elämäntoimintaa varten, mutta koti ja yhteiskunta ovat antimensa rajoittaneet niin niukalle, ettei hän siihen kykene riittävien tietojen ja tuntevan herätyksen puutteessa, - tuntee itsensä velalliseksi tämän nuoren miehen edessä. Ken seuraa syrjästä syvien rivien nuorta naista, kukoistavaa kaunista tytärtä ja mielistyy häneen, mutta lähestyessään huomaa hänen tietovarastonsa hämmästyttävän pieniksi, luonteensa kaltoin kasvaneeksi ja maailmankatsomuksensa pimeäksi ja ahtaaksi, - hän tuntee syyllisyytensä yhteiskunnan kanssa siitä, että tämä, puolisona ja äitinä suureen elämäntehtävään ajateltu ihminen on jäänyt niin vähälle. Sen vuoksi tulee perustaa nuorisoseuroja, joissa näiden, nuorten kansalaisalkujen itsetietoisuutta herätetään, sekä halua itsensä kasvattamiseen.” (Alkio 1905, 3-4.)

Maaseudun ihmisten aktivointi, kehittäminen ja vastuullistaminen ei ole siis mikään uusi ilmiö tai keksintö. Kyläläisten *itsetietoisuutta* on herätelty jo 1800-luvun lopulta lähtien. Nuorisoseurat ja muut paikalliset yhdistykset opettivat kyläläisille yhdistystoiminnan käytäntöjä, jotka olivat samalla kansalaisuuden opettelemisen ja harjoittamisen tapoja. Nuorisoseura-kirjassa Alkio (1905) opas-

taa seikkaperäisesti, miten kansalaistaitoja kasvatetaan mm. puhumista, kirjanpitoa ja taloudenhoitoa harjoittelemalla sekä seuranäytelmiä, luentokursseja ja kulttuuririentoja järjestämällä. Näin ajateltiin kehittyvän yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen kykeneviä kansalaisia.

Yhdistystoiminnan pitkät perinteet maaseudulla ovat rakentaneet siitä luontevan tavan toimia ja organisoitua. Paikallisista yhdistyksistä on tullut keskeinen tapa hoitaa yhteisiä asioita, oli kyse sitten poliittisen toiminnan harjoittamisesta tai kylän yhteisten tapahtumien järjestämisestä (Hyyryläinen 2000, 109). Yhdistystoimintaan sitoutumisen tavat ja arvomaailma ovat muuttuneet (Siisiäinen 2002; Siisiäinen & Kankainen 2009). Toimijat eivät ole enää yhtä sitoutuneita kuin ennen, mutta perinne elää yhä toimimisen tavoissa ja organisoimisissa.

1.4.2 Kylätoimintaliikkeen synty vastauksena maaseudun autioitumiseen

Maailmansotien jälkeen kylät elivät kukoistuksen kautta. Sodan jälkeinen asutuspolitiikka, suuri syntyvyys ja pientilallisten runsas määrä pitivät huolen siitä, että kylillä riitti asukkaita ja elämää. 1950-lukua on pidetty jopa kylien kukoistamisen aikana (Viinikainen & Puustinen 2000, 71). Maanviljelys ja metsätalous työllistivät ihmisiä omalla kylällään ja elämänpiiri oli muutenkin suppeampi kuin nykypäivänä. Kylät olivat paikallisia yhteisöjä, joissa oli välttämättömimmät palvelut kuten kauppa, posti ja koulu, sekä yhdistysten tarjoamaa harrastustoimintaa.

1960-luvulla agraariyhteiskunta alkoi murentua ja väestökato kaupunkeihin työn perässä hiljensi kylien elämää. Ihmisten häviäminen ja palveluiden heikkeneminen sai ihmiset huolestumaan paikallisten yhteisöjen tulevaisuudesta ja kylätoimikuntien perustaminen oli yksi reagointitapa, jolla pyrittiin kotikylien pelastamiseen ja kehittämiseen (Hautamäki 1989; Hyyryläinen 1994). Yhteiskunnan rakennemuutoksen lisäksi elämäntavan ja arvomaailman modernisoituminen nakersivat pohjaa perinteisiltä yhdistyksiltä (Ilmonen 1998). Esimerkiksi nuorisoseura- ja raittiusaate tai työväenyhdistykset eivät enää vedonneet uusiin sukupolviin samoin kuin heidän edeltäjiinsä (Anttila 1980, 274). Kylätoimintaliikkeelle oli sosiaalinen tilaus vanhojen aatteiden menettäessä kiinnostustaan.

Kylän hengissä säilyttämisestä tuli uusi ideologia, minkä puolesta tuli organisoitua paikallisesti ja taistella. Kylätoiminnan oppi-isä Lauri Hautamäki (1989, 10) näkikin kylätoiminnan pitkälti protestiliikkeenä maaseudun autioitumista ja kuihtumista vastaan. Kansalaiskasvatuksen kannalta keskeisenä erona on, että nuorisoseuraliikkeen kukoistuksen aikana painotettiin kansallisen identiteetin rakentamisen merkitystä, kun taas kylätoiminnassa vastuullisen kansalaisuuden edistämisen tehokkaimpana keinona on pidetty paikallisyhteisöön kiinnittymistä ja paikallisidentiteetin syntymistä.

Vuonna 1976 toteutettu Lauri Hautamäen johtama valtakunnallinen kylätoimintatutkimushanke oli merkkipaalu kylätoiminnan historiassa luodessaan yhtenäisen valtakunnallisen kylätoiminnan diskurssin (Hyyryläinen 1994: 95–111). Vuonna 1981 kylätoiminnalle luotiin Hautamäen johdolla valtakunnalli-

nen tukiorganisaatio, Kyläasiain neuvottelukunta (KAN), joka toimi keskustelufoorumina maaseudulla toimiville järjestöille. Sen perustajajäseniä olivat mm. Kotiseutuliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto, Suomen kuntaliitto sekä Kansalais- ja työväenopistojen liitto (Halhead 2004: 13). Vuonna 1982 aloitettiin kylätoimikuntarekisterin pitäminen ja käynnistettiin tiedotustoiminta, ja vuonna 1983 pidettiin ensimmäiset valtakunnalliset kylätoimintapäivät (Palonen 1992, 16-17).

Hyyryläinen (1994, 59) määrittelee vuodet 1976-1981 kylätoiminnan synnyn ja leviämisen vaiheeksi ja vuodet 1982-1989 kylätoiminnan vakiintumisen ja erilaistumisen vaiheeksi. Kylätoimikuntien määrä kasvoikin tasaisesti erityisesti 1980-luvulla.

TAULUKKO 1 Kylätoimikuntien määrän kehitys koko maassa (Palonen 1992, 7).

1977	51
1980	1029
1985	2039
1990	2700
1992	2849

Kylätoimikuntien alueellinen jakautuminen oli epätasaista. Vuonna 1993 esimerkiksi Lapissa ja Kainuussa oli kylistä yli 76 prosentilla kylätoimikunta, Uudellamaalla taas alle 25 prosentilla. Kylätoiminta omaksuttiin parhaiten alueilla, joissa työttömyys, palvelujen huononeminen ja väestökato olivat suurinta. Yhteiskunnan rakenteellisen muutoksen lisäksi kylätoimikuntien perustamiseen vaikuttivat eri organisaatioiden rooli kylätoiminnan edistämisessä. Esimerkiksi Lapissa seutukaavaliitto ja Pohjois-Karjalassa lääninhallitus olivat aktiivisesti tukemassa kylätoimikuntien syntymistä. Lisäksi kuntien suhtautumisella oli merkittävä vaikutus, mikä näkyi 1980-luvun alussa kuntien välisissä suurissa eroissa (Hyyryläinen 1994, 62-63.)

Itkosen (2000, 16-17) mukaan 1970-80-luku oli hyvinvointi-Suomen kansalaisyhteiskunnan aikaa, jolle oli leimallista kansalaisyhteiskunnan ja julkisen vallan yhteistyö sekä suunnitteluoptimismin voimistuminen. Tämä on heijastunut myös kylätoimintaliikkeen syntyyn ja kehitykseen. Kuntasuunnittelu tuli osaksi kunnallishallintoa (Ruuska 1982), ja suunnitteluprosessin demokraattisuutta haluttiin lisätä erilaisilla kansalaisosallisuutta lisäävillä käytännöillä (Manninen 2010, 195-196). Suomen kuntaliitto oli aktiivisena toimijana kannustamassa kylätoimikuntien perustamista. Tarkoituksena oli parantaa kylien ja kuntien vuoropuhelua, ja liittää kylät tiiviimmin osaksi kuntasuunnittelua ja kunnallishallintoa (Hautamäki 1979, 26; 30-31; Palonen 1992, 8).

Hautamäki (1989, 51-52) määritteli kylätoiminnan tehtäväksi kyläläisten elinolosuhteiden ja koko kylän kehittämisen. Toimintatapoja olivat:

- o Paikallisen toiminnan organisointi
 - Talkoiden organisointi

- Kylätapahtumien, kyläkokouksien ja muiden yhteisten koontumisten järjestäminen
 - Kurssien ja koulutuksen järjestäminen
 - Yhteydenpito kyläläisiin
 - Tiedotuksen hoitaminen
 - Eri yhdistysten välinen yhteydenpito
 - Kylätoiminnan kehityksen seuraaminen muissa kylissä
- o Kylän hallinnolliset tehtävät
 - Selvitysten tekeminen kylän olosuhteista ja kehittämissuunnitelman laatiminen
 - Lausuntojen antaminen kylän puolesta ja toimiminen kylän mielipiteen ilmaisijana kylää koskevissa asioissa ulospäin
 - kyläkokousten päätösten toimeenpaneminen, kyläkokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelu ja asioista päättäminen oman toimintavaltansa puitteissa
 -
 - o Kuntayhteistyö
 - Yhteydenpito kunnan viranomaisiin
 - Aloitteiden teko kunnalle ja kyliä koskevaan päätöksentekoon vaikuttaminen

Kun nuorisoseuroissa 1800- ja 1900-luvun taitteessa harjoiteltiin vielä yhdistystoiminnan perusteita, kylätoimikuntien toimintatavat olivat laajentuneet jo luonteeltaan lähemmäksi kunnallishallinnon käytäntöjä. Paikallisen toiminnan organisointiin kuului tiedotus-, yhteistyö- ja kokouskäytäntöjä. Lisäksi hallinnolliset tehtävät korostuivat, kuten lausuntojen tekeminen, suunnittelu ja päätöksenteon prosessi. Kylätoimikunnilta odotettiin myös aktiivista yhteistyötä kuntaan, muihin yhdistyksiin ja kyliin päin. Listan tehtävät voisivat yhtä hyvin kuulua jonkun virallisen instituution työntekijän toimenkuvaan. Kylätoimikunnat rakentuivat vastuullisina ja virallisina toimijoina koko kylän asioiden hoitamisessa ja kehittämisessä.

1.4.3 Kylätoiminta liitetään maaseutupolitiikan verkostoon

1990-luku oli kylätoiminnan valtakunnallisen ja maakunnallisen organisoitumisen aikaa. Vuonna 1997 perustettiin Suomen Kylätoiminta ry (SYTY), joka korvasi Kyläasiain neuvottelukunnan (KAN). SYTY on edeltäjänsä vahvempi organisaatio, johon kuuluu järjestöjen lisäksi maakunnallisen ja kylätason yhdistyksiä sekä EU:n paikallisyhteisöjen hankerahoitusta koordinoivat paikalliset toimintaryhmät (Leader-ryhmät) (Halhead 2004: 14-15). Suomen Kylätoiminta ry on määritellyt tehtävikseen paikallisen kehittämisen valtakunnallisena yhteistyöjärjestönä ja puolustajana toimimisen, ohjelmallisuuden toteuttamisen, valtakunnallisen verkostohankkeiden käynnistämisen, kylätoiminnan voimavarojen järjestämisen, kylien ja Leader-ryhmien tukemisen erityisesti kouluttamalla ja tiedottamalla sekä kylä- ja paikallistoiminnan kansainvälisen verkoston

vahvistaminen (Suomen Kylätoiminta ry:n vuosikertomus 2008). Ero edeltäjänsä Kyläasiainneuvottelukunnan rooliin on merkittävä KAN:n ollessa lähinnä löyhä yhteistyöelin, ei kylien etujärjestö (Hyyryläinen 1994, 70).

Ensimmäinen maakunnallinen kyläjärjestö perustettiin Lappiin vuonna 1989 ja 2000-luvulla vastaava organisaatio löytyi jo kaikista Suomen maakunnista. Niiden pyrkimyksenä on ollut toimia kylien kehittämistoiminnan tukena tiedottamalla ja järjestämällä koulutusta sekä luoda yhteyksiä maakuntaliittojen suunnittelun kanssa, esimerkiksi osallistamalla maakuntaohjelmien laatimiseen. (Henttinen 2009, 182-186.) Järjestöissä on tehty maakunnallisia kylätoimintaohjelmia, palkattu kyläasiamiehiä, ja maakunnallisten Vuoden Kylien valitseminen on osa maakunnallisten yhteenliittymien toimintaa.

Valtakunnallisen vahvemman organisaation perustaminen ja maakunnallisen tason järjestäytyminen olivat osa kylätoiminnan rakenteiden vahvistamista ja vakiinnuttamista 1990-luvulta lähtien. Taustalla vaikuttivat samaan aikaan sekä Euroopan unioniin liittyminen ja sen tuomat aluepoliittiset strategiat että kansallisen maaseutupolitiikan rakentaminen (Isosuo 2000). Kylätoiminta integroitui osaksi suomalaista maaseutupoliittista verkostoa ja ohjelmia (Granberg 2003; Hyyryläinen 2000: 118). Tämä näkyi 2000-luvulla valtakunnallisten ja maakunnallisten kylätoimintaohjelmien ilmestymisenä. Valtakunnallinen toimintaohjelma on *kylätoimintaliikkeen kattava politiikanlinjaus*, ja se toimii yhtenä pohjadokumenttina valtion maaseutupoliittisen ohjelman laatimisessa (Halhead 2004: 18-19).

SYTY laati ensimmäisen kansallisen kylätoimintaohjelman vuonna 2000 (Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2007) ja toinen julkaistiin vuonna 2003 (Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007). Kolmas ohjelma Vastuuta ottava paikallisyhteisö (2008) ilmestyi keväällä 2008. Se on samalla paikallisten toiminta- eli Leader-ryhmien valtakunnallinen ohjelma. Ensin Leader oli itsenäinen yhteisöaloite Euroopan unionin ohjelmapolitiikassa, mutta kaudella 2007-2013 se on integroitu osaksi EU:n maaseutuohjelmaa (Uusitalo 2009, 145). Kylätoiminta on osa Euroopan unionin maaseutupolitiikan verkostoa, mikä yhtenäistää myös paikallisen kehittämisen käytäntöjä Euroopan sisällä ja tuo suomalaiset kyläyhdistykset osaksi Euroopan integraatiota.

Valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat ovat paikka, jossa maaseutupolitiikan tavoitteet kirjataan konkreettisiksi toimenpidesuosituksiksi paikallisille toimijoille, yhteisöille ja yhteistyötahoille. Ne toimivat retorisenä linkkinä paikallistoimijoiden ja maaseutupolitiikan ohjelmien välillä. Kylätoimintaohjelmisissä määritellään uusia vastuualueita ja tehtäviä paikallistoimijoille, eli kirjataan ne odotukset ja vaatimukset, joita heihin kohdistetaan. Erityisesti niissä halutaan edistää aktiivisen ja vastuullisen toimijuuden kehittymistä, joka nähdään kylien elinvoimaisuuden turvaamisen edellytyksenä.

Kylätoiminnassa hankerahoitus ja kyläsuunnitelmien tekeminen ovat uusia käytäntöjä, jotka ovat muuttaneet myös paikallisen toiminnan luonnetta. Kylätoimikuntien muuttaminen kyläyhdistyksiksi tuli ajankohtaiseksi vasta, kun kylätoiminnassa alkoi liikkua isompia hankerahoja Euroopan unionin yhteisöaloiteohjelma LEADER:n myötä. Siinä rahoituksen edellytyksenä on, että

kylätoimikunta on rekisteröitynyt yhdistykseksi ja lisäksi, että sillä on kyläsuunnitelma. Rekisteröityjen kyläyhdistysten määrä on kasvanut 1990-luvulta tasaisesti 2010-luvulle asti, jolloin kehityksessä on tapahtunut notkahdus. Kylätoimikuntien määrä on vastaavasti laskenut.

TAULUKKO 2 Rekisteröityjen kyläyhdistysten ja rekisteröitymättömien kylätoimikuntien lukumäärä vuosina 2007-2010 (www.kylatoiminta.fi)

	Rekisteröidyt kyläyhdistykset	Rekisteröitymättömät kylätoimikunnat	Kyläyhdistykset ja kylätoimikunnat yhteensä
2007	2730	1170	3900
2008	2800	1100	3900
2009	2900	1000	3900
2010	2810	1033	3843

Kylätoimintaliike on voimistunut ja osoittautunut tehokkaaksi tavaksi organisoida paikallista kehittämistyötä ja edistää maaseutualueiden elinvoimaisuutta. Vuonna 2007 Suomessa oli 2730 kyläyhdistystä, eli noin kahdessa kolmesta suomalaisesta kylästä (kyliä yhteensä noin 3900) toimi paikallinen kehittämissyhdystys (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008, 8). Kyläyhdistyksistä on tullut keskeisiä maaseudun toimijoita ja kehittäjiä, ja ne ovat syrjäyttäneet maaseudun perinteisiä yhdistyksiä kylien yhteistoiminnan organisoijina.

Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisemien tunnuslukujen mukaan kylätoiminta kattaa käytännössä melkein kaikki Suomen kylät. On kuitenkin todennäköistä, että ainakin kylätoimikunnista suurin osa on sellaisia, joissa on vähän tai ei ollenkaan toimintaa. Lisäksi maaseudulla toimii muitakin aktiivisia yhdistyksiä kuin kyläyhdistykset, esimerkiksi metsästysseurat, nuorisoseurat ja martat. Paikallisen toiminnan ja aktiivisuuden määrää suomalaisella maaseudulla on tilastoista mahdoton päätellä. Aktiivisten kyläyhdistysten piirteitä on, että ne ovat rekisteröityneitä, ja ne sitoutuvat suunnittelu- ja hankekäytäntöihin. Hankerahoitus on tuonut kylätoimintaan merkittävää taloudellista resurssia.

TAULUKKO 3 Hankerahoituksen kokonaisarvo kylien kehittämiseen (sisältäen myös yksityisrahaa ja talkootyötä) (www.suomenkylatoiminta.fi)

	Hankerahoituksen kokonaisarvo
2008	13 miljoonaa
2009	25 miljoonaa
2010	38 miljoonaa

Kylähankkeissa liikkuvat rahamäärät ovat kasvaneet jatkuvasti. Hankerahoitus on kuitenkin projektiluonteista, eikä sillä pystytä ylläpitämään mitään toimintaa. Tyypillisimpiä kylähankkeita ovat olleet yhteisten tilojen kunnostaminen, kylä- ja maisemasuunnitelmien laatiminen, kyläkirjojen kokoaminen, erilaisten tapahtumien järjestäminen, kylän verkkosivujen perustaminen, kevyenliikenteen väylien ja viemärointien rakentaminen sekä vesiosuuskuntien perustaminen (Hyyryläinen ym. 2011, 32). Kylätoiminnan tila 2010 -kyselyaineistossa hanketoiminnasta annettiin selkeästi enemmän kielteisiä arvioita kuin myönteistä palautetta (mts. 33-34). Hankkeiden työläs hallinnointi ja erityisesti byrokratia ovat väsyttäneet toimijoita. Paikallisen kehittämistoiminnan tehokkuutta varjostavat uhat toiminnan jatkuvuudesta ja saavutettujen tulosten kestäväyydestä.

1.4.4 Kyläyhdistysten kasvava vastuu

Kylätoiminnan integrointi osaksi maaseutupolitiikkaa on mahdollistanut tehokkaamman kylien asioiden eteenpäinviemisen menetelmän, toisaalta samalla kylätoimintaa kohtaan on esitetty kasvavasti erilaisia vaatimuksia ja poliittisia tavoitteita. Kylätoiminnalta odotetaan vastausta syrjäisen maaseudun ongelmiin, kuten palvelujen saatavuuteen ja infrastruktuurin ylläpitämiseen. Yleisenä tavoitteena on, että kylistä tehdään pienin virallinen alueyksikkö (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 62). Suomelle on ollut tyypillistä kansalaisyhteiskunnan ja valtion läheinen suhde (Siisiäinen & Kankainen 2009, 120). Tämä näkyy selkeästi kylätoiminnan kehityksessä, ja kylätoimintaliikkeen liittäminen osaksi maaseutupolitiikkaa on lähentänyt tätä suhdetta entisestään. 1990-luvulta alkanut kansalaisyhteiskunnan kautta tapahtuvan osallistumisen valjastaminen palvelemaan yhä tiiviimmin yhteiskunnallisia päämääriä (Kattilakoski ym. 2011, 8) on konkretisoitunut valtakunnallisissa kylätoimintaohjelmissa.

Vallitsevassa maaseutupolitiikassa korostetaan paikallista aloitteellisuutta ja omaehtoisuutta eli paikallisista toimijoista halutaan politiikan ja kehittämisen subjekteja (Hyyryläinen & Rannikko 2000, 14-15). Valtakunnallisessa kylätoimintaohjelmassa (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013) ja maaseutupoliittisessa ohjelmassa (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013) on argumentoitu selkeästi kyläyhdistysten kasvavan roolin puolesta paikallisten palvelujen sekä elinkeinojen kehittämisessä ja tuottamisessa. Valtion vastuuta halutaan siirtää yhä enemmän paikallisille yhteisöille.

Kun kunta- ja palvelurakenteiden uusimisen myötä kunnat ja valtio poistuvat kyliltä, kyläyhdistykset joutuvat yhä enemmän vastaamaan palvelujen toteuttamisesta. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 9).

Kyläyhdistyksille asetetut vaateet heijastelevat kuntahallinnon kehitystä. 1970-luvulla kuntasuunnittelun rantautuminen osaksi kuntien kehittämistä vaikutti siihen, että kylätoimikuntien perustamista ja kyläsuunnittelua pidettiin tärkeänä lähidemokratian edistämisen keinona (Hautamäki 1979, 26; 30-31). 2000-

luvun kuntarakenneuudistus on kohdistanut uudenlaisia odotuksia kylille ja kylätoimijoille. Kuntaliitokset ja isommat keskitetyt hallinnolliset yksiköt tarvitsevat vastapainokseen paikallisia toimijoita lähipalvelujen järjestämiseen ja kansalaisvaikuttamisen edistämiseen. Kylätoimintaa ei määritellä osaksi kuntaorganisaatiota tai kuntopolitiikkaa, mutta kyläyhdistyksistä halutaan rakentaa selkeämpiä toiminnallisia alueyksiköitä. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 62.)

Kyliä halutaan identifioituvan vahvemmin yrittäjiksi (Henttinen 2009, 186-192). Kyläyhdistyksiä kannustetaan toimimaan välittäjäorganisaatioina, jotka pystyisivät kokoamaan maaseudun pirstaleisia töitä ja kehittämään kylätaloista monipuolisia palvelupisteitä. Erityisesti vuonna 2007 alkanut kunta- ja palvelurakenneuudistus (Paras-hanke) on nostanut esille tarpeen uusille ratkaisuille tuottaa palveluja erityisesti maaseudulla, jossa väestöpohja harvenee ja etäisyydet ovat pitkiä (Kattilakoski ym. 2011, 5). Kansalaisosallistumista ja yhteisöllisyyttä pidetään yhtenä kehityssuuntana hyvinvointipalvelujen turvaamisessa maaseudulla.

Kyläyhdistyksiltä odotetaan maaseutupolitiikan ja kuntien taholta tulevaisuudessa yhä selkeämpää roolia kylän toiminnan ja rakenteiden organisoimisessa ja kehittämisessä. Kansalaisten aktivointi ja itsehallinnon taitojen kehittäminen kylillä voidaan nähdä jatkumona 1800-luvulla alkaneesta projektista tähän päivään. Paikalliset yhdistykset ovat olleet merkittävässä roolissa sekä paikallisdemokratian ja kansalaisvaikuttamisen kehittämisessä että kansalaisten kasvattamisessa ja vastuullistamisessa maaseudulla. Niiden kautta ihmiset ovat oppineet yhdessä toimimisen ja toiminnan organisoimisen tapoja ja tekniikoita, jotka samalla voimaannuttavat ja valtauttavat paikallisyhteisöjä, ja kietovat ne tiukemmin osaksi hallinnan ja hallinnon verkostoja.

Vaikka kylätoiminta on paikallista yksittäisten ihmisten aktiivisuudesta lähtevää toimintaa, on se lisäksi kyllästetty poliittisissa ohjelmissa erilaisilla yhteiskunnallisilla tehtävillä ja vaateilla. Paikallisille yhteisöille konstruoitu maaseutupoliittinen toimijuus tuo paikalliselle kehittämiselle tehokkaita resursseja ja työkaluja, kuten hankerahoitusta. Toisaalta, se tuo paikalliseen toimintaan ideologisia, poliittisia ja virallisia rakenteita, jotka eivät ole peräisin paikallisista tarpeista ja intresseistä. Ne voivat tuottaa myös ristiriitoja, jotka vaarantavat omaehtoisuuden perustaa ja motivaatiota vapaaehtoistyöhön perustuvaan kehittämistyöhön.

2 AKTIIVISEN KYLÄN HALLINNALLISUUDEN RAKENTUMINEN

Kylätoiminta on paikallisyhteisöjen organisoimaa kehittämistoimintaa, jonka tavoitteena on erityisen paikan ja tilan, toisin sanoen kylän kehittäminen. Se ei ole mitä tahansa käytäntöjä kylän sisällä, vaan kylän elinvoimaisuuden edistämiseen pyrkivää tavoitteellista toimintaa. Paikallinen aktiivisuus on monitahoinen prosessi, ja se rakentuu erityisestä subjektin ja tilan keskinäisestä suhteesta ja vuorovaikutuksesta. Tila ja subjekti eli kylä ja kyläyhdistys ovat lisäksi osa laajempia hallinnan verkostoja. Paikallinen aktiivisuus ei ole ympäröivästä yhteiskunnasta irrallinen ilmiö, vaan se on samalla myös yksi vallitsevan hallintarationaliteetin ilmenemisen muoto ja poliittisten ohjelmien tavoite.

Kylätoiminnalla on omat paikalliset käytäntönsä, kuten kyläsuunnittelu, hanketoiminta, talkoot ja yhdistyskäytännöt. Vaikka kylätoiminta on paikallislähtöistä toimintaa, eri kylien tavat toimia eivät eroa toisistaan merkittävästi. On siis olemassa laajempi ymmärrys siitä, mitä kylätoiminta on. Lisäksi kylätoimintaan kuuluvat kylätoimintaa ohjaavat poliittiset ohjelmat, jotka ovat myös osa yleisempää kylätoiminnan kerrontaa. Se määrittelee, mitä kylätoimintaan kuuluu, mitä on hyvä kylätoiminta, mikä tekee kylästä aktiivisen ja mihin kylätoiminnalla pitäisi pyrkiä. Poliittisten tavoitteiden toteutumiseen pyritään ohjeistuksilla ja rahoituksen suuntaamisen kautta. Kylätoiminta diskursseina ja käytäntöinä tuottaa kyliä aktiivisina tiloina ja samalla se rakentaa kyläyhdistysten aktiivista subjektiutta, joka on osa aktiivisen kansalaisuuden rakentamista ja tuottamista.

Perinteinen liberalistinen yksilön oikeuksia ja kansallisvaltion jäsenyyttä korostava kansalaisuuden määritelmä on saanut haastajaksi aktiivisen kansalaisuuden käsitteen, jossa ihmisten osallisuus paikalliseen päätöksentekoon ja vastuu yhteisöstään korostuvat (Kearns 1995). Kansalaisuus määrittyy yhä enemmän aktiivisuuden ja passiivisuuden kriteerien kautta. Aktiivisuusretoriikka on syntynyt hyvinvointivaltiomallia koskevasta kritiikistä, jota on esitetty erityisesti Isossa-Britanniassa 1970-80 -lukujen aikana yleistyneessä uusliberalistisessa ideologiassa sekä 1990-luvun jälkipuoliskon New Labourin kolmannen tien ohjelmassa. Vuonna 2010 konservatiivien ja liberaalidemokraattien muodostama

hallitus on alkanut ajaa ”Big Society” -ideaa, jossa korostuvat edelleen paikallisuus, yhteisöt ja aktiivinen kansalaisuus (Berlin 2011). Keskustelut ovat tulleet myös Suomeen, ja keskeistä niissä on ollut ajatus hyvinvointivaltion kansalaisia passivoivasta vaikutuksesta. Vastuuta riskienhallinnasta, hyvinvoinnista ja kontrollista on haluttu siirtää aktiivisille ja autonomisille yksilöille ja yhteisöille. (Saastamoinen 2006, 53-55.) Suomalaisen maaseudun tulevaisuuskeskusteluissa on myös painotettu *kolmatta tietä* (Katajamäki & Kaikkonen 1991). Niissä uutta maaseutua pyritään rakentamaan kehittämistoiminnan kautta. Kylätoiminta nähdään tällöin keskeisenä instrumenttina uuden ajattelutavan, toimijuuden ja toimintatapojen välittämiseksi (mts. 160-162). Kyläyhdistykset ovat keskeisiä linkkejä aktiivisen kansalaisuuden paikalliseen toteuttamiseen ja edistämiseen maaseudulla.

Määrittelen tässä luvussa kylää tilana, pyrkien osoittamaan sen moniulotteisen ja prosessinomaisen luonteen, sekä hallinnallisen rakentumisen. Aktiivisen kylän tuottamisessa keskeisessä asemassa ovat ne subjektit, joiden kautta se tuotetaan. Toisin sanoen tässä tapauksessa kyläyhdistykset, joita tarkastelen erityisinä paikallista aktiivisuutta toteuttavina yhteisösubjekteina. Lisäksi liitän kylän ja kylätoiminnan laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiinsa eli pyrin selittämään sitä, miten ne ovat osa vallitsevaa hallintarationaliteettia ja kehitystä.

2.1 Kylä tilana

Uskon, että tapa, jolla käsitteellistämme tilaa ja aikaa, on olennaisen tärkeä ajattelun osatekijä, olivatpa kyseessä vakavasti otettavat teorialat asioiden nykytilasta tai harkittu poliittinen osallistuminen huomioltamme vaativien asioiden hoitamiseksi. Usein nämä käsitteellistykset jäävät julkilausumattomiksi, mutta ne ovat erottamaton osa kosmologioidemme ja maailmaa koskevan ymmärryksemme rakentumista. (Massey 2008, 14.)

Masseyn sitaatti tiivistää hyvin, miksi tilaa on oleellista käsitteellistää ja problematisoida. Tilan käsitettä voi lähestyä eri näkökulmista, jotka voidaan jaotella karkeasti kolmeen luokkaan: kokemukselliseen/mentaaliseseen, semioottiseen ja rakenneteoreettiseen lähestymistapaan. Kylät ovat erityisesti vanhemmalle sukupolvelle tärkeitä muistamisen paikkoja (Riikonen 1997), mutta ne ovat myös konkreettisia ja materiaalisia tiloja, jotka ovat osa hallinnan, kehittämisen ja politiikan verkostojen. Keskityn tarkastelemaan kylää rakenteellisesta näkökulmasta, mikä ei kuitenkaan sulje pois sen muita ulottuvuuksia - mutta se ei myöskään supista näkökulmaa pelkäsi yksilöiden päänsisäiseksi kokemukseksi.

Rakenteet tarkoittavat erityisiä yksilöitä laajempia ominaisuuksia ja periaatteita, jotka tuottavat samanlaisia paikallisia ja sosiaalisia käytäntöjä (Giddens 1984, 16-18). Paikallisten rakenteellisten ehtojen lisäksi esimerkiksi yleinen talous- ja maaseudun kehitys tuottavat laajempia yhteiskunnallisia rakenteita, jotka vaikuttavat kylien mahdollisuuksiin vaikuttaa paikallisyhteisön kehitykseen. Lisäksi ne vaikuttavat siihen, miten muutoksiin reagoidaan ja pyritään vastaa-

maan. Kylätoiminnalla on omat rakenteensa eli periaatteet, jotka suuntaavat paikallista toimintaa. Esimerkiksi yhdistys- ja hanketoiminta ovat käytäntöjä, jotka rakentuvat yleisten säädösten ja normien mukaan. Samalla ne vaikuttavat yksilöiden kokemuksiin ja yhteisön sekä tilan rakentumiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei paikallista omaehtoisuutta ja variaatiota voisi olla yksittäisten kyläyhdistysten ja kylien sisällä. Rakenteet kuitenkin ohjaavat paikallista toimintaa ja toimijuuden rakentumista merkittävästi.

Tilan ja paikan käsitteet ovat yhteydessä toisiinsa. Tila on paikkaa abstraktimpi käsite (Tuan 1977, 6). Paikka on tila, joka on saanut merkityksellistä sisältöä ihmisten kokemusten, elämämaailman ja symboliikan kautta (mt. 6-18) sekä sen suhteista ympäröivään tiloihin ja rakenteisiin (Massey 2008, 29-31). Selkeästi ero tulee esille, kun verrataan vaikkapa käsitteitä paikan tuntu ja tilan tuntu. Paikan tunnussa on kyse siitä, miten tietty paikka koetaan, tilan tuntu on taas enemmän abstraktimpi kokemus. Massey (2003, 60; Rannikko 2008, 28) on kyseenalaistanut näin yksinkertaisen paikan määrittelyn korostamalla, että paikat eivät ole yhtenäisiä, erillisiä tai vakiintuneita, vaan yhteyksien, suhteiden ja liikkeiden kietoutumis- tai risteyspaikkoja. En lähde kuitenkaan tässä työssä analysoimaan pidemmälle näiden käsitteisiin liittyviä ristiriitaisuuksia, vaan tukeudun tähän yksinkertaiseen jaotteluun. Yksittäinen *kylä* on paikka, jonka paikallisen luonteen ymmärtämiseen ja kokemiseen vaikuttaa myös käsitys *kylästä* erityisenä tilana ja päinvastoin.

Tilan luonne on moninainen. Tila ja paikka ovat toiminnan tuloksia eli objekteja, jotka syntyvät erilaisten käytäntöjen kautta (Andersson 1997; Halfacree 2006; 2007). Ne ovat myös välineitä, jonka avulla ohjailaan ihmisten käyttäytymistä ja saadaan aikaan haluttua toimintaa (Foucault & Rabinow 1989; Lefebvre 1991, 51). Tilan määrittely prosessiksi sisältää molemmat ulottuvuudet, jolloin tilan tuottamisen tavat, sosiaaliset rakenteet, yksilöiden kokemukset ja paikallinen toiminta nähdään osaksi jatkuvasti muuttuvaa prosessia (Lefebvre 1991; Massey 2008, 30). Tilat ovat eivät ole ikinä pysyviä, vaan ne muuttuvat ja muuntuvat osana ympäröivän yhteiskunnan kehitystä ja erilaisia prosesseja. Kylät ovat siis jatkuvassa ”rakennustilassa”, ei ole olemassa sellaista pysyvää rakennetta tai paikkaa kuin kylä. Toisaalta, koska tilat ja niiden rajat eivät ole ikinä pysyviä, ne ovat myös avoimia politiikalle ja kamppailulle (Massey 2008, 60).

Tilan prosessiluonteeseen liittyy, että tila on aina ajallista (Dodgshon 2008; Urry 1995, 4-11). Massey (2008, 14) mukaan tila on moninaisuuden ulottuvuus ja aika taas muutoksen. Tilan muutos liittyy sekä menneisyyteen että tulevaisuuteen, ja nämä molemmat ovat läsnä siinä miten tila näyttäytyy, miten se määritellään tai miten se koetaan nykyhetkessä. Paikoilla on aina historiansa, mutta menneisyys eli kollektiivinen ja yksilöllinen muisti suodattuvat aina nykyisyyden kautta (Dodgshon 2008, 7-8; Lefebvre 1991, 46; Riikonen 1997), ja sitä on konstruoitava jatkuvasti uudelleen (Massey 2008, 148). Se, mitä kylät ovat nyt ja miten me määrittelemme ja koemme ne, on riippuvainen kylien historialta. Kyläkirjojen kirjoittaminen on suosittua kyläyhdistysten harjoittamaa kehittämistoimintaa, mikä on hyvä esimerkki tästä, miten kylän kehittäminen ja tu-

levaisuuden rakentaminen vaativat myös menneisyyden ja juurien konstruointia. Samalla kun historiaa tuotetaan nykyisyydestä käsin, myös nykyisyys ja tulevaisuus rakentuvat menneisyydelle. Kehittämistoiminnalla pyritään tietoisesti tilojen muutoksen ohjailuun. Tällöin myös tulevaisuutta kirjataan ylös ja määritellään erilaisten suunnitelmien ja asiakirjojen avulla.

Paikat ovat luonteeltaan sosiaalisia kohtaamispaikkoja, joiden erityinen luonne, paikan tuntu (esim. Soini 2007, 47-48) tai paikan identiteetti (esim. Paasi 1998) ei määrity pelkästään sisäisen historian tai yksilön kokemuksen kautta, vaan osana globaalia kehitystä ja suhteessa ympäröiviin tiloihin ja paikkoihin sekä sosiaalisiin suhteisiin ja rakenteisiin (Massey 2008, 29-31). Tuotettaessa tiloja rakennetaan myös niiden välisiä rajoja ja suhteita, joita on myös jatkuvasti uusinnettava niiden prosessiluonteen takia (Massey 2008, 73-78). Tila on sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen tuottamaa (Massey 2005, 9), mikä tarkoittaa sitä, että kylien muutos on osa ympäröivän yhteiskunnan muutosta. Se ei kuitenkaan tapahdu pelkästään suoraviivaisesti peilaamalla laajempaa kehitystä, vaan kylän vuorovaikutus muihin tiloihin ja toimijoihin on merkittävässä roolissa kehityksen suuntautumisessa.

Merkittävin kylää määrittävä ”toinen” tila on kunta. Se on kylien lähin julkista valtaa edustava taho, jonka sisällä kylät myös toimivat. Kylät määrittyvät osana kuntia ja suhteessa niihin. Kuntien kehitys ja muutokset vaikuttavat kylien rakentumiseen tiloina, ja erityisesti niiden välinen suhde ja ”raja” vaikuttavat kylien kehitykseen. Esimerkiksi käynnissä oleva kuntien rakenneuudistus vaikuttavaa myös yksittäisten kylien elämään ja rakentumiseen. Kuntien määrän vähentyessä ja koon kasvaessa liitosten myötä palvelut, viranomaiset ja päättäjät loittonevat kauemmaksi kylistä, mikä voi sekä vaikeuttaa elämää kylillä että aktivoida ihmisiä huolehtimaan itse enemmän omasta kotipaikastaan. Kylien aktiivisuus on yhteydessä sen tilalliseen muutokseen ja ympäröivän yhteiskunnan kehitykseen.

Massey (2008, 31) muistuttaa, että ajan ja tilan tihentyminen globalisaation myötä on myös eriarvoistava prosessi, jossa toiset pystyvät hyötymään tästä kehityksestä ja toiset taas eivät. Informaatioyhteiskunnan kutistamat yhteydet voivat lyhentää myös maaseudun pitkiä välimatkoja ja etäisyyksiä keskuksista. Toisaalta, mitä pienemmäksi maapallo toisille käy, sitä enemmän se voi korostaa tästä kehityksestä syrjäytyneiden yksilöiden ja tilojen ulkopuolisuutta. Maaseudun eri alueet ovat eriarvoisessa asemassa, eikä niiden selviytymistä tai menestymistä globaalissa taloudessa ja yhteiskunnassa voi arvioida yhtenäisenä ilmiönä. Kaupunkien läheiset maaseutualueet pysyvät helpommin globaalien virran mukana, mutta syrjäseutujen etäisyydet voivat kasvaa entistä jyrkemiksi. Kylät ovat osa globalisaatiota, ja niiden kehitys sekä muutos ovat osa sitä. Globaali kehitys tuottaa rakenteellisia reunaehdoja paikalliselle kehittämistoiminnalle ja aktiivisuuden toteuttamiselle.

2.2 Kylä maaseututilana

Kylä-käsitteellä on erityinen merkityksensä; se on jotain turvallista, nostalgista, yhteisöllistä ja harmonista. ”Kylään” kiteytyy maaseutuun liittyvä kansallinen kulttuuriperintömme. Se on historiallisesti ja kulttuurisesti rakentunut pitkän ajan kuluessa. Merkityksissä elää vanhoja semioottisia kerrostumia, samalla kun yhteiskunnallinen muutos tuo siihen uudet vivahteensa.

Keskeistä kylän määrittelyssä on, että se on maaseutumainen tila. Maaseutu määrittyy suhteessa kaupunkiin ja sen vastakohtana (Rosenqvist 2000). Tämä asetelma on rakentunut pitkälti maaseudun merkityksestä maatalousalueina, jotka ovat molemminpuolisessa riippuvuussuhteessa niiden keskuksiin eli kaupunkeihin (Lefebvre 1991, 235; 256). Lefebvre (1991) puhuu tilan tuottamisen sidoksesta vallitseviin tuotantosuhteisiin ja työnjakoon, ja niiden jatkuvuuden varmistamiseen. Modernin yhteiskunnan syntyminen edellytti erityistä kapitalistista eli kaupunkitilaa, joka mahdollisti teollisen tuotannon ja uusintia vallitsevia tuotantosuhteita. Kaupungit hallinnan keskuksina tarvitsivat raaka-ainetta, työvoimaa ja elintarvikkeita, jotka tuotiin ympäröivältä maaseudulta. (mt. 235; 256.)

Myös Weber (1992, 25-35) määrittelee kaupungin suhteessa kylään, ja jaottelu perustuu hänellä tuotantosuhteisiin. Hänen mukaansa kaupungit ovat poliittis-hallinnollisia keskuksia ja markkinapaikkoja, ja kylät ovat asutuskeskitymiä, joista puuttuvat nämä piirteet. Molemmilla klassikkoteoreetikoilla maaseudun ja kylän määrittely perustuu rakenteelliseen ajatteluun ja maaseudun rooliin tuotannon tilana ja suhteessa kaupunkiin. Entä miten tämä määrittely pätee nykyaikana, jolloin suuri osa elintarvikkeista ja työvoimasta tulee kaupunkeihin muualta kuin ympäröivältä maaseudulta? Globaalit tuotannon verkostot ovat monimuotoisempia, eivätkä kaupunkikeskukset ole enää samalla tavalla riippuvaisia niitä välittömästi ympäröivistä alueista. Maaseudun ja kaupungin keskinäiset vuorovaikutussuhteet ovat moninaisempia ja vaikeammin määriteltäviä.

Halfacree (2006; 2007) puhuu maaseudusta post-produktiivisena tilana, eli hänen mukaansa olemme siirtyneet Lefebvren kuvaamasta maatalouden ja perinteisen teollisen tuotannon leimaamasta ajasta kohti moninaisempaa maaseudun määrittelyä ja tehtävää. Post-produktiivinen maaseutu koostuu Halfacreen (2007) mukaan neljästä eri ’lajista’: superproduktiivisesta, kulutettavasta idyllisestä, ei-maaseutumaisesta ja radikaalista maaseututilasta. Ne määrittyvät osana laajempaa yhteiskunnallista kehitystä ja suhteessa kaupunkitilaan. Maaseutu on elintarvikkeiden tuotantopaikka, kulutustavaraa ja nostalgiaa, kaupunkilais-tunutta tilaa tai kaupunkielämään kyllästyneelle paikka vaihtoehtoisen elämäntavan kokeiluun. Maaseutu määrittyy siis edelleen sen roolista suhteessa kaupunkiin.

Rannikko (2008) taas puhuu pistäytymiskylästä, millä hän tarkoittaa syrjäisiä maaseutualueita, jotka eivät pysy asutettuina samalla tavalla kuin kaupunkien läheiset alueet. Näillä kylillä tilan käyttöä ja sosiaalista elämää leimaa-

vat vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat. Vaikka kylät tyhjäntyvät ympärivuotisista asukkaista, esimerkiksi kesämökkiläiset, kalastajat, metsästäjät, marjastajat ja vaeltajat 'täyttävät' ja samalla tuottavat maaseututilaa. Pistäytymismaaseutu on lähellä Halfacreen ajatusta kulutettavasta idyllistä, jolloin kylät eivät ole enää kaupunkien ruoan ja työvoiman tuotannon, vaan virkistämisen ja elämänlaadun tuottamisen paikkoja. Kaikissa edellä mainituissa määritelmässä maaseutu näyttäytyy periferiana eli syrjäseutuna, joka rakentuu keskuksen eli kaupungin ja kaupunkilaisten tarpeiden kautta.

Vaikka maaseutu ja kylät konstruoiduvat vahvasti kaupungista erillisenä omana tilanaan (Urry 1995, 10-11), maaseudun homogeenisuus on kyseenalaistettu. Kaupunkien ja maaseudun ihmisten elämäntavat ovat yhtenäistyneet ja maaseudun elinkeinorakenne on monipuolistunut. Erityisesti kaupunkien läheiset kylät voivat lähentyä kaupunkimaisia asuinyhteisöjä luonteeltaan, ja ne voivat tyhjäntyä maaseutumaisista merkityksistä. Lisäksi identiteetit kiinnittyvät yhä useammin sekä kaupunkiin että maaseutuun (Ponnikas ym. 2011, 4). Sitran (helmikuu 2011) Maamerkkibarometrin mukaan jopa 38 prosenttia suomalaisista koki vuonna 2011 olevansa identiteetiltään sekä kaupunkilaisia että maalaisia. Maaseudun määrittely on aina kontekstisidonnaista, eikä voida antaa yksinkertaista kuvausta siitä, mikä maaseutu on. Yhä suositummaksi onkin tullut puhua maaseudusta kulttuurisesti rakentuvina mielikuvinä (Soini 2010, 79) eli korostaa määrittelyn semioottista ja symbolista ulottuvuutta.

Maaseudun määrittelyn muutokset vaikuttavat kylien rakentumiseen. Toisaalta, myös kylien rakentuminen voi suunnata maaseudun määrittelyä. Kyläyhdistykset tuottavat maaseutua toiminnallaan sekä rakenteellisesti että kulttuurisena tilana. Maaseutumaisien merkitysten väheneminen voi tuoda kyläkeskustelulle omat haasteensa siirtäessään ja kyseenalaistaessaan kaupunkien ja maaseudun rajaa sekä suhdetta. Voiko olla kyliä ei-maaseutumaisina tiloina tai jopa kaupunkitiloina?

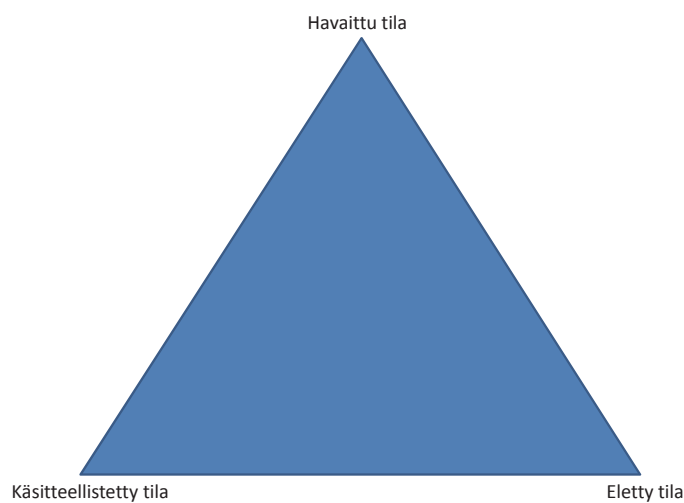
2.3 Kylä sosiaalisena tilana

Käytän Henri Lefebvren (1991) sosiaalisen tilan teoriaa kylän tilallisessa määrittelyssä. Lefebvren *The Production of Space* (1991) (alkuperäinen teos *La production de l'espace* ilmestyi jo 1970-luvulla, mutta se käännettiin englanniksi ja se levisi laajempaan tietoisuuteen vasta 1990-luvulla) teoksessaan esittelemä sosiaalisen tilan kolmijako tarjoaa konkreettisen työkalun tilan tutkimiseen yhtä aikaisesti eri näkökulmista (Anttonen 2002). Erityisesti, kun kiinnostuksen kohteena on tilan rakentuminen hallintavallan näkökulmasta, sosiaalisen tilan teoria mahdollistaa sen moniulotteisen tarkastelun.

Lefebvren sosiaalisen tilan teorian kehittelyn taustalla on kritiikki tilan perinteistä dualistista jaottelua kohtaan, jolloin tilan sosiaalisen luonteen tunnistamisella ja analysoimisella pyritään ylittämään jako mentaaliseen ja fyysiseen, eli käsitteelliseen ja materiaaliseen tilaan (Anttonen 2002, 174; Lefebvre 1991, 1-67, Lehtovuori 2005, 75-78). Sosiaalinen tarkoittaa laajempia yhteiskunnallisia

rakenteita sekä suhteita, ja korostaa todellisuuden tuotettua eli prosessuaalista luonnetta (Lefebvre 1991, 68). Vaikka sosiaalisen tilan teoria tukeutuukin vahvasti marxilaiseen traditioon (Anttonen 2002, 174), se ei aliarvioi yksilöiden kokemuksellisen maailman merkitystä. Sen vahvuutena onkin, että se pyrkii huomioimaan samanaikaisesti materiaalista, diskursiivista, symbolista ja koettua maailmaa, jotka ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään.

Lebevren sosiaalinen tila rakentuu toisiinsa yhteydessä olevista kolmesta momentista, jotka muodostavat *dialektisen triadin*.

KUVIO 1 Henri Lefebvren sosiaalisen tilan triadi (Halfacree 2006; 2007)

Sosiaalisen tilan teorian ensimmäinen momentti on *havaittu tila*, mikä tarkoittaa konkreettista aistittavaa ja materiaalista tilaa. Arkiset rutiinit, itsestään selvyydet ja jokapäiväinen tilan käyttö kuuluvat tähän momenttiin. Ne ilmentävät, miten yhteiskunnallinen ja materiaallinen kehys ilmenee paikallisissa käytännöissä. *Tilasidonnaiset käytännöt* tarkoittavat paikallisia tilan tuottamiseen, uusintamiseen ja kuluttamiseen liittyviä käytäntöjä ja rakenteita. Ne voivat olla luonteeltaan keskenään ristiriitaisiakin, mutta takaavat kuitenkin tilan jatkuvuuden. Erilaiset päivittäiset käytännöt ja rutiininomainen toiminta määrittelevät tilan käyttöä ja tilaan liittyviä toimintoja. (Anttonen 2002; Halfacree 2007; Lefebvre 1991.)

Toinen momentti on *käsitteellistetty tila*, johon kuuluvat tilan viralliset määritelmät ja diskurssit; tilan tietämisen tavat, joilla hallinto, suunnittelijat, tutkijat ja kehittäjät suuntaavat ja kontrolloivat tilan tuottamista. *Tilan representaatiot* ovat sidoksissa vallitseviin tuotantosuhteisiin ja merkitysjärjestelmiin. Poliittinen päätöksenteko, suunnittelijat ja tiedemaailma käsitteellistävät tilaa

vallitsevien tiedollis-ideologisten käsitysten ja mallien mukaan. (Anttonen 2002; Halfacree 2007; Lefebvre 1991; Soja 1996, 66-68.) Kun havaittu tila on materiaalista ja konkreettista, käsitteellistetty tila on taas abstraktia ja kuviteltua tilaa (Simonsen 2005, 7).

Sosiaalisen tilan triadin kolmas momentti on *eletty tila*. Se on momenteista vaikein tulkittava ja sisältää eniten ristiriitaisuuksia. Elettyä tilaa määritellään myös ”kolmanneksi tilaksi”, joka rikkoo ensimmäisen ja toisen momentin jakoa konkreettiseen ja abstraktiin tilaan (Simonsen 2005, 7; Soja 1996). Se on samaan aikaan sekä materiaalista että abstraktia. Eletty tila tuo näkyväksi sitä osaa tilasta, mikä on vaikein tavoitettava, mutta samalla keskeinen. *Representaation tilat* ovat jokapäiväisessä elämässä elettyä käyttäjien ja taiteilijoiden tilaa. Kun tilan representaatiot ovat ylhäältä annettuja määritelmiä, representaation tilat taas kohdistavat huomion paikalliseen kokemukseen, mielikuviin, symboleihin ja merkitysjärjestelmiin. (Anttonen 2002; Halfacree 2007; Lefebvre 1991; Määttänen 2007; Soja 1996, 66-68.)

Eletyssä tilassa korostuvat sekä kokemuksellisuus ja paikallinen määrittely että symbolinen ulottuvuus. Se on kehollista ja konkreettista, mutta samaan aikaan kuviteltua (Simonsen 2005, 6-7). Kun käsitteellistetty tila määritellään diskursseina tilaan (discourses on space), eletty tarkoittaa tilan diskursseja (discourses of space), mikä viittaa tilan käyttäjien omiin merkityksiin ja käsitteellistämisiin (Shields 1999, 161). Tilan kolmas momentti tuottaa tällöin vaihtoehtoisia tapoja kuvitella tiloja ja se on myös kamppailun tilaa (Simonsen 2005, 7). Toisaalta, Lefebvre korostaa myös eletyn tilan symbolista ja ei-verbaalista luonnetta. Ihmisten ’sisäinen’ kokemusmaailma näyttäytyy erityisesti taiteessa, monumenteissa, maisemassa ja rituaaleissa. (Anttonen 2002; Halfacree 2007; Lefebvre 1991; Soja 1996, 66-68.) Kolmas momentti on yhteydessä tunteisiin, mielikuvitukseen, alitajuntaan, tiedostamattomaan, myyttiseen ja ”salaiseen maailmaan”. Se on symbolinen kerros, joka rakentuu fyysisen tilan päälle. (Shields 1999, 164-166.)

Tilan tutkimisen kannalta on haastavaa miettiä, miten tutkia symbolista tai kuviteltua tilaa. Omassa tutkimuksessani olen päätenyt tarkastelemaan elettyä kylää paikallisen kulttuurin ja määrittelyn tarkastelun kautta. Kulttuuri tarkoittaa tällöin paikkaan liittyviä merkitysjärjestelmiä (Hannerz 1996, 3-10), johon liittyy myös symbolinen puoli, ja joka on yhteydessä ihmisten paikkaan liittyvään tunnesidokseen. Paikallinen tilan ja yhteisön määrittely on osa käyttäjien tilaa ja kokemusmaailmaa.

Kylä on sosiaalisesti tuotettu prosessi, joka voidaan jaotella havaittuun, käsitteellistettyyn ja elettyyn kylään. Dialektisen triadin avulla kylää voidaan tarkastella samanaikaisesti materiaalisena, diskursiivisena että kulttuurisena tilana.

2.3.1 Havaittu kylä

Kylän tilasidonnaiset käytännöt eivät tarkoita mitä tahansa tapahtuvaa toimintaa tietyllä alueella, vaan toimintoja ja rakenteita, jotka liittyvät itse kylään ja tuottavat näin kylää tilana. Paikallisten käytäntöjen kautta ulkopuolinen havait-

see, että tässä on kylä. Lefebvre (1991, 40) korostaakin havaitussa tilassa aistien merkitystä eli sitä, miten maailma aistitaan ja se tulee konkreettiseksi ja ”käsin kosketeltavaksi”. Kun satunnainen kulkija ajelee maaseudulla, talojen tiivis ryhmittymä herättää ajatuksen kylästä tai ainakin kysymyksen. Jos hän havaitsee myös kaupan, koulun tai kylätalon, tekee hän todennäköisesti päätelmän kylän olemassaolosta. Havaittu kylä vaatii siis jonkinlaisia konkreettisia merkkejä tai symboleja, kuten rakennuksia, jotka tuottavat päätelmän yhteisestä toiminnaasta. Havaittu tila on materiaalista ja paikallista eli sitä, mitä tarkkailija aistii ja erityisesti havaitsee.

Maaseudun ja kaupungin rajan havaitseminen ei ole yhtä selkeää kuin kylän tunnistaminen. Kun maaseutu oli vielä leimallisemmin maataloustuotannon tila, lehmien ilmestyminen maisemaan kertoi kulkijalle, että nyt ei olla enää kaupungissa tai taajamassa, vaan maaseudulla. Nykyään yhtä selkeitä merkkejä ei enää ole havaittavissa, eikä maatalous leimaa enää maaseutuyhteisöjen elämäntilaa kuten ennen. Merkittävä osa maaseudulla ja kylillä asuvista käy keskuksissa töissä, eivätkä he juurikaan eroa elämäntavaltaan kaupunkilaisista. Voidaankin sanoa, että kylät ovat selkeämmin havaittavissa kuin maaseutu, joka on abstraktimpi ilmiö.

Kaupunkiympäristössä työhön liittyvät käytännöt ja paikat ovat tärkeä osa tilan tuottamista, mutta kylän tilasidonnaiset käytännöt liittyvät erityisesti vapaa-aikaan ja harrastamiseen. Kylien palvelut, kuten kaupat ja kyläkoulut, ovat jo harvinaisuuksia, eivätkä maa ja metsätalous työllistä enää kuin harvoja kyläläisistä. Kylässä asuvat ihmiset suorittavat suurimman osan kuluttamisen, työnteon ja vapaa-ajan käytännöistään kylän ulkopuolella. Aktiivisilla kylillä on kuitenkin aistittavissa ”kylän” olemassaolo. Kylän yhteiset paikat ja niissä tapahtuvat toiminnot, kuten kylätalo, ulkoilureitit ja muut julkiset tilat sekä opasteet ja tienviitat, ovat keskeinen osa havaittua kylää. Havaitun kylän tuottamisen ja kuluttamisen käytännöissä korostuvat niiden tuottama liikehdintä ja konkreettiset havaittavat ilmiöt, eikä esimerkiksi se, miten ihmiset kokevat näitä käytäntöjä tai merkityksellistävät näitä toimintoja.

Paikallisten asukkaiden lisäksi kaupunkilaiset ”käyttävät” kyliä lomaa-asukkaina ja matkailijoina. Havaittu kylä rakentuu tällöin yhä enemmän tuotannon tilan lisäksi kuluttamisen tilana. Kylän ulkopuolella asuvat ihmiset käyttävät maaseutua virkistäytymiseen ja elämysten hankkimiseen, mikä vaikuttaa havaitun tilan ilmenemiseen sekä välittömästi että välillisesti. Ihmisten liikehdinnän lisäksi esimerkiksi turisteille suunnattujen palvelujen ja opasteiden ilmestyminen muokkaa havaittua kylää. Matkailun vaikutus maaseutuun havaittuna tilana on hyvä esimerkki siitä, miten yhteiskunnalliset rakenteelliset tekijät ja laajempi kehitys suuntaavat paikallista toimintaa.

2.3.2 Käsitteellistetty kylä

Suomessa kylää tilan representaationa tuotetaan erityisesti maaseutu- ja aluepolitiikan, aluesuunnittelun, kylätutkimuksen, maisemasuunnittelun, maaseudunkehittämisen- ja kylätoimintaohjelmien kautta. Eri konteksteissa korostuvat eri ulottuvuudet kylän määrittelyssä, ja tiedemaailman tuottamat representaat-

tiot ovat yhteydessä myös poliittisen ja suunnitteludiskurssin tuottamiin määritelmiin. Esimerkiksi maisemasuunnittelussa tarvitaan erilaista kylän käsitettä kuin kylätoimintaohjelmissa. Erilaiset maaseudun luokittelut ja tilastot tuottavat maaseutua käsitteellisenä tilana, joka vaikuttaa myös kylien rakentumiseen osana maaseutua. Triadissa päättäjät ja tutkijat konstruoivat tiloja määritelmilään, ja Lefebvre puhuukin abstraktista tilasta vastakohtana käyttäjien tilalle, joka ei ole representoitua (Lefebvre 1991, 362).

Suomalaisessa kylätutkimuksessa kylää representoidaan karkeasti jaoteltuna joko imaginaarisena tai yhteisöllisenä tilana (käytännössä jako eri lähestymistapojen välillä ei ole näin selkeä). Kylän *imaginaarinen* representaatio voi korostaa esimerkiksi yksilöiden menneisyyden kokemuksia ja muistinvaraista tilaa (Riikonen 1997), tai se voi lähestyä kylää turisteille ja kuluttajille tuotettuna narratiivina (Luoto 2006). Kylä *yhteisöllisenä* tilana korostaa paikallisen yhteisön ja identiteetin merkitystä (Knuutila 1998; Rannikko 1996). Kehittämispainotteisessa kylätutkimuksessa (esim. Häikiö 2000; Lahtinen 1998) kylä määrittyy yhteisöllisenä tilana, joka toimii keskeisenä paikallisen kehittämisen instrumenttina. Lefebvre (1991, 41) näkee käsitteellisen tilan paikkana, jossa ideologia ja tieto sekoittuvat. Tutkijoiden ja päättäjien ”kylät” ovat yhteydessä toisiinsa, erityisesti kehittämistutkimusten taustalla on joku hallinnon tunnistama ongelma.

Kylätoiminta on integroitu osaksi suomalaista maaseutupoliittista verkostoa ja ohjelmia (Hyyryläinen 2000, 118), ja valtakunnallisen kylätoiminnan katto-organisaation Suomen Kylätoiminta ry:n laatima kylätoimintaohjelma toimii yhtenä pohjadokumenttina valtion maaseutupoliittisen ohjelman laatimisessa (Halhead 2004, 18-19). Tämä heijastuu maaseutupoliittisen diskurssin tuottamaan kylän representaatioon. Suomen maaseutupoliittiset tavoitteet ja toimintalinjat esittelevässä Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007-2013 *kylällä tarkoitetaan rekisteröidyn kyläyhdistyksen tai -toimikunnan aluetta ja sen asukkaita* (2007, 194). Kylä määrittyy tällöin siellä tapahtuvan järjestäytyneen ja alueelliseen kehittämiseen pyrkivän sosiaalisen toiminnan kautta. Vastaavasti kyliä, joissa ei ole kylätoimintaa, ei tunnusteta olemassa oleviksi tiloiksi.

Kylien määrittäminen kehittämistoiminnan kautta on yhteydessä kolmannen sektorin roolin kasvattamisen tavoitteeseen (Rose 2000; Saastamoinen 2002). Kansalaisyhteiskunnan vastuuta ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi halutaan lisätä. Yksilöiden ja yhteisöjen vastuun kasvattaminen liittyy sekä uusliberalistiseen että kommunitaristiseen ideologiaan (Saastamoinen 2006, 53-55.), jotka näkyvät myös suomalaisessa maaseutukeskustelussa. Kylien määrittelyt eivät ole objektiivisia, vaan ne ovat tilan representaatioita, jotka ovat osa vallitsevia poliittisia käytäntöjä ja tavoitteita.

2.3.3 Eletty kylä

Kylän representaation tilat tarkoittavat sitä, miten kylä elää symbolisesti ja kulttuurisesti, ja miten se paikallisesti määritellään. Paikallista määrittelyä tarkastellessa on hyvä kuitenkin muistaa, että kun asioita aletaan tiedostaa ja kielellistää, siirrytään jo käsitteiden maailmaan eli käsitteellistettyyn tilaan. Elettyä kylää ei pysty paikantamaan käsitteellistetyistä kylästä irrallisena, mutta voi pyrkiä ku-

vailemaan niitä kulttuurin kautta heijastuvia merkityksiä, jotka näkyvät jaettuina merkkeinä, merkityksinä ja symboleina. Erityisesti paikallinen identiteetti, kotiseuturakkaus, maisema ja yhteisöllisyyden kokemus tuottavat kylän representaation tilaa. Kyläkirjat, perinteen keruu sekä entisöidyt ja vaalitut kylän rakennukset, kuten seuran- ja työväentalot ja kyläkoulut saavat merkityksensä kylän historiasta. Mennyt elää vahvasti eletyssä tilassa, ja sillä on tärkeä rooli kylän representaation tilojen rakentumisessa.

Myös rakenteellisilla tekijöillä eli havaitulla kylällä on merkitystä kylän kokemuksen ja yhteisöllisyyden rakentumisessa. Kylissä, joissa on vielä kyläkoulu jäljellä, myös uusille asukkaille syntyy helpommin kokemus 'meidän' kylästä. Toisaalta kyläkoulujen ja palvelujen lakkauttamisuhka voi herättää paikkatietoisuuden ja halun paikan säilyttämiseen. Kun kylällä ei ole yhteisiä palveluja, historiasta riippumaton yhteisöllinen kylään liittyvä kokemus edellyttää vapaaehtoista paikallista yhteistoimintaa, esimerkiksi harrastustoiminnan järjestämistä tai kylätalon ylläpitämistä yhteisenä kokoontumispaikkana.

Eletty kylä heijastuu erityisesti symboleissa, mielikuvissa, maisemissa ja rituaaleissa, jotka ovat samalla sitä uusintavia käytäntöjä. Eletyssä tilassa on kyse erityisesti tiedostamattomasta kokemuksellisuudesta, joka voi olla myös kollektiivista, kuten esimerkiksi taiteessa, kylämaisemassa tai kulttuuriperinnössä. Kylätalot eivät ole pelkästään kylän yhteisen toiminnan keskuksia, vaan ne ovat myös keskeisiä suomalaisten kylien symboleita, jotka tuottavat elettyä kylää abstraktina tilana. Lefebvrellä on romantisoitu kuva taiteesta ja erityisesti runoudesta, kun hän näkee sen alueena, joka voi säilyä käsitteellistetyn maailman ulottumattomissa (Lefebvre 1991, 203). Esimerkiksi Suomessa 1800-luvun taiteella oli yhteys fennomaanisiin ja nationalistisiin ideologioihin (Sokka 2005), ja myös suomalaisen maaseutukulttuurin rakentaminen on ollut osa käsitteellistettyyn kansallisvaltion ja aktiivisen kansalaisuuden tilan rakentamista.

Elettyä tilaa voidaan pyrkiä myös tuottamaan tietoisesti ja strategisesti esimerkiksi paikan imagon ja hengen luomisella. Tällöin myös paikalliset tilan käyttäjät osallistuvat käsitteellisen ja abstraktin kylän tuottamiseen, mikä rikoo dialektisen triadin käsitteellisen tilan ylhäältä tuotettua luonnetta. Samaten tilan käyttäjiä ovat muutkin kuin kylässä asuvat ihmiset, esimerkiksi matkailijoiden kokema paikka ja paikan henki (esim. Broms 1998; Luoto 2006) ovat tällöin osa representaation tiloja. Tilojen käyttäjät, tuottajat ja kokijat eivät lokeroidu yksiselitteisesti dialektisen triadin mukaan. Havaitun, käsitteellistetyn ja eletyn tilan ulottuvuuksien monimuotoiset yhteydet ja niiden analysointi tuovat näkyväksi myös globaalien tilojen erityistä luonnetta laajemmassa merkityksessä.

Voidaan siis luokitella, mitä kylät ovat havaittuina, rakenteellisina ja hallinnallisina tiloina, ja mitä ne ovat yksilöllisesti ja yhteisöllisesti koettuina, eli miten ne elävät ihmisten mielikuvissa ja merkityksissä. Eri historialliset ja kulttuuriset kerrostumat kuitenkin elävät näissä tilan eri ulottuvuuksissa yhtä aikaa, ja ne kietoutuvat hallinnallisiin rakenteisiin, tavoitteisiin ja käytäntöihin. Ylhäältäpäin rakennetut määritelmät ja poliittiset ohjelmat muuttavat hiljalleen havaittua kylää, ja lopulta vaikuttavat myös siihen, miten paikka ja tila koetaan

ja ymmärretään yksilöllisesti ja kollektiivisesti. Tilojen muutos tapahtuu tietysti myös päinvastaiseen suuntaan. Ylhäältä tuotetut kylien representaatiot eivät voi olla liian kaukana paikallisista kokemuksista, jos halutaan, että niillä on vaikutusta, esimerkiksi ohjaamaan paikallista toimintaa tiettyyn suuntaan.

Sosiaalisen tilan luokittelu ei ole yksiselitteinen ja aukoton (Anttonen 2002). Erityisesti tilan eri momenttien rajaaminen enemmän ja vähemmän hallinnalliseen ulottuvuuteen yksinkertaistaa hallintavallan ilmenemisen kuvamista. Sen takia olen yhdistänyt sosiaalisen tilan teoriaan foucaultilaisen hallintakäsitteen, jossa valta näyttäytyy moniulotteisena ja monimuotoisena kaiken lävistämänä (Dean 1999). Sitä ei voi siis karkeasti rajata myöskään tilan analysoimisessa pelkästään käsitteellisessä tilassa syntyväksi, sieltä elettyyn siirtyväksi ja havaitussa heijastuvaksi ilmiöksi, vaan se on dynaaminen osa koko tilan tuottamisen ja rakentumisen prosessia.

2.4 Kylätoiminnan hallintarationaliteetti

Se miten kylät rakentuvat tiloina ja paikkoina kylätoiminnan kautta, on erityinen prosessinsa, jota ohjaavat omat toimintalogiikkansa. Sovellan foucaultilaista hallinnan analytiikkaa (Kaisto & Pyykkönen 2010) selittämään kyläyhdistysten luonnetta, ja miten hallintavalta ilmenee niissä. Kyläyhdistysten toiminnassa on myös paljon sisäisiä valtasuhteita, jotka vaikuttavat toimintaan. Tyypillistä aktiivisille yhdistyksille on, että niiden toiminta on pitkälti muutaman aktiivisen yksilön varassa. Hallinnan analytiikan kannalta kiinnostavampia ovat kuitenkin kylän ja kyläyhdistysten sosiaaliset suhteet ulkopuoliseen maailmaan eli se, miten ulkoapäin tuleva ohjailu saa paikalliset yhteisöt suuntaamaan toimintaansa.

Hallinnan analytiikassa vallan ja hallinnan käsitykset eroavat merkittävästi perinteisistä määritelmistä. Valta ei keskity joihinkin erityisiin toimijoihin, kuten valtioon, vaan se on kaikkialla ja kaikki toimijat ovat osa valtasuhteita, sekä tuottajina että tuotteina. Valta on luonteeltaan prosessinomaista, ja subjektien välisenä suhteena se tuottaa osapuoliaan jatkuvasti. Yksilön identiteetti ja subjektius ovat siis valtasuhteiden ja -käytäntöjen lävistämiä. Valta ei ole välttämättä negatiivista, käytöksen ohjailulla voidaan pyrkiä saamaan aikaiseksi myös myönteisiä asioita. Vallasta ei voi ikinä täysin vapautua, ja tutkimuksen tehtävänä nähdäänkin enemmän vallan ja hallinnan käytäntöjen ja suhteiden tuomista näkyviksi, kuin suoranaisesti vapauttaa vallan kohteita. (Dean 1999; Kaisto & Pyykkönen 2010.)

Vapaus ei ole hallinnan analytiikassa ideaali, vaan se on osa hallintavaltaa. Liberaali hallinta perustuu yksilöiden oikeuksiin ja valinnan mahdollisuuksiin. Vapaita kansalaisia kohdellaan yksilöinä, jotka ovat myös vastuussa oman elämänsä ohjailusta ja oikeiden valintojen tekemisestä. Jos näin ei jostain syystä tapahdu, turvaudutaan yleensä kuriin ja kontrolloimiseen esimerkiksi työttömien pakkotyöllistämällä tai työttömyyskorvauksien eväämisellä. Kansalaisten vapaus on yksi tapa ohjata heidän käytöstään, koska se velvoittaa heidät

valitsemaan itse ja ottamaan myös vastuu valinnoistaan. Valittavat asiat, olivatpa ne sitten elämänkulkuun, arvoihin tai kuluttamiseen liittyviä, valikoituvat jo ennalta määräytyistä vaihtoehtoista eli ihmiset ohjaavat tällöin itse omaa toimintaansa hallintarationaliteetin mukaiseen suuntaan. Yksilöt toteuttavat silloin itse itsensä hallinnan oman vapautensa kautta (Rose 1999.)

Hallinta on erityinen vallankäytön muoto, joka toimii eri yhteiskunnan alueilla. Hallinta on johdonmukaista ja rationaalista toimintaa, jolla pyritään yksilöiden, yhteisöjen ja väestön ohjaamiseen. Sitä on kaikkialla, missä ihmiset toimivat ja se on voima, joka suuntaa ajattelua ja käytöstä. Valtion ja julkisen sektorin lisäksi kansalaisyhteiskunnassa harjoitetaan yhä enemmän hallintaa, joka nojaa erityisen subjektiivisuuden ja kansalaisuuden tuottamiseen. (Dean 1999; Kaisto & Pyykkönen 2010, 10-11.) Kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat osa laajempia hallinnan verkostoja, ja niillä on erityinen suhde valtiohallintoon (Sending & Neumann 2006). Kansalaisyhteiskunnan kautta pystytään pitämään etäisyyttä valtion muodolliseen hallintaan, ja mobilisoimaan sen moraalisia ja sosiaalisia verkostoja (Dean 2002, 39-45). Yhteisöt ja kulttuuri ovat yhteiskunnallisia tiloja, joiden kautta ihmisten käyttäytymistä pystytään säätelemään rajoittamatta yksilöiden vapauksia lainsäädännöllä tai virallisilla säädöksillä. Yhdistykset ovat itsenäisiä kansalaisyhteiskunnan toimijoita, mutta eivät ole kuitenkaan hallinnan verkostojen ja ohjailun mekanismien ulkopuolella.

Hallintarationaliteetit ovat järkeilyn tapoja, jotka määrittävät sen, miten asiat ovat, ja kuinka niiden tulisi olla (Kaisto & Pyykkönen 2010, 15; Rose 1999, 24-28). Ne ilmenevät erityisesti itsestään selvissä diskursseissa. Rationaliteetit ovat "totuuksia", joita arkikielessä ei tarvitse yleensä perustella, vaan ne ilmenevät yleisinä normeina ja arvostuksina. Ihmiset ohjaavat käytöstään niiden mukaisesti, ei sen takia että haluaisivat olla kuuliaisia alamaisia tai pelkäisivät rangaistuksia, vaan koska he haluavat olla normaaleja, toimia järkevästi ja oimien arvojensa mukaisesti. Kylätoimintaa ja aktiivisia kyliä ohjaava hallintarationaliteetti tarkoittaa niitä totuusrakennelmia, mitkä määrittävät mikä on hyvää paikallista toimintaa ja mitä yleisesti arvostetaan. Hallintarationaliteetti on määritelmänä lähellä Lefebvren (1991) tilan representaatiota eli käsitteellistettyä tilaa. Hallintarationaliteetti on kuitenkin laajempi käsite kuin tilan representaatio, koska se sisältää myös arkipäivän itsestään selvyyksiä ja normeja, kun taas jälkimmäinen keskittyy enemmän virallisiin totuuksiin ja käsiterakennelmiin.

Suunnittelupolitiikka (policy) ei ole sama kuin hallintarationaliteetti, mutta ne tuottavat ja uusintavat toisiaan. Hallintotekstit pyrkivät ohjaamaan hallittavien subjektien käytöstä. Kylätoimintaohjelmat ovat virallisesti kansalaisyhteiskunnan tuottamia strategioita, mutta ne ovat osa kansallista maaseutupolitiikkaa, ja niillä pyritään ohjaamaan paikallisia toimijoita. Hallintavallan kannalta ei ole keskeistä, mikä taho virallista määritelmää rakentaa, vaan enemmänkin huomio keskittyy siihen, minkälaista totuusrakennelmaa siinä tuotetaan. Kylätoiminnan hallintarationaliteetti konkretisoituu virallisissa ohjelmissa, joissa määritellään, miten asiat ovat, mitkä ovat tavoitteita ja mitkä taas ongelmia. Lisäksi niissä rakennetaan suhteet muihin ilmiöihin, ongelmiin ja toimijoihin, ja niiden keskinäiset vuorovaikutussuhteet. Kylätoiminnan kohdalla tämä

tarkoittaa erityisesti sitä, miten maaseutupoliittisissa ja kylätoimintaohjelmissa konstruoidaan kylä, kyläsubjekti, kyläien ongelmat ja kyläien kehittämisen tavoitteet.

Hallintarationaliteetti on osa laajempaa ideologista kehitystä. Uusliberalismin ihanteet, kuten yksilön vapaus ja vastuu, kilpailu, yksityistäminen ja yrittäjähenkisyys ovat levinneet osaksi yhteiskunnan eri sektoreiden toimintaa. Markkinoiden ja yksilöiden mahdollisimman vähäisen säätelyn ja rajoittamisen uskotaan tuottavan maksimaalisen hyvinvoinnin. Mitä paremmin markkinatalous toimii ja talous kasvaa, sitä paremmin vastuulliset yksilöt pystyvät tuottamaan itselleen ja läheisilleen hyvinvointia. (Harvey 2008, 11-83.) Nämä periaatteet muuttuvat vallitsevaksi hallintarationaliteetiksi sulautuessaan osaksi ihmisten yleisiä arvostuksia, asenteita ja totuuksia. Kylätoiminnassa se heijastuu erityisesti kyläyhdistysten vastuun ja yrittäjyyteen liittyvien arvojen (Henttinen 2009, 186-192) korostumisena.

Uusliberalismin liittyvässä hallintarationaliteetissa toisaalta pyritään vähentämään valtion puuttumista markkinoiden ja yksilöiden toimintaan, toisaalta valtion ja erilaisten instituutioiden taholta tulee mitä moninaisempia poliittisia ohjelmia ja ohjeistuksia (Lockie & Higgins 2007). Kylätoiminta on hyvä esimerkki tällaisesta ilmiöstä, jossa 2000-luku on tuonut tullessaan valtakunnalliset poliittiset ohjelmat ja ohjeistukset, joissa korostetaan kuitenkin kyläien ja kyläyhdistysten autonomisuutta ja omaehtoisuutta. Eri tahot ja tasot tekevät ohjelmia ja suunnitelmia maaseudun kehittämiseksi ja tulevaisuuden turvaamiseksi. Esimerkiksi Euroopan unionilla, maa- ja metsätalousministeriöllä, maakunnilla, seutukunnilla ja kyläyhdistyksillä on omat strategiansa ja suunnitelmansa. EU ei suoraan säätele "ruohonjuuritasoa" ja paikallisia toimijoita, vaan eri alueet laativat omat ohjelmansa. Tosin niiden sisältö on kuitenkin oltava EU-linjausten mukaista. Salmin (2003, 217) mukaan vaikka alueellisuutta ja paikallisuutta Euroopan unionissa korostetaan, viime kädessä keskushallinto tekee päätökset kehittämishankkeista. Kylätoiminta on omaehtoisen paikallisen toiminnan lisäksi EU:n ja valtiovallan poliittisten linjausten toteuttamista. Rosen (1999) vapauden kautta hallinnan käsitettä soveltaen voidaan myös puhua omaehtoisuuden kautta hallinnasta.

Eri tasojen politiikkaohjelmat tuottavat yhtenäistä normistoa ja totuutta kyläistä ja maaseudun kehittämisestä. Hallintavallan kannalta on keskeistä päämäärien ja ongelmien konstruointi, eli mihin käytökseen ja toimintaan hallinnalla pyritään, ja mitkä yksilöt, yhteisöt tai mikä toiminta rakentuu ongelmaksi (Saastamoinen 2006, 62-63). Vallitsevassa maaseudun kehittämisdiskursissa ihanteena ovat aktiiviset ja vastuulliset kyläyhdistykset, jotka kehittävät aluettaan ja sen imagoa esimerkiksi tuottamalla palveluja, huolehtimalla maisemanhoidosta ja houkuttelemalla turisteja (Kts. Kuisma & Peltonen 2002). Ongelmaksi nousevat tällöin passiiviset kylät - eli paikalliset toimijat, jotka eivät aktivoitu ja ota vastuuta kylästään. Nämä kylät rakentuvat uhkana alueensa toivottavalle kehitykselle.

2.5 Paikalliset hallintatekniikat

Ylhäältä tuotetut määritelmät muuttuvat hallintarationaliteetiksi ja hallintavalan instrumenteiksi vasta, kun ne omaksutaan osaksi hyväksytyä arvomaailmaa. Kun paikalliset toimijat ottavat yleiset totuusrakennelmat omaksi moraalisiksi ohjenuorakseen ja itsehallinnan suuntaajiksi eli rakentavat subjektiivtaan niiden kautta, toimii hallintavalta tehokkaaksi. (Kaisto & Pyykkönen 2010, 15; Rose 1999). Kylätoiminnassa tämä tarkoittaa, että silloin kun kyläyhdistykset kokevat vastuuta kylän kehittämisestä ja haluavat olla aktiivisia ja vastuullisia subjekteja, toimivat ne vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisesti.

Kylätoiminnassa aktiivisuus eli hallintarationaliteetin mukainen ihanne näyttäytyy vastuun ottamisena paikallisesta kehityksestä. Tämä tapahtuu kehittämiskäytäntöjen omaksumisena oman toiminnan ohjaamisen instrumentiksi. Soine-Rajanummin & Saastamoisen (2002, 125) mukaan uudenlainen paikallisuuden korostaminen liittyy riskien hallinnan problematiikkaan eli siihen, min-kälaisia ratkaisumalleja haetaan yhteiskunnallisille ongelmille. Kylän tulevaisuuden uhat ja mahdollinen kuolema ovat riskejä, joiden minimoinnin kyläyhdistys ottaa vastuulleen. Riskien hallinnan problematiikassa paikallisuutta painottavilla diskursseilla ja käytännöillä pyritään ratkaisemaan ongelmia, joihin ennen haettiin vastauksia valtiollisen tason ohjelmilla. Suuria yhteiskunnallisia ohjelmia pyritään korvaamaan *mikrohallinnalla* (Saastamoinen 2006, 72).

Uusliberalistisessa ajattelussa riskejä ei ymmärretä yksinomaan negatiivisena asiana, vaan ne nähdään välttämättömänä dynaamisen yhteiskunnan osatekijänä. Jotta yrittäjä menestyisi, hänen on osattava ottaa riskejä ja viisas yrittäjä osaa varautua riskeihin etukäteen. Yrittäjyyden iskostaminen kansalaisuuden ihanteeksi muuttaa myös yhteiskunnallista tapaa kontrolloida riskejä. (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002, 137.)

Riskit ymmärretään yhteiskuntaan kuuluvina luonnollisina tekijöinä, joihin tulisi viisaasti pyrkiä varautumaan (mt. 137). Yhteiskunnan rakenteellisten ongelmien sijaan puhutaan elämään luonnollisesti liittyvästä epävarmuudesta, jonka hallinta on kansalaisten omalla vastuulla. Tehokas riskinhallinta edellyttää yrittäjämäistä asennetta.

Riskinhallinta sisältää kehitysrationaliteetin. Samalla kun pyritään riskien hallintaan ja uhkien minimointiin, tavoitellaan erilaisten valintojen kautta mahdollisimman suotuisaa kehitystä. Menestystä ei saavuteta ilman riskinottoa. Kehittymisen ja kehittämisen ajatuksessa tulevaisuus on läsnä, ja sitä rakennetaan tietoisesti erilaisten suunnittelukäytäntöjen avulla. Vaikka riskien hallinta vastuuta siirretäänkin paikallistasolle, ei se välttämättä tarkoita yhteiskunnallisen vallan siirtymistä enemmän paikallisille toimijoille (Marinetti 2003, 117-118). Esimerkiksi rakenteellisia ongelmia on vaikea poistaa paikallisella riskinhallinnalla.

Useat paikalliset käytännöt ja hankkeet ovat Soine-Rajanummin & Saastamoisen (2002, 142-143) mukaan syntyneet riskienhallinnan projekteiksi, ja niitä toteutetaan omavastuullisen yhteisöllisyyden nimissä. Aktiivisten yksilöiden

ja yhteisöjen täytyy pystyä toiminnallaan tehokkaaseen riskien hallintaan, ei niinkään niiden poistamiseen. Maaseudun autioitumista ja palveluiden heikkenemistä pidetään riskien hallinnan projektissa kehityksen mukanaan tuomana riskitekijänä. Kylien *häviämistä* ei pidetä kuitenkaan väistämättömänä. Kehittämispuheissa korostetaan, että jos alueet ja kylät onnistuvat riskien hallinnassa eli muuttavat uhkakuvat mahdollisuuksiksi, voi kehityksen suuntaa kääntää paikallisella toiminnalla. Riskinhallinnan logiikka on paikallisen kehittämisen taustalla. Se on syy, miksi täytyy alkaa kehittämään kylää, ja siitä nousee myös paikallinen velvollisuus toimia. Kukaan muu ei pysty hallitsemaan paikallisia riskejä kuin paikalliset toimijat itse.

Hallintarationaliteetti konkretisoituu toimintaa ohjaaviksi käytännöiksi hallintatekniikoiden kautta. Ne ovat järjestelmällisiä toimintatapoja, joilla pyritään vaikuttamaan yksilöiden ja yhteisöjen käyttäytymiseen (Dean 1999, 31; Kaisto & Pyykkönen 2010, 16). Ne ovat konkreettisia toimintoja ja järjestelyjä, jotka täyttävät ihmisten arjen. Esimerkiksi koulu tai työpaikka on täynnä rutiineja ja toiminnan muotoja, jotka ohjaavat käytöstä. Koulu on hyvä esimerkki siitä, miten kaikki tilalliset järjestelyt ja oppituntien rakenteet on suunniteltu maksimaalisen oppimisen saavuttamiseksi. Kylätoimintaan liittyy paikallisia käytäntöjä, jotka ovat samalla hallinnan tekniikoita, eli ne suuntaavat toimintaa vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisesti. Esimerkiksi kyläsuunnittelu, yhdistystoimintaan liittyvät toimintatavat ja kehittämishankkeet ovat käytäntöjä, jotka suuntaavat paikallista toimintaa, itsemäärittelyä ja kylän rakentumista tilana.

Paikallista aktiivisuutta tuottavissa tekniikoissa keskeistä on vastuullisen subjektuuden eli itsehallinnoivien kansalaisten tuottaminen. Itsehallinnan käsite korostaa sitä, miten liberaalissa demokratiassa subjektit omaksuvat vallitsevan hallintarationaliteetin omaksi 'projektiin' - normeiksi, arvoiksi ja totuuksiksi, joiden mukaan he pyrkivät elämäänsä suuntaamaan. Itsehallinnoivat yksilöt ovat ennen kaikkea moraalisubjekteja eli henkilökohtainen moraalitoimii käytöksen ohjailun keskeisenä suuntaajana (Dean 1999, 12; Foucault 1991, 91). Subjektivointi ja valtaistaminen eivät tarkoita vapautumista vallasta, vaan että se toimii erilaisilla, subjektin kautta. (Saastamoinen 2006.) Normit määrittelevät sen, mihin suuntaan itsehallinnoivat subjektit käytöstään ohjaavat (Foucault 1998, 133). Ulkoapäin tulevaa hallintaa tarvitaan vähemmän, koska vapaat subjektit kontrolloivat itse itseään eli omaa käytöstään kohti itse omaksuttuihin tavoitteisiin. Subjektuudessa ei ole keskeistä itse normien tai ohjeiden seuraaminen, vaan itsen jatkuva työstäminen moraalisenä toimijana.

Itsen eli subjektin muodostamisen tekniikat voidaan jakaa hallinnallisiin ja eettisiin käytäntöihin. Jaottelu korostaa hallinnallisten eli ulkopäin tulevien ohjeistusten ja sisäisen eettisen toiminnan välistä rajaa. Se ei ole käytännössä näin selkeä, vaan hallinnalliset ja eettiset tekniikat ovat monella tapaa päällekkäisiä. (Dean 1995, 560-563.) Kylätoiminnan erilaiset perustoimintatavat, kuten suunnittelu ja kokouskäytännöt, voidaan luokitella luonteeltaan hallinnallisiksi käytännöiksi ja eettisiä käytäntöjä ovat taas erilaiset subjektuuden ja yhteisöllisyyden rakentamiseen liittyvät prosessit, joiden kautta yksilöt itse säätelevät ja ar-

vioivat omaa käytöstään. Hallinnalliset käytännöt kuitenkin sisältävät eettisiä käytäntöjä, josta selkeänä esimerkkinä on kyläsuunnittelu, jonka tavoitteena on konkreettisten toimintasuunnitelmien lisäksi kasvattaa kyläyhdistyksen paikallista vastuuta alueen kehittämisestä.

Kyläsuunnittelussa paikalliset yhdistykset harjoittavat itsearviointin käytäntöjä, joissa pyrkivät arvioimaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja asettamaan toiminnallensa tavoitteita. Samalla he määrittelevät itselleen tavoiteltavan 'kehityskaaren' ja normatiivisen ihanteen, johon pääsemisestä he ottavat vastuun. Aktiiviset kansalaiset omaksuvat itseymmärryksen ja tavoitteet, joihin he sitoutuvat vapaaehtoisesti (Cruickshank 1999, 41), mikä tarkoittaa että he tunnistavat kehitystarpeensa suhteessa oletettuun normin mukaiseen kehityskaareen. Osana itsehallintaa kyläyhdistysten itsemäärittelyyn vaikuttaa se, miten he näkevät itsensä kehittämisdiskurssin kautta, onko kylää pystytty kehittämään vai ei. Itsehallinta ja itsemäärittely ovat subjektivaatiotapoja eli käytäntöjä, joiden kautta pyritään määrittelemään itsensä suhteessa normeihin ja kehittymään yhä paremmiksi eli lähemmäksi ideaalitilaa (Foucault 1998, 135).

Paikallisen aktiivisuuden eettiset käytännöt ja moraalinen kudos rakentuvat itsemäärittelystä ja itsehallinnasta, jossa keskeisiä elementtejä ovat psykologinen kieli, paikallinen identiteetti ja kulttuuri. Psykologinen diskurssi on keskeisessä roolissa vapaiden eettisten subjektien muodostamisessa. Kansalaiset ovat omaksuneet psykologisen kielen omaksi tavakseen ohjata ja arvioida omaa toimintaansa (Rose 1996). Yksilöiden lisäksi yhteisöjä ohjataan arvioimaan subjektiuttaan. Puhuminen kehittymisestä, tahtotilasta, yhteishengen luomisesta jne. ja oman toiminnan ja identiteetin reflektoinnista ovat osoituksia siitä, miten paikallisessa kehittämisessä psykologinen puhetapa on yksittäisten yksilöiden lisäksi osa paikallisyhteisöjen, kuten kyläyhdistysten, itsemäärittelyä.

Kyliä paikallinen kulttuuri tuottaa vahvaa paikan kokemusta, paikallista identiteettiä ja paikkasidosta, mikä on keskeistä vastuullisen subjektin rakentumiselle. Dean (1995, 559-561) puhuu identiteettien politiikasta, joka korostaa identiteettien rakentamisen tärkeyttä hallinnan kannalta. Jotta kansalaiset pystyvät olemaan politiikan ja hallinnan kohteita, heidät täytyy ensin määritellä ja rakentaa heidän identiteettiään. Kansalaisuus rakentuu yhä enemmän paikalliseen identiteettiin samalla, kun kansallisen identiteetin merkitys heikkenee (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002). Tällöin kulttuurin merkitys osana hallinnan käytäntöjä korostuu (Barnett 2001, 19). Kyläyhdistysten toiminnassa ei voida erottaa aluetta, joka olisi hallintavallan ulkopuolella tai tavoittamattomissa.

2.6 Strateginen yhteisö

Subjekti on hallintavallan keskeinen käsite. Subjektit tarkoittavat erilaisia minuuksia, persoonia, toimijoita ja identiteettejä, jotka syntyvät hallinnan yhteydessä. Subjektien itsehallinta on vapauden kautta hallinnassa keskeistä, ja ihmisten itsemäärittely ja kokeminen itsensä kansalaisena, työntekijänä, vanhem-

pana ja yhteisön jäsenenä. (Rose 1999; Kaisto & Pyykkönen 2010, 16-17). Subjektit eivät ole autenttisesti kokevia viattomia hallinnan kohteita, joita ylhäältä säädellään, vaan aktiivisia toimijoita, joiden tunteet, arvot ja asenteet ovat osa hallinnan mekanismeja. Myös yhteisöt ovat hallinnan subjekteja, jotka sitovat ihmisiä vallitsevaan hallintarationaliteettiin ja ohjaamaan elämäänsä ”oikeaan” suuntaan. Yhteisöjen aktiivisuus ja kehittämistoiminta eivät ole ikinä puhtaasti omaehtoista paikallisesta todellisuudesta nousevaa toimintaa, vaan sitä ohjaavat yhteiskunnassa laajemmin vallitsevat rationaliteetit, arvot ja tavoitteet.

Yhteisöt ovat itsehallinnoivien aktiivisten kansalaisten tuottamisen instrumentteja sekä samalla aktiivisia subjekteja, jotka tuottavat aktiivista kansalaisuutta ja aktiivisia tiloja. Yksittäisten kansalaisten lisäksi yhteisöjen aktivointi on noussut hallinnan keskeiseksi teemaksi (Dean 1995). Rose (2000, 1399) puhuu eettisestä vallasta Foucaultin kuri- ja biovallan käsitteiden rinnalla. Siinä korostuvat yksilöiden velvollisuudet, vastuu ja solidaarisuus toisia kohtaan, eli moraalit ja arvot osana itsehallinnan käytäntöjä. Liberalistiseen kehitykseen ja erityisesti kommunitaristiseen puhuntaan on kuulunut 1980-luvulta lähtien yksilöiden vapauksien ja velvollisuuksien lisäksi yhteisöllisyyden korostaminen (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002). Hallinnassa on oleellista itsen määrittely ja tunnistaminen osana yhteisöä (Burchell 1991, 120).

Maaseutupolitiikassa ja kylätoiminnan kehittämisessä korostetaan paikallisia toimijoita. Kyläyhteisöjen aktivointi ja kannustaminen maaseudun kehittämiseen voidaan tulkita yhteisöjen kautta hallinnaksi, jolloin paikallisia yhteisöjä kannustetaan ja ohjataan ottamaan vastuu omasta kehityksestään ja hyvinvoinnistaan. (Herbert-Cheshire & Higgins 2004; Jones & Little 2000, 177.) Paikallisuuden sekä yhteisöllisyyden korostaminen liittyy laajempaan kansalaisyhteiskunnan aktiivisuuden korostamiseen rationaliteettiin, jossa painottuu itsehallinnoivien yksilöiden ja yhteisöjen vastuu omasta kehityksestään ja sitoutuminen paikallisiin kehittämisen käytäntöihin (Dean 1999; Rose 1999). Vastuuta riskienhallinnasta siirretään yhä enemmän aktiivisille ja autonomisille yhteisöille (Saastamoinen 2006, 55). Yksilöiden moraalit ja sitoutuminen suuntautuu tällöin erityisesti yhteisön arvoihin ja normeihin sitoutumalla, ja yhteisö näyttäytyy ulospäin aktiivisena ja vastuullisena subjektina.

Kyläyhdistys on erityinen luonteeltaan. Se on paikallinen yhteisö, mutta se rakentuu erilailla kuin vaikkapa perinteinen jaettuun elämäntapaan perustuva kyläyhteisö. Kyläyhdistys on paikalliseen kehittämiseen suuntautunut moraalinen subjekti, joka ottaa vastuuta alueensa hyvinvoinnin ja elinolosuhteiden kehittämisestä. Kylän elävänä pitäminen ja aktiivinen toiminta on normi, johon pyritään erilaisten käytäntöjen eli hallinnan tekniikoiden kautta. Kyläyhdistys ei ole pelkästään kehittämissyhteisö, vaan siihen liittyy myös paljon kulttuurista kudosta ja paikallista variaatiota. Kyläyhteisön määrittelemisen aktiiviseksi tuo siihen kuitenkin hallintavallan elementit keskeisesti mukaan.

Yhteisö voi muodostua siitä, että sen jäsenet kokevat yhteisen uhan, jota vastaan ne nousevat puolustautumaan (Hyypä 2002, 180). Yksilölliset näemykset voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia, mutta yhteisö organisoituu toimimaan yhtenä rintamana. Tämä kehitysprosessi kuvaa useiden paikallisten

protestien ja asuinyhteisöjen syntyä sekä toimintadynamiikkaa. (Litmanen & Peltonen 2008, 216-219.) Itsehallinnan käytäntöjä omaksuneita kyläyhdistyksiä voi tarkastella tällaisina *strategisina yhteisöinä* (esim. Litmanen & Peltonen 2008), jotka ovat syntyneet paikallisena vastareaktion maaseutukyliä autioitumiseen ja palveluiden heikkenemiseen. Kyläyhdistyksen perustajilla on jaettu huoli ja intressi kylän tulevaisuuden puolesta, ja he päättävät ryhtyä paikallisiin kehittämistoimiin tavoitteidensa saavuttamiseksi. Kyläyhdistykset pyrkivät kehittämään kylä tietoisella ja tavoitteellisella toiminnallaan, rakentamaan niiden julkisuuskuvia, houkuttelemaan uusia asukkaita, sekä kehittämään ja säilyttämään paikallisia palveluita ja elinoloja.

Kyläyhdistyksissä on yhteisöinä myös postmodernille kulttuurille ominaisia piirteitä (Saastamoinen 2002), kuten sitoutumisen ohuus, yhteisön rajojen joustavuus sekä kommunikaation ja estetiikan merkityksen korostuminen. Ihmisten sitoutuminen paikalliseen yhteisöön ei ole enää samanlaista kuin aikana, jolloin kylät olivat tiukkoja sosiaalisia yhteisöjä, jotka määrittivät yksilöiden identiteettiä ja elämänpiiriä merkittävästi. Myöskään yhdistystoimintaan ei sitouduta enää samoin kuin ennen (Siisiäinen 2003, 25). Kyläyhdistyksen toiminta on vapaaehtoista. Kylässä asuva voi itse päättää, haluaako kyläyhteisöllistä elämää vai ei. Lisäksi sen ei tarvitse olla sitovaa ja elinikäistä, tai se voi vaihdella eri elämänvaiheissa. Ihmisillä on myös muita yhteisöjä ja sosiaalisia suhteita, eivätkä kylä ja kyläyhdistys ole useimmille enempää kuin yksi intressi muiden joukossa. Strateginen yhteisö ei rakennu pelkästä rationaalisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, vaan myös kommunikointi, estetiikka ja moraalit ovat sen keskeisiä rakennuspalikoita.

Sosiaalisten ja itsehallinnan käytäntöjen kautta rakentuva yhteisö ei pysy koossa ilman jatkuvaa kommunikaatiota. Kyläyhdistyksen toimintaan kuuluu keskeisesti kyläkokoukset, tiedottaminen, talkoot ja kyläsuunnitelmien tekeminen, jotka ovat kaikki sosiaalisia kommunikaation perustuvia käytäntöjä. Jos ei ole järjestettyä yhteistoimintaa, ei ole myöskään yhteisöä. Subjektuutta rakennetaan jatkuvasti yhdistyskäytäntöjen ja kommunikaation kautta, eli konstruoidaan identiteettiä ja määritellään yhteisiä toiminnan tavoitteita. Strateginen yhteisöllisyys vaatii jatkuvaa yhteisön rakentamista ja uudelleen tuottamista. Yhteisön avoin luonne ja sitoutumisen ohuus sekä niiden jatkuvuuden epävarmuus tekevät kommunikoinnista merkittävän yhteisöä ylläpitävän tekijän verrattuna esimerkiksi traditionaaliseen kyläyhteisöön, joka oli olemassa itsestään selvyytensä, eikä sitä tarvinnut tietoisesti tuottaa.

Estetiikka on keskeistä myös strategisessa yhteisöllisyydessä moraalisubjektuuden rakentamisen sekä paikan identiteetin, tunnun ja hengen kannalta. Sillä on samanlainen tehtävä kuin kommunikoinnilla: tuottaa paikallista yhteisöä, koska se ei ole itsestään selvyys. Estetiikka rakentaa tunnesidettä paikkaan, koska se liittyy arvostukseen (Sepänmaa 2003, 284) ja sitoo näin toimimaan. Esimerkiksi kaunis kylämaisema ja kulttuuriperinne tuottavat paikkaa, johon voi kokea kuuluvansa ja sitoutuvansa. Yhteisö tarvitsee elämyksiä, kokemuksia, tunnetason tyydytystä ja symboliikkaa kylähengen luomiseen. Yhteisön pitää houkutella jäseniään sitoutumaan. Kyläyhdistykset strategisina yhteisöinä ovat

myös eettisiä yhteisöjä muutenkin kuin poliittisissa ohjelmissa. Vastuu kylästä rakentuu moraaliseen sidokseen paikkaan. Tämän sidoksen syntymisessä kommunikoinnilla ja estetiikalla on keskeinen rooli.

Postmodernit yhteisöt (Maffesoli 1995) voivat näyttäytyä ulospäin itsenäisempinä, vapaampina ja avoimempina kuin traditionaaliset paikallisyhteisöt, mutta ne ovat kuitenkin luonteeltaan yhtä hallinnallisia kuin edeltäjänsä. Hallinnan käytännöt ja tekniikat painottuvat enemmän yhteisön itsehallinnan käytäntöihin kuin suoraan kontrolliin tai kuriin. Yhteisön toimintaa eivät ohjaa enää naapurien tai kirkon moraalikäsitykset, vaan yleismaailmalliset näkemykset yhteiskunnan kehityksestä ja mahdollisuuksista vaikuttaa siihen. Strateginen yhteisö perustuu rationaalisen kehittämisen logiikkaan, johon yhdistyvät eettinen, esteettinen ja kommunikatiivinen ulottuvuus. Lefebvren (1991) sosiaalisen tilan teorian kautta tulkittuna siinä on kyse käsitteellistetyn ja eletyn tilan keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja yhteen sulautumisesta.

2.7 Tilan ja yhteisösubjektin suhteesta

Foucaultilainen ja lefebvrelinen lähestymistapa täydentävät toisiaan aktiivisen tilan hallinnallisen rakentumisen tarkastelussa. Keskityn näiden kahden lähestymistavan keskusteluihin, jotka liittyvät aktiivisen kylän rakentumiseen. Molemmista perinteissä korostuu samoja asioita, kuten tiedon ja määrittelyn merkitys hallinnan kannalta. Foucault puhuu hallinnan ja kulttuurin yhdistymisestä, Lefebvre taas käsitteellistetyn ja eletyn tilan sulautumisesta. Lefebvren mukaan tilat ovat muuttuneet modernissa yhteiskunnassa abstrakteiksi tiloiksi, joissa eletty tila on yhä enemmän käsitteellistetyn tilan alistamaa ja läpikäymä (Lefebvre 1991, 51). Ajatus vastaa pitkälle foucaultilaista näkemystä siitä, miten hallinta läpäisee subjektien yksityisenkin elämän. Molemmista on pitkälti kyse samoista mikro- ja makrotason yhdistymisen prosessien tarkastelusta, vaikkakin eri käsittein ja painoituksin ilmaistuna.

Lefebvren (1991) sosiaalisen tilan triadissa hallinta painottuu käsitteellistettyyn tilaan ja eletty tila näyttäytyy hänelle välillä jopa hieman romantisoituna. Lefebvre näkee modernia ja kapitalismia edeltävän ajan autenttisempänä ja luonnollisempänä (mts. 95). Hän puhuu muutoksesta absoluuttisesta tilasta kohti abstraktia tilaa, jolloin Häklin (1994, 68) mukaan hallinnollisissa käytännöissä alkavat vallita suorien strategioiden sijaan epäsuorat poliittis-hallinnolliset strategiat. Epäsuorilla strategioilla Häkli tarkoittaa sitä, miten maakuntien hallinnollisessa ja aluepuhunnan kehityksessä välitön ja rutiininomainen hallintokirjanpito alkoi muuttua kartoittamiseksi ja tiedonkeruuprojekteiksi. Maaseudun kehittämisessä poliittisten ohjelmien ja strategioiden tuottaminen on myös epäsuora strategia, jossa tiedon merkitys vallan välineenä korostuu. Epäsuoran strategian käsite on lähellä foucaultilaista etäältä hallintaa (governing at a distance) (Rose & Miller 1992), jolloin yksilöiden hallinta tapahtuu markkinoiden, instituutioiden ja auktoriteettien taholta erilaisten kontrollimekanismien kautta ilman suoraa kurivaltaa. Lefebvrelinen ja foucaultilaista

näkemystä yhdistää ajatus siitä, että hallinta on muuttunut abstraktimmaksi ja kauemmaksi yksilöistä, mutta toisaalta se ei ole vähentynyt tai hävinnyt mihinkään.

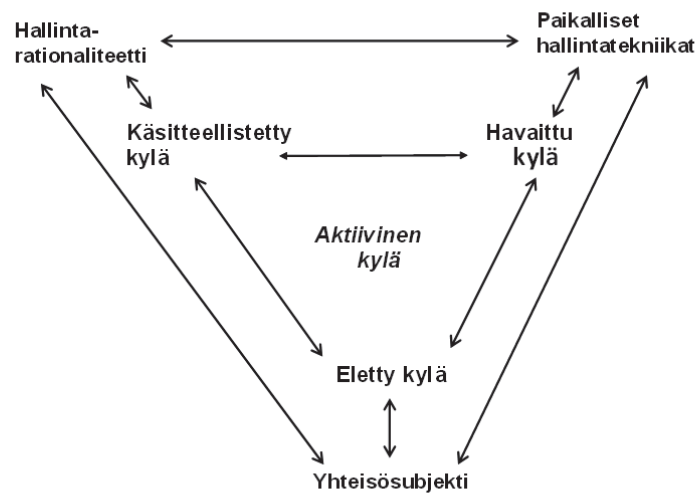
Lefebvre (1991, 190) mainitsee, että subjekti on keskeinen linkki käsitteellistetyin tilan muuttumisessa eletyksi tilaksi eli siinä, miten ylhäältä tuotetut määritelmät ja käsitteet alkavat lopulta muovata myös sitä, miten yksilöt kokevat todellisuuden, jossa elävät. Toisaalta Foucaultin itsehallinnan ja -määrittelyn käsitteet antavat enemmän työkaluja tämän hallinnan solmukohdan lähempään tarkasteluun. Paikallisyhteisöt ovat samalla sekä käyttäjiä ja kokijoita että käsitteellisen tilan tuottajia ja uusintajia. Kokemukset ja merkityksen anto ovat subjektiivisia ja paikallisia ilmiöitä, mutta ne kietoutuvat osaksi laajempaa rationaliteettia erilaisten tekniikoiden, kuten paikallisten kehittämishankkeiden, kautta. Paikallinen kokemus ei ole hallinnan ja ohjelmien vastakohta tai vastavoima, vaan ne kietoutuvat yhteen ja vaikuttavat toinen toisiinsa. Hallinta ei tapahdu vain tietyssä tilan momentissa, vaan se läpäisee ne kaikki. Tilojen ja subjektiuden tuottamisessa sekä rakenteellinen, fyysinen, diskursiivinen, eletty ja kulttuurinen ulottuvuus ovat merkittäviä, ja hallinnan mekanismit toteutuvatkin tehokkaimmin niiden rajapinnoilla ja vuorovaikutuksen kohdissa.

Eletty tila vaikuttaa vastaavasti käsitteellisen tilan paikalliseen omaksumiseen ja samalla sen muotoutumiseen. Paikallinen kulttuuri vaikuttaa siihen, miten viralliset käsitteet ja määritelmät jäävät elämään osana paikallista itsemäärittelyä. Viralliset määritelmät eivät voi olla liian kaukana subjektien kokemusmaailmasta, jos niiden halutaan tarttuvan osaksi paikallisen ja paikan identiteetin määrittelyä. Moraalisen subjektiuden rakentuminen, kehittämistarpeen herääminen ja itsen määrittäminen siinä määrin, että ollaan valmiita ottamaan vastuuta vapaaehtoisesti ja halutaan kehittyä, vaativat yksilöiden sitoutumista ja tunnesidettä. Paikan tuntu, henki, jaettu historia, maisema, paikkaan sitoutuminen, yhteisöllisyys ja identiteetti tuottavat moraalista kudosta, mikä sitoo yksilöt ja kyläyhdistykset kehittämisen käytäntöihin. Ilman eletyn kylän eli paikallisen kulttuurin mobilisointia ei vastuullisen subjektiuden rakentaminen onnistu. Paikallisen toimimisen ja kehittämisen motiivina ovat aina oman kylän säilyminen, hyvinvointi ja tulevaisuus, ei ylhäältä tuotettujen ohjelmien toteuttaminen. Aktiivinen kansalaisuus rakentuu erityisesti paikallisena ja yhteisöllisenä vastuunottona ja sitoutumisena. Tämä eettinen ja moraalinen puoli tilan tuottamisessa jää Lefebvren ajattelussa ohueksi, ja vastaavasti se on foucaultilaisessa lähestymistavassa keskeinen hallinnan ulottuvuus (Dean 1999, 12; Foucault 1991, 91).

Foucaultilainen tilan määrittely ei ole riittävä paikallisen aktiivisuuden tarkasteluun. Foucaultin mukaan tilasuunnittelu ja arkkitehtuuri ovat muodostuneet historian myötä keskeisiksi vallankäytön keinoiksi modernissa yhteiskunnassa. 1700-luvun lopussa tilajärjestelyt tulivat osaksi väestö-, terveys- ja kaupunkiongelmia, ja arkkitehtuurin avulla pyrittiin toteuttamaan taloudellisesti poliittisia päämääriä. Ihmisten käyttäytymisen säätely tapahtuu luokittelemalla, jaotteleamalla, eristämällä, tarkkailemalla ja valvomalla yksilöitä tehtaissa, rangaistuslaitoksissa, kouluissa, sairaaloissa ja kaupunkisuunnittelussa. (Foucault

& Rainbow 1989, 13-14; Foucault 2005.) Foucaultin tilan määrittely on suppea keskittyen pelkästään tilan instrumentaaliseen luonteeseen, eikä se tuo näkyviin tilojen moninaista ja prosessimaista luonnetta.

Olen päätenyt tutkimuksessani yhdistämään lefebvreäistä ja foucaultilaista traditiota aktiivisen kylän määrittelyissä. Aktiivinen kylä hallintavallan näkökulmasta rakentuu tilan ja yhteisön suhteesta.

KUVIO 2 Tilan, yhteisön ja hallintavallan suhde aktiivisen kylän tuottamisessa

Strateginen yhteisö tuottaa tilaa, yhdistäen havaittua, käsitteellistä ja elettyä. Subjektiivisuuden ja itsehallinnan rakentumisen kannalta keskeistä on eletty kylä eli yhteisöllisyyden ja paikallisen sidoksen syntyminen, mikä on sekä kulttuurinen että eettinen ilmiö. Kylä tilana on tietoisesti kehitettävien toimien tulos. Tila tuottaa vastaavasti yhteisöä: kyläyhdistykset perustetaan kylänsä takana, ja kylä on samalla niiden toiminnan motivoijana. Kehittämiskäytännöt ovat paikallisia hallintatekniikoita, jotka tuottavat subjektiivisuuden lisäksi kylää havaittavana erillisenä tilana. Tarve kylän kehittämiseen saa paikalliset ihmiset omaksumaan paikallisia hallintatekniikoita ja toimimaan näin vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisesti. Kylänsä kehittämistä ohjaava hallintarationaliteetti ja käsitteellistetty kylä ovat vuorovaikutuksessa keskenään vaikuttaen sekä havaittuun että elettyyn kylään.

Aktiivisilla kylillä tila ja yhteisö ovat prosesseja, joiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta paikallinen aktiivinen kansalaisuus syntyy. Lefebvre (1991) korostaa tilan prosessiluonnetta. Tilat ovat jatkuvassa muutoksessa, ja kylänsä kohdalla tämä korostuu erityisesti kehitys- ja kehittämiskäytännön kautta. Aktiivisuuden merkittävänä kriteerinä on jatkuva kehittyminen eli muutos. Fou-

cault (1998) taas painottaa vallan dynaamista luonnetta eli myös se on jatkuvasa liikkeessä. Tämä toisaalta vaikeuttaa tilan ja yhteisön määrittelyä ja käsitteellistämistä kyseenalaistamalla ilmiöiden pysyvyyttä, toisaalta se myös tekee siitä realistisempaa estäen liian jäykkää todellisuuden tulkintaa ja luokittelua. Prosessimaisen luonteen korostaminen on myös tapa pyrkiä ylittämään jaottelut mikro- ja makrotasoon, käsitteellistettyyn ja elettyyn tilaan, sekä hallintaan ja kulttuuriin. Aktiivisen tilan rakentumisessa nämä eri ulottuvuudet yhdistyvät ja hallinnan kannalta juuri niiden leikkauspinta ja keskinäinen suhde on se kohta, jossa hallinta tehokkaimmin tapahtuu.

3 TUTKIMUKSEN METODI JA AINEISTO

Aloitin väitöstutkimukseni perehtymällä tutkimuskohteeseeni eli aktiivisiin kyliin. Olin havainnoimassa maakunnallisen kylätoimintajärjestö Keski-Suomen Kylät ry:n kokouksia (yhteensä 9 vuosina 2006-2008) ja seuraamassa vuosien 2006 ja 2007 maakunnallisen Vuoden Kylän valintaa. Kävin yhteensä seitsemällä keskisuomalaisella finaaliin päässeellä kylällä, jossa paikalliset toimijat esittelivät kyläänsä ja toimintaansa. Lisäksi vierailin yksittäisissä kyläjuhlassa, -seminaareissa ja koulutustilaisuuksissa. Yhteistyö Keski-Suomen Kylät ry:n kanssa oli erittäin hyödyllinen prosessi. Se avasi ikkunan kylätoiminnan maailmaan, sekä virallisiin ohjelmapuheisiin että paikallisten yhdistysten toimintaan, ja kehittämistyön käytäntöihin. Samalla pystyin kirkastamaan ajatukseni siitä, mistä minun kannattaisi loput aineistoni kerätä vastatakseeni asettamani tutkimusongelmaan *Minkälainen on aktiivinen kylä* ja täsmentämään sen relevanteiksi tutkimuskysymyksiksi.

3.1 Keski-Suomen Vuoden Kylät

Vuoden Kylä -kilpailu on tutkimuksessani paikallista toimintaa ohjaavan hallintarationaliteetin tarkastelun kohteena (luku 5). Lisäksi olen valinnut kolme aktiivista kylää tutkimuskohteikseni kilpailussa menestymisen kautta, eli kilpailu toimii aineiston valikoinnin ja rajauksen kehyksenä. Käsittelen tässä luvussa tutkimieni kylien yleistä kehitystä ja piirteitä, eli keskityn tutkittavan ilmiön kuvaamiseen. Seuraavissa luvuissa esittelen kokonaisvaltaisemmin tutkimuksen aineiston ja analyysin metodiset valinnat.

Tutkimukseni paikallistoimintaa käsittelevä aineisto (luvut 6 ja 7) on kerätty kolmelta keskisuomalaiselta kylältä, jotka ovat voittaneet alueellisen Vuoden Kylä tittelin vuosina 2005-2007. 2000-luvun alku on valittu ajankohdaksi, koska silloin 1990-luvulla Euroopan unioniin liittymisen kautta tullut kehittämishankeajattelu on jo vakiintunut Suomessa yleiseksi maaseudun kehittämisen käytännöksi ja rationaliteetiksi. Keski-Suomen Kylät ry on maakunnallinen

kyläjärjestö, joka on valinnut alueeltaan kyläkilpailun voittajan vuodesta 1997 lähtien. Maakunnallinen voittaja pääsee osallistumaan kansalliseen Vuoden Kylä kilpailuun seuraavana vuonna. Vuoden Kylä -kilpailu tuottaa yhtenäistä aktiivisuuden ja ”hyvän” kylätoiminnan normistoa, mikä yhtenäistää paikallista toimintaa. Se on Suomen Kylätoiminta ry:n hallinnoima kilpailu, jonka tehtävä on edistää maaseutupoliittisia tavoitteita eli se tuottaa käsitteellistettyä kylää.

Vuoden Kylä -kilpailussa pärjänneet kylät (sekä alueellisessa että valtakunnallisessa) saavat mediassa huomiota ja ne toimivat aktiivisten kylien esimerkkeinä. Kolme tutkimaani keskisuomalaista kylää voittivat alueellisen Vuoden Kylä -kilpailun perättäisinä vuosina: Huikko 2005 Toivakasta, Kyynämöinen 2006 Uuraisilta ja Ylä-Muuratjärvi 2007 Korpilahdelta (liittyi Jyväskylään 2009). Vaikka kylät ovat persoonallisia ja paikallisia eroja löytyy, on niiden kehityksessä ja toiminnassa havaittavissa yhtenäisiä piirteitä. Lisäksi ne ovat tunnistettavissa muidenkin aktiivisten kylien ja kyläyhdistysten tarinoista. Maaseudun, yhteiskunnan ja elämäntavan muutos ovat tuoneet samanlaisia haasteita kylien tulevaisuudelle. Kylätoiminnan käytännöt, kuten kyläsuunnittelu sekä hanke- ja yhdistystoiminta, ovat yleisiä kyläyhdistysten toimintatapoja, jotka myös yhtenäistävät paikallista toimintaa eli miten kylien kehitystä pyritään edistämään.

Kylien historia ja rakentuminen tilana on moninaisempi ja laajempi prosessi kuin kylien rakentuminen *aktiivisina* tiloina. Aktiivisuuden käsite tuo tilan määrittelyyn normatiivisen luonteen ottamalla kantaa siihen, mikä on hyvää ja toivottavaa kehitystä ja toimintaa. Esittelen tässä luvussa tutkimieni kylien aktiivisuuden kannalta keskeisiä piirteitä, joita voi myös yleistää kuvaamaan laajemminkin aktiivisten suomalaisten kylien toimintaa. Poikkeuksia tietenkin löytyy, mutta tiettyjä yhtäläisiä trendejä ja piirteitä voidaan havaita. Aktiivisuutta edistävät ja ehkäisevät erilaiset rakenteelliset tekijät, jotka voidaan määritellä *aktiivisuuden rakentumisen reunaehdoiksi*. Rakenteet tuottavat samanlaisia paikallisia ja sosiaalisia käytäntöjä (Giddens 1984, 16-18), joiden puitteissa tai sisällä paikallinen omaehtoisuus ja aktiivisuus toteutuu.

Tutkimani kylät elivät kukoistuskauttaan 1950-luvulla. Esimerkiksi Huikossa oli mm. opintokerhoja, kuorolaulua ja näytelmäkerho, joihin riitti osallistujia kylän omista nuorista (Huikko kauneinta Toivakkaa 1995, 163-164). 1960-luvulla asukkaiden vähetessä myös yhteistoiminta hiipui. Kaikissa tutkimissani kylissä määriteltiin kylätoiminnan alku 1980-luvulle, jolloin maaltapaon pohja oli saavutettu. Traditionaalinen yhteisöllisyys ja elämäntapa olivat hiipuneet, ja kylätoiminnan kautta alettiin rakentaa uudenlaista yhteisöllisyyttä ja yhteistoimintaa. Aluksi perustettiin kylätoimikunnat, ja niiden rekisteröinti tuli ajankohdattaiseksi myöhemmin taloudellisista syistä, eli hankerahoituksen ja kylätalojen omistamisen kautta. Huikon kyläseura perustettiin ja rekisteröitiin jo 1980-luvun lopussa, Kyynämöisen seudun kylätoimikunta rekisteröitiin kyläyhdistykseksi 1998 ja Ylä-Muuratjärvi Seura ry perustettiin vuonna 2002.

Kylillä on myös muuta kuin kyläyhdistysten kautta tapahtuvaa yhteistoimintaa. Esimerkiksi eräseurat ovat olleet Huikossa ja Ylä-Muuratjärvellä kylällä aktiivisia aina näihin päiviin asti. Myös Kyynämöisissä toimii paljon erilaisia

yhdistyksiä, ja erikoisuutena voitaneen mainita, että alueella on yhä elossa jopa kolme raittiusseuraa. Kylien yhdistysten keskinäinen yhteistyö on aktiivisilla kylillä luontevaa, ja yleensä samat aktiiviset ihmiset kuuluvat muidenkin alueiden järjestöjen hallitukseen. Esimerkiksi metsästysseurat lahjoittavat kyläyhdistyksille hirvenlihaa kylätahtumiin, mikä voi olla myös merkittävä tulonlähde. Huikon kyläseura on järjestänyt vuosittain kylätalolla riistalounaan, jolla se on kerännyt varoja yhdistyksen toimintaan. Tapahtuma organisoidaan talkoovoiimin ja se kerää runsaasti myös kylän ulkopuolisia ihmisiä vierailemaan Huikossa. Aktiiviset kylät osaavat hyödyntää yhdistysten välistä yhteistyötä, ja myös tehdä siitä taloudellisesti tuottavaa toimintaa.

Kaikki kolme tutkimaani maakunnallista Vuoden Kylää sijaitsevat 24-44 kilometrin päässä Jyväskylältä. Ne eivät ole aivan kaupungin kupeessa, mutta kuitenkin riittävän lähellä pystyäkseen houkuttelemaan myös maakuntakeskuksessa työssäkäyviä ihmisiä. Kylien maantieteellinen sijainti on keskeinen tekijä niiden elinvoimaisuuden turvaamisessa. Kaukana syrjässä olevilla kylillä voi olla yhteisöllisyyttä ja toimintaa, mutta uusien asukkaiden houkuttelu on mahdotonta paikkoihin, joista ajomatkat työpaikoille tulevat ylivoimaisen pitkiksi. Etätyö ja yrittäjäyys ovat ainoita toivoja tällaisilla alueilla asutuksen säilyttämisen kannalta, mutta tutkimillani kylillä ei ole tätä ongelmaa. Ne ovat haluttuja asuinpaikkoja, ja myyntiin tulevat tontit ja talot löytävät nopeasti ottajansa. Nämä reunaehdot ovat paikallisen aktiivisuuden mahdollistajia, eivät itse paikallisesta toiminnasta nousevia. Kaupunkien läheinen maaseutu on paremmassa asemassa kuin harvaan asuttu maaseutu.

Maaseutuasumisen ja -matkailun kannalta luonto on keskeinen houkutin. Ihmiset haluavat asumaan luonnon ja mieluiten vielä vesistön ääreen. Tämä näkyy selkeästi tutkimillani kylillä, maisemat ovat keskeisessä roolissa kylien markkinoinnissa ja kylän viihtyvyyden rakentamisessa. Ennen modernia aikaa kylät asettuivat yleensä vesistöjen ja vastaavien ravinnonsaannin ja liikkumisen kannalta otollisten luonnonolosuhteiden äärelle. Asumisen valinnan kriteerit ovat toki muuttuneet, mutta vesistöt vaikuttavat tiestön lisäksi yhä siihen, mihin ihmiset hakeutuvat asumaan ja elämään. Kylien sisäinen elinkeinorakenne ei sinällään enää vaikuta niiden aktiivisuuteen. Esimerkiksi Ylä-Muuratjärvellä ei ole enää yhtään toimivaa maatilaa. Suurin osa tutkimillani kylillä asuvista käy töissä kylän ulkopuolella, ja keskeiseksi huolenaiheeksi kylillä nousikin teiden kunto (sekä haastatteluisissa että kokouksissa). Tehdessä päätöksiä siitä, asuuko maaseudulla, ei etäisyyksiä lasketa niinkään paljon kilometreissä kuin siinä, paljonko aikaa välin kulkemiseen menee, ja kuinka kalliiksi se tulee.

Euroopan unionin politiikka ja kansalliset säädökset vaikuttavat kylätoimintaan sekä hankerahoituksen kautta että erilaisten kyläläisten elämiseen vaikuttavien direktiivien kautta. Maatalouspolitiikan merkitys on vähentynyt, mutta esimerkiksi jätevesihuollon infrastruktuurin uusiminen on Eu:n tuomia haasteita. Maaseutuasumisen kustannukset ovat nousseet tiukentuneiden ympäristövaatimusten myötä. Huikossa ja Kyyrämäisillä on perustettu omat vesiosuuskunnat, joiden avulla pystytään tuottamaan vesihuollon palvelut tehokkaammin ja edullisemmin. Julkisen liikenteen harveneminen maaseudulla on

ollut yksi asumista vaikeuttava tekijä. Työssäkävillä perheillä on yleensä kaksi autoa, jos ne haluavat elää maaseudulla tinkimättä elämäntavoistaan. Myös vapaa-aika ja harrastukset edellyttävät suurempaa liikkumista kuin aikaisemmin, mikä tekee esimerkiksi polttoaineen hinnan muutokset yhdeksi maaseutuasumisen houkuttavuuteen vaikuttavaksi tekijäksi. Raakaöljyn hinta toisella puolella maailmaa vaikuttaa välillisesti suomalaisten kylien aktiivisuuteen. Tämä on esimerkki siitä, miten globaalit ilmiöt vaikuttavat myös kylien elämään ja niiden toiminnan reunaehtoihin.

Tutkimani kylät ovat pieniä: Ylä-Muuratjärvellä on vakituisia asukkaita noin 150, Huikossa 200 ja Kynämöisillä 400. Kynämöisen "ison" asukasluvun selittää se, että Kynämöisen seutu ja Kynämöisten seudun kyläyhdistyksen toiminta-alue tarkoittaa Kynämöisen kyläkoulun aluetta, joka kattaa läntisimmän osan Uuraisen kunnasta. Sen sisällä on kolme maarekisterikylää, Kynämöinen, Kotaperä ja Korvenranta. Kylätoiminnan kautta rakentuva kylä ei välttämättä toista vanhoja maarekisterissä olevia rajoja, vaan keskeisempiä rajojen ja paikallisyhteisön rakentajia ovat toiminnalliset alueet. Kynämöisten kohdalla koulu on ollut kylä yhdistävä tekijä, jota kautta vanhat kylät sulautuvat yhdeksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi. Kesäasukkaat nostavat kylien asukaslukua kesäisin (esimerkiksi Huikossa jopa kolminkertaiseksi), mutta lomalaiset osallistuvat kyläyhdistyksen toimintaan harvakseltaan. Kylien pienuus voi rajoittaa toiminnan mahdollisuuksia, toisaalta paikallisen yhteisöllisyyden tunteen ja me-hengen rakentamisen kannalta se voi myös edistää paikallista aktiivisuutta.

Kyläkoulujen merkitys kylien yhteistoiminnalle on ollut suuri kaikilla tutkimillani kylillä. Huikossa ja Ylä-Muuratjärvellä entinen kyläkoulu toimii kylätalona ja kylän toiminnan keskuksena. Huikon koulu lakkautettiin jo vuonna 1968 ja Ylä-Muuratjärven koulu vuonna 1997. Kyläkoulun lakkautusuhka toimi Ylä-Muuratjärvellä kyläläisiä aktivoivana tekijänä. Kyläseura teki paljon talkootöitä koulun eteen, esimerkiksi huolehti lumitöistä ja rakensi kylälle rivitalot uusien asukkaiden houkuttelemiseksi. Lopulta taistelu koulusta hävittiin ja kyläyhdistys osti kylätalon itselleen. Kynämöisen koulu on jo vuodelta 1899 ja se on toiminnassa edelleen. Kyläyhdistys ja koulu tekevät paljon yhteistyötä. Kyläyhdistyksen suurin voimanponnistus lienee koulun yhteyteen talkoovoimilla tehty liikuntahalli Kieppi (yhteensä 8500 talkootuntia). Kyläkoulut tuottavat paradoksaalisesti paikallista aktiivisuutta ja kylää tilana sekä toimiessaan että lakkautettaessa. Toimivaa koulua halutaan tukea, lakkautusuhan alla olevan puolesta taistellaan ja suljettu koulu vapauttaa tiloja kylän yhteiskäyttöön ja kyläläisten vastuulle.

Kaikilla tutkimillani kylillä on hankerahoilla 2000-luvulla remontoidut kylätalot, joissa järjestetään sekä harrastus- että juhlatoimintaa, ja lisäksi kyläyhdistykset pitävät yllä myös muita kylän yhteisiä tiloja. Kynämöisten kylätalona toimii raittiusseuran omistama Kynkkälä. Huikossa vanha kyläkoulu toimii kylätalona, jossa järjestetään erilaisia kerhoja, harrastuspiirejä, kyläjuhlia jne. Taloa vuokrataan myös ulkopuoliseen juhlaikäyttöön. Kyläyhdistys pitää huolta myös kylän muista tiloista, kuten latu- ja kulkureiteistä, kodasta, laavusta, luis-

tinradasta, urheilukentästä ja uimarannasta. Lisäksi kylällä on tanssilava ja ke-säkahvila Huikon Helmi, jonka yrittäjän kanssa kyläyhdistys on tehnyt yhteis-työtä erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä. Ylä-Muuratjärvellä on myös enti-nen kyläkoulu kylätalona, jossa kokoontuu mm. erilaisia harrastekerhoja, ja siellä on järjestetty myös huutokauppoja, kyläkahvilaa ja se on toiminut kylä-toimistona erilaisille kylien yhteistyöhankkeille, joiden yksi tarkoitus on ollut edistää kylätalojen kehittämistä kylän palvelukeskukseksi. Esimerkiksi Keski-Suomen Kylät ry:n hallinnoi Ylä-Muuratjärven kylätalolta käsin vuosina 2006-2007 Toimi-hanketta, jolla pyrittiin maaseudun pirstaleisten palveluiden koor-dinointiin ja paikallisten työllistämiseen.

Kylätalot ovat kylien ja paikallisyhteisöjen sydämiä. Ne ovat paikkoja, joissa kokoonnutaan, joita vaalitaan ja joiden eteen tehdään paljon talkootunteja. Ne mahdollistavat monenlaista yhteistoimintaa, kuten harrastuskerhoja ja kylän yhteisiä juhlia. Ne toimivat myös kylän symbolina, josta ohikulkija tunnis-taa elävän kylän. Kylätalot ovat kyläläisten ylpeyden aiheita, jotka rakentavat paikallista identiteettiä. Kulttuurilla on keskeinen asema aktiivisten kylien ra-kentumisessa. Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyyden ja paikallisuuden kokemus ovat paikallista kulttuuria, joka motivoi ihmisiä kehittämistoimintaan. Lisäksi perinteinen maaseutusymboliikka näkyy vielä esimerkiksi maisemassa, kyläta-lojen sisustuksessa ja käsityöperinteiden vaalimisessa.

Euroopan unioni on parantanut huomattavasti kyläyhdistysten taloudellisia resursseja hanketoiminnan tukien kautta, ja se on näin mahdollistanut myös kylätalojen kunnostamisen. Kylätalot ovat lisänneet myös kyläyhdistysten ta-loudellisia vastuita, koska niiden ylläpito vaatii tuloja. Budjetointi ja taloudelli-nen suunnittelu ovat keskeinen osa aktiivisten kylien toimintaa. Monien kyläyhdistysten järjestämien tapahtumien yksi tärkeä tavoite on rahan keräämi-nen kyläyhdistykselle eli taloudelliset tavoitteet ohjaavat paikallista toimintaa. Kyläyhdistyksen talouden lisäksi hanketoiminta vaatii tekijöiltään paljon kom-petenssia. Kaikilla tutkittavillani kylillä on ihmisiä, jotka kykenevät vaativien projektien koordinoointiin. Syrjäisillä maaseutukylillä voi asukaskadon lisäksi hanketoiminnan pyörittämisessä olla ongelmana, että kylän asukkaat ovat enimmäkseen eläkeläisiä, joilta puuttuvat valmiudet haastavan projektityön koordinoointiin. Kaupunkien läheinen maaseutu on tässäkin suhteessa etulyön-tiasemassa harvaanasuttuun maaseutuun nähden. Tässä on selkeä ristiriita. Ih-miset, joilla olisi eniten aikaa paikalliselle toiminnalle ja ehkä myös eniten halua kylänsä kehittämiseen, voivat kokea hankemaailman ja taloussuunnittelun vaa-timukset liian koviksi.

Kaikki kolme keskisuomalaista Vuoden Kylää ovat kokeneet maaltapaon seuraukset 1960-70-luvulla, ja ne ovat tarttuneet kylätoiminnan tarjoamiin mahdollisuuksiin yhteistoiminnan ja kylän elvyttämiseksi. Paikalliset toimijat olivat haastatteluissa varovaisen toiveikkaita tulevaisuuden suhteen, vaikka samalla ilmaisivat huolensa uusien aktiivisten ihmisten löytämisestä ja nykyis-ten jaksamisesta. Aktiivisilla kylillä talkoisiin osallistuu paljon kyläläisiä, mutta toiminta lepää kuitenkin enimmäkseen yksittäisten ”tulisielujen” varassa. Muu-tamien henkilöiden aktiivisuus ja toimeliaisuus on yleensä aktiivisten kylien

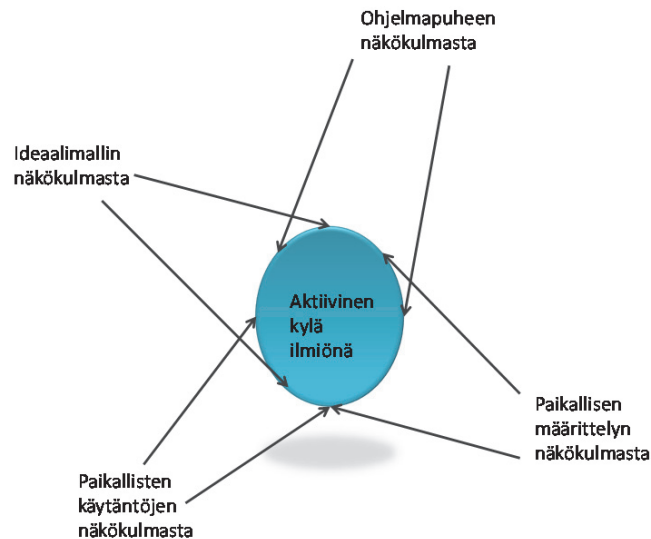
taustalla. He usein myös väsyvät, erityisesti hanketoiminnan työllistävän vaikutuksen takia. Jotkut kyläyhdistysten puheenjohtajat kokevat tällöin, että heidän tehtävänsä alkaa jo muistuttaa palkkatyötä vaativuudessaan ja työläydessään, vaikka siitä ei palkkaa maksetakaan. Kylätoimijoiden uupuminen koetaan yleiseksi kylätoiminnan tulevaisuuden uhkakuvaksi.

Kylien aktiivisuus ei ole riippuvainen pelkästään niistä itsestään, myös monet kylien ulkopuoliset tekijät vaikuttavat tilojen ja paikkojen kehitykseen. Maaseutu ei ole globalisaatiosta, kaupunkien kehityksestä ja markkinatalouden liikkeistä irrallinen saareke, vaan tila johon muutokset heijastuvat, ja jossa sitä myös aktiivisesti tuotetaan. Kyläyhdistysten elämään ja paikalliseen aktiivisuuteen vaikuttavat erilaiset yhteiskunnalliset rakenteet, suhteet ja kehityskulut. Globaalin, EU:n, kansallisen, alueellisen ja kunnallisen tason todellisuus, ongelmat ja trendit vaikuttavat kylien käytännön toimintaan. Yksittäiset kyläyhdistykset eivät pysty taistelemaan laajempaa kehitystä vastaan. Ennemminkin on kyse siitä, miten ne sopeutuvat siihen ja pystyvät hyödyntämään muutosten tuomat mahdollisuudet ja minimoimaan negatiiviset vaikutukset.

3.2 Aktiivisen kylän triangulaatio

Olen kiinnostunut tutkimuksessani aktiivisen tilan ja subjektin rakentumisen prosessista, eikä sitä voida hallintavallan näkökulmasta paikantaa mihinkään tiettyyn pisteeseen tai toimijaan. Lisäksi on mahdotonta valita jotain tiettyä aineistoa, joka pystyisi tarjoamaan tarvitsemani tiedon. Päädyin soveltamaan tutkimuksessani triangulaation periaatetta, eli ajatusta siitä, miten tutkittavaa ilmiötä voidaan tarkastella eri näkökulmista, mikä mahdollistaa moniulotteisemmän analyysin ja tulkinnan. Tutkimustulosten luotettavuus paranee, jos eri tarkastelukulmat tuottavat samansuuntaisia tuloksia. (Denzin 1978; Viinamäki 2007.) Triangulaatio voidaan jakaa aineisto-, menetelmä-, teoria- ja tutkijatriangulaatioon (Eskola & Suoranta 1999, 69; Viinamäki 2007). Tutkimuksessa voidaan yhdistää erilaisia aineistoja, esimerkiksi kvalitatiivista ja kvantitatiivista. Samaa aineistoa voidaan tutkia myös erilaisten menetelmien kautta, esimerkiksi tehdä erilaisia laadullisia analyyseja samalle tekstille. Erilaisten teorioiden yhdistämisen lisäksi useiden tutkijoiden tutkiessa samaa ilmiötä omista näkökulmistaan voidaan tuottaa moniulotteisempi tulkinta kuin vain yhden ihmisen tai tarkastelutapaa soveltamalla. Niini sanottu mixed methods- tutkimus on triangulaatiota lähellä oleva käsite, jossa on myös kyse erilaisten tutkimusmetodien yhdistämisestä (Mertens 2011). Päädyin kuitenkin käyttämään triangulaation käsitettä tutkimuksessani, koska se tuo määritelmänä selkeämmin esille moninäkökulmaisuuuden kuin mixed method (vapaasti suomennettuna metodien yhdistäminen).

Sovellan tutkimuksessani aineistotriangulaatiota. Olen kerännyt eri näkökulmista aktiivista kylää tarkastelevia aineistoja. Aktiivinen kylä on ilmiö, jota tuotetaan samaan aikaan eri hallinnan konteksteissa.

KUVIO 3 Aktiivinen kylän tarkastelu triangulaation avulla

Ohjelmapuhe, ideaalimalli, paikallinen määrittely ja paikalliset käytännöt ovat erilaisia näkökulmia aktiivisen kylän tutkimiseen, eli ne ”katsovat” sitä eri suunnista. Aktiivinen kylä on samalla sekä ylhäältä että alhaalta tuotettu representaatio. Se ei kuitenkaan ole pelkästään sitä, vaan se on osa käytäntöjä ja yhteiskunnallisia rakenteita. Ilmiön tarkastelu useammasta näkökulmasta tuottaa kuitenkin moniulotteisemman ja luotettavamman tulkinnan kuin keskittyminen vain yhteen ulottuvuuteen. Valitsemani näkökulmat aktiivisen kylän tutkimiseen eivät ole kaiken kattavia. Esimerkiksi tilojen ja subjektien rakentamisessa ja tuottamisessa on kulttuurinen ja symbolinen kerroksensa, joka ei avaudu pelkästään kielellisten konstruktioiden kautta. Lisäksi kylän sisäiset tekijät, kuten valtasuhteet, vaikuttavat aktiivisuuden rakentumiseen. Olen kuitenkin rajannut aktiivisen kylän tarkastelun kylän ja ulkomaailman väliseen suhteeseen eli olen kiinnostunut siitä, miten hallintavalta toimii ylhäältä tuotettujen representaatioiden ja paikallisen toiminnan välillä. Olen jättänyt tietoisesti pois kylän sisäisen dynamiikan tarkastelun, mikä olisi jo oma tutkimusaihe sinänsä. Se ei kuitenkaan ole keskeinen solmukohta valtakunnallisten virallisten normien ja rationaliteetin sekä paikallisen toiminnan ohjaamisen vuorovaikutuksen kannalta.

Analyysini metodina on teoriaohjaava sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2009). Lefebvren (1991) sosiaalisen tilan teoria ja foucaultilainen hallinnan analytiikka (Kaisto & Pyykkönen 2010) toimivat tutkimusta suuntaavina viitekehäyksinä aineiston analysoimisessa. Olen kiinnostunut aktiivisen tilan rakentumisesta hallinnan näkökulmasta, joten lähdin lukemaan aineistoista niitä kohtia

ja teemoja, joista tämä näkökulma avautuu. Tutkimukseni koostuu erilaisista tekstiaineistoista.

TAULUKKO 4 Tutkimuksen aineistot

Käsitteellistetty aktiivisuus	Paikallinen aktiivisuus
Kansalliset kylätoimintaohjelmat -Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002 - Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 -Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013	Kolmen keskisuomalaisen kyläyhdistysten (Huikko, Kynnämöinen, Ylä-Muuratjärvi) toiminnan havainnointi -Yhteensä 20 vierailua vuosina 2007-2008
-Osallistuminen maakunnallisen kyläjärjestön Keski-Suomen Kylät ry:n järjestämiin tapahtumiin, kokouksiin ja seminaareihin (11 vierailua) -Maakunnallisen Vuoden Kylän valinnan havainnointi (vuosina 2007-2008 yhteensä 7 vierailua kilpailun finalistikyliin)	Kolmen kyläyhdistyksen tuottama materiaali: pöytäkirjat, kyläkirjat, kyläsuunnitelmat, esitteet, kylälehdet ja nettisivut, Suomen Kylätoiminta ry:n tuottama materiaali ja ohjeistukset
Valtakunnallisen Vuoden Kylä –kilpailun tiedotusmateriaali -kylätoiminnan äänenkannattajalehdistä numerot, joissa artikkeli kyläkilpailun voittajasta vuosilta 1985-2007 (vuodesta 1985 Kylät toimivat, 1996 lähtien Kylätoiminta ja vuodesta 2001 Maaseutusplus –lehti). Yhteensä 23 artikkelia. - Kilpailukaavakkeet vuosilta 1985-2007	Kyläyhdistysten puheenjohtajien haastattelut - Yhteensä 12 haastattelua vuosina 2007-2008

Tutkimukseni aineisto voidaan luokitella käsitteellistettyä ja paikallista aktiivisuutta tarkasteleviin teksteihin. Käsitteellistettyä aktiivisuutta olen tutkinut kansallisista kylätoimintaohjelmista, valtakunnallisen Vuoden Kylä kilpailun arviointikriteereistä ja tiedotusmateriaalista sekä havainnoimalla maakunnallisen kyläjärjestön, Keski-Suomen Kylät ry:n toimintaa. Paikallisen aktiivisuuden tarkastelussa aineisto koostuu kyläyhdistysten puheenjohtajien haastatteluista, kyläyhdistysten toiminnan havainnoinnista ja erilaisista yhdistysten tuottamista materiaaleista. Tutkittavat kyläyhdistykset ovat voittaneet Keski-Suomen Vuoden Kylä –tittelin vuosina 2005-2007, jolloin 1990-luvulla Euroopan unionin kautta omaksuttu hanketoiminta ja kehittämisprojekti ajattelu ovat jo vakiinnuttaneet asemansa suomalaisessa maaseudun kehittämisessä. Haastatteluiden analysoimisessa korostuu diskursiivinen ote eli olen kiinnostunut siitä, miten toimijat kuvaavat ja antavat merkityksiä tutkimuskohteelle (Suoninen 1999, 18). Olen pyrkinyt mahdollisimman väljän haastattelurungon avulla antamaan tilaa vapaalle keskustelulle ja määrittelylle kylästä ja kylätoiminnasta.

Eri tekstit on suunnattu eri yleisöille ja niillä on erilaiset tavoitteet. Ne poikkeavat toisistaan luonteeltaan, ja hallinnallisuutta avaava sisällönanalyysi on rakentunut siis eri luvuissa ja aineistoissa hieman erilailla. Poliittista ja tiedo-

tustekstiä olen tarkastellut retorisen luennan kautta, ja haastatteluaineistoa taas diskursiivisemmalla otteella. Olen pyrkinyt seuraavissa luvuissa kuvaamaan tulkintaprosessieni etenemistä sekä luokittelujen ja valintojen perusteluja mahdollisimman tarkkaan, jotta lukija pystyisi arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollisesti myös yleistämään tuloksia tai vertaamaan vastaaviin tutkimuksiin (Mäkelä 1990, 42-61).

3.3 Käsitteellistetyn aktiivisuuden tutkiminen

Analyysin luvut 4 (Aktiivinen kylä poliittisena projektina) ja 5 (Aktiivisen kylän ideaalimalli) tutkivat *käsitteellistettyä* aktiivisuutta. Poliittiset ohjelmat pyrkivät rakentamaan argumentaatiota paikallisyhteisöjen vastuullistamiseen. Ne faktualisoivat kylien ongelmat ja oikeuttavat toimenpiteet niiden poistamiseksi. Vuoden Kylä taas tuottaa ideaalimallia eli representaatiota aktiivisesta kylästä, sekä määrittelee sen kriteerejä. Hallinnan analytiikan näkökulmasta käsitteellistetty ja representoitu kylä ovat osa hallintarationaliteettia, joka tuottaa normit ja totuudet paikallisen aktiivisuuden toteuttamiseen.

Suomessa on ilmestynyt kolme valtakunnallista kylätoimintaohjelmaa: Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002, Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ja Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013. Kylätoimintaohjelmat ovat virallisia Suomen kylän representoinnin paikkoja. Niissä määritellään viralliset tavoitteet kylien kehitykselle. 1990-luvulla kylätoiminta integroitiin osaksi suomalaista vahvistuvaa maaseutupolitiikkaa, ja kyläyhdistykset sen yhdeksi toimijatahoksi ja toteuttajiksi. Kansallisten kylätoimintaohjelmien sisältö ja tavoitteet ovat osa yleisiä maaseudun kehittämisen asettuja visioita. Määritellenkin ne poliittisiksi (policy) ohjelmiksi, jotka näyttävät yleisinä ja yksimielisinä virallisina toiminnan linjauksina (Palonen 2003, 481). Argumentaatiolla pyritään vakuuttamaan yleisö ja saamaan lisäksi aikaan toimintaa (Jokinen 1999; Potter 1996). Kylätoimintaohjelmien yleisönä ovat erityisesti hallinnon virkamiehet ja eri politiikan sektorit. Ne tuottavat vakuutteluja ja perusteluja maaseudun kehittämisen ja sen rahoittamiselle.

Tämän analyysiosan metodina on lukea valtakunnallisia kylätoimintaohjelmia policy-teksteinä, eli erityisenä tekstilajina, joka pyrkii tuottamaan virallista määritelmää suomalaisista kylistä ja kyläyhdistyksistä toimijoina vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisesti. Käytännössä se tarkoittaa ohjelmien retorista luentaa (esim. Palonen & Summa 1996; Vihinen 1996). Toisin sanoen tutkin, miten kylää ja kyläyhdistyksiä sekä yhteiskuntaa ja sen muutosta määritellään ja argumentoidaan. Tavoitteenani on tuoda näkyväksi niitä representaatioita, joita kylille ja paikallistoimijoille virallisissa ohjelmissa tuotetaan. Keskityn analyysissäni valtakunnallisten kylätoimintaohjelmien yksittäisiä kyliä ja kyläyhdistyksiä koskeviin toimenpide-ehdotuksiin. Ohjelmissa on paljon kehittämissuosituksia esimerkiksi valtakunnalliselle ja maakunnalliselle tasolle, toimintaryhmille, muille järjestöille ja kunnille. Tarkoitukseni on kuitenkin tutkia sitä, miten ohjelmat vastuullistavat yksittäisiä kyliä ja kyläyhdistyksiä, ja ohjaavat

niiden toimintaa, joten olen ottanut analyysiini ne osat ohjelmista, jotka kuuluvat tämän tutkimuskysymyksen alle.

Vuoden Kylä -kilpailu (luku 6) on Suomen Kylätoiminta ry:n hallinnoima konsepti, ja se voidaan määrittellä ylhäältä tuotetuksi hallinnan tekniikaksi, joka rakentaa kylille ja kyläyhdistyksille erityistä ideaalitilaa mihin pyrkiä. Se eroaa kuitenkin paikallisista hallintatekniikoista siinä, että se ei paikannu yksittäisille kylille, vaan se on konsepti, joka elää erityisesti kilpailukriteereissä, sekä tiedotus- ja mediateksteissä, eli abstraktilla tasolla. Vuoden Kylä -kilpailu on kansallisten kylätoimintaohjelmien lisäksi keskeinen paikka, jossa aktiivisen kylän representaatiota ja hallintarationaliteettia rakennetaan ja uusinnetaan. Olen ollut vuosina 2007-2008 seuraamassa maakunnallisen kyläjärjestön, Keski-Suomen Kylät ry:n, toimintaa noin kahden vuoden ajan osallistumalla kokouksiin, seminaareihin ja maakunnallisen Vuoden Kylän valintaprosessiin. Erityisesti vierailut kyläkilpailun finalistikyliin ovat olleet merkittäviä aktiivisten kylien esittäytymisen paikkoja. Yhteistyö Keski-Suomen Kylät ry:n kanssa tutustutti minut kylätoiminnan ja maaseudun kehittämisen maailmaan, ja antoi valmiuksia tehdä Vuoden Kylä -kilpailun tutkimisessa tarvittavia rajauksia ja luokitteluja, sekä tarkentaa tutkimuskysymystä.

Kyläkilpailun analyysi koostuu kahdesta vaiheesta. Olen ensin analysoinut kilpailukysymyskaavakkeet vuosilta 1985-2007. Niiden pohjalta olen rakentanut luokittelun Vuoden Kylä -kilpailun arviointikriteereistä. Analyysin toisessa vaiheessa olen syventänyt kriteerien sisältöä luokittelun pohjalta. Kävin läpi Suomen Kylätoiminta ry:n ja sen edeltäjän, Kyläasiain neuvottelukunnan, vuosina 1985-2007 tuottamat tiedotusmateriaalit, kylätoimintaoppaat ja kylätoiminnan äänenkannattajalehdet. Valitsin niistä varsinaiseksi tutkimusaineistokseni ja retorisen analyysin kohteeksi tekstit, jotka käsittelevät Vuoden Kylä -kilpailua, voittajakylä ja kylätoiminnan arviointikriteereihin liittyviä ohjeistuksia. Analyysin toisessa vaiheessa olen tutkinut retorisen luennan (Jokinen 1999, Perelman 1996) avulla tiedottamisen ja uutisoinnin tuottamia representaatioita voittajakylästä ja arviointikriteerien teemojen sisällöistä.

Poliittiset ohjelmat ja ideaalimalli tuottavat samanlaista representaatiota, mutta ne eroavat kuitenkin merkittävästi toisistaan. Vakuutettava yleisö, jolle aktiivista kylää tuotetaan, on eri. Poliittiset ohjelmat on suunnattu lähinnä päätäjille ja virkamiehille, kun taas media pyrkii vakuuttamaan ns. universaaliyleisöä (ks. Perelman 1982, 14) eli koko kansaa. Lisäksi media ja poliittinen ohjelma eroavat tiedon tuottamisen forumeina. Media ei ole niin kahlittu retorisiin muodollisuuksiin kuin poliittiset ohjelmat, toisaalta niiden toimintaa suuntaa viihteellisyyden ja suuren yleisön kosiskelun vaateet (Fairclough 1997). Ideaalimallin rakennusaineena on käytetty konkreettisia yksittäisiä kyliä ja niiden kokemuksia, kun taas kansalliset ohjelmat on rakennettu enemmän käsitteellisen maailman varaan.

3.4 Paikallisen aktiivisuuden tutkiminen

Analyysin luvut 6 (Aktiivisen kylän paikalliset tekniikat) ja 7 (Paikallisen vastuun rakentuminen) tutkivat paikallista aktiivisuutta. Hallinnan analytiikan näkökulmasta paikalliset käytännöt ovat hallintatekniikoita, joiden kautta yhteisösubjekti eli kyläyhdistys hallitsee itse itseään ja ohjaa toimintaansa. Paikallisen vastuun ja subjektiuden rakentuminen on lisäksi kokemuksellinen prosessi, jossa yksilöt ja yhteisö omaksuvat hallintarationaliteetin tavoitteet omiksi toimintaa ohjaaviksi normeiksi ja osaksi itsemäärättelyään.

Paikallisista hallintatekniikoista olen kerännyt tietoa havainnoimalla, haastatteluista, kyläyhdistysten asiakirjoista sekä kylätoimintaohjeistuksista. Ne edustavat tutkimuksen *havaittua* kylää, ja ne yhdistävät käsitteellistettyä ja elettyä tilaa keskenään. Hallintatekniikoissa viralliset representaatiot tulevat osaksi paikallista toimintaa. Paikalliset käytännöt ovat tilan tuottamisen ja kuluttamisen prosesseja, joilla on yhteys myös vallitsevaan hallintarationaliteettiin. Olen valinnut analysoitavaksi ne kyläyhdistysten toiminnot, jotka ovat keskeisimpiä ja yleisimpiä kylätoimintaan liittyviä käytäntöjä, eli esimerkiksi muiden yhdistysten tai tahojen kautta organisoitavan yhteistoiminnan olen rajannut pois.

Yhdistystoiminta, kyläsuunnittelu, hanketoiminta, tiedottaminen ja paikallinen kulttuuri ovat luokittelemieni keskeisimpiä kylätoiminnan käytäntöjä. Olen havainnoinut niitä kolmella keskisuomalaisella kylällä ja lisäksi haastattelemani kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat puhuneet niistä haastatteluissa. Olen pyrkinyt yhdistämään analyysissa paikallisiin kokemuksiin virallisia ohjeistuksia ja ylhäältä tuotettuja vaateita, ja vertaamaan niitä keskenään. Erityisesti kyläsuunnittelu on hallintatekniikka, jossa ohjeistukset ja koettu aktiivisuus eivät painotu samoin. Haastateltavat puhuvat siitä vain kysyttäessä, eivätkä osoita kiinnostusta sen sisältöön, kun taas ohjeistuksissa, kylätoimintaohjelmissa ja Vuoden Kylä -kilpailussa se nähdään keskeisenä kylän toimintaa ohjaavana instrumenttina. Aktiivisuutta tuottavat paikalliset tekniikat sisältävät siis myös ristiriitoja ja vastustusta, eikä aktiivisen subjektiuden omaksuminen tarkoita, että ylhäältä tuotetut tavoitteet valuisivat automaattisesti osaksi paikallisen yhteisön toimintaa.

Paikallisen vastuun rakentumista (luku 7) olen analysoinut kyläyhdistysten puheenjohtajien haastatteluista. Siinä käsitteellistetyn maailman diskurssit yhdistyvät *elettyyn* eli paikalliseen itsemäärättelyyn ja kulttuuriin. Olen haastatellut kolmesta keskisuomalaisesta kyläyhdistyksestä kaikki niiden nykyiset ja entiset puheenjohtajat (yhteensä 12 haastattelua) yhtä lukuun ottamatta (kieltäytyi haastattelusta) vuosina 2007–2008. Kaikki tutkimukseni kyläyhdistykset ovat suhteellisen tuoreita maakunnallisia Vuoden Kyliä (vuosilta 2005, 2006 ja 2007). Olen tehnyt vapaat teemahaastattelut joko haastateltavien kotona, kylätalolla tai yliopistolla, riippuen haastateltavien toiveista. Olen tutkinut, miten kyläyhdistysten puheenjohtajat konstruoivat kylää eli tuottavat tilaa kylätoiminnan näkökulmasta, sekä kyläyhdistyksiä sen tuottajina ja aktiivisina yhteisöinä.

Olen soveltanut sisällönanalyysissa Norman Faircloughin (1992, 3-4; 1995, 6-7) kriittisen diskurssianalyysin periaatteita. Hänen mukaansa kieli ja diskurssit rakentavat ihmisistä sosiaalisia subjekteja sekä representoivat maailmaa rakentaen niistä itsestäänselvyksiä. Kriittisen analyysin tehtävä on avata ja tuoda näkyväksi niiden ideologista luonnetta. Fairclough (1995, 6) luokittelee kielien tehtävät kokemusten ja maailman representointiin, sosiaalisten suhteiden luomiseen sekä tekstin sitomiseen situationaaliseen kontekstiinsa. Nämä funktiot ovat taustalla analyysin rakentumisessa ja luokittelussa. Olen analysoinut haastatteluista ensin yleisesti sitä, miten kyläyhdistyksen vastuuta ja subjektiutta representoidaan kylätoiminnan tehtävien määrittelyn kautta (luku 7.1). Seuraavaksi tarkastelen, miten haastateltavat tuottavat puheessaan kylää yhteisönä (luku 7.2.), kylän suhdetta ympäröivään maailmaan, eli tässä tapauksessa kuntaan (luku 7.2) sekä aktiivisuuden diskursiivista rakentumista (luku 7.4). Kunta on muista toimijoista ja tiloista ainoa, joka on selkeästi läsnä haastateltavien puheessa heidän määritellesään omaa toimintaansa, eikä pelkästään kysyttäessä erikseen. Kunta rakentuu siis kyläyhdistysten puheenjohtajien itsemäärittelyssä merkittävänä 'toisena'.

Paikallisten aktiivien näkökulma paikalliseen toimintaan on lähellä virallisia kehittämisen ja kylätoiminnan diskursseja. Kyläyhdistysten puheenjohtajien kokemukset paikasta ovat enemmän virallisten diskurssien "värittämiä", kuin esimerkiksi sellaisten kylällä asuvien, jotka eivät osallistu mihinkään paikalliseen yhdistystoimintaan tai kylän yhteisiin tilaisuuksiin. Aktiivisten kylätoimijoiden puheessa rakentuva kylä on kylätoiminnan diskurssissa ja sen normien kautta syntyvä erityinen tila. Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat keskeisessä roolissa, eivät ainoastaan kylätoiminnan vetäjinä, vaan paikallisina kylän määrittelijöinä ja vallan käyttäjinä. Heidän puheensa on muutaman kyläaktiivin ääntä, joka ei ole yhtä kuin koko kylän tai koko kyläyhdistyksen ääni, vaikka se sellaisena usein näyttäytyykin. Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat myös tietoisia siitä, että edustavat sekä kyläänsä että itseään puhuessaan tutkijalle, mikä voi vaikuttaa siihen, mitä asioita halutaan tuoda esille, ja mitkä ehkä jättää mainitsematta.

4 AKTIIVINEN KYLÄ POLIITTISENA PROJEKTINA

Politiikka rakentaa *käsitteellistettyä* kylää, ja tässä analyysin luvussa keskityn tarkastelemaan, miten valtakunnallisissa kylätoimintaohjelmissa määritellään ja tuotetaan aktiivista kylää ja paikallista toimintaa. Poliittiset ohjelmat tuottavat tietoa ja totuuksia asiantiloista pyrkien peittämään ristiriidat ja valinnat, joiden kautta todellisuutta rakennetaan (Jokinen 1999, 128). Kylätoimintaohjelmissä tämä näkyy siinä, miten kylien tulevaisuus, ongelmat, ratkaisut, arvot ja tahto näyttäytyvät yhtenäisinä ja homogeenisinä. Poliittisten tekstien konsensushaakuinen luonne voidaan tulkinta poliittiseksi toiminnaksi, joka pyrkii estämään muut poliittiset keskustelut ja avaukset (Palonen 1997, 29-30). Aktiivisen kylän representaatio tuottaa vallitsevaa hallintarationaliteettia eli totuusrakennelmaa siitä, minkälaisia kylät ovat, ja minkälaisia niiden tulisi olla. Tehokkaaksi hallintavallan osaksi ne muodostuvat silloin, kun ne ohjaavat paikallisten toimijoiden valintoja ja arvomaailmaa.

Kansalaisjärjestötoiminnan ja julkisen vallan läheinen suhde on ollut tyyppillistä suomalaiselle yhteiskunnalle (Siisiäinen & Kankainen 2009, 120). Kylätoiminnan vahva yhteys maaseutupolitiikkaan on siitä tyyppillinen esimerkki. Kylätoimintaohjelmat ovat osa suomalaista maaseutupolitiikkaa ja sen suunnitteluasiakirjoja (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013). Maaseutupolitiikan määrittäminen ei ole selkeää. Se ei ole valtion sektoripolitiikkaa, vaan poikkihallinnollista toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan maaseudun asioiden edistämiseen ja kehittämiseen erityisesti ohjelmatyön avulla (Henttinen 2009). Maaseutupolitiikan osaksi määritellään itse poliittisen toiminnan lisäksi maaseudun kehittäminen, paikallinen toiminta ja myös maaseutututkimus. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (YTR) on virkamiestyöryhmä, joka toteuttaa ja valmistelee hallituksen maaseutuohjelmia, mutta se ei ole kuitenkaan ministeriöiden elin. Hänninen (2004) määrittelee maaseutupolitiikan virkamiestyöksi, jossa hallinto, kehittämistyö, tutkimus ja politiikka sekoittuvat keskenään.

Virallisissa määritelmässä käytetään luokittelua suppeaan ja laajaan maaseutupolitiikkaan (Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2009-2013, 14). Laaja maaseutupolitiikka kattaa eri hallintoalat ja sidosryhmät, jotka vaikuttavat politiikallaan maaseudun kehitykseen. Suppea maaseutupolitiikka taas sisältää

maaseudun kehittämiseen tarkoitettuja kehittämisen välineitä, kuten kehittämisohjelmat, Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat, toimintaryhmätyön sekä kylätoiminnan. Laajaan maaseutupolitiikkaan kuuluu myös muita sektoreita, kuten kulttuuripolitiikka ja maaseutupolitiikka, jolloin politiikka laajentuu suunnittelupolitiikasta (policy) eri intressitahojen väliseksi poliittiseksi kamppailuksi (politics) (Palonen 1988). Kylätoimintaohjelmat ovat osa maaseutupolitiikan ohjelmatekstejä, jolloin suppea maaseutupolitiikka eli politiikka toimintaohjelmalla korostuu.

Leader-toimintatapa eli toimintaryhmätyö tuli Suomeen Euroopan unionin myötä ja paikallisia toimintaryhmiä pidetään yhtenä maaseutupolitiikan tärkeimmistä instrumenteista (Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2009-2013, 131-134). Keskeisimpänä linkkinä politiikkaohjelmien ja paikallisten toimijoiden välillä ovat Leader-toimintaryhmien hallinnoimat kehittämishankkeet. Poliittiset ohjelmatekstit eivät suoraan sitouta paikallisia ja yksittäisiä toimijoita. Haastattelimistani kyläaktiiveista yksikään ei ollut perehtynyt maakunnallisiin tai kansallisiin ohjelmiin, eivätkä he osoittaneet erityistä kiinnostusta niiden sisältöihin. Heille merkitystä oli vain oman alueen kehityksellä ja tulevaisuudella. He eivät olleet identifioituneet kylätoimintaliikkeeseen laajemmassa merkityksessä. Tähän liittyy poliittisten ohjelmien paradoksi; ne argumentoidaan paikallisten toimijoiden äänenä, vaikka paikalliset toimijat eivät niistä ole kiinnostuneita.

Jos kyläyhdistykset haluavat saada rahoitusta kylähankkeilleen Leader-rahoituksen kautta, se edellyttää, että kylä- ja hankesuunnitelma ovat alueellisen kehittämisohjelman mukaisia. Kylähankkeen on palveltava ohjelmissa määritellyjä yleisiä maaseudun kehittämisen tavoitteita ja painopistealueita. Esimerkiksi viimeisin valtakunnallinen kylätoimintaohjelma Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 pyrkii lisäämään maaseudun vetovoimaisuutta, tasa-painottamaan muuttoliikettä ja edistämään maaseudun palveluverkoston toimivuutta (mts 79). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tuetaan erityisesti hankkeita, jotka pyrkivät kehittämään paikallista palvelujen tuottamista esimerkiksi käyttämällä kylätaloa palvelukeskuksena. Paikallisten kehittämiskäytäntöjen kautta kylätoimijat kietoutuvat osaksi maaseutupolitiikan verkostojäseniä. Poliittinen subjekti rakentuu kehittämisen instrumenttien kautta, ei ylhäältä annettujen käskyjen tai ohjeistuksen kautta. Poliitiikka (policy) ohjelmat tuottavatkin enemmän argumentteja ja oikeutusta hallinnan tekniikoille, joiden kautta vastuulliset subjektit paikallistasolla rakentuvat.

Ohjelmateksteissä on yleisesti näkemys, jonka mukaan kyläyhdistys puhuu koko kylän ja sen asukkaiden puolesta (ks. Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008). Kyläyhdistyksen oletetaan ajavan koko kylän ja siellä asuvien ihmisten etua, eikä ristiriitoja tai erilaisia näkemyksiä siitä, mikä olisi sitä "parasta" tai mihinkä suuntaan kehitystä tulisi ohjailta, tuoda ohjelmissa esille. Poliittisten ohjelmien konsensushakuinen luonne (Palonen 1997, 29-30) näkyy valtakunnallisen äänen yhtenäisyyden lisäksi paikallisen tason erilaisten näkemysten ja ristiriitojen häivyttämisenä. Esimerkiksi kylän vetovoimaisuuden lisäämisen tuot-

teistamisella ja markkinoinnilla ei välttämättä ole kaikkien kyläläisten toiveena, mutta ohjelmateksteissä se rakentuu kaikkien alueen ihmisten etuna.

Käsittelen tässä luvussa ensin, miten kansalliset kylätoimintaohjelmat argumentoivat kylien kasvavaa vastuuta. Se on selkeä tavoite ja kannanotto, joka on voimakkaasti läsnä kaikissa tutkimissani ohjelmissa. Seuraavaksi syvennyn teksteihin hallintavallan kannalta keskeisten teemojen kautta. Keskeistä ei ole niinkään maaseudun kehittämisen yleiset määrälliset tavoitteet (kuten asutuksen tai työllisyyden lisääminen), vaan aktiivisten kylien tuottaminen eli vastuullisten paikallisyhteisöjen rakentamisen prosessi. Tällöin korostuu ohjelmien normatiivinen ulottuvuus ja itsestään selvien totuuksien tuottaminen. Kulttuurin, paikallisten arvojen, muutoksen, ongelmien ja kyläyhdistyksen subjektiivisen konstruointi ovat osa kylätoimintaa ohjaavan hallintarationaliteetin ja sen oikeutusten rakentamista.

4.1 Kansalliset kylätoimintaohjelmat ja kylien vastuullistaminen

Valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat ovat paikka, jossa maaseutupolitiikan maaseudun kehitystä ohjaavat tavoitteet kirjataan konkreettisiksi toimenpidesuosituksiksi paikallisille toimijoille ja yhteisöille. Ne toimivat retorisenä linkkinä paikallistoimijoiden ja maaseutupolitiikan ohjelmien välillä. Kylätoimintaohjelmissa määritellään uusia vastuualueita ja tehtäviä paikallistoimijoille eli kirjataan ne odotukset ja vaatimukset, joita heihin kohdistetaan.

Suomessa on ilmestynyt kolme valtakunnallista kylätoimintaohjelmaa: Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002, Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ja Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013. Ensimmäinen niistä on seuraajinsa verrattuna suppea yleiskatsaus siitä, mitä kylätoiminta on, mitkä sen päämäärät ovat ja toimenpide-ehdotukset niiden toteuttamiseksi. Se pyrkii erityisesti kylätoiminnan rakenteelliseen vahvistamiseen, ja valtaosa toimenpide-ehdotuksista on suunnattu Suomen Kylätoiminta ry:lle itselleen sekä maakunnallisille toimijoille, viranomaisille että toimintaryhmille. Paikallista toimintaa ja rakenteita halutaan kehittää, mutta tekstin sävy on lähinnä kannustavaa.

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni kylä laatii kyläsuunnitelman. Kyläläisten valmiuksia kyläsuunnitelman tekoon tuetaan koulutuksella. (s. 6)

Suomen Kylätoiminta ry kannustaa voimakkaasti erilaisia palvelujen kehittämiseen liittyviä hankkeita. (s. 7)

Paikallisia toimijoita ei suoranaisesti velvoiteta kehittämistyöhön, vaan vastuu uusien käytäntöjen omaksumiseen kylätasolla on maakunnallisella ja valtakunnallisella tasolla, ja siinä miten ne pystyvät edistämään ohjelman tavoitteita. Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 on edeltäjänsä huomattavasti paksumpi ja perusteellisempi. Ohjelma pyrkii kylien toiminnan ja kehittämisvastuun laajentamiseen. Kun Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002 ohjelman 15 toimenpide-ehdotuksista kolmessa on mainittu kylät ehdotusten toteuttajata-

hoina, Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa on yhteensä 53 toimenpide-ehdotusta, joista 25 toteuttamisessa ovat kyläyhdistykset yhtenä toteuttaja- ja vastuutahoina. Paikallisten toimijoiden subjektiivisuus korostuu jo selkeästi.

Suurin osa toisen valtakunnallisen kylätoimintaohjelman tavoitteista koskee kyläyhdistysten rakenteellista vahvistamista ja paikallisten palvelujen kehittämistä. Ohjelman tarkoituksiksi onkin kirjattu *asettaa tavoitteet ja toimenpiteet kehittämiseksi aktivoida toimintaympäristöä* (s. 6). Kylätoimintaohjelmaa on valmisteltu rinnakkain neljännen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman (Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007, 58) kanssa, ja ne pyrkivät täydentämään toinen toisiaan. Kylätoimintaohjelmassa *kyliä aktivoidaan* ja kylien kuuluu esimerkiksi *tukea vanhenevien ihmisten kotona asumista organisoimalla ja kehittämällä kuntien ammattimaista vanhustyötä täydentäviä palvelumuotoja* (s. 10). Kehittämisestä ja paikallisesta vastuunotosta rakentuu jo enemmän velvollisuus kuin vaihtoehto. Kun ensimmäisessä valtakunnallisessa kylätoimintaohjelmassa kyläyhdistyksiä tuettiin kehittämistoimintaan, nyt kyläyhdistyksiltä itseltään odotetaan tukea paikallisen hyvinvoinnin edistämiseen. Paikallisyhteisöt alkavat konstruoida yhä enemmän objektien eli toiminnan kohteiden sijaan aktiivisina subjekteina.

Kolmas valtakunnallinen kylätoimintaohjelma Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 on sekä kylätoiminnan että toimintaryhmien valtakunnallinen ohjelma, ja se kattaa kyläyhdistysten lisäksi myös kaupunkien asukas-yhdistykset. Sen toiminta-alue on siis laajentunut huomattavasti edeltäjästään, myös kaupunkien ja taajamien asukkaista pyritään rakentamaan vastuullisten paikallisyhteisöjen jäseniä. Ohjelman peruseriaatteen ovat kuitenkin samoja. Toimenpide-ehdotuksia on 75 ja niistä 26 on kohdistettu kyläyhdistyksille. Sisällöltään palvelujen ja rakenteiden paikallinen kehittäminen on yhtä vallitsevaa kuin edellisenkin ohjelman toimenpide-ehdotuksissa.

Kylätoiminta ei ole kolmannessa valtakunnallisessa kylätoimintaohjelmassa enää pelkästään yksi vaihtoehto paikallisen toiminnan organisoimiseen (kuten ensimmäisessä ohjelmassa), vaan se konstruoidu hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen kannalta välttämättömyytenä. Kylätoimintaohjelmassa on todettu selkeästi, että *Yhdistyksiä tarvitaan palvelutuotannon käynnistäjiksi - ja myös toteuttajiksi* (s. 63). *Kylissä asumisen vaihtoehtoja, varsinkin vanhusväestölle, olisi turvattava mm. kyläyhdistyksiä toimesta* (s. 35). Paikallisyhteisöjen vastuullistaminen on argumentoitu ohjelmassa erittäin voimallisesti:

Kyläyhdistysten on pystyttävä ottamaan omana itsenään vastuuta tä... Tällaisessa tilanteessa on syytä harkita, miten kylä organisoituu vastuunkantoon. On aivan mahdollista, että kyläyhdistys ottaa vastuuta sekä laajenevista, nimenomaan kylään liittyvistä moninaisista tehtävistä että sektoriyhdistysten erityistehtävistä. Tulevaisuus on yhä enemmän paikallista vastuuta kantavien yhdistysten. (s. 8)

Kylän elossa pysyminen ja kyläläisten tarvitsemien palveluiden saaminen rakennetaan kyläläisten omana velvollisuutena. Samalla kylien ongelmat konstruoiduut omia sisäisinä haasteina, joihin pystytään vastaamaan ottamalla vastuuta. Ne rakentuvat paikallisina riskienhallinnan projekteina (Soine-

Rajanummi & Saastamoinen 2002, 142-143), eivät yhteiskunnan rakenteellisina ongelmina.

Valtakunnallisten kylätoimintaohjelmien ilmestyessä 2000-luvun alun voi määritellä kansallisen kylätoiminnan määrittelyn vuosikymmeneksi. Kolmessa kylätoimintaohjelmassa on nähtävissä vastuullistavan ja velvoittavan retoriikan voimistuminen, vaatimusten ja tavoitteiden laajeneminen sekä sitoutuminen maaseutupolitiikan tavoitteisiin yhä tiukemmin.

Kyläyhdistysten rooli vastuullisina yhteisösubjekteina kasvaa ohjelmien vahvistuessa. Paikallinen vastuunotto tapahtuu erityisellä tavalla eli aktiivisilta kyliltä edellytetään ohjelmien määrittämien hallintatekniikoiden omaksumista osaksi paikallisia käytäntöjä ja toimintatapoja. Paikallisyhteisöiltä odotetaan strategisempaa ja yritysmäisempää otetta kylän kehittämiseen, jonka edellytyksenä on, että toiminnan organisoimisen tapana on yhdistysmuoto tai osuuskunta. Kylätoimikuntia ei nähdä riittävän vahvoina toimijoina kyetäkseen vastaamaan paikallisen kehittämisen haasteisiin. Toimikunnat eivät pysty ottamaan samanlaisia taloudellisia vastuita kuten yhdistykset, mikä tekee yhdistystoiminnasta tehokkaan hallintatekniikan paikallisen vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden rakentamiseen. Taloudellinen toimijuus korostuu aktiivisen subjektiuden konstruoinnissa. Kyläyhdistysten odotetaan toimivan myös työnantajina ja harjoittavan taloudellista toimintaa. Myös hanketoimintaa halutaan suunnata yhä enemmän liike- ja elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Yksittäinen kylätoiminnan osa-alue, jossa kyläyhdistysten vastuualueiden kasvaminen näkyy selkeimmin, on kyläsuunnittelu. Valtakunnallisissa kylätoimintaohjelmissa pyritään edistämään kyläsuunnittelukäytäntöjä, ja jokainen uusi valtakunnallinen ohjelma on tuonut lisää elementtejä kyläsuunnitteluun. Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002 ohjelmassa kyläsuunnitteluun pyritään lisäämään liiketaloussuunnittelua ja kulttuuriympäristösuunnittelua. Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa edellisten elementtien lisäksi on tuotu tiedotussuunnitelma sekä kylän infrastruktuurin suunnittelu (rakennuspaikat, kaavoitus ja maankäyttö). Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 ohjelmassa on kyläyhdistysten suunnittelukäytäntöihin lisätty vielä vesienhoitosuunnitelma ja turvallisuussuunnitelma. Perinteisen vapaapalokunta hengen mukaisesti kyliin halutaan perustaa *vapaaehtoisia pelastuspalveluyksiköitä, jotka pystyvät pikaisesti vastaamaan avuntarpeeseen ihmisille hädän hetkellä* (s. 49). Kyläsuunnittelun luonne rakentuu samalla yhä strategisemmaksi ja lähemmäksi muita alue- ym. hallinnollisen suunnittelun instrumentteja toiminnan eri tasoilla.

4.2 Kulttuuri kansallisissa kylätoimintaohjelmissa

Jokaisen kylätoimintaohjelman myötä kulttuurin rooli ja merkitys kylätoiminnalle on laajentunut ja syventynyt. Ensimmäisessä kylätoimintaohjelmassa, Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002, kulttuuria käsitellään lähinnä kulttuurimaisemana ja paikalliskulttuurina. Tässä ohjelmassa kulttuurimaisema on osa

vaalittavaa ja säilytettävää kulttuuriperintöä. Paikalliskulttuuri koostuu kulttuuritapahtumista ja toimintatavoista, ja historia sekä perinteet mainitaan sen keskeisenä tuottajana ja uusintajana. Kulttuuri on instrumentti, josta saadaan taloudellista ja yhteiskunnallista hyötyä, ja se toimii myös alueellisena vetovoimatekijänä. Ohjelman kulttuurin konstruointi on traditionaalinen korostaessaan maaseudun perinteitä ja maaseutua museoitavana paikkana.

Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa kulttuuria käsitellään samansuuntaisesti kuin edellisessäkin ohjelmassa.

Kulttuuri muodostuu koko ihmisen elämänpiiristä. Ihmisen muokkaama kylämaisema, paikannimet, murre, tarinat, tavat ja vaikkapa ruoat ovat kaikki kylien kulttuuria siinä missä kesäteatteri, kansanmusiikki- ja tanssit, kylätapahtumat sekä vanhoihin työtapoihin perustuvat tuotteet. (s. 31)

Kulttuuriympäristö ja -maisema, sekä kylä- ja paikalliskulttuuri rakentuvat historiaan nojaavina maaseudun kulttuuriperinnön uusintamisen paikkoina. Lisäksi korostetaan kulttuurin välinearvoja eli sen elinkeinollisia sekä yhteisöllisiä ja identiteettiä rakentavia vaikutuksia. Uutena elementtinä ohjelmassa on kulttuurin tuotteistaminen. Kyläkulttuuri ja kulttuuriperintö pitäisi pystyä tuotteistamaan ja markkinoimaan, ja koko kylä voi olla matkailutuote. Diskurssin muutos säilyttämisestä kohti tuotteistamista (Hoivala 2003) on samalla osa taloudellisen ja kulttuurisen diskurssin sekoittumista keskenään, jolloin kulttuurista tulee taloudellisen hyödyn kautta määrittyvää kulutustavaraa (Kangas 1999, 170).

Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 ohjelma konstruoi kulttuuria edeltäjiensä linjan mukaisesti kulttuuriperintönä, paikalliskulttuurina, identiteetin rakentajana, yhteisöllisenä ja taloudellisenä instrumenttina sekä vetovoimatekijänä. Kulttuurimaiseman määrittely poikkeaa kuitenkin edellisestä ohjelmasta. Muun muassa biodiversiteetti on otettu mukaan määritelmään, mikä tuo ekologisen ulottuvuuden osaksi määrittelyä. Luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuristen arvojen halutaan olevan tasapainossa keskenään. Toisaalta kulttuurimaiseman taloudellista välinearvoa korostetaan.

Maisema on OECD-termin ns. julkishyödyke, jolle on kysyntää, mutta jolta puuttuu markkinoiden kautta tuotettu tarjonta. "Kulttuurimaiseman tarjonnassa" tarvitaan uusia sopimusjärjestelyjä sekä asumisen ja rakentamisen ohjausta.(s. 43)

Lisäksi hyvinvointipuhe ilmaantuu uutena ulottuvuutena kulttuurikeskusteluun kolmannessa kylätoimintaohjelmassa. Kulttuuri ei ole enää pelkästään yhteiskunnallinen, taloudellinen ja yhteisöllinen resurssi, vaan se on myös *hyvinvoinnin edistäjä*.

Vahva paikalliskulttuuri lisää paikallista elinvoimaa, viihtyvyyttä ja asukkaiden elämän-laatua. Kulttuurin merkitys hyvinvointinäkökulmasta toteutuu osallistumisen sekä itsensä toteuttamisen kautta. Kulttuuri vahvistaa yhteisöjen sosiaalista pääomaa eli kykyä toimia yhteisten päämäärien hyväksi. Omaehtoisen kulttuurin tekijänä oleminen vaikuttaa positiivisesti terveydentilaan ja estää myös syrjäytymistä. Kulttuuri tukee arjessa jaksamista. (s. 46-47)

Kylätoimintaohjelmat konstruoivat kulttuurin samalla kertaa sekä säilytettävänä yhteisenä omaisuutena, hyvinvoinnin lähteenä että taloudellisena hyödykkeenä. Kulttuuri nähdään sekä sosiaalisena että taloudellisena pääomana, ja se rakentuu merkittävänä osana aktiivisen kyläyhdistyksen toimintaa. Aktiivisia paikallisyhteisöjä ei siis tuoteta pelkästään byrokraattisina ja yritysmäisinä hallintayksiköinä, vaan niiden halutaan olevan myös kulttuurisia toimijoita. Kulttuuri nähdään ohjelmissa moniulotteisena ilmiönä, vaikkakin niissä korostuu sen välinearvo. Kulttuuri on instrumentti kehittämistoiminnalle, ja sen halutaan palvelevan kehittämiselle asetettuja tavoitteita.

Kulttuurin merkityksen kansalaiskasvatuksessa ymmärsi jo Santeri Alkio (1905) aikanaan pyrkiessään puhdistamaan nuorisoseurojen avulla maaseudun nuorten vähemmän siveellisiä tapoja juurruttamalla tilalle uusia, kuten kansantanssitaiteita, iltamia ja seuranäytelmiä. Vaikka nuorisoseura-aatteen alkuvuosina ei kulttuurin tuotteistamisesta ollut vielä tietoaakaan, on monissa paikallisissa kyläyhdistysten käytännöissä havaittavissa kuitenkin paljon yhtenäisyyksiä pitkälle kylien kansalaistoiminnan historiaan. Seuranäytelmien tilalle ovat tulleet kesäteatterit ja kansantanssitaiteet ovat muokanneet suomalaista tanssikulttuuria pysyvästi. Monet käytännöistä, joita vaalitaan nykypäivänä kylien kulttuuriperintönä, ovat olleet kulttuurin uudistamisen tuotoksia sata vuotta sitten (Sulkunen & Alapuro 1987, 154). Kulttuurin ja sen ohjailun merkitys maaseudun ihmisten hallinnassa on ollut merkittävä jo pitkään.

Kulttuurin elävyys ja vaaliminen eivät ole siis maaseutupolitiikassa itseisarvo tai tavoite sinänsä. Kulttuuri on kehityksen ja vastuullisten yhteisöjen ja kansalaisten tuottamisen instrumentti ja voidaanakin puhua kulttuurin kautta hallinnasta (Barnett 2001). Kulttuuri ei kuitenkaan pelkästään tuota asioita kylällä, vaan aktiivisten kyläläisten myös edellytetään tuottavan kulttuuria. Kulttuurin, hallintavallan ja tilan tuottamisen suhde on monimuotoinen, ja ne ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Paikallisen kulttuurin tuottaminen tuottaa aina myös tilaa (sekä elettynä että havaittuna) ja päinvastoin. Myös strategiset ja yrittäjämäiset tilan tuottamisen käytännöt vaikuttavat paikalliseen kulttuuriin. Esimerkiksi kulttuuritapahtumien luonteeseen vaikuttaa niille määritellyt tavoitteet, kuten voiton tavoittelu.

4.3 Kylätoimintaohjelmien määrittelemät paikalliset arvot

Arvot ja normit rakentavat toiminnan moraalista pohjaa, ja ne ovat keskeinen osa hallintarationaliteettia (Kaisto & Pyykkönen 2010, 15). Yleisesti hyväksytyt arvot ovat lisäksi tehokkaita retorisen vakuuttamisen keinoja, jotka toimivat politiikan legitimoinnin välineenä (Palonen 1997, 156; Perelman 1996, 28-36). Se, että poliittisessa ohjelmassa luetellaan paikallisen toiminnan arvoja, on jo sinällään paradoksaalista. Se on ristiriidassa kylätoimintaan liittyvän omaehtoisuuden idean kanssa, jonka tulisi näkyä myös arvojen moninaisuutena ja avoimuutena. Kahdessa ensimmäisessä kylätoimintaohjelmassa on otsikoitu erikseen kylätoiminnan arvot kappale, kolmannessa taas arvot ovat sisään kirjoitettuna

muussa tekstissä. Ne ovat implisiittisemmin läsnä, vaikkei niitä nimetäkään erikseen arvoiksi tai periaatteiksi. Retorisesti onkin tehokkaampaa, kun normit ja arvot ovat itsestään selvyyksien kaltaisina toteamuksina muun tekstin sisällä. Kun arvoja luetellaan erikseen, ne ovat samalla enemmän avoimia keskustelulle, väittelylle ja kritiikille.

Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002 ohjelmassa luetellaan kylätoiminnan arvoiksi mm. elämän ja luonnon kunnioittaminen, juuret, rehellisyys, työn kunnioittaminen, yhteisöllisyys ja yhteinen identiteetti. Ne voi tulkita perinteiseksi maaseudun arvoiksi tai jopa talonpoikaiseen elämäntapaan liittyviksi normeiksi (Juuti 1996; 36-42). Kylien arvot näyttävät jonain erilaisena kuin esimerkiksi kaupunkien arvot. Maaseudun ihmisten oletetaan olevan voimakkaammin kiinni perinteissä ja omaavan myös yhtenäisemmän identiteetin kuin keskuksissa asuvat ihmiset.

Toisessa kylätoimintaohjelmassa, *Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007*, on lueteltu kylätoiminnan arvoja modernimmasta näkökulmasta. Niitä ovat paikallisuus, yhteisöllisyys, yksilöllisyys, yrittäjyys, yhdenvertaisuus, osallistava kansanvalta, itsenäisyysihanne ja omakotiasuminen. Paikallisuutta on alettu yleisemminkin korostaa yhä enemmän globalisaation rinnalla, ja siitä on tullut käsite ja tapa yhteiskunnan ilmiöiden ymmärtämiseen (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002, 122), mikä heijastuu myös kylätoimintaohjelmissa. Paikallisuus määritellään moraalisenä käsitteenä; siihen kuuluu *vastuu paikasta, jossa asuu* (*Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007*, 46). Se ei ole siis mitä tahansa lokaalisuutta korostava ilmiö tai kokemus, vaan siihen liittyy voimakkaasti myös velvollisuudet paikkaa kohtaan.

Osallistava kansanvalta liittyy toisessa kylätoimintaohjelmassa vastuullisuuden rakentumiseen, ja ohjelmassa sanotaankin, että *kylätoiminta vaikuttaa yhtenä aktiiviseen kansalaisuuteen koulivana väylänä* (s. 47). Paikallisdemokratia ja kansalaisten osallistaminen ovat ihanteita, joiden edistäminen edellyttää ihmisten aktivointia. Ensimmäisen kansallisen kylätoimintaohjelman työn kunnioittaminen on muuttunut yrittäjyysarvoksi. Yhdenvertaisuuden periaatteella ei tarkoiteta alueellista tasavertaisuutta tai kansalaisten keskinäistä tasa-arvoa, vaan yrittäjyydestä rakennetaan perusta *mahdollisuuksien tasa-arvolle*. *Tässä asemassa ei kuitenkaan toimita vaatijan, vaan yrittäjän tavoin* (s. 47). Yritteliäisyyden kulttuuri on keskeinen arvo uusliberalistisessa yhteiskunnassa; kansalaiset nähdään vastuullisina ja autonomisina kuluttajina ja yrittäjinä, jolloin kilpailuhenkisyys ulottuu kaikille elämänalueille (Dean 1995, 576-577; Harvey 2008; Saastamoinen 2006, 66). Yhdenvertaisuus konstruoidaan vapautena, joka rakentuu kyläläisten vastuusta kotiseudustaan. Vapaus ei tarkoita vapautta valita mitä tahansa, vaan vapautta päättää ottaako vastuun kotipaikkansa kehityksestä, vai antaako kylän kuolla. Vapaus ei lisää vaihtoehtoja, vaan se toimii hallintavallan tehokkaana instrumenttina (Rose 1999).

Alueellinen tasa-arvo ja ihmisten yhdenvertaisuus mainitaan lähikouluja käsittelevässä kappaleessa, ja sitä pyritään edistämään alueellisen vetovoiman kehittämällä, esimerkiksi koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen verkostoa parantamalla (*Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2003-2007!*, 33). Yrittäjä-

ja imagopuhe syrjäyttävät talonpoikaisia arvoja ja kylätoiminnan normit on päivitetty moderniin aikaan sopiviksi. Toisen kansallisen kylätoimintaohjelman tasa-arvokäsitys perustuu ns. mahdollisuuksien tasa-arvoon, jonka kantavana ajatuksena on, että yhteiskunnan tulee tarjota yhtäläiset mahdollisuudet kansalaisilleen, mutta on ihmisten itsensä vastuulla, miten he niitä käyttävät (Holli 2002, 17). Yksilöiden vastuun ja yrittäjyyden korostaminen on uusliberalistisen hallintarationaliteetin kantava ajatus (Harvey 2008, 83). Poliittinen valta edellyttää autonomisia yksilöitä, jotka kykenevät itse hallitsemaan itseään (Helen 2010, 44) eli toimimaan riskinhallinnan logiikan kautta. Valtakunnallisten kylätoimintaohjelmien näkemykset tasa-arvosta siirtävät vastuun ja velvollisuuden kylien kehityksestä paikallisille yhteisöille. Se rakentuu tällöin paikallisena, ei rakenteellisena, ongelmana.

Vastuullisen paikallisuuden rakentuminen voimistuu kolmannessa ohjelmassa edelleen. Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 alkaa voimallisesti nimettömällä sitaatilla:

”Paikkaan liittyvä identiteetti on vahva tunnekysymys, joka koskee syvimpiä arvojamme, vapautta ja itsenäisyyttä. Paikkaan samaistutaan, siitä ollaan ylpeitä ja sen puolesta ollaan valmiita toimimaan.”

Poliittisen ohjelman tavoitteet argumentoidaan paikallisena arvona ja tahtona. Läpi ohjelman kulkevat arvot ovat paikallisuus ja yhteisöllisyys, vaikka ne eivät ole erikseen luetteloituina kuten edeltävässä ohjelmassa. Ohjelman mukaan yhteisöllisyys on muuttanut muotoaan, mutta ihmisten tarve kuulua yhteisöön ei ole ohjelman mukaan hävinnyt, vaan se rakentuu uudella tavalla. Yhteisöt muodostavat *turvasaarekkeita ja -linnakkeita* suojaksi *globaalien markkinavoimien ja ulkomaailman vyöryltä*. Paikallisuuden nousu on myös *vastareaktiota jatkuvaan nopeaan teknologiseen, taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen muutokseen*. Baumanin (2002, 113) mukaan tällainen yhteisö on kuin kadotettu paratiisi, joka modernisassa kehityksessä menetettiin. Siinä on jotain pysyvää, varmaa ja turvallista, ja se vetoaakin ihmisiin globaalina epävarmuuden aikana. Paikallisuus ja yhteisöllisyys ovat samalla sekä jotain nostalgista ”menetetystä maailmasta” että aktiivisen modernin kansalaisuuden kasvattamisen ja toteuttamisen paikkoja.

Kylätoimintaohjelmat pyrkivät arvojen määrittelyllä rakentamaan oikeutusta aktiivisen kansalaisuuden politiikalle konstruoiden sen luonnollisena ja moraalisenä vastauksena demokratian ja yhteisen hyvän edistämiseksi, sekä kylien ja maaseudun pelastamiselle. Sitä tehokkaampaa hallintavalta on, mitä luonnollisempana ja itsestään selvänä hallintarationaliteetti konstruoidaan. Ylhäältä tuotettu kylätoiminnan normiperusta näyttäytyy valtakunnallisissa kylätoimintaohjelmissa enemmän paikallisina arvoina kuin politiikan ja hallinnon vaatimuksina.

4.4 Kylien muutos ja ongelmat

Yhteiskunnan kehityksen kuvaus on luonteeltaan narratiivista (Aro 1999, 31; Jonker & Shiraz 2010, 1-4) eli siinä määritellään kehityksen alku, keskivaihe ja nykytila. Myös poliittisissa ohjelmissa joudutaan tekemään valintoja, mitä asioita halutaan nostaa keskeisiksi muutoksen elementeiksi kehityksen kuvauksessa, ja mitä taas jättää taustalle tai kokonaan mainitsematta. Valintaa on myös, miten paljon halutaan korostaa asioiden muuttumista, vai halutaanko painottaa asioita, jotka ovat pysyneet muuttumattomina. Kehityksen ja muutoksen kuvaus on taustoitusta ja kontekstin luomista yhteiskunnallisten ongelmien konstruoinnille. Ne taas vastaavasti rakentavat tilaa mahdollisille ratkaisuille näihin ongelmiin, sekä tehtävänjaolle ja toimijoiden rooleille. Syntyy kehityksen narratiivi eli tarina, joka on sitä tehokkaampi ja vakuuttavampi, mitä luonnollisempaa se representoidaan. Samalla on kyse faktuaalisesta argumentaatiosta, jossa tuotetaan itsestään selviä tosiasioita, joiden kyseenalaistaminen tai moraalinen puntarointi vaikuttaa epärationaaliselta toiminnalta (Jokinen 1999, 140-141).

Narratiivin avulla rakennetaan yhteiskunnan ja tilan suhde (Lehtovuori 2010, 127) eli miten kylän kehitys asettuu osaksi laajempaa yhteiskunnallista kehitystä, ja miten kylien ongelmat liittyvät muihin yhteiskunnan ilmiöihin ja haasteisiin. Ensimmäinen kylätoimintaohjelma (Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002) on vielä suppeahko verrattuna seuraajiinsa, eikä siinä ole myöskään erillisiä lukuja varattuna yhteiskunnallisten ongelmien hahmotteluun, eli kylätoiminnan tehtävien taustoittamiseen. Yhteiskunnan muutospuhetta on kuitenkin useassa kohdassa, *nopeasti muuttuva yhteiskunta, eletään voimakasta muutosten aikaa* jne.. Maaseutu on rakennemuutoksen koettelemaa aluetta, palvelut vähenevät, kylät autioituvat, taloudelliset tekijät muuttuvat, ja arvomaailman perusteet häviävät. Perustarina maaseudun muutoksesta rakentuu ilman erittelyjä tai yhteyksien yksityiskohtaisempaa selittelyä. Voidaankin tulkita, että maaseutu muuttuu ensimmäisessä valtakunnallisessa kylätoimintaohjelmassa enemmänkin erillisenä tilana, koska sitä ei sidota laajempaan muutokseen yhtä voimakkaasti kuin seuraavissa ohjelmissa.

Yhteiskunnan muutospuhe jatkuu Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa. Sille on rakennettu vankempaa sisältöä kuin edeltäjässään. Kyliin vaikuttavaa yhteiskunnan muutosta ovat aiemmin lueteltujen lisäksi kuntarakenteen muutos, eli kuntatalouden heikkeneminen, verotulojen väheneminen, julkisen sektorin ja lapsiperheiden palvelujen heikkeneminen, vanhusten määrän kasvu ja ihmisten aikabudjetin kiristyminen, pientiestön rapistuminen sekä työelämän eriarvoistuminen. Myös mahdollinen energiakriisi konstruoidaan haasteena kylille. Kylien muutos ja ongelmat eivät ole enää pelkästään maaseudun tai kylän sisäisiä ilmiöitä, vaan kuntien ja alueiden kehitys sekä ongelmat rakentuvat osaksi kylien haasteita.

Kolmannessa kylätoimintaohjelmassa (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013) yhteiskunnalliset muutokset konstruoidaan osana maailmanlaajuisista kehitystä. Globaalitalous aiheuttaa muutoksia, ja julkisen hallinnan muutos on

siitä luonnollinen seuraus. Ilmaston muutos ja väestön ikääntyminen ovat myös haasteita, joihin paikallisten yhteisöjen tulisi pystyä vastaamaan.

Yhteisöllisyyden merkitys kaikkeen kehitykseen kuuluvana ehtona ymmärretään laajalti. Kylätoiminnan ja Leader -toiminnan mielletään olevan osa paikallistoimintaa - globalisaation välttämätöntä toista poolia, lokalisaatiota. (s. 9)

Kylätoiminta ei ole enää pelkästään suomalaisen maaseudun pelastamista, vaan osa globalisaatiota, paikallinen reaktio globaaliin kehitykseen. Se tekee maaseudun muutoksista väistämättömän kehityskulun, johon on vaikea vaikuttaa. Ongelmien rakentaminen luonteeltaan globaaleiksi ilmiöiksi sisältää paradoksin ollessa ristiriidassa kyläyhdistyksille asetettujen vaatimusten kanssa. Ongelmat ovat luonnonvoimien kaltaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä, jotka ovat väistämättömiä. Kuitenkin niihin vastaaminen konstruoituu paikallisena riskinhallinnan haasteena ja mahdollisuuksien tasa-arvon hyödyntämisenä yritys- ja yhteisöasenteen kautta.

Yhteiskunnan muutoksen representointi tuottaa omanlaisena yhteiskunnalliset ongelmat. Kansallisissa kylätoimintaohjelmissa määritellään suomalaisten kylien keskeisimmät haasteet. Yhteiskunnan tilaa sekä kylien mahdollisuuksia ja ongelmia määriteltäessä taloudellinen diskurssi on hallitseva. Vaikka ohjelmassa puhutaankin esimerkiksi hyvinvoinnin ja kulttuurin merkityksestä, taloudelliset tekijät ovat vahvimpia argumentteja. Paljonko yhteiskunnan rahaa säästyy ja kuluu, ja paras vaikuttavuus on silloin kun pystytään inhimillinen toiminta muuttamaan euroiksi.

Jos kylillä laskettaisiin bruttokyläntuote ja arvioitaisiin mukaan myös palkatta tehdyn työn arvo, voitaisiin huomata, että monissa kylissä on markkinoiden ulkopuolella palkatta tehdyn työn arvo usein paljon suurempi kuin kylässä kulkeneen rahan määrä. (Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002, 15.)

Maisema on OECD-termin ns. julkishyödyke, jolle on kysyntää, mutta jolta puuttuu markkinoiden kautta tuotettu tarjonta. "Kulttuurimaiseman tarjonnassa" tarvitaan uusia sopimusjärjestelyjä sekä asumisen ja rakentamisen ohjausta. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 43.)

Kehittämistehtävän ohella kylätoiminnan voimistuminen merkitsee kyläyhteisön sosiaalisten suhteiden vahvistumista ja eri väestöryhmien yhteyksien lisääntymistä, mitkä suoraan lisäävät yhteiskunnallisesti kustannustehokasta kansalaistoimintaa. Toinen merkittävä asia on yksityisen rahoituksen lisääntyminen ja oman työpanoksen kasvu yhteisten asioiden hoidossa. Tämä on sekä tulosten aikaan saamiseksi että kunnallis- ja valtiontalouden näkökulmasta tärkeää. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 74.)

Talouden kieli lävistää muut puhettavat eli se voidaan määritellä hegemoniseksi diskurssiksi (ks. Jokinen & Juhila 1993, 102-105). Kulttuuri ja paikallisyhteisö muuttuvat laskennallisiksi ja taloudellisen rationaliteetin kautta arvotettaviksi asioiksi. Nikolas Rosen (1999) mukaan uusliberalismissa kaikki elämänalueet pyritään muuttamaan kalkyloitavaksi ja hallittavaksi. Naapuri on ennenkin auttanut toista, mutta nyt se halutaan tuotteistaa, muuttaa kehittämishankkeeksi, arvottaa jne. Asiat, jotka ovat perinteisesti kuuluneet kokemusmaailmaan ja

spontaaniin sosiaaliseen elämään, konstruoidut nyt strategisesti suunniteltavina käytäntöinä ja projekteina. Hallintavalta ilmenee elämän ja hallintarationaliteetin sulautumisena. Miten kulttuuri, yhdessä tekeminen ja kokemusmaailma tuodaan talouden logiikan alle? Koska asioiden arvo mitataan globaalissa taloudessa pääasiassa rahan kautta, näkyy tämä vaade myös kansallisissa kylätoimintaohjelmissa pyrkimyksinä osoittaa toiminnan taloudellinen hyöty ja arvo. Esimerkkinä talouden kielen hegemonisesta asemasta on, kuinka ilmastomuutoksen vaikutuksia maaseudulle puntaroidaan.

Myös Suomessa ilmastomuutos vaikuttaa hyvin voimakkaasti maaseutuun ja sen tulevaisuuteen. Vaikutukset ovat todennäköisesti samanaikaisesti positiivisia (energian tuotanto) ja negatiivisia (esim. asuminen). (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 24).

Tutkimusten mukaan ilmastomuutoksen hillintä ja torjunta on taloudellisesti kannattavaa. (s. 23)

Jos ilmastomuutoksella on työllistävää vaikutusta maaseudulle, se määritellään positiiviseksi asiaksi. Ohjelmasta rakentuu mielikuva, että ilmastomuutokseen suhtaudutaan kuin mihin tahansa kehityskulkuun, pohtien sen mahdollisia haittoja ja hyötyjä. Tässä kohtaa poliittisessa ohjelmassa ei turvauduta arvojen pohdintaan tai konstruointiin, vaan nojataan puhtaaseen taloudelliseen kalkylointiin. Yhteiskunnan muutokseen vastaaminen edellyttää kyläyhdistyksiltä yrittäjäsubjektiivien omaksumista. Niiden tulee omaksua yrittäjämäinen asenne muutoksiin eli ne on otettava haasteina ja riskeinä, joista voi myös hyötyä.

4.5 Kyläyhdistysten subjektin rakentaminen

Muutoksen ja tulevaisuuden representaatiot vaativat toimijoita. Mitä kattavammin kylien ja maaseudun elämää saadaan muutosten ja ongelmien kautta konstruoidua, sitä selkeämmin rakentuu samalla paikallistoimijoiden subjektiivisuus. Yksinkertaistettuna kylätoimintaohjelmien pääargumentin tuottama kuvaus subjektin roolista kehityksessä on seuraava. Globaalit voimat ovat väistämättömiä luonnon kaltaisia ilmiöitä, mitkä aiheuttavat muutoksia paikallisella tasolla. Nämä muutoksen vaativat paikallista reagointia ja toimintaa, johon taas julkinen sektori on kykenemätön vastaamaan. Ainoaksi mahdollisuudeksi globalisaation kerkassa pysymiselle on paikallisten ihmisten ja yhteisöjen aktivoituminen vastuunottamiseen.

Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa määritellään kylille Sosiaalisen pääoman oppimisportaatiot (s. 46), jossa sosiaalinen pääoma rakentuu kehittämistoiminnan osaamisena ja laajuutena.

KUVIO 4 Sosiaalisen pääoman oppimisportaati (Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007, 46).

Kylätoiminta konstruoidaan oppimisprosessina, jonka tarkoituksena on edetä paikallisten tapahtumien järjestämisestä kohti laajempien kehittämistehtävien suorittamista. Jo pelkkä luokittelujen ja kategorioiden rakentaminen on itsessään retorisen vakuuttamisen keino (Jokinen 1999, 140-141). Lisäksi oppimisportaati hierarkisoivat kyläyhdistysten subjektiivuutta. Pelkkä paikalliseen viihtyvyyteen tähtäävä toiminta ei vielä riitä aktiivisuuden osoittamiseksi, ellei se ole yksi porras matkalla kohti suurempia haasteita. Elinikäisen oppimisen ihannetta ja vaadetta on siirretty myös paikallisyhteisöille. Subjektiivuuden ja itsemäärittelyn perustana on oman toiminnan arviointi kehittyvänä ja jatkuvasti eteenpäin menevänä kylänä. Oppimisprosessi lähtee perinteisestä yhteisöllisyydestä ja sen toivotaan muuttuvan kohti strategista yhteisöllisyyttä. Hallintavalta ilmenee strategisena ja kalkyloivana toimintana, jonka pyrkimyksenä on kehityksen ja hyvinvoinnin lisääminen.

Kyläyhdistysten vastuulla on kylätoimintaohjelmien mukaan paikallisen palvelutuotannon kehittäminen ja turvaaminen, paikallisesta hyvinvoinnista vastaaminen, ympäristön hoito sekä paikallisdemokratian toteuttaminen.

Paikallistoimijat ottavat vastuuta maaseudun sirpaleisten töiden kokoamisesta suuremmiksi kokonaisuuksiksi perustamalla paikallisia töiden välittäjäorganisaatioita (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 27).

Kun kunta- ja palvelurakenteiden uusimisen myötä kunnat ja valtio osittain poistuvat kyliltä, kyläyhdistykset joutuvat yhä enemmän vastaamaan palvelujen toteuttamisesta. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 9)

Kyläyhdistysten rooli on laajentunut kylätoimintaohjelmissa paikallisten palvelujen puolesta taistelijasta niiden kehittäjäksi ja toteuttajaksi, eli maaseutupoliittisten tavoitteiden toteuttajaksi. Vastuullinen yhteisösubjekti ottaa vastuun ongelmistaan, eikä odota muualta apua. Oikeuksien ja palveluiden vaatiminen kunnalta tai valtiolta voidaan tulkita tällöin passiivisuudeksi, ja se voi siis näyttäytyä myös negatiivisessa valossa ollessaan ristiriidassa esimerkiksi yrittäjyyteen liittyvien normien kanssa. Kylätoiminta rakentuu riskien hallinnan projektina (ks. Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002, 142-143), jolloin vastuullisten yhteisöjen tulisi ottaa vastuuta palveluntuotannosta minimoiden paikallisen hyvinvoinnin toteutumiseen liittyvät riskit.

Uusimmassa kylätoimintaohjelmassa (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 60-62) rakennetaan paikallistoimijoille uudenlaista roolia ja tehtävää. Suomalaisten yhdistysten uskotaan erilaistuvan. Osa niistä jää harjoittamaan *vapaaehtoisuuteen perustuva perinteistä järjestötoimintaa, "vain" kansalaistoimintaa*. Osa taas erikoistuu palvelujen tuottamiseen ja myymiseen, eli muuttuu luonteeltaan ammatillisemmaksi. Näiden kahden ääripään väliin sijoittuvat sosiaalista tukea, vertaistukea, ja yhteisöllisyyttä tarjoavat järjestöt. Ammatilliset yhdistykset muuttavat kansalaisyhteiskunnan toiminnan luonnetta. Ammatillisempien yhdistysten perustamisen kannustaminen liittyy maaseutupolitiikan keskeiseen tavoitteeseen tehdä kylistä *aluekehittämisen vaikuttavuuden lisäämiseksi toiminnalliseksi ja tilastollisesti pienin alueyksikkö*.

Kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin rajat ovat liikkeessä. Julkisen vallan rooli on supistunut hyvinvointivaltiollisen ajattelun kyseenalaistuessa, ja kansalaisyhteiskunnan ja yksittäisten kansalaisten vastuuta halutaan lisätä. Paikallisyhdistysten luonteen muuttuminen vaikuttaa myös julkisen ja kolmannen sektorin rajoihin ja työnjakoon. Selkeä raja niiden välillä hämärtyy, kun julkinen hallinto omaksuu yritysmaailman käytäntöjä, ja järjestöt taas lisää sekä yritysmaisia että byrokraattisia käytäntöjä. Yhdistysten toimijuus on muutoksessa, kuten julkisen ja kolmannen sektorin yleisemmin. Kyläyhdistysten vastuullistaminen on yksittäinen ilmiö osana tätä laajempaa ilmiötä.

Valtakunnallisissa kylätoimintaohjelmissa konstruoidaan kylien ja kyläyhdistysten subjektiutta julkisen sektorin representaatioiden kautta. Julkinen sektori on se toinen, joka jää passiivisena syrjään katsomaan, kun paikallisyhdistykset rakentuvat aktiivisina toimijoina ja tiloina. Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002 ohjelmassa todetaan, että

Kylätoiminnassa on alkanut uusi aikakausi, jossa yhä useampi kylätoimikunta on rekisteröitymässä yhdistykseksi tai osuuskunnaksi, minkä seurauksena kylien yhteistyö kunnissa ja maakunnissa tiivistyy. Yhteenliittymiä tarvitaan, sillä useat kunnat ovat joutuneet karsimaan palvelujaan. Olosuhteiden muutosten takia ja olemassa olevien valmiuksien vuoksi kylätoimintaliike on halukas ottamaan taloudellista vastuuta oman alueensa kehittämisestä ja osallistumaan mm. palvelujen tuottamiseen. (s. 12)

Kunnat rakentuvat kehityksen uhreina, joilla ei ole ollut muuta vaihtoehtoa kuin supistaa palveluja. Kylätoimintaliike taas representoidaan yhtenäisenä ja yksimielisenä subjektina, joka haluaa ottaa julkisen vallan tehtäviä hoitaakseen.

Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ohjelmassa käsitellään julkisen vallan *kurjistumista* laajemminkin. *Valtionrahaa* ei enää välttämättä *tipu*, valtio *ei saavu* enää auttamaan jne..

Näiden tarpeiden toteuttamiseksi kylien asukkailla on käytettävissään paljon tehokkaampia tapoja kuin vain odottaminen, että jokin ulkopuolinen taho - kunta tai valtio - tulisi ratkomaan ongelmat. (s. 26)

Sekä kunta että valtio konstruoidaan ulkopuolisina, toisina, ei luonnollisesti kylään kuuluvina toimijoina tai tiloina. Kontrastiparien rakentaminen on tehokas retorisen vakuuttamisen keino (Jokinen 1999, 150-153). Siinä parista se, jota halutaan edistää ladataan myönteisillä merkityksillä, ja vastaavasti se toinen negatiivisilla. Paikallisten yhteisöjen vastuullisuutta ja aktiivisuutta korostava diskurssi tuottaa samalla välimatkaa julkiseen sektoriin. On passiivisuuden osoitus odottaa kunnalta ja valtiolta asioita.

Kylissä on iät ja ajat toimittu yhdessä yhteiseksi hyväksi. Suomessa valtiollisen kehityksen myötä kylät jäivät ulos hallinnollisista piireistä, kun julkinen valta päätettiin keskittää valtiolle ja kunnille. Kuntien vahvistunut rooli hyvinvointivaltion paikallisessa rakentamisessa ja maatalouden suhteellinen heikentyminen yleisessä taloudessa sysäsivät kylät syrjään väliaikaisesti. (s. 15)

Julkisen sektorin heikkeneminen representoidaan luonnollisena tilana, ja hyvinvointivaltio taas sen vastakohtana. Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 mainitsee samansuuntaisesti hyvinvointivaltion lähinnä ongelmien tuottajana:

Myös hyvinvointivaltion kriisi, jonka eräänä ilmentymänä on kunta- ja palvelurakenteiden uudistaminen, on paikallisuuden uuden nousun taustalla. Hyvinvointivaltion rakentaminen 1970-luvulta lähtien ja yhteiskunnan kaupungistuminen ja teollistuminen siirsi yhteisöllistä vastuuta valtiolle. Nyt ympyrä on sulkeutumassa. Hyvinvoinnissa ja ongelmien ratkaisuisissa korostetaan yhä enemmän julkisen vastuun sijasta yksilön omaa vastuuta ja yhteisöjen vastuuta. (s. 21)

Kansallisvaltion edustuksellinen demokratia ja julkinen valta koetaan usein liian hitaaksi ja etäiseksi vastaamaan yhteiskunnan nopeasti muuttuviin tilanteisiin. (s. 21)

Hyvinvointivaltion rakentaminen konstruoidaan yhteisöllisen vastuun siirtämisenä valtiolle, ja nyt sitä ollaan palauttamassa takaisin. *Nyt ympyrä on sulkeutumassa*. (s.19-21). Yhteiskunnallisten vastuiden ja ongelmien siirtäminen yhteisöjen ja yksilöiden vastuulle nähdään siis siirtymänä taas kohti luonnollisempaa kehitystä. Valtiovalta konstruoidaan luonnottoman lisäksi tehottomana.

Mikäli valtio ei kykene kantamaan vastuuta.. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 33)

Julkinen valta rakentuu paikallisen hyvinvoinnin tuottamisessa huonompana vaihtoehtona. Samalla kun tuotetaan kyläyhdistyksiä aktiivisina ja kykenevinä toimijoina ja vastuunkantajina, rakennetaan myös oikeutusta julkisen vallan vetäytymiselle maaseudulta. Hyvinvointivaltion tai -yhteiskunnan kritiikki

kiinnittyy usein yhteisöllisyyden ja sosiaalisen pääoman käsitteisiin (Nyyssölä 2006).

Myös hyvinvointivaltion kriisi, jonka eräänä ilmentymänä on kunta- ja palvelurakenteiden uudistaminen, on paikallisuuden uuden nousun taustalla (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2009-2013, 21).

Paikallisuuden rinnastaminen hyvinvointivaltion toimimattomuuteen on samalla tehokas retorinen keino oikeuttaa yhteiskunnan vastuun vähentämistä yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnista. Kyläyhdistys rakentuu yhteisösubjektina, joka pystyy sellaiseen riskinhallintaan ja vastuuseen, mihin julkinen sektori taas ei kykene.

4.6 Maaseutu aktiivisten kansalaisten tuottamisen tilana

Valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat tuottavat *käsitteellistetyn* kylän eli viralliset representaatiot suomalaisista kylistä; minkälaisia ne ovat ja mihin niiden tulisi pyrkiä kehittymään. Ne tuottavat ja uusintavat kyliä maaseutumaisina tiloina, ja samalla suomalaista maaseutua yleisemmin. Kylät ovat suomalaisten ihanneasuinpaikkoja.

Maalla asuminen on yksi tapa pitää itsensä työtehtävien vaatimassa vireessä (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 25).

Kylätoimintaohjelmissa konstruoidaan kyliä traditionaalisina maaseudun asuinpaikkoina. Perinteiset arvot, talkoohenki ja toisista välittäminen ovat virallisten määritelmien mukaan vielä elossa maaseudulla.

Suomalaiselle maaseudulle ja kylille on ollut tyypillistä yhteisön keskinäinen naapuriapu, välittäminen ja aito kiinnostus toisten arkista hyvinvointia kohtaan. Tästä perinteestä ja yhteisöllisyydestä on yhä paljon jäljellä. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 48.)

Kylät rakentuvat tällöin ei-kaupunkitiloina eli jonain vastakkaisena kaupungeille ja kasvukeskuksille. Maaseudun ja kaupungin suhteesta puhuminen tuottaa vuorovaikutuksen lisäksi myös vastakkainasettelua niiden välille. Molemmat ovat konstruktioita, ja maaseudun määrittäminen erillisenä tilana voidaan myös kyseenalaistaa. Suurin osa suomalaisista kaupungeista on maailmanmittakaavalla niin pieniä, että nekin voidaan ajatella osaksi maaseutua. Voimistuva suuntaus määrittellä suomalaiset kylät osana globaaleja virtoja voi "siirtää" myös suomalaisen maaseudun paikkaa. Se määrittyy yhä enemmän kansainvälisten kehitystrendien mukaan, eikä pelkästään suhteessa ympäröiviin kaupunkiin.

Kylät rakentuvat kylätoimintaohjelmissa myös toiminnan kohteina; paikkoina, joita pitää kehittää, aktivoida ja pelastaa. Kylien kohtaamista ongelmista suurin osa, kuten työttömyys, kärjistyvät erityisesti harvaan asutulla maaseu-

dulla. Toisaalta maaseutu nähdään myös mahdollisena ratkaisuna suuriinkin haasteisiin.

Paikalliskehittäjät rakentavat toimintansa sille, että ilmaston muutoksessa maaseutu ei ole ongelma, vaan osa ratkaisua (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 23)

Kylätoimintaohjelmat pyrkivät rakentamaan maaseudusta ja kylistä ongelma-paikkojen sijaan luovuuden ja innovaatioiden tiloja ja lähteitä. Maaseutua rakennetaan edelleen voimakkaasti tuottamisen tilana, vaikkakin itse tuotteet ovat muuttuneet. Perinteisten elintarvikkeiden rinnalla kylillä tuotetaan kulttuurua, hyvinvointia, energiaa, ja palveluja. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2009-2013). Maaseutu ja kylät voivat olla myös itsessään matkailu- ja kulutus-tuotteita (Urry 1995), mihin kylätoimintaohjelmissa kannustetaan (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2009-2013, 47).

Julkisen vallan vetäytyminen maaseudulta konstruoidaan väistämättömänä kehityskulkuna ja osana globaalia kehitystä. Tällöin paikalliset yhteisöt joutuvat yksin kohtaamaan ulkoapäin tulevat haasteet paikallisella riskinhallinnalla. Kylä rakentuu kylätoimintaohjelmissa erityisesti kansalaistoiminnan tilana. Aktiivisen kansalaisuuden politiikan harjoittaminen ja edistäminen näyttävät ainoana vaihtoehtona kehittää paikallisdemokratiaa ja kansanvaltaa.

Kansallisvaltion edustuksellinen demokratia ja julkinen valta koetaan usein liian hitaaksi ja etäiseksi vastaamaan yhteiskunnan nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Aktiiviseen kansalaisuuteen liittyvä konkreettinen mahdollisuus vaikuttaa asioihin korostaa paikallisuuden merkitystä. (s. 21)

Sitaatissa viitataan tyytymättömiin kansalaisiin ja ihmisten kokemusmaailmaan, ja aktiivinen kansalaisuus on ratkaisu julkisen sektorin tehottomuuden tuottamiin ongelmiin.

Aktiiviseen kansalaisuuteen liittyvä konkreettinen mahdollisuus vaikuttaa asioihin korostaa paikallisuuden merkitystä. Paikallisyhteisöjen ja -verkostojen asema vahvistuu perinteisen julkisen vallan ohjauksen ja asiantuntijuuden rinnalla. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2009-2013, 21.)

Sekä Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007 ja Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013 ohjelmissa kansalaisuutta konstruoidaan prosessina, jota opitaan, ja jossa kehitytään. Kylätoiminta ei siis opeta ja kehitä ainoastaan paikallisen toiminnan taitoja ja arvoja, vaan sitä pidetään aktiiviseen kansalaisuuteen koulivana instrumenttina.

Samoin osallistaminen ja aktiiviseksi kansalaisiksi kasvattaminen on tärkeää. Nuoret kannattaa ottaa mukaan kyläyhdistysten toimintaan riittävän varhain. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2009-2013, 47.)

Sata vuotta sitten kylillä pyrittiin kasvattamaan kansallisvaltion kansalaisia, nyt taas painopiste on paikallisyhteisöissä ja niiden kautta toteutuvassa kansalais-osallistumisessa.

Kansalaisjärjestöjen tehtävänä on nostaa esille uusia tarpeita ja epäkohtia sekä ohjata kansalaisia demokraattiseen päätöksentekoon ja omakohtaisen vastuun ottamiseen. (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 58.)

Aktiivisuudesta ja autonomisuudesta on tullut keskeisimpiä kansalaisuuden määrittelyä ohjaavia arvoja (Saastamoinen 2006, 53). Aktiiviseen kansalaisuuteen kuuluu itsensä jatkuvan kehittämisen periaate, kuluttamisen etiikka ja yrittäjyys (mts. 67-68). Kyläyhdistysten oppimisportaiden määrittely, kylien tuoteistaminen ja yrittäjyyshengen mukainen paikallinen riskinhallinta ovat selkeitä osoituksia näiden arvojen konstruoinnista osaksi virallista kylätoiminnan määrittelyä. Aktiivisessa kansalaisuudessa ei ole oleellista niinkään yhteisöön kuuluminen vaan aktiivinen osallistuminen yhteisöön (Warburton & Smith 2003, 774). Tämä tapahtuu maaseudulla toimimalla paikallisissa yhdistyksissä, kuten kyläyhdistyksissä. Kansalaisuus ja osallisuus edellyttää vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisen subjektiivisuuden omaksumista.

Maaseutupolitiikan ja kansallisten kylätoimintaohjelmien tehtävä on suunnata kyliä osaksi vallitsevaa kehitystä; konstruoida ja oikeuttaa niille paikka globaalissa maailmassa sekä kansallisella tasolla hyvinvointivaltion tehtävänjaon uudelleen määrittelyssä. Tämä virallinen kylien määrittely kylätoiminnan kautta ei ole pelkästään teknisten ratkaisujen etsimistä, vaan se sisältää kaksi vahvaa ideologista ja poliittista tavoitetta. Suomalaisten kylien ja maaseudun pelastaminen sekä kansalaisyhteiskunnan vastuullistaminen ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen kiteytyvät aktiivisen kylän representaatioissa.

5 AKTIIVISEN KYLÄN IDEAALIMALLI

Hallinnassa keskeistä on itsehallinnoivien subjektien tuottaminen erilaisissa mikrokonteksteissa. Vallitseva rationaliteetti tuottaa ongelmanasettelujen lisäksi eettisiä ideoita eli päämääriä joihin pyrkii (Saastamoinen 2006, 64). Vuoden Kylät - ja erityisesti niistä uutisoinnin ja tiedottamisen kautta rakennetut representaatiot - konstruoivat ihannesubjekteja, jotka rakentavat erityisiä paikallisen toiminnan kriteereitä yleisiksi ja kyseenalaistamattomiksi totuuksiksi. Kilpailun kriteerit ovat poliittisia valintoja, jotka koskevat sitä, mistä kylä palkitaan ja mistä taas ei. Tavoitteet ja unelmat ovat hallinnan kannalta tehokkaita, koska ne sitouttavat ihmisiä tunnetasolla tiettyihin päämääriin ja työskentelemään niiden eteen. Konkreettisten kylätarinoiden tarinat, *eletyn* ja koetun tilan yhdistäminen hallintarationaliteettiin peittää alleen prosessin hallinnallista ja poliittista luonnetta.

Sekä itse Vuoden Kylä -kilpailuprosessi että kilpailuun liittyvä tiedotus ja uutisointi tuottavat kyläaktiivisena tilana. Ne tuottavat erityistä representaatiota kylästä tilana ja kyläyhdistyksestä toimijana eli yhteisösubjektina. Lisäksi Vuoden Kylä -kilpailu aktivoi yhdistyksiä osallistumaan ja täyttämään kriteerit mahdollisimman hyvin. Keskityn tässä analyysissä tarkastelemaan sitä, millaista kylätoiminnan diskurssia ja kylän representaatioita kilpailu tuottaa. Analyysini tavoitteena on selvittää miten Vuoden Kylä -kilpailu määrittelee suomalaista kylätoimintaa. Mistä tekijöistä aktiivisen kylän representaatio koostuu? Onko 22 vuoden aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia?

Normien ja normaaliuden tuottaminen vaatii esimerkkejä niistä, jotka eivät näitä kriteerejä täytä. Esimerkiksi rikolliset ja hullut muistuttavat ihmisiä siitä, mitä normaalius tarkoittaa ja mikä on se pahin uhkakuva. (Foucault 1973.) Positiiviset ihannekuvat, sankaritarut ja menestystarinat ovat päinvastaisia representaatioita, ja niitä tarvitaan myös, jotta kansalaiset tietävät mitä tavoitella ja mistä unelmoita. Erilaiset ideaalimallit toimivat paikkoina, joissa normatiiviset ihanteet henkilöityvät, herättävät tunteita ja tulevat konkreettisemmin ymmärrettäväksi. Ne ovat tehokkaita toiminnan suuntaajia, jotka saavat ihmiset omaksumaan itsehallinnan käytäntöjä oman kehityksensä edistämiseksi. Esimerkiksi kansallisessa kylätoimintaohjelmassa tai muissa vastaavissa teksteissä rakenne-

tut normit eivät yleensä suoraan saavuta paikallisia toimijoita (haastattelemistani kyläyhdistysten puheenjohtajista yksikään ei ollut lukenut valtakunnallisia ohjelmia). Elävät mediatekstit sen sijaan vangitsevat yleisön huomion paljon tehokkaammin, ja esitelyihin henkilöihin ja paikkoihin pystyy lukija myös samaistumaan (Fairclough 1997, 52-73). Vuoden Kylä tuottaa ohjelmien rinnalla hallintarationaliteettia eli normeja aktiiviselle kylälle.

Vaikka keskitynkin tutkimuksessani menestystarinoihin, on niitä rakentavissa teksteissä läsnä kuitenkin myös uhkakuvia. Tutkimani Vuoden Kylien representaatiot eli tarinat menestyneistä ja aktiivisista kylistä alkavat yleensä ”pimeällä” menneisyydellä, eli kuvauksella kylien kurjuudesta tai uhkaavasta kurjistumisesta, joka herättää kansalaiset toimimaan. Lisäksi riskinhallinnan logiikassa on tulevan menestyksen lisäksi läsnä se toinen vaihtoehto, jos riskien hallinta ei ole onnistunut, eli kurjistuminen. Toisin sanoen samalla, kun tuotetaan mielikuvat hyvästä paikallistoiminnasta, voidaan päätellä myös, mikä on sitä huonoa toimintaa. Aktiivisuuden repesennoinin sivutuotteena syntyvät myös passiivisuuden kriteerit.

Suomalaisen kylätoiminnan kattojärjestö Suomen Kylätoiminta ry organisoii vuosittain valtakunnallisen Vuoden Kylä -kilpailun, jossa se palkitsee ansiotuneita kyläyhdistyksiä. Kilpailu on järjestetty vuodesta 1985 lähtien. Tavoitteena on tehdä kylätoiminta-aatetta tunnetuksi ja lisätä sen yleistä arvostusta (Kylät toimivat 1985). Kilpailu on onnistunut tehtävässään. Palkitut kyläyhdistykset saavat julkisuutta osakseen, ja voittajia pidetään suomalaisen kylätoiminnan esikuvina (Hyyryläinen 1994, 74).

Vuonna 1984 Kyläasiain neuvottelukunnassa käytiin keskusteluja siitä, miten kylätoimintaliikkeelle saadaan enemmän julkisuutta (Kylät toimivat 1988). Päätettiin aloittaa kilpailu, jossa palkittaisiin vuoden kylätoimikunta. Valintakriteereinä olisivat *talkootoiminnan aktiivisuus ja aikaansaannokset, elinoloihin kohdistuneet taloudelliset saavutukset sekä kunnan suunnitelmiin ja toimenpiteisiin kohdistunut toiminta* (KAN kokouspöytäkirja 12.12.1984). Ensimmäinen Vuoden Kylä valittiin vuonna 1985 Kiuruvedellä pidetyillä valtakunnallisilla kylätoimintapäivillä. Valintaperusteet kirjattiin Kyläasiainneuvottelukunnan tiedotteeseen (1/1985):

Yleisperusteet: Kylä on osoittanut esimerkillistä aktiivisuutta toiminnassaan elinolojen ja viihtyvyyden parantamiseksi. Kyläläiset ovat yhdessä työskennelleet kylän olosuhteiden ja omien edellytystensä pohjalta kylänsä hyöäksi.

Erytisperusteet:

1. *Kylän kehittäminen*
 - *kylähengen luominen ja ylläpitäminen*
 - *kylämiljöön säilyttäminen ja parantaminen*
 - *tuloksellinen talkootoiminta*
 - *muut käytännön hankkeet*
 - *kyläsuunnittelu*
 - *perinteen vaaliminen ja tallentaminen*
2. *Kyläläisten palveleminen*
 - *kyläläisten toimeentuloedellytyksiin vaikuttaminen*

- *sosiaalinen toiminta*
 - *koulutus ja kulttuuritoiminta*
 - *vapaa-ajan toiminnot*
3. *Yhteistoiminta*
- *kylän sisäisen yhteistoiminnan kehittäminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen yhteistyöhön toisten kylien, kunnan, seurakunnan, valtion viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen, tiedotusvälineiden ja muiden sidosryhmien kanssa sekä kylien sisäisen yhteistoiminnan kehittäminen*

Esimerkillisen aktiiviselta kylätoimikunnalta edellytettiin strategista yhteisösubjektiutta ja kehittämiseräilyteetin mukaisten paikallisten hallintateknikkoiden, kuten suunnittelukäytäntöjen, omaksumista. Aluksi ehdotuksia Vuoden Kylästä saivat tehdä Kyläasiain neuvottelukunnan jäsenyhteisöt ja kunnat. Myöhemmin myös kylät itse pystyivät ilmoittautumaan ehdokkaiksi. Kilpailun ensimmäisinä vuosina valintaperusteena painotettiin kylän yleistä aktiivisuutta ja saavutuksia, sitten valintakriteereihin otettiin mukaan vuosittainen teema, joka ohjasi voittajakylän valintaa. (Kylätoiminta kansanliike 1992, 25.) Vuosittaisia teemoja ovat olleet perinteen tutkiminen, tallentaminen ja hyödyntäminen (1989), luonnon ja ihmisen tasapaino (1990), maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus (1991), kansainvälisyys (1992), palveluiden järjestäminen (1993), kulttuuri kylän kehitystekijänä (1994), kestävä kehitys (1995) sekä kylätoiminta maakunnallisena voimavarana (1996).

Vuonna 1997 teemat jätettiin kilpailusta pois. Samana vuonna perustettiin Suomen Kylätoiminta ry (SYTY), joka korvasi Kyläasiain neuvottelukunnan. SYTY on edeltäjänsä vahvempi organisaatio, johon kuuluu järjestöjen lisäksi maakunnallisen ja kylätason yhdistyksiä sekä EU:n paikallisyhteisöjen hanke-rahautusta koordinoivat paikalliset toimintaryhmät (Halhead 2004, 14-15). 1990-luvulla maakunnallisten Vuoden Kylien valitseminen yleistyi osana kylätoiminnan maakunnallisten yhteenliittymien perustamista. Kylätoiminnan maakunnallisen tason muodostuttua koko maan kattavaksi siirryttiin Vuoden Kylä -kilpailussa kaksivaiheiseen järjestelmään, jossa maakunnissa valitut alueelliset voittajat osallistuivat valtakunnalliseen kilpailuun.

Valtakunnallisen vahvemman organisaation perustaminen ja maakunnallisen tason järjestäytyminen olivat osa kylätoiminnan rakenteiden vahvistamista ja vakiinnuttamista 1990-luvulla. Taustalla vaikuttivat samaan aikaan sekä Euroopan unioniin liittyminen ja sen tuomat aluepoliittiset strategiat että kansallisen maaseutupolitiikan rakentaminen (Isosuo 2000). Kylätoiminta integroiti osaksi suomalaista maaseutupoliittista verkostoa ja ohjelmia (Hyyryläinen 2000, 118). Tämä näkyi 2000-luvulla valtakunnallisten kylätoimintaohjelmien ilmestymisenä. Kylätoimintaliikkeen sulautuminen suomalaiseen maaseutupolitiikkaan tuo samalla Vuoden Kylä -kilpailun osaksi maaseutupoliittista diskurssia ja sen edistämistä.

5.1 Vuoden kylä kilpailun tuottamat kriteerit aktiiviselle kylälle

Vuoden Kylä titteliä tavoittelevat kylät täyttävät pitkän kysymyslomakkeen (LIITE1), jossa ne pyrkivät osoittamaan omaa aktiivisuuttaan ja aikaansaannosten runsautta. Pelkät kylien ja kyläyhdistysten käytännöt eivät siis sinällään tuo menestystä vaan se, miten ne on osattu ilmaista kirjallisesti. Kylän julkisuuskuvan tuottaminen ja kylätoimijoiden markkinointitaidot nousevat siis merkittävään asemaan. *Eletty* aktiivisuus tulee palkittavaksi vasta, kun se osataan muuttaa käsitteellistettävään muotoon, eli tuotteistaa. Suomen Kylätoiminta ry:n tuottama kylätoiminnan diskurssi ja representaatiot aktiivisista kylistä on eräs näkökulma paikalliseen toimintaan, joka määrittelee kylää paikallisessa järjestötoiminnassa rakentuvana aktiivisena tilana.

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa olen tehnyt kilpailukysymysten sisällön perusteella luokittelun viiteen eri teemaan, jotka ovat kyläsuunnittelu, kylähankkeet, kylä hyvinvoinnin tuottajana, kulttuuriperintö ja kylähenki. Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavakkeessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 22 vuoden aikana. Aktiivisen kylän arviointikriteerien teemat ovat säilyneet ennallaan kilpailun alusta tähän päivään asti, vaikkakin yksittäisissä kysymyksissä on tapahtunut muutoksia vuosien varrella. Analyysin toisessa vaiheessa tutkin retorisen luennan avulla tiedottamisen ja uutisoinnin tuottamia representaatioita voittajakylistä ja arviointikriteerien teemojen sisällöistä. Se, mitä käytäntöjä ja piirteitä kylätoiminnasta ja voittajakylistä tiedottaessa nostetaan esille, on tekstin tuottajan tekemää valintaa. Samalla kun jotain halutaan korostaa, jotain jätetään myös pois. Kyse on vakuuttelevasta argumentoinnista (Jokinen 1999, Perelman 1996), jossa pyritään saamaan yleisö esitettyjen argumenttien puolelle ja omaksumaan ne kyseenalaistamattomina totuuksina.

5.1.1 Kyläsuunnittelu

Kyläsuunnitelma on kirjallinen dokumentti, jossa määritellään kylän strategisen kehittämistyön sisältö ja tavoitteet (sivulla 98 olen tarkastellut kyläsuunnittelua hallintatekniikkana). Vuoden Kylä -kilpailussa kyläsuunnittelu on keskeinen osa arvioitavaa kylätoimintaa. Kyläsuunnitelman avulla pyritään turvaamaan ja edistämään kylän tulevaisuutta ja kehittymistä. Se on osoitus aktiivisuudesta eli konkreettinen todistus kylän sitoutumisesta alueensa kehittämiseen.

Kyläsuunnitelman ohjeistuksessa kannustetaan hahmottelemaan kylän tulevaisuuden vaihtoehtoja. Oleellinen osa sitä on kylän vahvuuksien ja heikkouksien, sekä uhkien ja mahdollisuuksien, määrittely ja arviointi.

Mitä vahvoja puolia voitte ottaa käyttöön? Mitkä mahdollisuudet kannattaa ottaa vakavasti? Mitkä uhat on torjuttava? .. Asioita kannattaa miettiä syvältä ja yrittää löytää niistä eri näkökulmia. Se että kylällä on paljon eläkeläisiä on sekä vahvuus että heikkous, uhka ja mahdollisuus. Samoin esim. sijainti: heikkous on vaikka mutkaiset tiet taajamiin, toisaalta se voi olla vahvuus luontomatkailuyrittäjälle. (Kyläsuunnitelma 2002, 5-6.)

Aktiiviset kylät voivat itseään kehittämällä, vahvuuksiaan hyödyntämällä ja uhkia torjumalla - eli paikallisella riskien hallinnalla - valita tulevaisuuden vaihtoehtoista itselleen suotuisimman.

Kylän voimavaroja tulisikin käyttää ja määrätietoisesti ohjata kylän kannalta tärkeimpien asioiden hoitamiseen pyrkimyksenä luoda kylälle hyvä eteenpäin menon henki ja valoisa ilmapiiri (Kylät toimivat 4/1990).

Representoimalla kylän ominaisuuksia arvioitavina ja työstettävänä toimenpiteiden kohteina korostuu samalla kyläläisten vastuu tehdä havaituille ongelmille jotain: torjua *uhat*, hyödyntää *mahdollisuudet* sekä muuttaa ilmapiiriä ja asenteita muutoksille myönteisemmiksi. Kyläsuunnittelun ohjeistuksissa kylän sisäisten tekijöiden esiin nostaminen konstruoi ne samalla kylän omina sisäisinä 'haasteina', jotka tulee kohdata, jos halutaan pysyä yhteiskunnan väistämättömänä näyttäytyvässä kehityksessä mukana. Paikallinen aktiivisuus ei rakennu pelkästään sitoutumisena ja paikkasidoksena, vaan se edellyttää strategista suunnitelmallisuutta eli sitoutumista hallinnan tekniikoihin. Kyläsuunnittelun kautta kyläyhdistyksistä rakentuu itsehallinnoivia strategisia yhteisösubjekteja.

5.1.2 Kylähankkeet

Vuoden Kylää valittaessa kylien toteuttama hanketyö on ollut merkittävässä roolissa jo kilpailun alkuajoista lähtien. Yleensä hankkeet näkyvät selkeästi myös ulospäin uusina tai kunnostettuina rakennuksina, kyläkirjoina, siistittyinä maisemina ja erilaisina kulttuuritapahtumina.

Palkituista kylistä uutisoidessa rakentuu käsitys horjumattomasta uskosta kehittämistyön voimaan, ja kehittämishankkeet näyttäytyvät ainoana tapana pitää huolta kylän elinvoimaisuudesta.

Pentti Sarja ja Jaakko Hautamäki vakuuttavat vireillä olevien kehittämishankkeiden olevan sen suuntaisia, että koulu säilyy ja väki lisääntyy. – Juurista täytyy katsoa, mitä saadaan rönnyilemään, sanoo Pentti Sarja ja sanoo kyläaktiivien koettaneen pysyä pois edestä, jotta kyläläiset saavat toimia. Sarja otaksuu kyläläisiä olleen innostamassa kehittämistyöhön onnistumiset. Keulassa istuvat ovat kuunnelleet kyläläisten ajatuksia herkällä korvalla. Kesäyön vaellus, koiravaljakot, nuorisotila, valaistu pyörätie ja muu jo tehty kehitystyö on saamassa jatkokseen muun muassa aktiivisen kylän vapaitten tonttien ja suunnitelmassa olevien uusien asuntojen markkinointityön. Näin uskotaan saatavan uusia asukkaita Eskolaan. (Maaseutuplus 1/2002.)

Elävän kylän vastakohta on kuollut kylä. Kylien kuoleminen on uhkakava, mitä usein maalataan maaseudun kehittämispuheessa yleisemminkin (Oksa 1998, 13).

Vuoden Kylä 2002 titteliä haki kaikkiaan 18 kylää. Hakemuksissa on nähtävissä kylien nousu uuteen elämään. Monet sellaiset kylät, joille ennustettiin vielä muutama vuosi sitten lopullista kuolemaa, ovat lähteneet aktiiviseen kehitykseen. (Maaseutuplus 5/2002.)

Vuoden Kylien kehityskulku menneisyydestä tähän päivään rakennetaan yleensä pimeän menneisyyden kautta, jolloin kylän *elämä ja hengissä pysyminen*

oli uhattuna. Aktiivinen suunnittelu ja kehittäminen konstruoidut kuoleman vastakohtana ja tulevaisuuden takaajana.

Aktiivisen kylän representoinnissa kylähankkeet ovat osoituksia kylän voimasta ulospäin, siitä mitä on saatu oman toiminnan kautta aikaiseksi. Ne ovat kylien *voimannäytteitä, saavutuksia* ja kylätoiminnan *tuloksia*. Esimerkiksi Vuoden Kylän 1997 Santtion *saavutukset* on luetteloitu kilpailulomakkeeseen:

Kylän kolme merkittävintä voimannäytettä viimeisten viiden vuoden aikana?

1. *Pyhärantapäivät; vuosittain perinteeksi muodostunut kesätapahtuma, kävijöitä n. 3000-4000 kolmen päivän aikana.*
 2. *Puu-Santtion toimintakeskus; kustannusarvio n. 1,5 miljoonaa markkaa.*
 3. *Perinteen keruu: Talonpoikaispurjehduskirja ja kyläkirja.*
- (Kylätoiminta 5/1997.)

Kylätoiminnan sankarien *voimannäytteitä* voidaan arvioida myös määrällisesti, mikä lisää argumentin retorista vakuuttavuutta (Jokinen 1999, 146-148). Kävi-jämäärät, rahasummat ja talkootyötunnit kertovat tulosten merkittävydestä. Sen sijaan hanketyön byrokraattisista tai muista prosessiin liittyvistä vähemmän houkuttelevista käytännöistä ei tiedottamisessa puhuta. Strateginen kehittämistyö rakentuu menestyksen ja saavutusten lähteenä.

5.1.3 Kylä hyvinvoinnin tuottajana

Paikalliset elinolot ja palvelujen saatavuus ovat keskeisiä tekijöitä ihmisten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta. Aktiivisiksi tunnustetut kyläyhdistykset pyrkivät edistämään niitä toiminnallaan.

Mitä käytännön toimenpiteitä on tehty kyläläisten elinolojen parantamiseksi: Työ ja toimeentulo? Asuminen ja asuinympäristö? Koulutusmahdollisuudet? Vapaa-aika ja kulttuuri? Kaupalliset palvelut? Tiestö ja liikenne (mukaan lukien tietoliikenne; posti ja puhelin)? Sosiaalinen toiminta (kunnan ja valtion sosiaalipalvelut sekä vapaaehtoinen naapuriapu ja muu kyläläisten auttaminen)? (Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 1987.)

Mitä merkittäviä tapahtumia (kotiseutujuhlia, markkinoita, näytelmiä, urheilutapahtumia yms.) kyläläiset ovat järjestäneet viimeisen viiden vuoden aikana yksin tai yhdessä muiden kanssa?

Miten kylä ja kyläläiset ovat osallistuneet alueensa palvelujen kehittämiseen ja turvaamiseen, esim. kauppa, koulu, posti, kylän monipalvelupiste/keskus, kyläavustaja, kuljetuspalvelut?

Mitä elinkeinojen kehittämiseen liittyviä hankkeita kylä on toteuttanut tai ollut mukana toteuttamassa viimeisen viiden vuoden aikana?

(Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 2007.)

Vuoden 1987 kilpailukysymyksissä painotus ei ollut vielä niin selkeä: esimerkiksi tieto kunnan ja valtion tarjoamista sosiaalipalveluista kelpasi arviointiraidille. Vuoteen 2007 tultaessa ainoastaan kylätoiminnan kautta saavutettu hy-

vinvointi on palkitsemisen arvoista. Vuoden Kylä -kilpailussa kylältä löytyvien palveluiden tai tapahtumien määrä ei ole kilpailuvaltti itsessään. Tuomaristo on kiinnostunut lähinnä siitä, miten *kyläläiset* ja *kylä* yhteisönä ovat pyrkineet säilyttämään ja edistämään paikallisia palveluja, elinoloja ja hyvinvointia. Esimerkiksi Vuoden Kylän 1993 Kivesjärven kylätoimikunta otti vastuulleen palvelujen pysymisen kylällä.

Viime toukokuussa kylätoimikunta toteutti kylällä kyselyn erilaisten hoivapalvelujen tarpeesta kylällä. Kyselyn tarkoituksena oli turvata apua ja palveluja niitä tarvitseville ja antaa lisää toimeentulomahdollisuuksia niille, joilla on halu ja kyky taa. ...Kivesjärven kyläkaupan tulevaisuus näytti epävarmalta syksyllä 1990. Silloin kylätoimikunta päätti ryhtyä kehittämään kauppaa yhdessä silloisen kauppiaan kanssa. Kylätoimikunta käynnisti kyläkauppatutkimuksen, mutta ennen sen valmistumista kauppias päätti lopettaa kaupanpidon. Kauppa kerkisi olla kiinni vain neljä viikkoa, kun kylätoimikunnan lehti-ilmoituksella löytämä uusi kauppias avasi jälleen kyläkaupan ovet. Kylätoimikunta myös auttoi uutta kauppiasta alkuun maalaamalla kaupan tilat ja antamalla kyläkauppatutkimuksen tulokset hänen hyödynnettäväkseen. (Kylät toimivat 4/1993.)

Vuoden Kylän 2005 Heinolan valinnassa on todettu, että *kyläyhdistyksen kylätalohankkeen myötä on saatu kirkonkylän palveluiden väheneminen pysäyttämään kunta-liitoksen jälkeen* (Maaseutuplus 5/2005). Kuntien vetäytyminen palvelujen tuottamisesta nähdään itsestään selvänä kehityskulkuna, ja lopulta ei jää muuta vaihtoehtoa kuin kylätoimijoiden ottaa vastuu omiin käsiinsä ja alettava tuottamaan palveluja itse (Maaseutuplus 3/2006, 11). Hanketoiminnan kautta pyritään kehittämään uudenlaisia toimintamalleja maaseudun palvelujen turvaamiseksi, jolloin kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rooli korostuu (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013: 190).

2000-luvulla korostuvat omien kyläläisten palvelemisen lisäksi yhä enemmän vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden sekä lähialueiden huomioiminen tehostamalla viestintää, yhteistyötä ja markkinointia. Vuoden Kylän valintakriteereissä on havaittavissa selkeää muutosta kylätoiminnan tehtävien laajentumisesta kylän sisäisestä palvelemisesta ja kehittämisestä kohti kylän suuntautumista ulospäin. Kylätoiminta on osa alueellista kehittämistyötä, ja kylätoimijoita halutaan sitouttaa näkemään oma roolinsa laajempaan vaikuttamisena kuin pelkästään omien kyläläisten palvelemisessä (Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007).

Aktiivinen kylä panostaa julkisuuskuvaansa ja näyttäytyy ulkopuolisille siistittynä kylämaisemana, vieraanvaraisuutta osoittavina opasteina, kylien ulkopuolista väkeä houkuttelevina kylätapahtumina sekä yhteistyöhalukkuutena toisten kylien ja viranomaistahojen kanssa. Kylän hyvinvoinnin kehittämiseen kuuluu myös sen markkinointi ja tuotteistaminen.

Kivesjärven kylätoimikunta on käyttänyt kylän tunnetuksi tekemisessä ja varojen keräämisessä hyväkseen kylän erikoista nimeä. Kivespussin heiton lisäksi kylätoimikunta on kehittänyt kylälle oman nimikkoleivonnaisen, kivespiiraan. Sitä on tarjottu matkailijoille, myyty kylätoimikunnan tilaisuuksissa ja ajoittain myös Kivesvaaran hiihtokeskuksen ravintolassa. (Kylät toimivat 4/1993.)

Kylätoiminnan ja kylän näkyvyys on merkki sen menestyksestä. Väestökadosta kärsivillä maaseutualueilla uusien asukkaiden houkuttelu on noussut kylätoiminnan keskeiseksi haasteeksi. Vuoden Kylä 1991 Rannankylä asennoitui vielä kielteisesti uusiin asukkaisiin: *Rannankylään ei ole juuri haluttu hankkia uusia asukkaita, sillä omakotialueen henki olisi aivan erilainen kuin maalaiskylän* (Kylät toimivat 4/1991). Vuonna 2007 ei enää kysytä haluaako kylä uusia asukkaita vai ei; positiivisesta asenteesta tulokkaita kohtaan on tullut kyseenalaistamaton arvo kylätoiminnassa.

Päijätämäläisestä Heinolan kirkonkylästä Vuoden Kylä 2005. Nuorekas kylänväki haluaa lisää asukkaita (otsikko). (Maaseutuplus 5/2005.)

Onko kylän voimin pyritty hankkimaan kylään uusia asukkaita ja miten (tonttipörssi, markkinointi, muilla tavoin)? (Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 2007.)

Yli puolet suomalaisista haaveilee maalla asumisesta, mutta vain pieni osa toteuttaa haaveensa (Asuinmaaseutu 2007-2010). Aktiiviset kyläyhdistykset pyrkivät houkuttelemaan näistä potentiaaleista tulokkaista osansa, ja varmistamaan näin kylänsä elinvoimaisuutta tulevaisuudessakin.

Hyvinvoinnille näytti tulevan piste, kun 1960-luvulla tehtaan työläisten asuintalotkin purettiin. Nyt Syväniemi on nähnyt uuden tulemisen. Uudet asuinalueet ovat nousseet uusien asukkaiden ahkeroina. (Maaseutuplus 6/2004.)

Aktiiviset kylät tuottavat paikallista hyvinvointia ottamalla vastuun tarvittavien palveluiden saatavuudesta. Representoidut uuden ajan kylätoiminnan sankarit eivät ole vanhakantaisia ja perinteisiin takertuneita yksilöitä, vaan ennakkoluulottomia, innovatiivisia ja kehittämisuskoo omaavia aktiivisia kansalaisia. Tulevaisuus joko on tai sitä ei ole, riippuen onko asukkailla halua ja kykyä kylänsä kehittämiseen. Vastuu kylän kohtalosta ei rakennu päättäjien päänvaivana, vaan kyläläisten omana moraaliseen vastuuntuntoon liittyvänä ongelmana. Se, riittääkö kylän asukkailla voimavaroja nähdä yleinen etu yli muiden etujen, tulee säätelemään myös Mutalahden karjalaiskylän kehittymistä tai taantumista (Kylät toimivat 4/1990). Aktiiviset kyläyhdistykset toteuttavat aktiivisuuden ihannetta esimerkillisesti tuottaessaan alueelleen hyvinvointia ja palveluita - eli ottaessaan vastuun yhteisönsä kohtalosta.

5.1.4 Kulttuuriperintö

Kulttuuriperinnön vaaliminen on osa kylätoimintaa, ja Vuoden Kylä -kilpailussa se on keskeinen arvioitava osa-alue.

Miten perinnettä on vaalittu, tallennettu ja hyödynnetty? (Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 1987.)

Miten kyläperinnettä on vaalittu ja tallennettu (perinnetapahtumat, kyläkirjat jne.)? (Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 2007.)

Rakennettaessa yhteisökuvia suomalaisista maaseutukylistä kulttuuriperintö on niissä yleensä voimakkaasti läsnä. Sen avulla toivotaan houkuteluttavan ihmisiä myös oman kylän ulkopuolelta.

Untamalan Kylä ry on usein aktiivinen toimenpiteiden käynnistäjä ja kantaa vastuuta kylän asukkaiden elämänlaadusta. Untamalassa on otettu askelia myös kylämatkailun suuntaan. Kylän muinaisuutta ja tarinoita on tuotteistettu tuotteiksi ja tapahtumiksi. (Maaseutuplus 5/2006.)

Kulttuurin merkitys paikallisena pääomana, jolla voidaan saavuttaa taloudellista ja aluekehitykseen liittyvää hyötyä (Ilmonen 1998, Kainulainen 2000, 11–13, Kainulainen & Lakso 2001, 24) on lisännyt kulttuuriperintöön liittyviä tehtäviä. Maaseutumatkailulla ja kulttuuritapahtumilla on positiivisia vaikutuksia paikalliseen työllisyyteen ja talouteen sekä alueelliseen kilpailukyvyyn kohottamiseen. Aktiivisten kyläyhdistysten oletetaan hyödyntävän nämä kulttuuriin liittyvät mahdollisuudet oman kylänsä kehittämisessä.

Traditiot ovat tärkeitä yksilöiden identiteetin lähteitä (Hall 2003, 90), ja globalisoituvassa maailmassa juurten ja paikan merkitys korostuu entisestään (Saastamoinen & Kuusela 2002). Kulttuuriperinnön vaalimisen tärkeimpiä tehtäviä on yhteisen menneisyyden eli kollektiivisen muistin rakentaminen (Korhokangas 1999, 157). Sen avulla tuotetaan ja uusinnetaan paikallista, maakunnallista sekä kansallista identiteettiä. Paikallista 'kylän tarinaa' tuotetaan erilaisissa käytännöissä, joista esimerkkejä ovat kyläkirjojen kirjoittaminen, kylätapahtumat, perinnepiirit, rakennusten ja maiseman entisöinti.

Eskolan asukkaat ovat oivaltaneet historiansa arvon. Veturitalli muutettiin 1980-luvun puolivälissä kylätaloksi. Talon nurkalla olevan veturin vaunut ovat puunkuljetuksessa käytössä olleita. Arto Ojakankaan kirjoittamat näytelmät "Latvat kiskoilla" ja "Höyryhepo huokasee" ovat kertoneet, missä ovat Eskolan olemassaolon juuret, jos joku on sattunut ne unohtamaan. (Maaseutuplus 1/2002.)

Kylän *juurista* rakennetaan paikallista yhteisöllisyyttä (Hyyryläinen 2000, 111; Knuuttila 2005), jolloin menneisyyden tapahtumat tulevat dokumentoinnin kautta osaksi nykyisyyttä (Tuan 1977, 174). Lisäksi tietoisuus jaetusta menneisyydestä velvoittaa rakentamaan myös tulevaisuutta. Kotikylälle halutaan myös tuleville sukupolville siirtyvä virallinen historia, mistä on osoituksena Suomessa vallitseva kyläkirjojen julkaisemisbuumi (Knuuttila 2005). Paikallisen kulttuuriperinnön ja identiteetin yhteys ilmenee *kotiseuturakkautena*, mikä näytätyy kylätoiminnasta tiedottaessa välttämättömänä tekijänä kylän tulevaisuuden kannalta. Traditioiden avulla rakentuva mielikuva kylästä erityisenä rakkaana paikkana saa ihmiset huolehtimaan kotipaikkansa hyvinvoinnista ja *elävyydestä*. Tunteet ovat keskeinen osa moraalijärjestyksen rakentumisessa (Foucault 1997, 63), ja rakkaus paikkaan toimii voimakkaana emotionaalisen ja moraalisen sidoksenä kylään ja sen kehittämiseen. Kylien kulttuuriperinnön vaaliminen on osa kansallisen kulttuuriperinnön ja identiteetin tuottamista. Kansallinen identiteetti on kuviteltua yhteisöllisyyttä, johon tarvitaan jaettua narratiivia yhteisestä menneisyydestä (Anderson 1991). Kylätoiminnan kautta uusinnetaan representaatioita 'suomalaisuuden juurista'. Kotiseuturakkautta ei rep-

resentoida menneisyyteen takertuvana nostalgiana (vrt. Bauman 2002, 113) vaan osana eurooppalaista identiteettiä.

Santtiolaisilla on vakaa käsitys siitä, miksi he työtään tekevät. Pienelle kylälle elinehto on oma aktiivisuus ja tietysti myös perinteiden ymmärtäminen. Eurooppalaistuminen auttaa varmasti säilyttämään pienet kylät ja kunnat elinkelpoisina, sillä kotiseutuhenkisyys vahvistuu. Kotiseuturakkaus on se elinvoima, joka pitää kylät hengissä. (Kylätoiminta 5/1997.)

Yhtenä Pohjois-Karjalan ja Kainuun karjalaiskylistä Mutalahti edustaa merkittävää rikkautta suomalaisessa kulttuurissa. Sen – kuten muidenkin säilyneiden karjalaiskylä – tulevaisuuden turvaaminen ja omaleimaiselta pohjalta kehittäminen on koko maan kannalta tärkeää. Sitä voidaan kutsua kansalliseksi velvollisuudeksi yhdentävässä Euroopassa, jossa alue- ja paikalliskulttuurien merkitys tulee korostumaan. (Kylät toimivat 4/1990.)

Molemmat sitaatit ovat 1990-luvulta, jolloin Suomi liittyi Euroopan unioniin (vuonna 1995). Aktiivisia kyliä representoidaan integraatioon positiivisesti suhtautuvina paikkoina ja yhteisinä, mikä on ollut selkeä poliittinen kannanotto.

Kulttuurimaiseman vaaliminen on osa kansallisen identiteetin rakentamista tuottamalla maisemallista taustaa juurille ja identiteetille (Hall 2003, 93; Häyrynen 2005). Ensimmäiseen valtakunnalliseen kylätoimintaohjelmaan kirjattiin vuonna 2000, että kylän kulttuurimaisema otetaan yhdeksi valintakriteeriksi valtakunnallisessa ja maakunnallisessa Vuoden Kylä -kilpailussa (Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002, 19). Keskeinen osa suomalaista kulttuurimaisemaa on maatalousmainen maaseutumaisema (Heikkilä 2000), jonka suojelemiseen kylätoiminta on valtakunnan tasolla sitoutunut (Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007). Tämä tekee maatalousmaisemasta myös osan aktiivisen kylän kriteerejä. Maaseudun määrittelyn maatalouden kautta kyseenalaistuessa (Katajamäki & Kaikkonen 1991) maaseutumaisema on muuttunut osaksi suojeltavaa suomalaista kulttuuriperintöä (Heikkilä 2000, 35).

Se mitä muistetaan ja muistellaan menneisyydestä (Nyyssönen 2001), sekä valitaan säilyttämisen arvoiseksi perinnöksi, on aina valintaa (Williams 1999). Kulttuuriperinnön tuotteistaminen ja käyttäminen aluekehittämisen instrumenttina sekä paikallisen, alueellisen, valtakunnallisen ja eurooppalaisen identiteetin rakentaminen ovat käytäntöjä, jotka suuntaavat mitä historiaa, traditiota ja maisemaa valitaan suojelemisen ja dokumentoinnin kohteeksi.

5.1.5 Kylähenki

Kylätoimintaa ei arvioida Vuoden Kylä -kilpailussa pelkästään aikaansaannosten, toimintojen tai rakenteiden kautta. Kysymyslomakkeessa kysytään erikseen *kylähengestä*, miten sitä on rakennettu ja edistetty. Aktiivisella kyläyhdistyksellä oletetaan olevan vahva paikkaan sidottu yhteishenki, joka on saavutettu määrätietoisen työstämisen avulla.

Miten kylähenkeä on luotu ja ylläpidetty (edistetty yhteenkuuluvuuden tunnetta, lisääntymistä kylään sekä tehty kylää tunnetuksi ulkopuolella)? Miten talkootoimintaa on harjoitettu ja edistetty? Miten yhteistoimintaa kylässä eri järjestöjen kanssa on harjoitettu ja edistetty? (Vuoden Kylä -kilpailun kysymyskaavake 1987.)

Kylä representoidaan subjektina, jolla on omat 'henkiset' ja 'hengelliset' ominaisuutensa. Kylä tahtoo ja tekee itsessään asioita.

Onko kylällä tahto vai onko se vain rakennusryväs? (Kyläsuunnittelun opas 2002: 13).

Vuoden kylä, Mutalahti, uskoo itseensä. (Kylät toimivat 4/1990.)

Kylähenki koostuu paikan hengestä sekä talkoohengestä. Yhdessä ne muodostavat voimakkaan paikkaan kiinnittyvän yhteisöllisyyden tunteen, josta osoituksena on *yhdessä tekemisen ilo* - aito tunnetason sitoutuminen kylän yhteisiin tavoitteisiin.

Kylähenki on sidoksissa erityiseen maantieteelliseen paikkaan eli se on yhden kylän sisäinen ominaisuus. Kiintymys kylään ilmenee *alueellisena tietoisuutena* ja *seudullisena tajuntana*. Paikan hengen käsite on lähellä alueen identiteetin käsitettä (Paasi 2002), mutta siihen liittyy erityinen symbolisen ja myyttisen ulottuvuuden korostaminen (Broms 1998, Nordberg-Schulz 1984). Vuoden Kylällä 1999 Askalla on myös paikalliset myyttinsä:

Monenlaisia juttuja ja muistikuvia kerrotaan myös Hiltu-Antista, tuosta Askan kylän 'poppamiehestä'. Osa jutuista lienee tosia, osa seipitettyjä ja mielikuvituksen tuotetta. Antin viikatetempu kuitenkin muistetaan tarkoin. – Antti Hiltunen oli tietäjämies. Viikatteen sae terottoa ja se käveli terällä, niin ettei se leikannu nahkoa. Tomu vaan lähti jalasta. Seiso käreällä ja käski nykästä viikatteen alta. Eivät ruvenneet nykäsemään. (Maaseutuplus 6/1999.)

Luoto (2006) määrittelee paikan hengen osaksi paikan tekstien tuottamaa narratiivista ja kulttuurisesti tuotettua kokemusta kylästä. Paikan henki voi olla olemassa ilman sosiaalista ulottuvuutta, kuten esimerkiksi suurkaupungeissa, joissa erityisesti vanha arkkitehtuuri välittää symbolisia merkityksiä paikan erityisyydestä (Broms 1998). Aktiivisella kylätoiminnalla eli kylän tapahtumilla, historian ja kulttuuriperinnön dokumentoinnilla sekä maiseman ja rakennusten entisöinnillä, vaikutetaan voimakkaasti rakentuvaan kokemukseen yksittäisestä kylästä ja yleiseen maaseutua tilana määrittelevään diskurssiin. Kylätoiminnassa seesteinen ja kiireetön maaseutumaisema tuottaa paikan henkeä.

Kylä (Juntusranta) lepää hienoisessa talvihoroksessa. Järvi on rauhoittunut jään vängiksi, savut nousevat torneista verkkaisesti. Elämä sykähtelee talojen kätköissä. Kylätie mutkittelee kumpuilevan maiseman halki. Se nousee pankin, kaupan ja matkahuollon kohdalla, laskeutuu terveystalolle, kiertyy jyrkän mutkan ja hienoisen nousun jälkeen rajaseutukirkolle, ohi leipurin, laskeutuu kohti postia ja kylän taksia, liittyy ohitustiehen, jonka varrella on toinen kyläkauppa ja huoltoasema. (Kylätoiminta 6/1996.)

Paikkaan kiintyminen ja sen kehittämiseen sitoutuminen vaativat paikan olemassaoloa, kylän maiseman konstruoinnista osaksi yksilön sielun maisemaa. Kylähengessä paikan symbolisiin merkitysrakenteisiin yhdistyy voimakas yhteisöllisyyden tunne, jonka osoituksena on talkootoiminta. Talkoilla on pitkät perinteet suomalaisella maaseudulla, ja ne onkin valjastettu tehokkaasti kylätoiminnan käyttöön. Hyyryläinen (1994, 1) näkee kylätoiminnan kokonaisuudessaan talkootoiminnan historiallisena muodonmuutoksena, *yhteistyön evoluu-*

tiona. Vaikka kylätoiminnassa onkin omaksuttu monia modernin maailman käytäntöjä, talkoisiin viittaaminen ja *talkoot* käsitteen käyttö luo mielikuvan jostain autenttisesta ja aidosti maaseutumaisesta toiminnasta.

Suomen Kylätoiminta ry valitsi valtakunnalliseksi Vuoden Kyläksi 1998 Jakokosken Kontiolahdelta. Valintaraati päätyi Jakokoskeen monista eri syistä; kyläläisillä on halua ja kykyä yhteistyöhön ja kylää kehitetään laaja-alaisesti sekä aihepiiriltään että kohderyhmältään. Lisäksi kylän toiminta on suunnitelmallista, pitkäjänteistä, uutta luovaa ja paikalliset olot huomioivaa sekä perinteitä kunnioittavaa. Ja kaiken takana on tietenkin kova tahto ja talkoohenki. (Kylätoiminta 4/1998.)

Talkoohenki on moraalista sitoutumista yhteisöön ja yhdessä tekemiseen (Hyyryläinen 2000, 112). Se on osoitus toiminnan omaehtoisuudesta eli ihmisten vapaaehtoisesta sitoutumisesta kylän kehittämiseen. Kiintymys paikkaan ja sen tulevaisuuteen toimii talkoohengen sytyttäjänä.

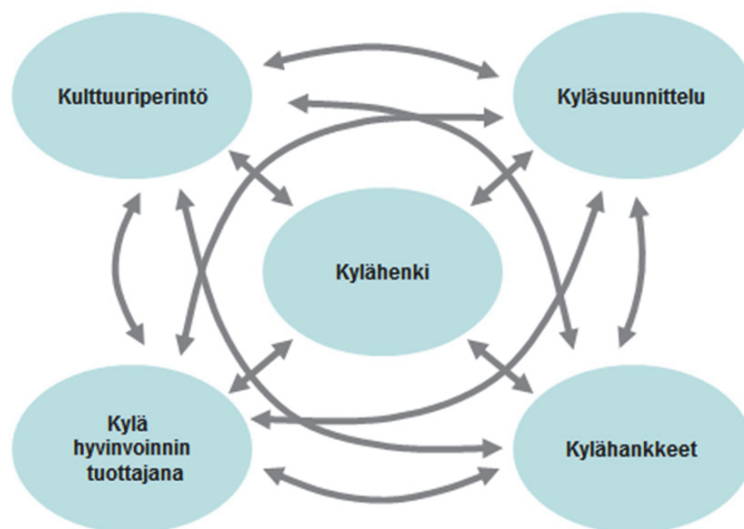
Santtiolla on perinteisesti ollut vahva talkoohenki. Näin oli jo aikanaan purjelaivoja rakennettaessa. Kylällä on ollut vahva VPK, oma kalastuskunta, aktiivinen pienviljelijäyhdistys jne. Ehkä tästä kaikesta on syntynyt yhteenkuuluvuuden tunne, joka on vienyt kylätoimintaa eteenpäin ja saanut meidät tekemään melko rohkeita ratkaisuja kylän kehittämiseksi, sanoo Santtio-seuran puheenjohtaja Esa Urhonen. (Kylätoiminta 5/1997.)

Kylähenkeä rakennetaan jaettujen tulevaisuudensuunnitelmien, menneisyyden, maiseman, hankkeiden ja erilaisten tapahtumien avulla. Paikan henki on luonteeltaan symbolista ja kulttuurista, talkoohenki taas enemmän sosiaalista ja moraalista. Yhdessä ne muodostavat voimakkaan kylähengen, joka toimii kehittämistoiminnan sydämenä. Koska kylätoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, ihmisten sitouttaminen yhteisen edun nimissä on välttämätöntä. Hallinnan näkökulmasta kylähenki mahdollistaa yhteisön kautta hallinnan (ks. Rose 1999, 167-196) toimimalla moraalisenä sidoksena kylätoiminnan muihin osa-alueisiin. Sen avulla rakentuu kyläläisten *tahto* oman kylän kehittämiseen.

Sekä kulttuuriperintö että kylähenki ovat keskeisiä eletyn tilan tuottajia. Kulttuuri ja historia rakentavat tunnesidettä, ja tehokkaimmillaan se yhdistää paikkasidoksen osaksi kansallista identiteettiä.

5.2 Aktiivisen kylän representaatio

Vuoden kylä -kilpailun teemoista olen rakentanut kylätoiminnan mallin, joka kuvaa aktiivisen kylän representaation osa-alueiden keskinäisiä suhteita.

KUVIO 5 Aktiivisen kylän osa-alueet.

Vuoden Kylä -kilpailussa arvioitavat osa-alueet ovat vuorovaikutuksessa keskenään, ja ne voidaan määritellä myös osatekijöiksi, joista paikallinen kehittämistyö koostuu. Kylähenkeä on vaikea rakentaa ilman kulttuuriperintöä, kylähankkeet taas edellyttävät kyläsuunnitelman tekoa, hankkeiden avulla edistetään kyläyhdistyksen roolia hyvinvoinnin tuottajana jne. Kylähenki on kylätoiminnan 'sielu', josta muu toiminta on kylätoiminnan vapaaehtoisen luonteen takia erityisen riippuvainen. Jos kylällä ei ole yhteishenkeä, ei ole yleensä mitään muutakaan kylätoimintaa. Vastaavasti muilla käytännöillä on vaikutusta kylähenkeen ja kylätoimijoiden kokemaan yhteisöllisyyden tunteeseen. Kylähenki on itsehallinnoivien subjektien rakentumisen moraalinen ydin, jonka kautta hallinnalliset hallintatekniikat muuttuvat eettisiksi.

Vuoden Kylä -kilpailu on ikkuna 'virallisen' kylätoiminnan sisältöihin, *hyvän* kylätoiminnan määrittelyyn. Vuoden Kylä -kilpailun kehitys on heijastellut, tuottanut ja uusintanut kylätoiminnan diskurssia - kerrontaa siitä minkälainen on aktiivinen kylä. Aktiivinen kylätoiminta on kehityskelpoisuuden osoittamista. Se on tahtoa ja kykyä kehittyä sekä ponnistelua kohti parempaa tulevaisuutta. *Vuoden Kylän* kriteerit ovat vakiintuneet parinkymmenen vuoden aikana, ja 1970-luvulla visioituneet ohjeistukset kylätoiminnan tavoitteista ja sisällöistä elävät pääpiirteissään vielä tänäkin päivänä. Kyläsuunnittelu, kylähankkeet, hyvinvoinnin lisääminen, kulttuuriperinnön vaaliminen sekä kylähenki ovat osa-alueita, joiden kautta aktiivinen kylä rakentuu.

Myös merkittäviä muutoksia on tapahtunut Vuoden Kylä -kilpailun lyhyen historian aikana. Kylätoiminnan osa-alueiden sisällöt ovat laajentuneet ja syventyneet, eli aktiivisen subjektin vaatimukset ovat kasvaneet. Kyläsuun-

nittelusta on tullut moninaisempaa ja yksityiskohtaisempaa, ja se kattaa yhä enemmän eri tehtäväalueita. Uusimpina haasteina ovat kaavoitus ja elinkeinoelämän kehittämisen suunnittelu (Kuisma & Peltonen 2002, 5). Hanketoiminta on muuttunut pienistä kylätalkoista kohti yritysmäisempiä projekteja, jotka kietovat kylätoimijat yhä tiiviimmin osaksi byrokraattisia käytäntöjä ja maaseudun kehittämisverkostoja. Kulttuuriperinnettä ei vaalita enää pelkästään yhteisön omia tarpeita ajatellen, vaan sitä hyödynnetään ja tuoteistetaan laajemman alueellisen kehittämisen ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Hyvinvointia, virkistystä ja palveluja ei tuoteta enää pelkästään kylän asukkaille, vaan yhä enemmän myös kesämökkiläisille, matkailijoille ja muille kylällä vieraileville. Aktiivisen kylän kriteerit ovat mukautuneet markkinahenkisen uusliberalistisen kehityksen vaateille.

Lisääntyneet vastuualueet ja osaamisvaateet edellyttävät uudenlaisia kansalaistaitoja. Aktiivisen kylän kriteerien ”koventuminen” tarkoittaa samalla paikallisten hallintatekniikoiden lisääntymistä. Paikallinen yhteisöllinen toiminta tulee hallinnan käytäntöjen lävistämäksi, ja on keskeinen osa itsemääritystä. Kylätoiminnan kehitys on osa laajempaa yhteiskuntapolitiikan muutosta hyvinvointivaltiodiskurssista kohti hyvinvointiyhteiskunta-ajattelua. Valtion roolia kansalaisten hyvinvoinnin tuottajana halutaan supistaa vastuullistamalla kolmatta sektoria eli kansalaisyhteiskuntaa. Kyse on uudenlaisesta riskienhallintaproblematiikasta, joka korostaa yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta paikallisesta kehityksestä ja ongelmista (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002). Kylien jakaminen eläviin ja kuolleisiin, aktiivisiin ja passiivisiin, on uudenlaista paikan ja tilan määrittelyä. Kylien lukumäärä ja sijainti eivät löydy enää kartasta, vaan niiden olemassaolo määrittyy enemmän toiminnan ja kulttuuristen tekijöiden kautta. Vuoden Kylät toteuttavat aktiivista kansalaisuutta yhteisöllisellä itsehallinnan käytännöillään. Ne ottavat vastuuta alueensa kehityksestä, ja toimivat kansalaistoiminnan malliesimerkkeinä myös muille yksilöille ja yhteisöille.

Vuoden Kylä -kilpailun voittajien representaatioista rakentuu kuva globaaleista yhteiskunnallisista voimista ja kehityksestä, joka tapahtuu jossain muualla, ja jota vastaan kyläyhdistykset yrittävät *taistella*. Kyläkauppoja ja kouluja *pelastetaan kuoleman uhan* alla. Aktiivisista kylistä representoidaan yhteisösankareita, rohkeita taistelijoita, jotka ovat *herättäneet* kotikylänsä *eloon*. Tämä kamppailu on muuttunut kahdenkymmenen vuoden aikana yhä enemmän kylän sisäiseksi taisteluksi: yrityksiksi muuttaa asenteita ja ilmapiiriä, etsiä ja löytää voimavaroja, sekä kehittää niitä. Uusliberalistiseen hallintarationaliteettiin liittyvä riskinhallinnan logiikka (Soine-Rajanummi & Saastamoinen 2002) ja psykologinen kieli (Rose 1999, 89-93) heijastuu aktiivisen kylän kriteereissä. Kylän hyvinvointia ei rakenneta enää protestoimalla kylän puolesta päättäjille tai kuntien edustajille, vaan kylätoimijoita kehoitetaan ottamaan itse vastuu kylän ongelmista, tulevaisuudesta ja elinoloista. Oletus, että kylätoiminnalla voidaan muuttaa rakenteellisetkin uhat sisäisiksi mahdollisuuksiksi, sisältää paradoksaalisen ajatuksen kylätoiminnan rajattomista vaikutusmahdollisuuksista.

6 AKTIIVISEN KYLÄN PAIKALLISET TEKNIIKAT

Paikalliset käytännöt kylillä ovat sekä osoituksia aktiivisuudesta että sen rakentajia. Paikallinen aktiivisuus ei rakennu ohjelmien kautta, vaan se on jokapäiväisiä käytäntöjä ja rakenteita, jotka samalla tuottavat ja uusintavat aktiivisuuden diskursiivista ja kokemuksellista ulottuvuutta. Ne ovat Lefebvren (1991) sosiaalisen tilan triadin *havaittua tilaa* eli sitä tilaa, joka näyttäytyy ulkopuolelle paikkana ja paikallisena toimintana. Poliittisissa ohjelmissa määritelty *käsitteellistetty* tila eli aktiivisen kylän määrittelyt sulautuvat osaksi *elettyä* aktiivisuutta paikallisten aktiivisuuden tekniikoiden kautta. Käsitteellistetyn ja eletyn tilan momentit ovat niissä vuorovaikutuksessa, ja ne voivat joutua myös konfliktiin keskenään. Esimerkiksi tiedottamisen kehittämisessä on nähtävissä selkeää muutosta kohti abstraktimpaa kylän tuottamista. Paikallisen kulttuurin tuoteistaminen on myös ilmiö, jossa käsitteellistetty ja eletty momentti kohtaavat, ja koska hallinnan ytimessä on eletty tila eli itsehallinta ja vastuullisen subjektin rakentuminen, voi mahdollinen tilan eri momenttien välinen ristiriita aiheuttaa myös lopulta aktiivisuuden hiipumista. Mitä tehokkaampaa toiminta on, sitä suurempi riski on, että se pakenee eletystä tilasta, eli paikallisista merkityksistä, tunnesiteistä ja kokemuksista. Paikalliset käytännöt ovat hallinnan tekniikoita, jossa hallinnan ja itsen muodostamisen prosessit kietoutuvat yhteen (Dean 1995). Niiden kautta kyläyhdistykset tuottavat paikallista aktiivisuutta ja määrittelevät itseään aktiivisina toimijoina.

Paikallisissa hallintatekniikoissa on keskeistä vastuullisten eli itsehallinnoivien subjektien muodostaminen, jossa eettisyyden merkitys korostuu, koska sitä kautta rakentuu paikallinen sitoutuminen. Hallintatekniikat voidaan jakaa ulkoapäin tuleviin hallinnallisiin ja subjektin sisäisiin eli eettisiin tekniikoihin (Dean 1995, 560-563). Raja niiden välillä on häilyvä, ja yleensä paikallisissa käytännöissä ne ovat kietoutuneet keskenään. Luokittelu toimii kuitenkin tulkinan apuna pohdittaessa paikallisen aktiivisuuden tekniikoita. Erityisesti tekniikat, joissa eettinen itsehallintaan liittyvä ulottuvuus jää ohueksi, eivät myöskään rakenna paikallista aktiivisuutta yhtä kestävästi kuin ne käytännöt, joihin ihmiset ovat sitoutuneet myös tunnetasolla. Itsehallinnoivien subjektien rakentuminen vaatii aina myös yksilöiden sitoutumista. Esimerkiksi hanketoimintaa

ei voi tarkastella hallinnan kannalta vain toteutettuina paikallisina kehittämistoimenpiteinä, vaan yhtä merkittävää aktiivisuuden kannalta on, miten se rakentaa kokemusta aktiivisuudesta, yhteisöstä ja subjektiudesta, sekä ulospäin representaatiota aktiivisesta yhteisöstä.

Tämän analyysiluvun aineistona ovat kyläyhdistysten toiminnan havainnointi, puheenjohtajien haastattelut ja kyläyhdistysten tuottamat kirjalliset materiaalit, kuten kokouspöytäkirjat ja kyläsuunnitelmat. Olen valinnut analysoinnin kohteiksi niitä kyläyhdistysten käytäntöjä, jotka ovat keskeisiä paikallisen aktiivisuuden rakentumisessa eli käytäntöjä, jotka liittyvät kylätoiminnan kautta organisoituun toimintaan ja paikalliseen yhteisöllisyyteen. Koska kylien perinteiset yhteisölliset käytännöt ovat kutistuneet koulujen ja kauppojen hävitessä sekä elämäntavan muuttuessa, kylätoiminnan kautta harjoitetut käytännöt korostuvat tilan ja toiminnan muovaajina ja määrittäjinä yleisemminkin. Tässä analyysin osassa käsittelen myös kulttuuria (luku 6.5) paikallisina käytäntöinä ja hallintatekniikoina. Vaikka kyläyhdistysten toimintaan osallistuukin vain osa kyläläisistä, tuottavat kylätoiminnan kautta toteutettavat hallinnan tekniikat aktiivisen kylän representaatiota laajemminkin, erityisesti kylän julkisuuskuvan rakentumisen kautta.

6.1 Yhdistystoiminta

Kylätoimintaa organisoidaan rekisteröityjen yhdistysten kautta. Kylätoiminnan alkuvuosina 1970-80-luvulla perustettiin kylätoimikuntia, rekisteröitymistä yhdistyksiksi kannustettiin voimakkaasti erityisesti Euroopan unioniin liittymisen myötä. Kyläyhdistysten määrä on kasvanut aina vuoteen 2009 asti, jolloin se oli 2900 kappaletta, mikä kattaa suurimman osan suomalaisista kylistä (kylä yhteensä noin 3900) (Suomen kylätoiminta ry:n kotisivut).

Se, mikä toimintamuoto valitaan paikallisten käytäntöjen ”muotiksi”, vaikuttaa ja ohjaa sekä itse käytäntöjä että subjektiuden rakentumista. Yhdistystoiminta tuo tiettyjä reunaehdoja paikallisyhteisöjen toimintaan. Ensinnäkin yhdistystoiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa kolmannen sektorin toimintaa. Kylien toiminta, oli se kuinka institutionalisoitunutta tahansa, on vapaaehtoista, eikä siihen voida velvoittaa tai pakottaa ylhäältäpäin. Silti, ja ehkä juuri sen vuoksi, toimintaan motivoivat ja sitä ylläpitävät tekijät nousevat merkitykselliseksi. Yhdistys on samalla yhteisö, jota yhdistää sama intressi ja tavoite (Lehtonen 1990, 15).

Toiseksi, yhdistykset ovat demokraattiseen päätöksentekoon perustuvia elimiä, joilla on yleinen hyväksyntä kansalaisuutta ja paikallisdemokratiaa edistävinä toimijoina (Matthies 2003, 150-151). Vaikka yhdistyksissä toimisikin vain pieni osa paikallisia ihmisiä, sen oletetaan ajavan laajemminkin asiaa, jolle se on vihkiytynyt. Yhdistystoimintaa pidetään ns. yleishyödyllisenä ja kansalaisia edustavana toimintana. Kolmanneksi, yhdistystoimintaan liittyy yksittäisiä käytäntöjä ja tekniikoita, jotka ohjaavat ja oikeuttavat toimintaa sekä tekevät

yhdistyksestä lain edessä oikeudellisen ja taloudellisen (yhdistyslaki) eli virallisen subjektin.

Olen päässyt osallistumaan useisiin kyläyhdistysten kokouksiin tutkimusprosessin aikana. Koska minulla ei ollut sitä ennen juurikaan kokemusta yhdistystoiminnasta, saatoin tarkkailla ja ihmetellä paikallisia käytäntöjä melko autenttisin silmin. Toisilleen tutut naapurit ja ystävät vaihtoivat puheenvuoroja, kirjoittivat pöytäkirjoja ja kävivät läpi muita yhdistystoiminnan koukeroita ja rituaaleja. Jotta yhdessä tehdyt päätökset olisivat oikeutettuja ja laillisia, täytyy kylän päätökset tehdä yhdistyslaissa määritellyn kokoustekniikan mukaisesti. Se, kuinka vakavasti ja orjallisesti näihin ohjeistuksiin suhtaudutaan, vaihtelee kyläyhdistyksissä. Toiset haluavat kokouksien olevan puhtaasti yhteisten asioiden virallista pintia, kun taas toiset enemmän yhdessä oloa ja viihtymistä, jonka sivussa saadaan myös yhteiset asiat hoidettua.

Rekisteröitynyt yhdistys on lain edessä virallinen toimija, joka voi ottaa erilaisia vastuuta itselleen. Yhdistys on kylän virallinen puolestapuhuja, ja kyläyhdistysten päätökset legitimoituvat koko kylän yhtenäisenä äänenä. Haastattelemani kyläyhdistysten puheenjohtajat kokivat, että kylätoimikunnan rekisteröityminen kyläyhdistykseksi teki toiminnasta virallisempaa. Kylätoimikuntien aikana tekeminen oli vapaamuotoisempaa.

Se oli vaan semmonen villi järjestö, että silloin porukkata kävi, ja retkiä järjestettiin. (haastateltava 10)

Toimintasuunnitelmat, budjetit, pöytäkirjat ja kokouksetkäytännöt ovat jo suurimmalle osalle ihmisiä itsestään selviä, eikä niitä erikseen mietitä ja kyseenalaisteta. Nuorisoseurat olivat maaseudun ensimmäisten yhdistysten uranuurtajia, ja Alkion oppien mukaan (1905) yhdistyskäytännöt opettavat maaseudun nuorisolle tärkeitä kansalaistaitoja ja yhteiskunnallista toimijuutta. 2000-luvulla maaseudun ihmisille ei tarvitse opettaa enää puheiden pitämistä tai pöytäkirjojen kirjoittamista, mutta kansalaistaitoihin harjaantumisen välineenä yhdistykset toimivat edelleen. Uusina opittavina käytäntöinä ovat mm. hanketoiminta ja kyläsuunnittelu. Toiminnan muodollisuus voi myös karkottaa niitä toimijoita, jotka kokevat kokouksetkäytännöt ja luottamustehtävät luotaan työntäviksi.

Niitä ei se kokoushomma kiinnosta tavallaan. Ne kokee sen semmoseks kuivakkaaks byrokraattiseksi, jotkut vuosikokoukset ja semmoset, ja se on vähän semmonen epämiellyttävä. (haastateltava 10)

Kylän asioista kiinnostuminen yleisesti ja kyläyhdistykseen osallistuminen eivät välttämättä tarkoita samaa asiaa, vaikka ne yleensä rinnastetaankin. Kyläyhdistyksen hallituksen jäsenyys ei ole useinkaan mikään haluttu asema, varsinkin sihteerin ja puheenjohtajan tehtäviin on usein vaikea löytää vapaaehtoisia. Onpa niitä tarjottu jopa kylällä vierailevalle tutkijalle. Kyläläisten aktivointi kyläyhdistyksen toimintaan laajemmalti on yksi kyläyhdistysten haasteista ja erityisesti halukkaiden löytäminen luottamustehtäviin.

Yhdistysmuotoa voidaan pitää kylien aktiivisen subjektuuden toteuttamisen tapana eli hallintatekniikkana, joka muovaa jäseniensä toimintaa ja paikall-

lista yhteisöllisyyttä. Yhdistyksissä annetaan ihmisille eri rooleja, puheenjohtaja, sihteeri, hallituksen jäsen, tilintarkastaja jne. Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat ”kyläpäälliköitä”, joiden tehtävänä on erityisesti kyläläisten aktivointi yhteistoimintaan, ja monesti heidän sekä sihteerien harteille lasketaan suurin osa hanketoiminnan tuottamasta paperityöstä. Eettinen vastuu kylän asioiden hoitamisesta delegoidaan kyläyhdistyksen hallituksen jäsenille.

Rekisteröityminen mahdollistaa omistamisen. Samalla kun kyläyhdistykset ostavat itselleen omaisuutta, niistä tulee myös taloudellisia yksiköitä, joiden vastuulla on kylän yhteisestä omaisuuden, kuten kylätalojen, ylläpitokustannuksista ja kunnosta huolehtiminen. Kylätalojen ylläpito on yhdistysten tärkeimpiä tehtäviä. Omistaminen lisää vastuuta ja aktivoi itsessään. Se vaikuttaa myös yhteishengen syntymiseen; on kyse meidän talosta ja meidän aikaansaannoksesta. Omaansa hoitaa mieluummin kuin toisen. Samalla tulee varmuuden tunnetta jatkuvuudesta. Kun kyläyhdistykset toimivat vuokralla, on läsnä pelko siitä, milloin kunta aikoo myydä kylätalon. Toisaalta omistaminen ja sen tuomat velvollisuudet voivat tuoda myös stressiä ja päänvaivaa kyläläisille. Isojen rakennusten kunnan ylläpitäminen voi muodostua myös taakaksi. Kyläyhdistysten vuosibudjetit nousevat omistamisen ja hanketoiminnan myötä helposti kymmeneen tuhansiin vuodessa. Kyläyhdistysten toiminta muuttuu tällöin luonteeltaan yhä enemmän yritysmäiseksi ja strategisemmaksi.

Yhdistysmuoto on hallintatekniikka, joka tuottaa vastuullista ja itsehallintaa harjoittavaa yhteisösubjektia, joka rakentuu koko kylän puolestapuhujana, päättäjänä ja hengissä pitäjänä. Rekisteröitymisen myötä kyläyhdistyksistä tulee virallisempia ja tehokkaampia toimijoita. Lisäksi paikallinen toiminta ja yhteisöllisyys muuttuvat strategisemmaksi, kun se tapahtuu kyläyhdistyksen kautta. Yhdistysmuoto tuo yhteisölle moraalisen vastuun kylästä, vaikka se delegoidaankin usein yhdistyksen hallituksen jäsenille.

6.2 Kyläsuunnittelu

Suunnitelmallisuuteen kannustaminen on oleellinen osa suomalaista kylätoimintaa. Kun kyläyhdistykset rekisteröityvät, suunnitelmallisuus astuu kuvaan mukaan kirjanpitovelvollisuuksien myötä. (Hyyryläinen 1994, 204-205.) Kyläsuunnitelmien laatiminen lisää tätä rationaalisuuden aspektia entisestään. Suunnitelmallisuuteen kannustamisella pyritään lisäämään kyläläisten omaa aktiivisuutta toimintansa kehittämiseen.

Suunnittelu on käytäntö, joka on ollut osa kylätoimintaa alusta alkaen. Kyläasiain neuvottelukunnan perustamisen taustalla vuonna 1981 oli kylien olojen kehittämisen lisäksi Kunnallisliiton intressi kylien ja kuntahallinnon yhteistyön lisääminen, erityisesti kuntasuunnittelussa (Palonen 1992, 8). Ensimmäiset kyläsuunnitelmat tehtiin 1970-luvulla (Hyyryläinen 1994: 105), jolloin jo korostettiin paikallistason suunnittelun, yhteistyön ja oppimisprosessin merkitystä. Maa-seutupoliittisen yhteistyöryhmän, Ympäristöministeriön, Kunnallisalan kehittämissäätien, Suomen kotiseutuliiton ja Suomen Kylätoiminta ry:n tuella teh-

dyn kyläsuunnitteluoppaan mukaan keskeistä suunnittelussa on asettaa tavoitteita kylätoiminnalle. Ne voivat liittyä esimerkiksi entisöintiin, rakentamiseen, tapahtumien järjestämiseen, maankäyttöön, maisemanhoitoon, tiestön hoitoon, vesijärjestelmän tai tiestön kehittämiseen. Toimintasuunnitelmaan kirjataan projektit ja hankkeet, jotka aiotaan toteuttaa seuraavina vuosina sekä suunnitelmia elinkeinojen ja palvelujen kehittämiseksi. Kyläsuunnitelma sisältää lisäksi aikataulun ja keinot, joiden avulla asetetut tavoitteet aiotaan saavuttaa. Kyläsuunnittelun sisältö on laajentunut ja 2000-luvulla kyläsuunnitteluun on tullut osaksi myös maankäytön suunnittelu. Tulevaisuuden visioissa siihen halutaan sisällyttää yhä lisääntyvässä määrin esimerkiksi elinkeinoelämään liittyvää suunnittelua. (Kuisma & Peltonen 2002.)

Kaikilla tutkimillani kyläyhdistyksillä on kyläsuunnitelma. Ne oli laadittu erillisten hankkeiden kautta ja yhteistyössä alueellisten kehittämishankkeiden, kuntien ja oppilaitosten kanssa. Kylien suunnittelukäytäntöjen omaksumiseen on siis tarvittu myös kylän ulkopuolista apua. Suomen Kylätoiminta ry ja maakunnalliset kylätoimintajärjestöt pyrkivät edistämään kyläsuunnitelmien tekemistä ja päivittämistä tarjoamalla koulutusta, neuvontaa ja erilaisia hankkeita. Kyläsuunnittelun sisälle pyritään lisäämään uusia vastuualueita, jotka liittyvät turvallisuuteen ja paikalliseen infrastruktuuriin (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013). Aktiivisuuden vakuuttamisessa Vuoden Kylä -kilpailussa ja hankerahoituksen hakemisessa kyläsuunnitelman olemassaolo on tärkeää, mutta paikallisessa toiminnassa se ei juurikaan näy. Kyläyhdistysten toimintasuunnitelmat ovat ne dokumentit, joihin sitoudutaan ja niihin kirjattujen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Kyläsuunnitelmat jäävät enemmän teknisiksi instrumenteiksi, joihin ei juurikaan jälkeinpäin paneuduta.

Toisaalta en nyt vielä ole niin nähnyt onko sillä nyt niin suurta merkitystä ollut toimintaan itse asiassa. (haastateltava 5)

Ulkoapäin tuotetut aktiivisuuden vaateet ja suunnittelukäytännöt saattavat jäädä myös ulkokohtaisiksi. Ne säilyvät pelkästään hallinnallisina tekniikoina, joita käytetään paikallisen toiminnan tukena niin paljon kuin koetaan välttämättömäksi, mutta ne eivät tule eettiseksi osaksi subjektin itsehallintaa ja -määrittelyä. Niitä ei omaksuta omiksi henkilökohtaisiksi tai yhteisön jaetuiksi tavoitteiksi ja normeiksi. Kyläsuunnittelu on kuitenkin mielenkiintoinen esimerkki siitä, kuinka ylhäältäpäin yritetään saada paikallisyhteisöjä omaksumaan uusia hallinnallisia käytäntöjä, joissa on selkeitä sitouttamispyrkimyksiä vallitsevaan hallintarationaliteettiin sekä yhteys muihin hallinnan ja politiikan tasoihin.

Kyläsuunnitelma on kirjallinen dokumentti, jossa määritellään kylän strategisen kehittämistyön sisältö ja tavoitteet. Sen avulla pyritään turvaamaan ja edistämään kylän tulevaisuutta ja kehittymistä. Se on osoitus aktiivisuudesta eli konkreettinen todistus kylän sitoutumisesta alueensa kehittämiseen. Koska EU:n hankerahoitusten saamisen edellytyksenä on, että hankesuunnitelmat perustuvat kirjalliseen kyläsuunnitelmaan, ei ilman sitä kylän kehittämistyötä pystytä käytännössä toteuttamaan. Euroopan unionilla on omat kehittämisstra-

tegiänsä, samoin valtakunnallisella, maakunnallisella, seutukunnallisella, toimintaryhmä- ja kunnallisella tasolla. Kyläsuunnitelmat ovat tässä ketjussa alin taso, jossa tulevaisuutta suunnitellaan ja visioidaan. Paikallistoimijat suhtautuvat suunnittelu- ja strategiatyöhön kriittisesti.

Että ne tavalliset ihmiset, jotka siellä kylällä asuu, niin niistähän se kylätoiminta lähtee. Että voijaan tehdä hirveän hienoja suunnitelmia ja strategioita, mutta jos niistä puuttuu se konkretia ja se kyläläisille muodostuva hyöty, niin en mä tiijä, ketä varten niitä tehdään. (haastateltava 11)

Näissä on ollu näitä joitakin kyliä koskevia suunnitelmia, mutta toimiiko ne. Nehän toimii ainoastaan, kun nää paikalliset toimijat rupee toimimaan. (haastateltava 12)

Haastattelemani kyläyhdistysten puheenjohtajat korostivat paikallisen konkreettisen toiminnan merkitystä ja oman kylän asioiden ajamista, ja he eivät olleet kiinnostuneita strategiatyöstä yleisemmin. Paperityötä tehdään sen verran kun on pakko.

Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisemassa kyläsuunnitteluoppaassa on kattava lista siitä, mitä kyläsuunnitelman tulisi sisältää:

Näin laaditaan kyläsuunnitelma

- Miksi laadimme kyläsuunnitelman?
 - Kylämme nyt
 - Faktat kylästä
 - Kylän henki ja ilmapiiri
 - Kylän vahvuudet, voimavarat ja mahdollisuudet
 - Kylän heikkoudet, ongelmat ja uhat
 - Historia – kuinka tähän tultiin
 - Yhteinen päämäärämme ja tavoitteet sen tarkentamiseksi
 - Maailmanmenon vaikutus kyläämme
 - Kylän tulevaisuuden vaihtoehtoja
 - Ideat
 - Toimenpiteet
 - Prosessi – laatiminen, seuranta, päivitys
- (Kyläsuunnitelma 2002.)

Kyläsuunnitteluun kuuluu oppaan mukaan syvällistä itsereflektointia. Kylän menneisyyden ja nykyisyyden, sekä vahvuuksien ja heikkouksien kirjaaminen, on osa 'meidän' rakentamista. Foucault (1998: 48-58, Hänninen 1998: 108-109) puhuu tunnustamisen velvollisuudesta ja tunnustamisrituaaleista, jotka on juurrutettu ihmisiin tehtävänään rakentaa heistä moraalisubjekteja. Oman toiminnan reflektointi on itsen työstämistä moraalisenä toimijana (Foucault 1988, 134-135). Kylän tulevaisuuden pohtimisessa painottuvat psykologiset tekijät eli mitä kyläyhdistys itse pystyy tekemään ja miten se pystyy itse muuttamaan itseään kehittyäkseen. Kylän tulevaisuus ja ongelmat rakentuvat kylän sisäisinä ongelmina, ja menestys kykynä hyödyntää omat mahdollisuudet ja voimavarat. "Onko kylällä tahto vai onko se vain rakennusryväs?" kysytään Kyläsuunnitte-

lun oppaassa (Kuisma & Peltonen 2002, 13). Kylällä oletetaan olevan vallitsevan kehittämisdiskurssin mukaan erityisiä henkisiä ominaisuuksia, kuten 'sielu', 'oma henki' tai 'oma tahto' - eli kylä representoidaan omana eettisenä subjektina.

Yksilöiden ja yhteisöjen hallinta ja subjektiuus edellyttää heidän määrittelyään: identiteettien tunnistamisen välttämättömyyttä eli vastauksia kysymykseen 'keitä me olemme'. Tutkiskelemalla itseään yksilöt ottavat vastuun itsensä työstämisestä pyrkien kohti yleisen moraalien asettamia ihanteita ja sääntöjä. Kyläyhdistykset harjoittavat tunnistamisen rituaaleja yhteisönä määrittelemällä kylänsä identiteettiä ja erityispiirteitä sekä arvottamalla niitä. Kyläsuunnittelu ei ole ohjeistuksien mukaan pelkkää strategista suunnittelua, vaan se on keskeinen instrumentti myös kyläyhdistysten ja kylien itsemäärittelyssä. Niin kauan kuin kyläyhdistykset suhtautuvat siihen ulkokohtaisesti, he kokevat suunnittelun ylimääräisenä "paperityönä". Jää nähtäväksi, tuleeko kyläsuunnittelu ajan myötä luontevaksi osaksi paikallista toimintaa ja eettistä itsehallintaa, vai väsyvätkö kylät heille säilytettäviin tehtäviin.

6.3 Hanketoiminta

Hanketoiminta on tehokas hallintateknikka, joka on muovannut maaseudun talkooperinnettä maaseutupolitiikan hallintarationaliteetin mukaiseksi. Tutkimillani kylillä on kaikilla ollut EU-rahoitettuja kylähankkeita, mikä on ollut yksi keskeinen kriteeri niiden valitsemisessa alueellisiksi Vuoden Kyliksi. Kaikki kolme kylää ovat kunnostaneet kylätalon. Lisäksi niissä on ollut esimerkiksi ympäristönhuoltoon liittyviä, kyläkirja-, perinteenkeruu-, urheiluhallinrakentamis- ja teatterihankkeita. Hankerahoituksella kyläyhdistykset rakentavat, entisöivät ja pitävät yllä kylän yhteisiä paikkoja ja tiloja.

Kylätalot, ulkoilureitit, urheilutilat, leikkipuistot, uimarannat, tanssilavat, kioskit jne. tuottavat kyliä *havaittuna* tiloina. Ne tuottavat ohikulkijalle kokemuksen ja tunteen siitä, että hän on tullut kylälle. Kylätalot, ovat ne sitten kyläkouluja (entisiä tai nykyisiä), nuorisoseuran, työväenyhdistyksen tai raittiusseuran taloja, toimivat kylän sekä toiminnallisena että symbolisena sydämenä. Ne ovat samalla näyttäytymisen paikkoja ulkopuolisille kylän aktiivisuudesta ja saavutuksista, ylpeyden aiheita ja voimannäytteitä. Aktiivisuus ei ole pelkkää henkistä tai sosiaalista pääomaa ja abstraktia itsemäärittelyä, vaan se vaatii myös konkreettisia tuotoksia ja symboleja.

EU-jäsenyyden myötä kylähankkeissa liikkuvat rahamäärät ovat kasvaneet merkittävästi (Hyyryläinen 2000 117; Kumpulainen 2008, 48). Suomessa vuonna 2003 käytettiin kylähankkeisiin hankerahaa 31 miljoonaa euroa ja kylien omarahoitusta 3,2 miljoonaa (Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007, 18). Vastaavasti vuonna 2010 kylien kehittämishankkeisiin on käytetty rahaa yhteensä 38 miljoonaa euroa (Suomen Kylätoiminta ry:n kotisivut). Käytännössä se on tarkoittanut enemmän ja suurempia kylähankkeita. Kylätoiminnan hankerahoitus on osa EU:n aluekehittämishankkeita, ja rahoitusta haetaan paikallisten toimintaryhmien kautta. Ne toimivat solmukohtina EU-ohjelmien ja kylätason välillä ja paikkana, jossa EU:n aluepolitiitti-

nen hallintarationaliteetti ja kylien käytännön toiminta kohtaavat. Toimintaryhmät laativat paikalliset maaseudun kehittämissuunnitelmat, joiden tulee olla valtakunnallisen maaseudun kehittämissuunnitelman periaatteiden mukaisia. Vastaavasti rahoitusta haakevien kylien hankkeiden pitää täyttää paikallisen maaseudun kehittämissuunnitelman kriteerit. Virallinen käsitteellistetty kylä suuntaa paikallista hanketoimintaa ja samalla eletyn ja koetun tilan rakentumista.

Hyyryläinen (1994, 1) näkee kylätoiminnan talkootoiminnan historiallisena muodonmuutoksena. Keskeisimpiä eroja perinteisessä talkootoiminnassa ja hanketoiminnassa ovat raha, byrokratia ja yritysmäisyys. Talkoot ovat tärkeä osa hanketoimintaa, mutta ne kietoutuvat projektiyhteiskunnan käytäntöihin ja tekniikoihin, joka muuntaa paikallisen toiminnan luonnetta merkittävästi. Eräs haastateltava sanoo osuvasti: *Talkoissa on alkanut raha kiertää*. Aktiivisilla kylillä talkoilla kerätään rahaa kylän yhteiseen toimintaan, ja erityisesti kylätalojen ylläpitämiseen.

Se on ollut semmoinen tuo koulun hankkiminen, joka on muuttanut. Se tarttee enempi semmosta työtä mistä jää euroja ja tavallaan ne rahat menee sitten siihen, että sitä rakennusta ylläpidetään. Aikasemmin se on ehkä ollut ne talkoot sellasta että tehdään talkoita semmosen mukavan asian vuoksi, että päästään jonnekin retkelle taikka on sitten joku tapahtuma, mutta nyten talkootyö menee kylätalon hyväks suurin osa. (haastateltava 9)

Rahan logiikka on tullut keskeisempään osaan yhteisöllistä toimintaa, mikä on Rosen (1999, 197-232) mukaan yksi uusliberalistisen yhteiskunnan hallintatekniikoista. Hanketoiminnassa talkootunnitkin ovat laskennallisia eli niille on määritelty tietty arvo, mikä on ristiriidassa perinteiseen yhteisöllisyyteen liittyvien altruististen korostusten kanssa.

Mutta ei täällä ole kai niin vähän tapahtumia että tykätään että olipahan se mitä hyvänsä, että se on parempi että jotain tapahtuu, olipa se mitä hyvänsä ja rahaa tulee kyläseuralle. (haastateltava 6)

Kylätoiminnassa ei lasketa yksilöllistä hyötyä toiminnasta, mutta kyläyhdistyksen toiminta on kuitenkin luonteeltaan kalkyloivaa. Yrityksmaailman logiikka ja diskurssit ovat tulleet osaksi yhteisöä. Kylätoiminnassa tapahtunut ilmiö on yksi esimerkki siitä, miten talouden diskurssi on tunkeutunut eri elämäntilanteille. Hanketoiminta muuttaa kylätoiminnan luonnetta ja kyläyhdistysten subjektiivista lähemmäksi yrityksmaailman todellisuutta (Salmi 2003: 79).

Salmin (2003: 79) mukaan kylähankkeet tuovat kylätoiminnan sisälle byrokraattisia ja kontrolloinnin rakenteita. Hankerahoituksen hakeminen pitää sisällään suuren määrän byrokraattisia käytäntöjä: hakemuksen tekemistä, kirjanpitoa, arviointeja, seuranta jne. Lisäksi hankerahoituksen saamisen ehtona on, että hakija on rekisteröitynyt yhdistys, mikä tuo mukanaan omat hallinnalliset velvoitteensa. Hanketyö vaatii erityistä osaamista tekijöiltään ja toimii käytäntönä, jonka avulla tuodaan uudenlaista tietoa ja toimimisen tapoja paikalliselle tasolle (Mäki & Lakso 2001: 16, Nieminen 2000: 11). Hanketoiminta opettaa subjektiivista, joita projektiyhteiskunnassa toimiminen edellyttää. Strateginen kehittämistyö ja yritysmäinen toiminta eivät sulaudu osaksi kyläyhdistysten

toimintaa ongelmitta. Haastattelemani kyläyhdistysten puheenjohtajat kritisoi-
vat hankkeiden työläyttä.

Nythän alkas uus hankekausi, ja mä mietin tässä mutta kuka rupeis sellaista vetä-
mään. Se on ihan hirveen homma sivuhomma. Pitäs melkeen kokonaan olla töistä
pois. (haastateltava 2)

Se on silleen ihan tämmösille mitkä niinku jotka ei ammattilaisia, sehän on aika vai-
kee, kun tällasta hanketta aletaan pyörittää. Siinä on ihan mahoton paperisota. (haas-
tateltava 2)

Tämä paperityö on semmonen, jota vihaan. Se on lisääntyny nimenomaan näissä
hankkeissa, eikä se ole välttämättämeikääläisen, tykkääkö siitä oikein kukaan. Se on
semmonen välttämätön paha. (haastateltava 5)

Kehittämishankkeet ovat yleensä isoja urakoita, jotka vaativat paljon voimava-
roja ja ponnisteluja kyläyhdistyksiltä. Hankkeisiin liittyvä *paperisota* koetaan
erityisen uuvuttavaksi ja turhauttavaksi. Kyläaktiivit yleensä väsyvät hankkeis-
ta ja kokevat ne *voimanponnistuksina*. Hankemaailman aiheuttama paikallinen
uupuminen ja turhautuneisuus lisäävät kylätoiminnan ja paikallisen aktiivi-
suuden aaltomaisuutta. Kun yksi hanke on saatu päätökseen, ei haluta tai jakse-
ta miettiä heti uusia projekteja. Hanketoiminnan myötä kasvaa vastuu kylästä.
Mitä enemmän siellä on paikkoja ja omaisuutta, sitä enemmän on myös huo-
lehdittavaa.

Hanketoiminta liittyy laajempaan yhteiskunnalliseen muutokseen, josta
puhutaan projektiyhteiskuntana, mikä tarkoittaa uudenlaista toiminnan logiik-
kaa ja käytäntöjä (Rantala & Sulkunen 2006). Useisiin kyläyhdistysten toteutta-
miin hankkeisiin liittyy ajatus siitä, että projektin saavutukset kantavat hedel-
mää vielä projektin päätyttyä. Kylätalo aktivoi toimimaan ja työllistämiprojek-
tit pyrkivät auttamaan ihmisiä löytämään paremmin työtä myös myöhemmin.
Hanketoiminnan taustalla on uusliberalistinen hallintarationaliteetti, jossa aja-
tellaan aktivoitujen ja valtaistettujen kansalaisten kykenevän projektin loputtua
jatkamaan aloitettua toimintaa. Hankerahoilla ei ylläpidetä mitään toimintaa,
vaan pyritään pelkästään aktivoimaan, mahdollistamaan ja aloittamaan proses-
seja.

Hanketoiminnan tuoma strategisuus perinteisen yhteistyön rinnalle ja si-
sälle pyrkii aktivoimaan paikallisyhteisöjä ja antamaan niille uusia resursseja ja
työkaluja kylänsä kehittämiseen. Toimintatapaan liittyy myös haasteita ja riske-
jä, jotka voivat myös vähentää aktiivisuutta ja ihmisten sitoutumista. Yksi kes-
keisimmistä kysymyksistä lienee uuden sukupolven motivoiminen talkoisiin.
Kylä ei enää ole yhtenäinen sosiaalinen yhteisö tai elämänpiiri, eikä ihmisten
sitoutuminen yhdistystoimintaan ole enää yhtä vahvaa ja pysyvää kuin ennen
(Siisiäinen 2003, 25-27). Ihmisillä on paljon muutakin elämää ja intressejä kylän
ulkopuolella. Miten postmodernit kulutusyhteiskunnan kasvattivat sopeutuvat
talkootyöhön ja tekemään vapaaehtoisesti työtä asuinpaikkansa eteen? Toisaal-
ta, identiteetin rakentamisen tarve on kuitenkin ihmisellä pysyvää ja pyrkimys
hyvinvoinnin lisäämiseen saa ihmisiä yhä liikkeelle.

EU-rahoituksen yhtenä keskeisenä periaatteena on yhteistyön lisääminen (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013, 226). Tutkimillani kylillä suhtauduttiin positiivisesti yhteistyöhankkeisiin. Niihin lähdetään mukaan avoimin mielin, mutta niihin liittyy myös haasteita aktiivoinnin ja motiivoinnin näkökulmasta. Yhteistyöhankkeista ei puhuta ”rinta rottingilla” oman kylän hankkeina. Niihin ei ole samanlaista tunnesidettä kuin esimerkiksi kylätalon kunnostamishankkeissa. Kylät pystyvät yhteistyöllä saavuttamaan isompia tavoitteita ja toteuttamaan isompia hankkeita, mutta niissä on myös riskinsä, jos ne etääntyvät paikallisuudesta, eikä niitä koeta ”oman kylän hankkeiksi”. Hankkeiden motivaatio lähtee aina paikkasidoksesta omaan kylään ja halusta kehittää sitä. Itsehallinnassa eettinen sidos on aina keskeinen.

Hanketoiminta vahvistaa kolmannen sektorin toimijoiden merkitystä. Kylätalot paikallisen toiminnan keskuksena ovat selkeimpiä esimerkkejä. EU:n rahoituksella luodaan maaseutua ja kyliä konkreettisina tiloina ja paikkoina. Maaseutupolitiikassa pyritään lisäämään kyläyhdistysten roolia lähipalvelujen tuottajana (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013). Haastattelemani kyläyhdistysten puheenjohtajat suhtautuvat ajatukseen samaan aikaan sekä avoimesti että kriittisesti. Kuntien kanssa oltaisiin valmiita tekemään yhteistyötä esimerkiksi tarjoamalla tiloja palvelujen järjestämiseen, mutta samalla koettiin epärealistisena ajatus, että paikallisyhteisöt ottaisivat vastuuta palveluista, jotka kuuluvat julkiselle sektorille.

Jos aktiivisuus määritellään alueellisena kehittämistoimintana, johon liittyy paljon kompetenssia vaativa hanketyö ja yritysmäinen järjestötoiminta, kaukaisten syrjäseutujen kyläyhdistyksillä on selkeästi heikommat mahdollisuudet sen toteuttamiseen kuin kaupunkien lähellä olevilla kylillä. Jo pelkästään kylien ikärakenteen painottuminen ikääntyneisiin tuo omat haasteensa. Eläkeläisillä on aikaa panostaa paikallisyhteisön kehittämiseen, mutta hanke maailman ja byrokratian osaamisvaatimukset voivat nousta ylivoimaiseksi esteeksi. Aktiivisuuden toteuttaminen paikallisen kehittämisen kautta edellyttää huomattavaa henkistä pääomaa. Aktiivisen kansalaisuuden vaateet tuottavat sekä aktiivisia yhteisösubjekteja että alueellista eriarvoistumista.

6.4 Kylän tiedottaminen

Tiedottamisen käytännöt luokitellaan yleisesti sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen (Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2008). Kyläyhdistysten sisäistä tiedottamista ovat viestintä ja tiedonkulku kyläyhdistyksen ja kylän sisällä, ja ulkoista tiedottamista kylän viestintä kylän ulkopuolelle. Keskityn tässä luvussa ulkoiseen tiedottamiseen, eli niihin käytäntöihin, joilla pyritään lisäämään kylän tunnettavuutta ja houkuttelemaan kylän ulkopuolisia ihmisiä vierailemaan tai asumaan kylälle. Tiedottamiskäytännöt ovat tulleet kylätoiminnan luonteen muuttuessa strategisemmaksi yhä merkittävämmiksi.

Kylän tiedottamiseen liittyvät käytännöt ovat keskeisiä tilaa ja subjektiutta tuottavia hallinnan tekniikoita. Niillä ei pelkästään välitetä informaatiota kylän

sisällä ja siitä ulospäin, vaan kyläyhdistys rakentaa samalla omaa julkisuuskuvaansa ja tuo itseään esille aktiivisena ja toimivana paikkana. ”Ennen vanhaan” kylien tiedottaminen toimi lähinnä puskaradion ja kyläkaupan kautta.

Että ennenhän se on ollu varmaan enemmän sellasta suusta suuhun kulkenu tieto, ja ihmiset on juteltu keskenään. (haastateltava 11)

Perinteiset tiedotusmenetelmät ovat saaneet rinnalleen erillisiä käytäntöjä, jotka ovat samalla kylän aktiivisuuden osoittajia. Aktiivisilla kylillä on omat nettisivut, joita silmäilemällä surffailija voi päätellä jo muutamassa sekunnissa kuinka vireästi kylästä on kyse, onko siellä mitään nähtävää matkailijalle, palveluja, kylätuotteita myytävänä tai kylätapahtumia tiedossa. Kylälehtiä ja ilmoitustauluja on yhä käytössä, mutta sähköinen media on syrjäyttämässä niiden asemaa. Tiedotuksen painotus on siirtynyt kylän sisäisestä tiedottamisesta kohti ulospäin suuntautunutta informointia. Samalla tiedottamisen luonne muuttuu informoinnista kohti markkinointia.

Kylät laajenevat virtuaalitilaan. Useat maakunnalliset kyläjärjestöt Suomessa ovat kannustaneet kylien kotisivujen perustamiseen erilaisten hankkeiden ja koulutuksen kautta. Kaikilla tutkimillani kylillä on omat kotisivunsa, mikä on myös yksi aktiivisuuden osoitus Vuoden Kylien valinnassa. Kotisivuilla on perustiedot kylästä, informaatiota tapahtumista, palveluista ja mahdollisesta tonttitarjonnasta. Kuvat maaseutumaisesta maisemasta ja kylän tapahtumista löytyvät yleensä kaikilta kylien kotisivuilta. Kotisivuja käytetään sekä kylien sisäiseen tiedotukseen, että kylän tiedottamiseen ja markkinointiin ulospäin.

Useimpien kuntien nettisivuilta löytyvät linkit sen alueen kylien sivuille. Kunnat ovat alkaneet ymmärtää kylien merkityksen markkinoinnissa. Mitä pienempi kunta, sitä enemmän se todennäköisesti haluaa profiloitua maaseutupaikaksi, ja kylien merkitys on tällöin keskeinen esimerkiksi asukkaiden ja vierailijoiden houkuttelussa. Tutkimuskyläni ovat kaikki ainakin linkkinä emokuntansa kotisivuilla. Tosin Jyväskylän kotisivuilla kylät ja kyläyhdistykset eivät ole niin näkyvässä roolissa kuin pienissä kunnissa, Toivakassa ja Uraisilla. On toisaalta eri kysymys, kuinka kunnat huomioivat kyliä ja kyläyhdistyksiä toiminnassaan ja päätöksenteossa, kuin miten ne tuovat niitä esille internetisivuillaan. On kylien ottaminen osaksi nettiprofiiliaan kunnilta pelkkää oman imagon rakentamista tai ei, on se kuitenkin tunnistamisrituaali. Kylien itsemäärittelyn ja itsetunnon kannalta voi olla tärkeä merkitys jo sillä, että tulee mainituksi. Kylillä, joilla ei ole kyläyhdistystä tai vastaavaa aktiivista toimijaa, ei ole yleensä kotisivuja, eikä niitä siis ole olemassa virtuaalitilassa.

Aktiivisuus kylillä tarkoittaa myös kyläyhdistysten avoimuutta, ja kylän näyttäytyminen ulospäin on tullut yhä tärkeämmäksi. Kylät eivät ole enää suljettuja yhteisöjä, vaan pyrkivät ennemminkin houkuttelemaan ”ulkopuolisia” kyläänsä. Julkisuuskuva merkitys kylien kehitykselle on noussut ratkaisevaksi tekijäksi (Aho 2001, 149). Vuoden Kylä -kilpailu on hyvä esimerkki imagon ja markkinointitaitojen merkityksestä. Kilpailussa menestymisen ratkaisee, miten kyläyhdistykset pystyvät tuottamaan itsestään mielikuvan aktiivisesta ja eteen-

päin menevästä kylästä eli vakuuttamaan kirjallisesti tuomariston hakemuksessaan. Maakunnallisessa kyläkilpailussa tuomaristo tekee usein vierailuja kilpailuille kylille, mutta valtakunnallisessa mittelössä voittajat valitaan pelkästään kirjallisten hakemusten perusteella. Tällöin kyläyhdistysten markkinointi taidot eli kylän julkisuuskuvan rakentaminen nousee keskeisimmäksi tekijäksi aktiivisuuden arvioinnissa. Kylän ”haluttavuudella” on myös taloudellisia seurauksia.

Että tossa se nähään miten on kehittynyt, voidaan pyytää tommosia hintoja. Ihan semmonen hinta mikä on nyt muuallakin. (haastateltava 2)

Tää on nyt jo kiinnostava paikka. (haastateltava 2)

Kylät eivät ole enää paikkoja, joihin syrjäytyneet ja köyhät ajautuvat, vaan niiden arvo suosittuna ja korkeatasoisena asuinpaikkana on lisääntynyt. Erityisesti kaupunkien läheinen maaseutu houkuttelee asukkaita.

Tiedotuksessa tapahtuneet muutokset heijastavat ja tuottavat tilaa ja yhteisöä luonteeltaan avoimempina ja abstraktimpina. Kyläyhdistykset eivät ole suljettuja yhteisöjä, vaan ne haluavat houkutella ulkopuolisia vierailemaan ja asumaan. Koko kylän olemassaololle ulkopuolisten tunnistaminen ja tunnistaminen on tärkeää. Kylä on luonteeltaan abstrakti tila, mikä ei ole olemassa pelkästään paikallisessa kokemuksessa ja liikkeessä, vaan se on laajentunut myös virtuaalimaailmaan. Julkisuuskuva ja representaatiot kylästä eli *käsitteellistetty* kylä määrittelevät kylää ja sen aktiivisuutta. Lefebvre (1991, 62) puhuu siitä, miten asioiden tuottaminen tilassa korvautuu itse tilan tuottamisella. Aktiivisilla kylillä tämä näkyy tarpeena tuottaa kylää myös ulkopuoliselle maailmalle.

Tilan abstrakti luonne sekä julkisuuskuvan ja representaatioiden merkitys korostavat käsitteellistetyn tilan merkitystä eletyn kustannuksella. Onko sellaista kylää olemassa, joka ei ole virtuaalitalassa ja yleisemmässä tietoisuudessa? Kylä voi olla toimelias ja elävä, vaikka ympäröivä maailma ei sen olemassaolosta olisikaan tietoinen, mutta aktiivisuuden määritelmän saavuttaminen edellyttää kylän tunnettavuutta, eli jonkin asteista tuotteistamista.

Tiedottamisen avoimuus tekee siitä määrällisesti tehokkaampaa. Nettimainos voi saavuttaa lukemattoman määrän ihmisiä ja kesätapahtumat voivat kerätä onnistuneen markkinoinnin avulla ennätysmäärän yleisöä. Toisaalta tiedon vastaanottajilla ei ole samanlaista velvollisuutta reagoida kuin esimerkiksi suljetun traditionaalisen kyläyhteisön jäsenillä. Informaatiota ja mielikuvia liikkuu enemmän, mutta ne eivät välttämättä johda mihinkään tai sido vastaanottajaa mitenkään. Perinteisen ”puskaradion” aikana naapurin tai kyläkauppiaan kasvokkain tapahtunut pyyntö osallistua talkoihin sitoutti viestin saajaa enemmän, ja se toimi tehokkaampana moraalisen sitouttajan. Tehokkaammissa viestintäkeinoissa on myös aktiivisuutta ja sitouttamista uhkaavia tekijöitä.

Markkinointitaidot ja erityisesti Internet-ympäristöön liittyvä kompetenssi nousevat uusissa viestinnän tekniikoissa keskeiseksi menestyksen määrittelijäksi. Tiedotuskäytännöt hallintatekniikkana tuottavat tilan lisäksi subjektiutta ja

sille asetettuja vaateita. Aktiivisten yhteisöjen järjestämän tapahtuman menestys ei välttämättä ole niin riippuvainen itse tilaisuuden sisällöstä, vaan kylätöimijöiden kompetenssista markkinoida ja tuotteistaa sitä. Uusien tiedottamiskäytäntöjen omaksuminen ohjaa subjektien toimintaa lähemmäksi yritysmaailman ajattelua ja arvoja.

6.5 Paikallinen kulttuuri

Tilan tuottamisen hallinnan tekniikoissa paikallinen kulttuuri muodostaa eettiset tekniikat (Dean 1995, 560-563), eli sen kautta rakentuu moraalinen sidos kylään ja vastuu sen kohtalosta. 2000-luvulla ei voida enää erottaa maaseutukulttuuria erillisenä elämäntapana. Paikallinen kulttuuri ilmenee suomalaisilla kylillä paikkaan liittyvänä symboliikkana, merkityksinä, yhteisöllisyytenä ja paikallisidentiteettinä. Siinä yksilöiden kokemuksista ja merkityksistä tulee osa sosiaalista ja julkista toimintaa (Hannerz 1992, 7-10). Paikallinen kulttuuri on merkittävä osa *eletyn* tilan tuottamista, ja se vaikuttaa merkittävästi myös *havaitun* kylän rakentumiseen. Se ei synny itsestään, vaan sitä on tehtävä ja rakennettava erilaisilla käytännöillä. Kyläyhdistykset järjestävät yhteisiä juhlia, retkiä, tapahtumia, harrastuspiirejä ja teatteria. Kulttuuri on alue, jolla eletty kylä, paikka- ja tunneside rakentuvat, ja samalla se on kylien aktiivisuuden ja itsehallinnan ydin.

Kulttuuriperintö on mennyttä kulttuuria ja sen ilmentymiä, joita pidetään erityisinä ja säilyttämisen arvoisina (esimerkiksi UNESCO:n yleissopimus kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta vuodelta 1972). Suomalaisen kansallisen kulttuuriperinnön juuret ovat vahvasti talonpoikaisessa maaseutukulttuurissa, ja tämä näkyy vieläkin kylien toiminnassa ja maisemassa.

Mutta haasteena siinä on se, että pystytään säilyttämään se miljöö sellasena maaseutumaisena että se on taas maaseudun vetovoimatekijä etenevässä määrin. (haastateltava 11)

Monet kylätalot, kuten nuorisoseuran-, työväentalot tai entiset kyläkoulut, ovat vanhoja perinteitä kunnioittavia rakennuksia, joista voi melkein pä aistia menneen ajan astuessaan niihin sisälle. Sisustuksen lisäksi kylätaloilla säilytetään kylän historiallisesti arvokkaita esineitä, esimerkiksi kyläkoulujen jäämistöä. Useilla kylätaloilla on myös kangaspuita ja muita vastaavia perinteisten käsityöiden harjoittamiseen tarvittavia varusteita. Kylämaiseman entisöinnissä pyritään korostamaan maatalousmaista perinnemaisemaa, esimerkiksi tekemällä riukuaitaa, vaikka maatalouden merkitys elinkeinona on supistunut kylillä merkittävästi. Aktiivisilla kylillä historia ja kulttuuriperintö elävät vahvasti ja ovat osa paikan symbolista rakentumista.

Kulttuuriperinnön vaaliminen on osa kollektiivisen muistin tuottamista, sekä yksilöiden kokemuksena että yhteisöllisenä ja ulkopuolelle tuotettuna symboliikkana ja tarinoina. Kotikylille halutaan tuleville sukupolville siirtyvä

historia, mistä on osoituksena Suomessa vallitseva kyläkirjojen julkaisemismuoto (Knuuttila 2005). Kaikilla tutkimillani kylillä on kyläkirja joko tehty, tai se on valmisteilla. Kulttuuriperinnön vaaliminen ei ole pelkästään paikallisten yksilöiden ja yhteisöjen tahdosta kumpuavaa toimintaa, vaan kyläkirjojen tekemistä ja maaseudun kulttuuriperinnön suojelua tuetaan Euroopan unionin maaseudun kehittämisen hankerahoituksella. Se on poliittisiin ohjelmiin kirjattu tavoite (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2007-2013), ja lisäksi siihen kannustetaan erilaisilla tiedotuksen käytännöillä, kuten Vuoden Kylä -kilpailulla (kulttuuriperintö yhtenä kriteerinä) ja erilaisilla kylähistoria oppailla ja ohjeistuksilla.

Tilat ovat aina ajallisia (Dodgshon 2008; Lefebvre 1991), ja niiden tuottaminen ja määrittely nykyhetkessä vaativat menneisyyden läsnäolon. Kulttuuriperinnön vaaliminen ei ole pelkästään paikallisten autenttisten juurien kaivamista esiin, vaan lisäksi se on niiden rakentamista nykyisyydestä käsin. Jokaisella tilalla ja paikalla on yhtä monta historiaa ja perintöä kuin siellä on eläjäkin. Paikallisen historian kirjoittaminen rakentaa jaetun muiston, yhteisen tarinan ja menneisyyden, josta ponnistellaan. Tällöin poliittiset ristiriidat jätetään varjoon, ja historia näyttäytyy kylän yhtenäisenä totuutena. Historian kirjoittaminen on aina valikoivaa (Boyarin 1994; Nyssönen 2001), myös paikallishistoriikkeissa pitää tehdä valintoja siitä mistä näkökulmasta menneisyys kirjoitetaan, kenen äänille annetaan painoa, ja mitkä taas vaimennetaan. Kollektiivinen koettu menneisyys on siis myös aina osittain tuotettua ja tuotteistettua.

Paikallisen kulttuuriperinnön kautta tuotetaan konkreettisten tuotosten lisäksi paikkasidosta. Paikkaan liittyvät symboliikka, merkitykset ja arvot rakentavat yksilöiden kokemuksia ja tunnesidettä, joka edistää aktiivista sitoutumista paikalliseen kehittämiseen. Agraariyhteiskunnasta kumpuavat puhuvat rakentavat nykyistä paikkaan sitoutumista ja aktiivista yhteisösubjektia. Tämä näkyy konkreettisesti siinä, miten kyläyhdistysten puheenjohtajat puhuvat kotikylästään sekä talonpoikaisesta sitkeydestä ja talkoohengestä.

Kyllä se (motivaatio) sitten aina vaan löytyy, täällä maaseudulla perinteisesti se talkoo ollu vuosikymmenien. Kyllä kai se sieltä on jääny sitten se, että kun on talkoot ja niistä hyvin mainostaa, niin kyllä sitä porukkata on niissä ollu aina. (haastateltava 10)

Aktiivisuuteen liittyvä itsemäärittely tapahtuu *kehitysdiskurssin* kautta, mikä vaatii tulevaisuuden suunnan lisäksi menneisyyden ja juuret, josta lineaarinen käyrä on lähtenyt nousemaan. Kehitys on aina alkanut jostain, ja kylien kehittämisessä se tarkoittaa paikallista historiaa ja kulttuuriperintöä. Aktiivisen subjektin rakentamisen prosessissa itsehallinnoivien subjektien rakentuminen on keskeistä, ja se edellyttää paikallisten ihmisten yhteisen tunne- ja tahtotilan muodostumista. Tällöin kulttuuri on ratkaisevassa roolissa, eikä vähiten tuottaessaan itsemäärittelylle ja aktiivisuuden kokemukselle juuria, joihin sitoutua. Kulttuuriperintö on tärkeässä roolissa myös kylien tuotteistamisessa. Kylätuotteiden ja juhlien erityisyys rakennetaan yleensä paikallisen kulttuuriperinnön varaan. Samalla tuotetaan ja uusinnetaan suomalaista maaseutukulttuuria. Tä-

mä tekee kylistä erityisiä maaseututiloja, erotuksena kaupunginosiin ja kuntien taajamiin.

Tilojen tuottaminen on ollut aina osa modernin maailman kehitystä (Lefebvre 1991), mutta markkinatalouden logiikan rantautuminen alueiden kehitykseen ja erityisesti kaupunkisuunnitteluun (Vanolo 2008) on korostanut tilojen tuotteistamisen merkitystä. Lefebvre (mts. 62) puhuu ilmiöstä asioiden tuottamisen tiloissa korvautumisena itse tilan tuottamisella. Tiloja tuotetaan tietoisesti kulutettavina ja markkinoitavina abstrakteina imagoina sekä konkreettisina paikkoina ja käytäntöinä. Hyvä esimerkki muutoksesta on, miten kylien kulttuuriperinnön vaalimisen rinnalla on alettu puhua yhä enemmän kulttuuriperinnön tuotteistamisesta ja markkinoinnista. Vuoden Kylä -kilpailun kriiteeristöissä tämä muutos näkyy selkeästi.

Tuotteistaminen on kaupalliseen logiikkaan perustuvaa toimintaa, johon liittyy tuotteen hinnoittelu tai julkisuusarvo. Talouden logiikka yhdistyy tällöin paikalliseen kulttuuriin. Kyläjuhlien luonne on muuttunut kylän sisäisistä tapahtumista yhä enemmän kylän ulkopuolisille markkinoitavaan toimintaan. Kesäasukkaita yritetään houkutella mukaan kylätoimintaan kyläjuhlien kautta, ja niitä yritetään markkinoida yleensä myös kunnan alueella laajemminkin. Ääriesimerkkinä ovat erilaiset kesäfestivaalit, jotka voivat olla laajojakin massatapahtumia. Kulttuuritapahtumat ovat merkittäviä tilojen tuottajia (Lehtovuori 2010, 3). Talouden logiikka on tullut kyläjuhlien ja - tapahtumien järjestämisen osaksi. Se kuinka paljon juhlissa on osallistujia, ja paljonko se on tuottanut voittoa, kertoo niiden menestyksestä, ei pelkästään paikallisten ihmisten viihtyvyys. Konkreettisesti tämä näkyi esimerkiksi siinä, miten haastateltavat kertoivat kyläntapahtumia kuvatessaan yleensä kävijämäärän sekä arvioivat päästiinkö rahankeruutavoitteeseen vai ei.

Kulttuuri on merkittävässä roolissa kylien tuottamisessa sekä *käsitteellistetynä* että *elettynä* tilana. Kylän julkisuuskuva, tuotteistaminen ja markkinointi rakentavat representaatiota kylästä eli käsitteellistettyä tilaa. Yhteinen yhteisöllinen tekeminen, viihtyminen, paikkasidos ja paikallinen identiteetti taas rakentavat *elettyä* kylää. Molemmissa symboliikalla ja merkityksillä on keskeinen rooli. Niitä erottaa erityisesti se, kenelle kulttuuria tuotetaan, itselle vai muille. Paikallinen kulttuuri on ensisijaisesti kyläläisistä itsestään lähtevää kokemusta ja toimintaa.

Ihmisten yhdessäolosta, heidän ideoimistaan toiminnoista ja sitten niiden toimintojen toteuttamisesta. En tiää osaanko minä siihen muuta sanoa. (haastateltava 5)

Eletty tila, eli paikallisille ihmisille suunnattu toiminta, on viihtyvyyden lisäksi keskeistä aktiivisten itsehallinnoivien yhteisösubjektien rakentumisessa. Ihmisten motivaatio toimia on riippuvainen siitä, että he kokevat tekevänsä itselleen ja nauttivat tekemisestään.

Kyllä se tietysti se perusidea on pysynyt samana. Pyritään tuota kehittämään kylän viihtyvyyttä ja vireyttä että ihmiset täällä pysyvät ja tulis lisääkin. (haastateltava 6)

Tuotteistamisen ja markkinoinnin lisäksi viihtyvyyden ja yhteisöllisyyden lisääminen ovat kehittämistoimintaa, jolloin *kehitysdiskurssi* konstruoi myös paikallista kokemusta. Kehittämisen strateginen luonne voi myös muodostua riskiksi yhteisöllisyyden kokemukselle.

Kyllä mä nään yhtenä uhkakuvana sen että sieltä katoaa semmonen yhdessä tekemisen henki ja halu. Että siitä tekemisestä tulee liian muotomäärästä, määrämuotosta. Siis silleen että semmonen spontaani ja välittömyys häviää siitä että vaikka se mun mielestä saa olla hyvin järjestelmällistä niin silti siellä pitää olla tilaa sille pienelle tekemiselle ja että se suvaitsevaisuus säilyy ja se pystytään tarjoamaan jokaiselle jotain. (haastateltava 11)

Aktiiviset kylät osaavat tuotteistaa ja markkinoida paikallista kulttuuriaan, mutta ne kokevat myös uhkia uusissa toimintatavoissa. Varsinkin, jos viihtyvyyteen ja hauskanpitoon liittyvä yhteistoiminta jää strategisen kehittämisen ja hanketoiminnan jalkoihin, voi paikallinen yhteisöllisyys hiipua. Pieni yhdessä tekeminenkin on arvokasta paikallista kulttuuria, vaikkei sille voisi hintalappua tehdä, eikä sen tehoa pystytä mittaamaan. Kymäläinen (2009) puhuu siitä, miten julkista tilaa ei tuoteta pelkästään virallisella kulttuuripolitiikalla ja monumenteilla, vaan että myös epävirallisilla ja väliaikaisilla toiminnoilla (esimerkiksi vaihtoehtoiset kaupunkitaideprojektit) on tärkeä merkityksensä kaupunkitilan rakentumisessa ja merkitysten synnyssä. Sama pätee myös maaseututilaan ja kyliin. Paikallisten ihmisten osallisuudesta syntyvät merkitykset ovat paikallisen kulttuurin ydin. Instrumentaalisuuden ja tuotteistamisen korostamisen riskinä on, että yksilöiden kokemus pakenee liian etäälle julkisuuskuvasta, ja samalla motivaatio osallistua paikalliseen toimintaan vaarantuu.

Paikallinen kulttuuri on osa yhteisöllisyyden ja paikkasidoksen syntyä, mikä on edellytyksenä vapaaehtoisuuteen perustuvalla kehittämistoiminnalla. Paikallishistorian ja kulttuuriperinnön vaaliminen ja tuottaminen, sekä yhteiset juhlat ja tapahtumat rakentavat suoraan yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä, mutta niiden merkitys aktiivisuuden edistäjänä toimii erityisesti paikan ja tilan tuottamisen kautta. Kylätoiminta perustuu kylän eli paikan kehittämiseen ja tahtoon pitää se elossa. Kulttuuriin liittyvillä käytännöillä rakennetaan paikkaa, josta huolehtia ja jota kehittää, sekä symbolisesti että konkreettisesti. Hallinnallisesti on kyse itsehallintoivien moraalisten yhteisösubjektien rakentumisesta paikallisen kulttuurin kautta.

7 PAIKALLISEN VASTUULLISUUDEN RAKENTUMINEN

Vuoden Kylät tuottavat aktiivisuuden representaatioiden lisäksi konkreettisesti paikallista vastuuta ja aktiivisuutta. Tämä analyysin osio tarkastelee paikallista aktiivisuuden kokemuksen rakentumista, jossa Henri Lefebvren (1991) sosiaalisen triadin *käsitteellistetty* ja *eletty* tila kohtaavat aktiivisten kylätoimijoiden puheessa. Kyläyhdistysten puheenjohtajien paikallisen toiminnan määrittely on käyttäjien representaatioita tilasta. Toisaalta Lefebvrelle eletty tila tarkoittaa myös symbolisia ja ei-verbaalisia merkityksiä, jotain joka pakenee diskursseja. Paikallinen puhunta ei näin ollen voi heijastaa suoraan elettyä tilaa. Se ei ole kuitenkaan pelkästään virallisen aktiivisuuden diskurssin varassa, vaan siinä kohtaavat ja sekoittuvat yleiset normatiiviset representaatiot sekä paikalliset kokemukset ja kulttuuriset ainekset.

En pyri tarkastelemaan tässä luvussa ”autenttista” elettyä kylää, vaan tarkastelen kyläyhdistysaktiivien koettua aktiivisuutta ja sen diskursiivista rakentumista heidän puhuessaan kylästä ja kylätoiminnasta. Hallintavallan toteutumisen näkökulmasta tarkasteltuna koettu aktiivisuus on sen keskeisin solmu kohta. Hallinta on tehokkainta, kun ihmiset omaksuvat hallintarationaliteetin mukaiset normit oman toimintansa ohjaamisen suuntaajiksi eli niistä muodostuu kylätoimijoiden oma tahto ja arvoperusta. Aktiivisen subjektiuden kokemus ja itsensä määrittely aktiivisena toimijana tuottavat tehokasta itsehallintaa ja vastuullisia paikallisia yhteisöjä ja tiloja.

Haastatteleman kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat kylien ”virallisia” puolestapuhujia, ja heidän äänensä edustaa tutkimuksessani kyläyhdistyksen eli subjektin puhetta. Puheenjohtajat ovat toiminnan vetäjiä, joiden tehtävänä on myös muiden ihmisten aktivointi. He ovat kuitenkin myös kylien asukkaita, kotiseutuunsa voimakkaasti kiinnittyneitä ja paikallista kulttuuria tuntevia henkilöitä. He ovat niitä ihmisiä, joiden puheessa kohtaavat hallinnan ja paikalliseen kulttuuriin kiinnittyvät diskurssit. Hallinnan analytiikan näkökulmasta mielenkiinnon kohteeksi nousee, miten paikalliset toimijat määrittävät subjektiuttaan, eli itsemäärittely ja -kokemus ovat keskeisiä itsehallinnan välineitä. Haastateltavat määrittelevät ja kokevat itsensä aktiivisina ja kehittyvinä, ja toi-

mivat näin hallintarationaliteetin mukaisesti omasta halustaan pyrkiä edistämään omaa ja läheistensä – sekä tietenkin kylän - hyvinvointia.

Ensin tarkastelen yleisemmällä tasolla kylätoiminnan tehtäviä (luku 7.1) ja kyläyhdistystä yhteisönä (luku 7.2) paikallisten toimijoiden näkökulmasta. Kylätoiminnan tehtävien määrittely on samalla oman vastualueen, aktiivisuuden ja subjektiuden määrittelyä sekä rakentamista. Toisin sanoen, siinä määritellään mitä meidän kuuluisi saada aikaiseksi toiminnallamme, jotta olisimme aktiivisia. Seuraavaksi tarkastelen, miten kyläyhdistysten puheenjohtajat kokevat yhteisöllisyyden ja kylien muuttuneen toiminnan tilana. Samalla kun he kertovat muutoksista, joita ovat kokeneet, he myös rakentavat muutosta, nykyisyyttä ja kehitystä puheensa kautta.

Luvuissa 7.3, 7.4 ja 7.5 en niinkään tarkastele sitä, mitä haastateltavat sanovat, vaan miten he sen sanovat, eli tutkin aktiivisen kylän rakentumista prosessina (7.3), aktiivisuuspuheen diskursiivista rakentumista (7.4) sekä subjektiuden rakentumista suhteessa kuntaan (7.5). Identiteetit ja subjektius rakentuvat aina suhteessa toisiin (Fairclough 1995, 6; Hall 1999; Rose 1999, 46-47), ja haastateltavien puheessa kunta oli voimakkaasti läsnä heidän puhuessaan kylästään ja paikallisesta toiminnasta. Suhde kuntaan on siis merkittävä kylien itsemäärittelyyn vaikuttava tekijä. Aktiivisuuden kokemus konstruoituu aina suhteessa johonkin, eli kylien kohdilla toisiin toimijoihin, tiloihin ja menneisyyteen.

Kylä on tila ja paikka, kyläyhdistys taas sitä tuottava ja uusintava yhteisö ja subjekti. Tämä luokittelu on kuitenkin vain käsitteellinen eli tutkijan päättelytyön tulos ja konstruktio. Haastateltavien puheessa ne sekoittuvat keskenään. Kun he puhuvat ”meistä”, ei ole aina selvää, puhutaanko kyläyhdistyksestä, kylästä vai kaikista kyläläisistä. Subjektin ja tilan rajat ovat hämäriä, ja onkin hedelmällisempää puhua subjektin ja tilan suhteesta kuin lähteä etsimään aineistosta, mitä haastateltavat ”oikeasti” tarkoittavat puhuessaan esimerkiksi kyläläisistä.

7.1 Kyläyhdistyksen omaksumat tehtävät

Tarkastelen sitä, mitä vastualueita kyläyhdistysten puheenjohtajat määrittelevät kyläyhdistyksellä olevan. Minkä takia kyläyhdistys on olemassa ja mistä tehtävistä kyläyhdistyksen vastuu rakentuu? Näiden tehtävien kautta tuotetaan erityisiä paikallisia käytäntöjä ja rakenteita, sekä paikallista toimintaa ohjaavia normeja ja arvoja, jotka tuottavat kylää tilana ja paikkana.

Kylätoiminnan merkittävä tehtävä haastateltavien mielestä oli kylän asutunna pitäminen. Käytännön keinoina mainitaan rivitalojen rakentaminen talukoilla, koulun säilyttämisen puolesta taistelu, uusien asukkaiden houkuttelu markkinoinnilla ja tonttien kaavoittamisella. Kylätoiminnalla pyritään pitämään ihmiset maaseudulla ja houkuttelemaan niitä myös lisää.

No meillä se on ainakin määritelty sillä lailla ja itse ajattelen samanlailla että että tämä kylä ja seutu pysyis asuttuna. Se olis miellyttävä turvallinen ilmapiiri siellä kylässä ja sen elinolojen parantaminen. Kaikilla mahdollisilla keinoilla että niin niin. Ei kurkoteta kuulta taivaalta mutta tuota niin tehdään se mikä voidaan. (haastateltava 5)

Se on just tätä että annetaan kyläläisille mahdollisuus toimia harrastaa tehdä heille hyvät olosuhteet kaikkeen elämiseen ja en mä tiedä oikeen.. justiin tätä.. maaseudun asuttamista.. asuttuna pysyttämistä. (haastateltava 1)

Pelkkä vapaa-ajanasukkaiden ja matkailijoiden täyttämä pistäytymismaaseutu (ks. Rannikko 2008, 50) ei vielä riitä kylien elossa pitämiseen. Kylää ei kylätoiminnan näkökulmasta ole, jos siellä ei ole tarpeeksi pysyvää asutusta. Ihmisten lisäksi kylätoiminnalla pyritään pitämään myös palvelut kylällä.

Tuoda niitä palveluja jotka tuota mitä ei muuten saatas tänne, ne on itse omaehtosesti tuotava ja haettava (haastateltava 12)

Kyläkauppiaiden ja -kioskien pitäjien toimintaa pyritään helpottamaan ja tukemaan monin tavoin. Kyläkoulujen lakkauttamisuhka on monesti kylätoiminnan alkuun paneva voima ja paikallisia ihmisiä aktivoiva tekijä. Koulun sulkeminenkaan ei vielä välttämättä saa toimintaa hiipumaan, vaan monesti kyläyhdistys ottaa vanhan koulurakennuksen omaan käyttöönsä harraste- ja kokoon-tumistilaksi. Kylän palveluiden tuottamisessa ei ole kyse pelkästään niiden saatavuudesta ja maaseutuasumisen arjen helpottamisesta, vaan ne ovat merkittäviä yhteisöllisen tunteen ja kylän symbolisia rakentajia. Tämä heijastuu haastateltavien puheessa heidän mainitessaan ”meidän” koulun tai urheiluhallin. Myös yksityisten yrittäjien liiketoiminta koetaan kylän yhteiseksi asiaksi ja koko kylän kehitystä edistäväksi tekijäksi.

Toiminnan lisäksi kyläyhdistys tuottaa myös konkreettisia rakenteellisia puitteita kylälle eli *havaittua* tilaa. Kylätalojen kunnostamisen ja ylläpidon lisäksi ulkoilupaikkojen kunnostus, katuvalaistus, teiden kunnostaminen ja vesijärjestelmien saaminen kylille ovat myös kylätoiminnan työsarkaa. Kyläyhdistysten ylläpitämät paikat ja tilat tuottavat samalla kylän yhteistä symboliikkaa ja kokemusta yhteisestä kylästä, mikä taas edistää aktiivisuutta ja vastuullisuutta. Omista paikoista ja oman työn tuloksista halutaan pitää huolta.

Aktiivisten kylien kyläyhdistysten puheenjohtajien puheessa kyläyhdistys ottaa vastuun paikallisten palveluiden toimivuudesta. Omaehtoisuuden ja autonomisuuden korostaminen luo kuvan siitä, miten aikaansaannokset kylällä ja kylän myönteinen kehitys ovat itse aikaan saatuja. Aktiivisilla toimijoilla on kokemus oman aktiivisuuden merkityksestä ja mahdollisuudesta vaikuttaa oman kylän kehitykseen. Koettu vastuu palveluiden järjestämisestä kylällä on aktiivisten yksilöiden lisäksi osa vastuullisen eli itsehallinnoivan yhteisön konstruointia (ks. Rose 1999, 176). Kyläyhdistys vastaa yhteisönä kylänsä hyvinvoinnin säilyttämisestä ja edistämisestä.

Kylätoiminnan tehtäväksi nähdään kylän viihtyvyyden lisääminen. Viihtyvyyttä edistetään järjestämällä toimintaa, harrastusmahdollisuuksia, yhteisiä tiloja, juhlia ja retkiä.

No kyllä kai se on näiden kyläläisten viihtyvyyttä ja harrastusta ja sitä että tuota semmosta että kyllähän täälläkin lähes joka ilta täällä on jonkinlaista toimintaa tässäkin talossa että täälläkin on kyläläisille tuottaa näitä ensinnäkin nämä tilat ja näitä toimintoja sitten että ... kyllä kai se on sitä kyläläisten viihtyvyyttä ja yhteen yhteen saattamista ja tuota niin sitä virkistystoimintata ja mitähän se nyt vois muita olla. (haastateltava 10)

Ei minusta ei me mittään ole sen ihmeellisempää tavoteltu muuta kun että tuota yleistä viihtyvyyttä täällä tuota että olis tapaamisia että kyläläiset pääsis tapaamaan toisiiaan ja sillä lailla. (haastateltava 6)

Viihtyvyyys lisää paikallista yhteisöllisyyttä, mikä koetaan kylätoiminnan tärkeäksi tehtäväksi.

saahaan niinku semmosta toimintaa ja tuota vireyttä kylälle ja ja tapaamisia kun nykyisin aika aika vähän tavataan naapureitakin niinku ennen ennen televisiota sitähän käytiin kylät ja muuta paljon niin niin tuota tää on mukava että täällä näkee ihmisiä. Eihän täällä muuten sitten muuten sitten näe ketään jos ei olis tällöisiä jonkinlaisia tapahtumia. (haastateltava 6)

Kyläyhdistys tuottaa kylää yhteisöllisenä tilana pyrkiessään lisäämään yhteistoimintaa, kylähenkeä ja viihtyvyyttä. Samalla se rakentaa yksilöllisiä kokemuksia paikasta ja paikallista identiteettiä eli representaation tiloja.

Kylätoiminnalla pyritään lisäämään paikan näkyvyyttä ja kiinnostavuutta, eli tekemään kylää tunnetuksi myös ulkopuolisille.

Ainakin varmaan asukkaillekin ja kesämökkiläisille ja tällasille onhan nämä tapahtumat ja kaikki, vie sitä kylää, tulee tunnetuksi. Huomannu juhannuksena että tulee vaan kauempaa ja kauempaa ihmisiä, tulee tänne juhannuksena, ei mene muualle. Kyllähän se kertoo että ollaan saatu sitä kylän nimee johonki vietyä.. (haastateltava 3)

Kylän julkisuuskuvaa voidaan pitää myös kylän elinvoimaisuuden ja menestyksen mittarina (Aho 2001). Siinä kylän 'määrittelijöiksi' ja tuottajiksi tulevat myös matkailijat, vapaa-ajanasukkaat, kehittäjät, kunta jne.. Kylä on kuluttamisen tila, paikka jossa käydään erilaisissa tapahtumissa nauttimassa luonnosta ja maaseutu ympäristöstä. Vaikka kulutettaessa ollaankin tekemisissä kokemusten maailman kanssa, paikkojen strategisen tuottamisen kautta *käsitteellistetty* tila vaikuttaa siihen, minkälaista kylää kuluttajille tarjotaan. Palvelujen ja elämysten tulee olla sellaisia, jotka houkuttavat ihmisiä. Hanketoiminnan kautta kehitetyn toiminnan täytyy lisäksi olla maaseutupolitiikan linjausten mukaista. Tällöin lähestytään Lefebvren käsitettä abstrakti tila, jolloin modernissa kehityksessä käsitteellistetty tila valtaa eletyn (Lefebvre 1991, 50)

Kylätoiminnan koetaan olevan myös väline yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja kylän asioiden ajamiseen laajemmalti (Nieminen 2000, 48). Kyläläisiä aktivoidaan osallistumaan ja ottamaan kantaa asioihin.

Kyl se varmaan vähän on muuttunu mutta miten sen nyt sanos sitten että siitä on etä tuota ennen ehkä tuota pelattiin enempi siinä kylän sisällä että niitä se kylän pieniä ja vähän isompia asioita. Mutta nyt pitää ottaa kantaa jo isommalle alalle ja tuuva itteänsä esille jos meinaa saada jottain aikaseks. (haastateltava 4)

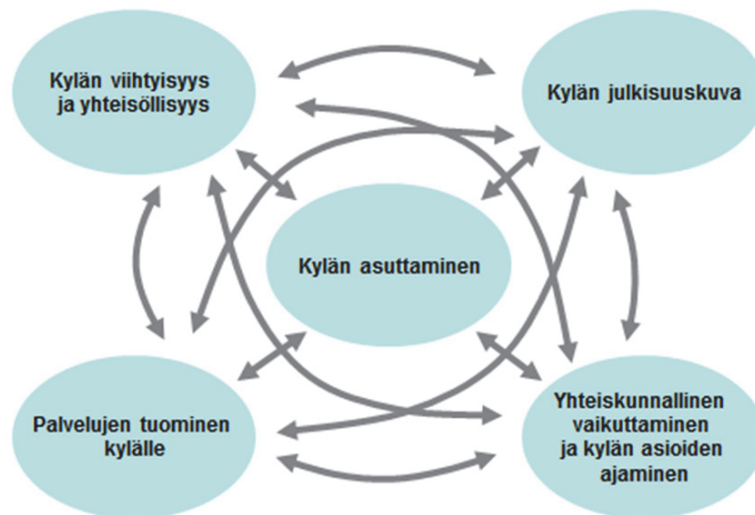
No ehkä semmonen kyläläisten kokoaminen yhteen ja onhan se semmonen väylä millä niitä kyläläisten asioita niinku on mahdollista ajaa ja pitää tavallaan sitä kylää elävänä että ehkä se on äänitorvi. (haastateltava 9)

Kylätoiminta on kommunikoinnin väline kylän puolesta, keino tuoda kylän ääntä kuuluville. Kylä ei ole Suomessa virallinen hallinnallinen yksikkö, joten kyläyhdistys toimii kylän poliittisena edustuksellisenä elimenä ulospäin. Vaikka kylätoiminta on puoluepoliittisesti sitoutumatonta, se on luonteeltaan kuitenkin poliittista pyrkiessään yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Mikään karvalakkilähetystö ei auta esimerkiksi teiden kunnostamiseen. Tämmönen siperia-asfaltti sitä ootetaan kun kuuta taivaalta että vähän aikaa olis kunnossa. Mutta näitä kaikki ajetaan eteenpäin. Tämä on kylätoimikunnankin tehtävä. Ja kylätoimikunta on huomioitu tämmösissä onko nämä nyt valtakunnan hankkeita elikkä kylä pitää olla politiikassa mukana yksilötasolla pitää olla mukana politiikassa lobbauksessa tämmösen yhteisönkin kannalta. Ei nää päättäjätäkään. Ei ne sinne arkadianmälle pääse ilman tämmösiä maaseutuäänestäjiä. (haastateltava 12)

Nyt se on ehkä enempi vielä sitä vieläkin on sitä vapaa-ajan ja hauskan pitoa mutta sillä lailla se on semmonen selkeempi kanava millä sitä semmosta puolesta puhumista hoijetaan. On semmonen instituutio. (haastateltava 9)

Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat konstruoineet puheessaan kyläyhdistyksille laajoja vastuualueita, kuten kylän asuttaminen. He ovat erittäin tietoisia siitä, mitä hyvä kylätoiminta heidän mielestään on ja mitä sillä tavoitellaan.

KUVIO 6 Kylätoiminnan tehtävät kyläyhdistysten puheenjohtajien haastatteluissa.

Kylän asuttaminen nousee haastatteluissa kylätoiminnan tärkeimmäksi tehtäväksi ja niistä myös muut tehtävät ovat riippuvaisia. Jos kylällä ei ole riittävästi

asukkaita, ei siellä ole tarpeeksi palvelujen tarvitsijoita, että niitä kannattaisi lähteä kylälle järjestämään. Eri tehtävien toteutuminen on riippuvainen toisistaan. Esimerkiksi kylän asioiden asioiminen edellyttää yhteisöllisyyttä, eikä julkisuuskuvan rakentamiseen onnistu ilman olemassa olevaa kylähenkeä. Haastateltavien määrittelemissä kylätoiminnan tehtävissä eivät korostu yksittäiset hallintatekniikat. Vuoden Kylän kriteereissä sen sijaan kyläsuunnittelu ja hanketoiminta ovat keskeisiä aktiivisen kylätoiminnan kriteerejä (vrt. Kuvio 5). Toisaalta, kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat omaksuneet myös strategisempia tavoitteita, kuten kylän julkisuuskuvan rakentamisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen. Aktiiviset kyläyhdistykset ovat ottaneet vastuulleen kylän tulevaisuuden rakentamisen, ja ne osaavat hyödyntää kehittämistoiminnan instrumentteja - unohtamatta kuitenkaan paikallisen viihtyvyyden ja yhteisöllisyyden merkitystä. Vuoden Kylä -kilpailun kriteereissä kylähenki nousee keskeisimmäksi tekijäksi, kun taas paikallisessa määrittelyssä kylän asuttaminen nähdään kylätoiminnan tärkeimmäksi tehtäväksi. Paikallisille toimijoille asukasluvun muutokset ovat keskeisiä kehittämistoiminnan onnistumisen mittareita, kun taas aktiivisen kylän ideaalimallissa yhteisösubjektius rakentuu kylän tulevaisuuden kannalta merkittävimmäksi tekijäksi. Ylhäältä ja alhaaltapäin tuotetuissa kylätoiminnan "normeissa" ei ole merkittäviä eroja, ja voidaankin tulkita paikallisten aktiivisten toimijoiden omaksuneen kylätoimintaohjelmissa niille asetetut tavoitteet.

7.2 Yhteisösubjektin muutos

Kyläyhdistysten puheenjohtajat kokevat, että kylän yhteistoiminnan tavoissa on tapahtunut muutosta erityisesti 1990-luvulta lähtien. Hanketoiminnan ja byrokratian lisääntyminen, kyläsuunnittelun vahvistuminen ja kyläyhdistysten rekisteröinti ovat muuttaneet yhdessä toimimista virallisemmaksi. Nykyistä toimintaa kuvataan täsmällisemmäksi, pitkäjänteisemmäksi ja järjestelmällisemmäksi kuin ennen. Aiemmin sille oli luonteenomaista spontaanius ja epävirallisuus. Kyläyhdistyksellä koetaan myös olevan enemmän vastuita kuin aikaisemmin.

Tietysti se tuon kylätoimikunnan aikana se varsinainen toiminta oli vähän semmosta haparoivaa, ei oikeestaan ollu semmosta pitkäjänteisempää suunnitelmaa olemassa. Kokouksetkin oli varmaan enemmän sellasia muistiotyyppisiä... kokoonnuttiin kun kaksi tai kolme oli koolla. Huomenna kokoonnutaan. Tietysti se rekisteröinti teki täsmällisemmäksi. (haastateltava 5)

No ehkä se on se niinku se yhdistystoiminta on tuonu semmosta tiettyä semmosta virallisuutta voisko sanoa että alkuaikoinahan se oli enempi semmosta että koottiin kyläläisiä yhteen ja yritettiin puhaltaa semmosta intoa tännepäin ja oli kaikkia veikkauspiiriä ja mitähän täällä on ollu siihen aikaan että se tuntuu että se oli semmosta ajan viettoa. Nyt se on ehkä enempi semmonen virallinen kanava useille ihmisille. Ja toisaalta semmonen mikä ehkä jotenki niin vakavasti otettava enempi vakavasti otettava nytte. (haastateltava 9)

Toisaalta ei ole kyse pelkästään kylätoiminnan käytännöissä ja instrumenteissa tapahtuneista muutoksista, vaan myös elämäntapaan liittyvästä kehityksestä. Ihmisten ajankäyttö on muuttunut, eikä elämä ole enää niin keskittynyt kylän ympärille. Kylätoiminta on yksi harrastus tai toimimisen paikka muiden joukossa, eikä siihen sitouduta enää niin voimakkaasti kuin ennen.

Mä uskosin että se on ennen perustunu enemmän sellaseen sosiaaliseen kanssakäymiseen ja semmoseen yhdessätekemiseen ja olemiseen ja välittömyyteen. Mutta nyt sitä pitää ehkä vähän tekemällä tehdä, koska ajankäyttö on muuttunu, ihmiset käy asumassa siellä kylällä monetkin että ne ei enää tee töitä siellä. Että se aika mikä siellä kylällä ollaan, se on huomattavasti vähäisempää ja se saattaa olla hyvin aikataulutettua monella. (haastateltava 11)

Kylien menneisyyttä ja erityisesti luontevaa yhteistoimintaa muistellaan yhteisöllisenä aikana. Toisaalta paikallisen kiinteän yhteisöllisyyden kukoistamiseen suhtaudutaan myös kriittisesti, ja siinä nähdään myös negatiivisia ja kehitystä estäviäkin piirteitä.

kun itte muistaa sitä lapsuutta mikä mielikuva oli nii se oli hyvin tiukka se kylien raja, ja se oli ehkä hiukan sellasta verissä päin taisteluakin. Että se on niinku ne rajat mitkä näillä kylillä on ei oo kuitenkaan niin selvät ne on juontaa peruja siitä kansakoulurajoista ja muista. Ne on silloin ollu semmoset hyvinkin selvät. Ne ei oo enää näkyvissä millään tavalla. Ne ei sillä tavalla enää merkitse mitään. Se on toisaalta ihan hyväkin että ne häviää. Että ne on ehkä vähän voi olla semmosia kehitystä estäviäkin just jos liikaa jää siihen omaan kuppikuntaan pysyy. (haastateltava 9)

Kyliä väliset rajat ovat olleet aiemmin selkeät ja niiden korostaminen koetaan yhteistyötä kahlitsevaksi, eikä niiden häviämistä nähdä mitenkään uhkaavana. Yhteistoiminnan tapojen muutokset ovat samalla yhteisöllisyyden muutoksia. Paikalliset yhteisöt eivät enää synny kiinteinä ja spontaaneina sosiaalisina verkostoina, vaan niitä tuotetaan strategisesti erityisten päämäärien saavuttamiseksi.

Saattaa se olla että se on no siis niin mulla on ne mielikuvat mitä mulla on ehkä sitä sellasta kaheksakyt luvulta että no on se sillonkin ollu varmasti semmonen äänitorvi että on haluttu puolustaa sitä omaa kylää tai omaa koulua. Mutta se on ollu myös semmonen paikka missä on pidetty hauskaa tai vietetty vapaa-aikaa. Nyt se on ehkä enempi vielä sitä vieläkin on sitä vapaa-ajan ja hauskan pitoa mutta sillä lailla se on semmonen selkeempi kanava millä sitä semmosta puolesta puhumista hoijetaan. On semmonen instituutio. (haastateltava 9)

Strategisempi yhteisöllisyys voi olla myös avoimempaa yhteisöllisyyttä. Kyliä rajat eivät ole niin tiukat kuin ennen, ja kyliä välisen yhteistyön harjoittaminen koetaan luontevammaksi, jos siinä nähdään olevan hyötyä oman kylän kehittämiseksi. Toisaalta uudenaikaisissa toimintavoissa nähdään myös uhkia paikalliselle yhteisöllisyydelle, varsinkin jos viihtyvyyteen ja hauskanpitoon liittyvä yhteistoiminta jää strategisen kehittämisen ja hanketoiminnan jalkoihin.

Kyllä mää nään yhtenä uhkakuvana sen että sieltä katoaa semmonen yhdessä tekemisen henki ja halu. Että siitä tekemisestä tulee liian muotomäärästä, määrämuotosta. Siis silleen että semmonen spontaani ja välittömyys häviää siitä että vaikka se mun mielestä saa olla hyvin järjestelmällistä niin silti siellä pitää olla tilaa sille pienelle te-

kemiselle ja että se suvaitsevaisuus säilyy ja se pystytään tarjoamaan jokaiselle jotain. (haastateltava 11)

Kun tavat toimia yhdessä kylällä muuttuvat, se vaikuttaa kyläyhdistyksen rakentumiseen yhteisönä, sekä kylän kokemiseen ja rakentumiseen tilana. Kyläyhteisön luonne on muuttunut avoimemmaksi ja ihmisten sitoutuminen on heikentynyt, samalla toiminta on strategisempaa ja virallisempaa. Herää kysymys, miten vähemmän sitoutuneet ihmiset voivat hoitaa yhä vaativampia tehtäviä?

Niillä on omat perheensä ja omat harrastuksensa, ei ne enää kerkiä sillä tavalla. Eivätkä ole enää niin kylähulluja. (haastateltava 1)

Toisaalta, vaikka ihmiset ovat yhä heikommin sitoutuneita erilaisiin yhdistyksiin (Siisiäinen 2010, 9) ja monet kokevat huolta yhteisöllisyyden ja yhteisvastuullisuuden yleisestä rapautumisesta (Pihlaja 2010, 78), paikallisuus on nostanut suosiotaan globalisaation myötä (Massey 2008, 133). Epävarmassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa kylä voi muodostua paikaksi, joka edustaa jotain turvallista ja romanttista (Bauman 2002, 204). Siitä halutaan pitää kiinni, ja sitoutua sen säilyttämiseen ja kehittämiseen. Strategisuus, virallisuus tai yhteisöllisyyden kyseenalaistaminen ei tarkoita siis välttämättä yhtään pienempää tunnesidettä tai sitoutumista paikkaan.

Kyläyhdistys rakentuu strategisena yhteisönä, joka ammentaa voimansa kulttuuriperinteestä. Traditionaalinen maaseutukulttuuri elää yhä diskursseina, merkityksinä ja symboliikkana. Tietoinen kehittämistoiminta tuo kuitenkin enemmän hallinnan tekniikoita kylän yhteistoimintaan. Tällöin kylä tilana on myös yhä enemmän abstrakti tila, tietoisesti tuotettu ja kehitetty paikka, missä hallinnan käytännöt sulautuvat osaksi perinteisiä toimintatapoja, ja yhdessä ne muovaavat kylää erityiseksi aktiiviseksi tilaksi. Kylät rakentuvat yhä maaseututiloina paikallisessa puheessa konstruoidessaan paikallista toimintaa ja subjektiivista perinteisten diskurssien kautta.

7.3 Aktiivinen kylä prosessina

Kylän moninainen luonne näkyy siinä, miten siitä puhutaan, ja miten se konstruoituu osana muuta todellisuutta. Kylä rakentuu haastateltavien puheessa samanaikaisesti objektina, subjektina, instrumenttina ja erityisesti prosessina. Kylä on toiminnan kohde eli *objekti*, jonka puolesta ja jonka vuoksi tehdään asioita. Kylä on puhujille rakas paikka, jolla on itseisarvoa eli sen puolesta ollaan valmiita uurastamaan työtunteja ja uhrauksia laskematta.

Ei meitä uhkaa mikään kun itte halutaan pitää hyvänä tää kylä. (haastateltava 2)

Kylää vaalitaan ja hoidetaan, jotta se saadaan eläväksi, menestymään ja kukoistamaan.

Se tulee osin perinteistä mutta kai siinä jonkinlainen kunnianhimo sen kylän puolesta on niillä ihmisillä, jotka sitä tekee ja sitten se että saahaan sitä elävyyttä kylällä pysymään. (haastateltava 4)

Kyllä se on yhteishenki ja sillä nämä pysyy pystyssä sitten nämä pienet kylät. (haastateltava 7/8)

Että onko se että koetaan että meidän kylä ja sen hengissä pitäminen on tärkeää ja jokainen haluaa osallistua siihen. (haastateltava 11)

Kylätoiminnan tehtävänä on kylän pitäminen *elossa, hengissä ja pystyssä*. Kylä rakentuu elävänä organismina, ei niinkään teknisenä, hallinnallisena tai rakenteellisena alueena kartalla. Tällöin rakentuu myös moraalinen velvoite sen huolehtimisesta eli vastuullisuudesta. Samoin kuten yhteisö sitoo normeilla, arvoilla ja merkityksillään yksilöitä (Rose 1999, 172-173), myös tunnesidos kylään rakentaa paikallista moraalista kudosta.

Kylä rakentuu haastateltavien puheessa myös toimivana *subjektina*, jolla on oma tahto. Se edustaa paikallisia ihmisiä myös kylän ulkopuolella, ja sillä voi olla myös poliittisia tai yhteiskunnallisia tavoitteita.

ja jos kylällä on jotain erityistä asiata. (haastateltava 4)

Kylätoiminta... se kasaa, kokoonnuttaa, yhdistää kylää toimimaan. (haastateltava 12)

Se että määritelläänkö joku tila objektiksi vai subjektiksi vaikuttaa siihen, kuinka paljon sen voi olettaa olevan vastuussa kehityksestään. Kun kylä on objekti, vastuullisia subjekteja ovat jotkut muut eli kyläläiset tai kyläyhdistys. Kun kylä rakentuu subjektiksi, erityisten toimijoiden tai tahojen intressit näyttäytyvät koko kylän yhteisenä äänenä, eli toimijuuden ja tilan ero hämärtyy. Kylä rakentuu toimijaksi, ja varsinaiset toimijat tai tahot toiminnan takana peittyvät.

Kylä konstruoituu myös *instrumenttina* eli välineenä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ja kun se on usein tämmönen kylä kuitenkin monesti semmonen pieni yhteisö ihan lukumääräsestikin. Ei puhuta tuhansista ihmisistä vaan sadoista ja joskus jopa kymmenistä. Se tulee semmonen että haluaa kantaa kortensa kekoon. (haastateltava 11)

Kylä aktivoi ihmisiä toimimaan. Vuoden Kylä -kilpailussa menestyminen eli ulkopuolelta saatu tunnustus tuo näkyvyyttä ja toimii samalla aktivoinnin välineenä.

No kyllä se (alueellinen Vuoden Kylä -voitto) oli merkittävä kun se tuota no ei se nyt tuota oikeestaan siitä tuli tuota lisää velvoitteitakin kylälle ja kyllä se tietysti aktivoi varmaan kanssa. (haastateltava 6)

Paikan pieni koko ja yhteisöllisyyden tunne lisäävät halua osallistua, eli se saa ihmiset toimimaan. Paikan tunne ja paikallinen identiteetti sitovat ihmisiä moraalisen sidoksen kautta ottamaan vastuuta alueestaan. Kylätalosta, yhteisistä tiloista ja ympäristöstä huolehtiminen talkoilla on "omasta" paikasta huolehti-

mista. Kylä on instrumentti, joka tuottaa aktiivisia kansalaisia ja yhteisösubjekteja.

Kylä konstruoituu puheessa erityisesti *prosessina*, jatkuvasti muuttuvana tilana. Prosessimäärittelyssä on läsnä modernille ajattelulle luonteenomainen muutos (Alasuutari 2007, 209) voi olla joko kehitystä parempaan eli kehittymistä tai taantumista huonompaan eli asukkaiden häviämistä, kyläkoulun lakkaamista ja erityisesti uhkakuvaa kylän kuolemasta.

mutta mää sain sitä vanhaa porukkaa sain mukaan siihen mitkä pikku hiljaa kehitti ja vei eteenpäin, toimi. Oli sillä viissiin avuliaita ja näki sen kokonaisuuden. Nyt mää oon hirveen tyytyväinen siihen että tää ei oo sammunu. Että jonkinlaista pohjaa on ollu siellä sen jälkeen kun mää lopetin. (haastateltava 12)

Kylä ei ole ikinä paikallaan, se *nousee, laskee, kehittyy, taantuu, elpyy, hiippuu, herää eloon* tai *kuolee*. Kylä prosessina vaatii edetäkseen toimintaa, muuten kylän *elämä* voi alkaa *sammua*. Paikallaan pysyminen ei riitä, vaan kylää on *puskettava eteenpäin*.

Pikkusenkin alkaa silleen niinku lepsuuntumaan niin kyllä se vaan sitten hiippuu ja hiippuu. (haastateltava 2)

Mutta sitten kun koulu on lakannu se on ollu ehkä jonkinlainen nujertaminen tai jonkinlainen kylälle. Mutta sitten se on jollakin lailla kipinä antanu kuitenkin että siinä on se koulu on jääny kyläläisten käyttöön ja saatu pitää se semmosena toimintatilana mikä on sitten antanu uusia mahdollisuuksia että se ehkä lähtee uuteen nousuun ja nyt niinku mitä ihan aattelee hiljaintain se vuoden kylä valinta on ollu semmonen jännä että on huomannu että semmosia ihmisiä ketä ei oo aikasemmin noissa käyny on löytäny tiensä sinne kylätalolleki että ehkä se on semmonen uusi nousu (haastateltava 9)

Kylä konstruoituu aaltomaisena prosessina, jossa nousu- ja laskukaudet vaihtelevat. Seuraava *aallonharja* eli tulevaisuus ja positiivinen kehitys eivät tule kylälle itsestään, vaan niitä pitää tehdä aktiivisesti kylätoiminnan kautta.

Konstruoidessaan kylää muuttuvana paikkana, puhujat rakentavat sitä myös kehittyvänä (tai ei-kehittyvänä) tilana, ja samalla arvottavat sitä suhteessa yleiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen. Lisäksi konstruoituu tarve *ratasta pyörittävälle* tilan tuottajalle eli aktiiviselle subjektille. Kehitykseen pyrkiminen ja kehittäminen ovat konkreettisen toiminnan lisäksi representoinnin järjestelmä (Escobar 1995; Kothari 2007, 130), joka määrittelee sekä kehittäjää että kehitettävää kohdetta. Itsehallinnoivat aktiiviset subjektit ovat omaksuneet nämä normit osaksi itsemäärittelyään.

7.4 Talonpoikais- ja kehitysdiskurssia

Kylän määrittäminen kehittyvänä prosessina on yhteydessä paikallisten toimijoiden tuottamaan aktiivisuuspuheeseen. Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat taitavia hankevetäjiä, ja usein he ovat myös aktiivisia yhteiskunnallisia vaikut-

tajia ja järjestöihmisiä laajemmaltikin. Kylä on tietoisien strategisten kehittämis-toiminnan tulosta, mikä heijastuu myös siitä tuotetussa puheessa modernina *kehitysdiskurssina*. Toisaalta haastatteluista välittyi myös se kokemusperäinen paikallinen historia, identiteetti ja kotiseuturakkaus, mikä on ainutlaatuista, erityisen paikan kautta *elettyä* ja merkityksellistettyä tilaa. Lisäksi talonpoikaiseen elämäntapaan ja perinteeseen liittyvä puhetapa eli *talonpoikadiskurssi* tuottaa kylää perinteisenä maaseutumaisena tilana. Näiden puhetapojen yhteenkietoutumisesta rakentuu paikallinen kylätoiminnan aktiivisuuspuhunta. Se on itsehallinnan tehokkaan toteutumisen kannalta ihannetila, koska siinä moraalin ja tunnemaailma ovat osana aktiivisuuden itsemäärittelyä ja kokemusta.

Haastateltavien puheessa toistuu sana aktiivinen erityisesti silloin, kun he pyrkivät arvottamaan toimintaa eli rakentamaan itsestään positiivista ja kehitytvää kuvaa. Aktiivisuuspuhe perustuu *kehitysdiskurssiin*.

Kyllä kylätoiminta kehittää maaseutua. Se aktivoi. Se aktivoi ihan toiseen viisiin. Onhan se ollu aktiivista kaikkiin aikaan. Mutta tämä on nyt toisenlaista aktiivisuutta. Aikoinaan autettiin naapurua yhteisiä hankkeita tehtiin. (haastateltava 12)

Jos kylä on aktiivinen se on osotus että siellä tehdään asioita oikein ja siellä on löydetty joku sellanen juttu minkä eteen halutaan tehdä töitä. Että mikä koetaan tärkeeks. (haastateltava 11)

Kylän määrittely eläväksi tai aktiiviseksi kehityspuheen kautta on osoitus siitä, miten sidoksissa kylätoiminta on moderniin kehittämisen rationaliteettiin. On lähes mahdoton kuvitella aktiiviseksi määriteltyä kylää, jossa ei uskottaisi paikalliseen kehittämiseen, saati sitten itse kehitykseen.

Aktiivisuus on kehittymiseen liittyvä prosessi, joka on usein yksittäisten ihmisten aktivoimisen tulosta, ja sen saavuttamiseksi vaaditaan maaseudun ”perinteisiä” menetelmiä, jotka kumpuavat *talonpoikadiskurssista*.

Sitä kyläläisten aktiivisuutta mikä kasvo sieltä pikkuhiljaa vuosien saatossa. Sitä aktiivisuutta pitää niinku lypsää, sitten se niinku, sit se natsaa vaan kohalle. Toisille siellä on paljon uusia. Muuttajia kai melkein nyten, no on siellä näitä vanhoja tervaskantoja mukana. (haastateltava 12)

Talonpoikadiskurssiin liittyvä uurastuspuhe elää vielä kylätoiminnasta ja kylästä puhuttaessa.

No jos se ei nyt suuria haaveita aseta kylätoiminnalle niin eihän tässä oikeestaan muita uhkatekijöitä voi olla kun se talkoohengen hiipuminen sitten että. Mutta ainakin niin se hiipu sillon ennen minun astumista remmiin ja mää sain ne muutamat vanhat tervaskannot mukaan siihen, jotka oli aina mukana. Se leipäännyty tai siihen tulee joku niin mut se on ainakin tällä hetkellä tuntuu että tässä on niin paljon vo-luumia tässä touhussa nyt että et tekis enemmänkin kun olis vaan rahkeissa varaa. Siellä on niinku kääritty hihat ja uutta verta ja siellä on ideoita ja se puskee ihan toisella lailla eteenpäin. Se aktiivisuus se on kasvanu. (haastateltava 12)

Kylän kehitys rakentuu ahkeran työn ja sisukkuuden kautta. Uurastamismen-taliteetti ja siihen liittyvät ’suomalainen sisu’ ja talkoohenki tuottavat paikallista moraalista ja kulttuurista pohjaa aktiivisuudelle. Sisua vaaditaan myös aktiivisuuden ylläpitoon.

Siihen pitää olla palava halu, jos ei ole sitä palavaa halua niin sitten halua ja tuota jos ei ole sitä haluakaan niin sitten pieni patistus. (haastateltava 5)

Kyläläisten aktivointi hankkeisiin ja talkoisiin kuvattiin usein työläänä ja vetäjiltä paljon resursseja vaativana projektina, mikä sopii talonpoikaiseen uurastusmentaliteettiin. Toisaalta aktiivisuuspuhe 'laajentaa' usein kohdettaan eli ne luovat mielikuvia koko yhteisön, ja monesti myös koko alueen, aktiivisuudesta, jättäen kertomatta rinnalla kulkevat passiivisuuden ja osallistumattomuuden tarinat.

Paikallinen aktiivisuuspuhe koostuu kahdesta elementistä: voimakkaasti tulevaisuuteen orientoituvasta *kehitysdiskurssista* ja maaseudun traditioista ammentavasta *talonpoikadiskurssista*. Kylä siis rakentaa nykyisyyttä ajallisen ulottuvuutensa (ks. Dodgshon 2008; Lefebvre 1991, 46), eli menneen ja tulevan, kautta. Foucaultilaisesti tulkittuna se tarkoittaa paikallisen kulttuurin objektivointia ja mobilisointia hallinnan välineeksi eli yhteisön kautta hallintaa (Rose 1999, 172-173). Subjektien oma itsehallinta, eli kyläyhdistyksen pyrkimys vastuuseen itsestään ja kehityksestään, on silloin keskeinen *käsitteellistetyn* ja *eletyn* tilan välittäjä yhdistäessään sekä yksilöiden eettisiä että yleisempiä hallinnan käytäntöjä.

7.5 Kuntasuhde osana itsemääritystä

Haastateltavien puhuessa kylästä ja kyläyhdistyksestä, kunta on läsnä sekä suorana puheena että implisiittisesti. Sen sijaan esimerkiksi valtiosta, naapurikylästä tai muista yhdistyksistä ei puhuta yhtä paljon, eikä samalla intensiteetillä. Kunta konstruoituu kyläyhdistyksen subjektiivisuuden rakentumisessa merkittävänä "toisena", suhteessa johon itsemääritystä tapahtuu.

Suhde kuntaan koetaan epävarmana ja pitkälti yksittäisten henkilösuhteen varassa olevana.

Se on vähän semmonen mites sen nyt sanos se on vähän semmonen avosuhe joka on hyvä ja joka ei oo hyvä. Semmonen häilyvä. (haastateltava 4)

Olen luokitellut analyysissäni kylien ja kuntien suhteen representaatiot kolmeen ryhmään. Haastateltavia ei voi jaotella niiden mukaan, vaan eri diskurssit suhteen määrittelyssä esiintyivät enemmän ja vähemmän kaikkien puheissa. Määrittelen nämä diskurssit armo, auttamis- ja taisteludiskursseiksi.

Armodiskurssissa kyläyhdistykset kokevat olevansa kunnan armoilla. Kunnilla on paljon valtaa päättää kylien asioista, esimerkiksi kyläkoulujen ja palveluiden kohtalosta. Kunta voi käyttää armoaan kylien hyväksi tukemalla heidän hankkeitaan, tai sitten torjua tai jättää jopa huomiotta avunpyynnöt.

Jotkut kunnanjohtajat on ollu hyvinkin kylämyönteisiä mutta sitten on taas semmosia kunnanjohtajia mitkä näkee vaan taajama-alueena ja sitten ne sivukylät eläköön oman onnensa nojassa ja sitten jos ei oo kunnanvaltuustossa päättäjänä niin sitten ne on vielä enempi oman onnensa nojassa. Jos sattuu olemaan sivukyliltä joku vahva persoona vaikuttamassa kunnan elimissä niin se on aina sille kylälle eduksi ja se pitää niinku sen kylän mainettakin tavallaan yllä. (haastateltava 9)

Luistinkoppia piti kysyä vaikka kuinka monta kertaa.. aina muistuttaa että se on aikoinaan luvattu, että tulishan se nyt tänne.. että ei osaa yhtään verrata onko se toiminu aina samanlailla. (haastateltava 3)

Kunnalta *kysytään*, ja se *lupaa* ja *antaa* asioita ja apua. Kyläyhdistysten puheenjohtajien puheessa rakentuu eriarvoinen asetelma kylän ja kunnan välille. Kylien täytyy asioida kuntaan päin, ja yrittää saada se huolehtimaan lakisääteisistä vastuistaan.

Siellä oli talkooväkeä ja sittenhän me tehtiin semmostakin talkootyötä kun pyrittiin tuota koulua pitämään toiminnassa että tehtiin lumityötkin talkoilla täällä vaikka se ei kuulunu sehän oli kunnan käytiin täällä vuorotellen lumitöitä tekemässä että kunnalla ei olis ollu niin paljon kustannuksia että olis koulu jatkunu. Ja sitten olihan tuossa luistinrata sitähän me pidettiin kanssa talkoilla kunnossa jäädytettiin tuohon kentälle ja sitten vuorotellen hoikettiin lumityöt. (haastateltava 6)

Kyläyhdistys kokee myönteisenä kunnalta saamansa kiitoksen ja huomioimisen, ja sen itsetunto ja identiteetti vahvistuvat siitä, että se kokee saaneensa itse asioita aikaiseksi.

Onhan ne tyytyväisiä meihin kun myö semmosta positiivista julkisuutta tuotiin tälle just näillä kilpailuilla ja muita ja .. sitten ei ooteta aina valmista kunnasta, myö tehään ite.. että tuota.. luultavasti ne on erittäin tyytyväisiä kunnan puolesta meihin. Me ei mitään oikeestaan vaadittu. (haastateltava 2)

Kyläyhdistykset representoivat toimijoina, jotka yrittävät miellyttää vastapuolta saadakseen tukea ja hyväksyntää. Kunnilla ei ole velvollisuuksia auttaa kyläyhdistyksiä, joten paikallisten toimijoiden täytyy yrittää tehdä itseään näkyväksi ja miellyttää kunnan edustajia. Kyläyhdistykset eivät ole virallisia hallintayksiköitä, mikä heijastuu siihen, miten kyläyhdistysten puheenjohtajat kokevat kuntien asenteet kylä kohtaan. Haastateltavat eivät ajattele voivansa vaatia mitään kunnilta, vaan ovat niiden armon varassa.

Kunnat rakentuvat tiloina ja toimijoina, joilla on paljon valtaa. Paradoksaalisesti ne konstruoivat samalla myös autettavina tahoina eli *auttamisdiskurssin* kautta. Kunnat eivät kykene hoitamaan velvoitteitaan, joten kyläyhdistysten täytyy tukea niitä ja jopa ottaa kunnan tehtäviä hoitaakseen.

Kunnanhan kuuluu tehdä tällaiset palvelut ihmisille leikki puistot luistinraat muut. Mutta eihän kunnalla ole varaa. (haastateltava 2)

Kunnat ovat Suomessa suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, ja samaan aikaan kylätoiminnan rahoitus on korkeampaa kuin ikinä johtuen Euroopan unionin yhteisöaloiteohjelmasta ja sen mahdollistamasta hankerahoituksesta (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 22). Kyläyhdistysten hankerahoitus kulkee

kuntien ”yli”. Sitä hallinnoidaan aluetason organisaatioiden kautta (paikalliset toimintaryhmät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset). Kunnat ja kylät eivät ole ”pakotettuja” yhteistyöhön, vaikka siihen kannustetaan voimakkaasti erilaisten hankkeiden ja ohjelmien avulla, esimerkiksi kylien palvelu- ja pyritään turvaamaan yhteistyömalleja kehittämällä (mts. 12).

Kylien ja kuntien suhde ei perustu pelkästään miellyttämiseen, auttamiseen ja vakuuttamiseen. Siinä elää yhä voimakas *taisteludiskurssi*, jonka kautta paikallista toimintaa konstruoidaan. Se korostuu erityisesti kyläkoulujen pelastamisyhteyksissä.

Ja sitten kun kyläkoulu on lakkautettu niin se on tietysti vaikuttanu siihen henkiseen ilmapiiriin varmaan aika paljon että kun kylällä on taisteltu sen koulun säilymisen puolesta ja sitten kun se lopettamispäätös se on tullu niin se on että siitä on taas jaksettu nousta ja aktivoitua niin se on mun mielestä tosi hieno asia. (haastateltava 11)

Yhteiset *taistelut* vievät kylää eteenpäin, ja edes *tappioiden* jälkeen ei saa jäädä *paikoilleen*, vaan pitää *nousta* jälleen. Taisteludiskurssin kautta konstruoidaan implisiittisesti myös viholliskuvia, joita haastateltavat välttelivät kuitenkin suoraan rakentamasta. Kunta on se konkreettinen vastapuoli, joka tekee päätökset kyläkoulujen lakkauttamisesta eli se rakentuu implisiittisesti taistelun toisena osapuolena. Vastapuolen hämärtyminen korostaa kuitenkin samalla kyläyhdistyksen roolia kehityksestä ja tulevaisuudesta. Kunta ei taistele kylien ’tappamiseksi’, vaan se enemmänkin antaa passiivisesti asioiden tapahtua, kun taas kyläyhdistykset rakentuvat aktiivisina kamppailevina toimijoina.

Kuntaa vastaan kamppailu tuottaa vastakkainasettelua kylien ja kuntien välille, ja implisiittisesti myös julkisen ja kolmannen sektorin välille. Virallisissa ohjelmissa ja politiikassa osoitetaan paljon luottamusta kylien ja kuntien väliselle yhteistyölle paikallisen toiminnan kehittämisessä, mutta käytännössä näin ei aina tapahdu. Taistelurepresentaatiot voivat toimia myös paikallista toimintaa aktivoivana tekijänä. Jaettu uhka ja ”rintama” lisäävät kylähenkeä. Kyläyhdistykset mobilisoituvat ja alkavat toimia strategisina yhteisinä taistellakseen kuntaa vastaan. Esimerkiksi kyläkoulujen lakkauttamisuhat voivat toimia alkukipinäinä paikallisten ihmisten aktivoitumiselle.

Kyläyhdistysten suhde kuntaan ja sen representaatiot konstruivat kyläyhdistysten subjektiivista, ja kuntia jonain vastakkaisena. Armo-, auttamis- ja taisteludiskurssit rakentavat kunnista mielikuvaa byrokraattisina, eihumaaneina ja passiivisina tiloina ja subjekteina. Ne ovat jotain negatiivista ja epäluotattavaa, joka asettuu kylien tulevaisuuden esteeksi. Kunta konstruoidaan usein kasvottomaksi subjektiksi, eikä tilaksi, joka koostuu useista eri toimijoista ja tasoista. Kuntien representointi passiivisina tiloina ei pelkästään rakenna kylien kehityksen esteenä, vaan se korostaa ja tuottaa samalla kylien aktiivisuutta.

Kuntien ja kylien välillä on monimuotoinen ja -mutkainen vuorovaikutus- ja valtasuhde, joka on merkittävä tekijä kylien subjektiivisuuden rakentumisessa. Kylätoimikuntien perustamisen taustalla 1970-luvulla oli tavoite parantaa kylien ja kuntien vuoropuhelua, ja liittää kylät tiiviimmin osaksi kuntasuunnittelua (Hautamäki 1979, 26; 30-31; Palonen 1992, 8). Haastateltavien kokemusten perusteella näin ei ole tapahtunut. Kyläyhdistyksistä on tullut vahvempia toimi-

joita kuin kylätoimikunnat aikanaan olivat, mutta suhde kuntiin ja kunnalliseen päätöksentekoon ei ole kehittynyt samalla tehokkuudella. Kyläyhdistysten puheenjohtajien kokemusten mukaan kylä ja kunta ovat toisistaan erillisiä toiminnan saarekkeita.

Haastattelemiani kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat aktiivisen kansalaisuuden ihanteita. He ovat omaksuneet yrittäjämäisen asenteen kehittämiseen ottamalla vastuun paikallisen kehityksen riskien hallinnasta. Aktiiviset kylätoimijat ovat ottaneet vastuun kylän positiivisesta kehityksestä ja uhkaavien tekijöiden minimoimisesta. Paikallisen vastuullisuuden rakentuminen kylillä on yhteydessä maaseudun talonpoikaiseen perinteeseen ja siitä kumpuaviin merkityksiin, mutta se ei kuitenkaan määritä yhteisösubjektin ja tilan luonnetta merkittävästi. Haastateltavat ymmärtävät kylän prosessimaisena tilana, eivätkä kylätoimijat tuudittaudu traditionaaliseen tai romantisoituun kyläkäsitykseen, vaan pyrkivät pitämään kotipaikkansa osana modernia kehitystä. Vanhaa kiinnostaa maaseudun yhteisöllisyyttä ei myöskään kaipailta takaisin, vaan kyläyhdistysten halutaan olevan avoimia ja strategisia yhteisöjä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ AKTIIVISESTA KYLÄSTÄ

Tutkimukseni tavoitteena on ollut vastata kysymykseen, *minkälainen on aktiivinen kylä*. Tässä luvussa kokoan yhteen erillisten analyysilukujen tuloksia pyrkien vastaamaan tutkimuskysymyksiini ja kuvaamaan, miten aktiivinen kylä ilmenee tutkimustulosteni valossa.

Aktiivinen kylä on sosiaalinen prosessi, joka rakentuu tilan ja yhteisön vuorovaikutuksessa, osana yhteiskunnallista kehitystä ja hallintarationaliteettia. Kylän rakentuminen aktiivisena tilana sisältää normatiivista arvottamista, ajatuksen toivottavasta kehityksen suunnasta ja toiminnan luonteesta. Aktiivisuus on ideologinen käsite, kamppailun ja politiikan kohde sekä tavoite. Aktiivista kylää oli siis loogista lähteä tutkimaan hallinnan kautta. Aktiivisuus ei ole ”luonnollinen” tila, johon kylät itsestään ajautuvat, vaan se tehdään ja tuotetaan tietoisesti politiikan ja hallintatekniikoiden avulla. Aktiivinen kylä on monitasoinen ja -ulotteinen hallinnan projekti. Vastuullisia paikallisyhteisöjä tuotetaan kannustamalla paikallisia yhdistyksiä omaksumaan käytäntöjä ja itse-määrittelyn tapoja, jotka tuottavat aktiivista subjektiutta.

Olen tarkastellut tutkimuksessani aktiivista kylää eri näkökulmista: poliittisena ohjelmana, ideaalimallina, sekä paikallisten tekniikoiden ja itsemäärittelyn kautta. Tiloja tuotetaan sekä ylhäältä päin, käsitteellistettynä, että paikallisesti elettyinä ja koettuna. Hallintavaltaa ei voi paikantaa mihinkään tiettyyn kohtaan, vaan se on osa aktiivisen kylän rakentumista sosiaalisena prosessina makro- ja mikrotasolla. Se ei ole myöskään pelkästään diskursiivinen ilmiö, vaan se on yhtä paljon konkreettisia tekniikoita sekä kokemuksia ja symboliikkaa. Yhdistämällä erilaisia aineistoja olen pyrkinyt valottamaan ilmiön eri puolia ja pääsemään samalla syvemmälle aktiivisen tilan rakentumisen prosessiin.

Valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat määrittelevät virallista aktiivista kylää ja tuottavat kylätoimintaa ohjaavaa normistoa ja hallintarationaliteettia (luku 4). Kylätoimintaliike on sulautettu osaksi maaseutupolitiikkaa, mikä heijastuu 2000-luvulla ilmestyneissä kolmessa kylätoimintaohjelmassa. Kehittämistoiminta näyttäytyy luonnollisena prosessina ja ainoana mahdollisena vaihtoehtona kylätoiminnan pelastamiseksi. Ohjelmat rakentavat kyläyhdistyksistä vastuullisia

yhteisösubjekteja määrittelemällä niille lisää vastuualueita. Kyläsuunnittelukäytäntöjä halutaan laajentaa koskemaan palvelutuotantoa, infrastruktuuria, liiketaloutta, kulttuuriympäristöä, turvallisuutta, vesien hoitoa jne.. Aktiivisten kyläyhdistysten oletetaan vaalivan kulttuuriperintöä sekä käyttävän kulttuuria tuotteistamiseen, markkinointiin ja yhteisöllisyyden rakentamiseen.

Kylätoimintaohjelmat määrittelevät kylille paikalliset arvot. Perinteisten maaseutuarvojen lisäksi paikallistoiminta liittyy yhteisöllisyyden, yrittäjyyden, paikallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistämiseen. Kylien muutos representoidaan ohjelmissa väistämättömänä kehityskulkuna ja moraalisen velvoitteena, johon aktiiviset kylät vastaavat yrittäjäsubjekteina ja suhtautumalla niihin kylän sisäisinä kehityshaasteina. Paikallisten yhdistysten tulee ottaa vastuuta hyvinvoinnista julkisen sektorin vetäytyessä. Kyläyhdistyksiä pidetään aktiivisen kansalaisuuden tuottamisen väylänä. Kylätoimintaliikkeen alkupe-
räinen idea oli poliittinen sitoutumattomuus, mutta 2000-luvun kylätoimintaohjelmia ei voi nähdä poliittisesti neutraaleina. Niissä on selkeä kannanotto yrittäjyyskulttuurin edistämisestä sekä yksilöiden ja yhteisöjen vastuun kasvattamisesta. Kylistä halutaan enemmän hallinnallisia yksiköitä, joiden omaehtoisuutta korostetaan, mutta samalla niiden halutaan toteuttavan tarkkaan määritellyjä normeja ja subjektiutta. Kylien tulevaisuus rakentuu vapautena valita tulevaisuus tiettyjen hallintatekniikoiden ja rationaliteetin kautta.

Vuoden Kylä -kilpailu tuottaa aktiivisen kylän ideaalimallia ja kriteerejä, joista rakentuu aktiivisen kylän representaatio (luku 5). Suomen Kylätoimintary ja maakunnalliset kyläjärjestöt hallinnoivat kilpailua, mikä tuottaa myös hallintarationaliteettia, eli totuuksia ja normistoa paikallisesta aktiivisuudesta. Aktiivisen kylän kriteerejä ovat kyläsuunnittelu, kylähankkeet, kylä hyvinvoinnin tuottajana, kulttuuriperintö ja kylähenki. Paikallisen aktiivisuuden hallintatekniikat korostuvat kriteereissa, joita ovat suunnittelu, hankkeet ja tuotteistaminen. 22 vuoden aikana kriteereiden pääteemat ovat pysyneet samana, mutta niiden sisällöt ovat laajentuneet. Aktiivisilta kyliltä vaaditaan yhä yritysmaisempää, tuotteistavampaa ja avoimempaa asennetta paikallisessa toiminnassa. Kilpailun representaatiot ovat samansuuntaisia kuin kylätoimintaohjelmissa. Ne pyrkivät rakentamaan strategisempaa ja yritysmaisempää kyläyhteisösubjektiutta.

Aktiivisen kylän paikalliset tekniikat ovat toimintatapoja, joilla on yhteys kylätoimintaohjelmien tuottamaan hallintarationaliteettiin, ja joiden kautta paikallista aktiivista kylää tuotetaan (luku 6). Niihin kuuluu eettisiä ja hallintatekniikoita, jotka kietoutuvat käytännössä toisiinsa. Eettiset tekniikat ovat keskeinen sidos, jossa hallinnan tekniikat muodostuvat osaksi subjektien itsehallintaa. Yhdistystoiminta, kyläsuunnittelu, hanketoiminta, tiedottamiskäytännöt ja paikallinen kulttuuri ovat hallintatekniikoita, jotka rakentavat vastuullista yhteisösubjektia. Niihin kannustetaan hankerahoituksen ja ohjeistusten avulla, mutta se kuinka kiinteäksi osaksi kylien subjektiutta ja eettistä itsehallintaa ne tulevat, riippuu siitä, kuinka kyläyhdistykset omaksuvat ne luonteviksi toiminnan tavoiksi. Esimerkiksi kyläsuunnitteluun suhtautuminen on tutkimillani kylillä

ulkokohtaista. Tekniikoissa korostuu strateginen luonne, ja ne tuottavat taloudellista, yrittäjämäistä ja kehittämisorientoituvaa yhteisösubjektiutta.

Kyläyhdistysten puheenjohtajien itsemäärittely on keskeinen osa aktiivisen subjektin rakentumista (luku 7). Haastateltavien puheessa aktiivisuus ei rakennu hallintatekniikoiden varaan, kuten kylätoimintaohjelmissa ja aktiivisen kylän ideaalimallissa. Kylätoiminnan tehtävänä nähdään yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja kylän asioiden ajaminen, kun taas hallintarationaliteetissa kyläyhdistysten aktiivisuus rakentuu enemmän sisäisenä kamppailuna, omien voimavarojen hyödyntämisenä ja paikallisena vastuullisuutena. Aktiivinen kylä konstruoituu puheenjohtajien puheessa monimuotoisena prosessina, jonka ohjailussa kyläyhdistyksellä on tärkeä rooli. Haastateltavien puheessa yhdistyvät perinteiset puhetavat ja strateginen kehittämisajattelu. Kylän subjektiuteen vaikuttaa suhde kuntaan, joka samalla rakentaa toiseutta sekä sankaruutta. Puheenjohtajien puheessa rakentuu koettu aktiivisuus, eli eettinen ja vastuullinen subjektiuus.

8.1 Kulttuuri aktiivisuuden rakennuksen välineenä

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että kulttuurilla on keskeinen rooli sekä käsitteellistetyt että paikallisen aktiivisuuden rakentumisessa. Käsitteellistettyä kylää tuottavat valtakunnalliset kylätoimintaohjelmat ja Vuoden Kylä kilpailu ovat tunnistaneeet paikallisen kulttuurin merkityksen aktiivisten kylien toiminnassa, ja sitä pyritään voimallisesti edistämään ja vahvistamaan. Tämä näkyy erityisesti kulttuuriperinnön keräämisen, suojelemisen ja tuotteistamisen tukena. Paikallinen aktiivisuus ei ole pysyvä ilmiö, vaan prosessi, mikä vaatii jatkuvaa rakentamista. Kulttuuri tarjoaa siihen monenlaisia välineitä. Erityisesti kulttuuritapahtumilla on tärkeä tehtävä kyläyhdistysten konkreettisena tulonlähteenä tuottaen resursseja toimintojen ja kylätalon ylläpitoon. Kulttuuritoiminta lisää viihtyvyyttä ja hyvinvointia tarjoamalla kyläläisille mielekästä yhteistä tekemistä ja harrastusmahdollisuuksia. Tässä luvussa en kuitenkaan paneudu kulttuurin tuomiin hyvinvointivaikutuksiin tai taloudellisiin tekijöihin, vaan keskityn käsittelemään sitä, miten *kulttuuri toimii välineenä yksilöiden kylän kehittämiseen sitouttamisessa*. Paikallinen kulttuuri on tutkimillani kylillä aktiivisuuden rakennusaine ja ylläpitäjä, mikä tekee siitä myös tärkeän tekijän toiminnan jatkuvuuden kannalta.

Kulttuurin eri ulottuvuuksien vuorovaikutuksen avulla voidaan havainnollistaa sitä, miten kulttuuri toimii osana paikallisen aktiivisuuden rakentumista. Ulf Hannerzin (1992, 3) mukaan kulttuuri on jotain, minkä avulla ihmiset tulkitsevat ympärillään olevaa maailmaa. Yksilöiden kokemukset ja merkitykset tulevat kulttuurin kautta sosiaalisiksi ja julkisiksi, ja sitovat heidät osaksi yhteisöä. Hannerz (1992, 4-10) puhuu kulttuurisesta virrasta (cultural flow) eli siitä, miten yksilöiden ja kollektiiviset merkitykset ovat jatkuvassa liikkeessä. Hän jakaa kulttuurin kolmeen ulottuvuuteen: 1. Yksilön sisäiset ajatukset ja mielikuvat (*ideas and modes of thought*) tarkoittavat ihmisten mielen sisäisiä pro-

sesseja, kuten arvoja ja asenteita. 2. Kulttuurin ilmeneminen (*forms of externalization*) tarkoittaa sitä, miten mielen sisäiset merkitykset tulevat näkyviksi ja aistittaviksi. Esimerkiksi puhetapa, eleet ja koristelemineen ovat selkeitä kulttuurin ilmentymiä. 3. Kulttuuriin jakamisen käytännöt (*social distribution*) tarkoittavat tapoja, miten kulttuuri ilmenee kollektiivisesti sekä siirtyy ja leviää ihmiseltä toiselle. Kulttuuriteollisuus on yksi esimerkki kulttuurin jakamisesta ja leviämisestä. Aktiivisilla kylillä kulttuurin ilmentymisen ja jakamisen käytäntöjen kautta yksilöiden merkitysjärjestelmistä tulee osa paikallista yhteisöllistä toimintaa ja kehittämistyötä. Hannerzin kulttuurin jaottelun avulla voi tuoda näkyväksi sitä prosessia, miten paikallinen kulttuuri rakentaa kylien aktiivisuutta.

KUVIO 7 Aktiivisen kylän kulttuuriset ulottuvuudet Ulf Hannerzin (1992, 7) jaottelun mukaan.

Aktiivisilla kylillä paikallinen identiteetti, tunnesidos kylään ja arvot ovat keskeisiä kulttuurin ulottuvuuksia, jotka tapahtuvat yksilöiden mielessä. Ne kuitenkin ilmentyvät ulospäin monin tavoin, kuten jaettuna symboliikkana, maaseutumaisemana, kulttuuriperintönä ja yhteisöllisyytenä. Kulttuurin jakamisen käytäntöjen kautta paikallinen toiminta ja tapahtumat tuottavat ja levittävät paikallista kulttuuria kylän sisällä ja kylältä ulospäin. Liike tapahtuu myös toiseen suuntaan eli toiminta tuottaa kulttuurin ilmentymiä ja yksilöiden kokemuksia. Kulttuuritoiminta edistää ihmisten yksilöllisen hyvinvoinnin lisäksi kylän elinvoimaisuutta (Ahponen 2009, 80-81). Aktiivisuuden edellyttämä motivaatio toimintaan ja halu toimia kylän puolesta vaativat sitoutumista paikkaan, mikä heijastuu voimakkaasti kaikista tutkimistani kylistä. Kulttuuritoiminta ja paikallinen kulttuuri laajemmin tuottavat kokemuksia ja elämyksiä, mitkä vaikuttavat paikallisuuden ja paikan kokemiseen. Lisäksi ne rakentavat paikallista identiteettiä ja yhteisöllisyyttä. Kyläyhdistysten kesäteatteriprojektit ovat hyvä

esimerkki siitä, miten paikallisten ihmisten yhteinen harrastus tuottaa osallistujille kokemuksia ja elämyksiä, joissa paikallisuus on merkittävä tekijä. Kulttuuritapahtumat tuovat kylille julkisuutta ja rakentavat niiden imagoa, mutta samalla ne tuottavat paikallista identiteettiä, mikä taas lisää yhteisöllisyyttä ja motivaatiota toimintaan ja kylän laajempaan kehittämiseen.

Tutkimustulosten valossa paikallinen kulttuuri ei ole enää pelkästään kylän sisäistä toimintaa tai symboliikkaa, vaan markkinoinnin ja tuotteistamisen kautta sitä tuotetaan myös muille. ”Kulttuurinen virta” tapahtuu yhä enemmän kylän ja ulkopuolisen maailman välillä, jolloin kulttuurin jakamisen käytännöt korostuvat. Yhtenä aktiivisuuden ja motivaation hiipumisen uhkana onkin, että tuotteistaminen etäännyy kyläläisten omista kokemuksista ja merkityksistä. Haastatteluissa nousi esiin huoli ”pienen tekemisen” puolesta, jolloin paikalliset ihmiset ovat sekä kulttuurin tekijöitä että vastaanottajia. Siivonen (2008) on havainnut saman ilmiön tutkiessaan saaristoidentiteettien ja -kulttuurin jännitteitä, mitkä syntyvät arjen kulttuurin ja ulkopuolelta tuotetun saariston symboliikan kautta. Ihmiset motivoituvat kylän kehittämiseen vain, jos he kokevat kehittävänsä ”omaansa” eli yksilöiden sisäiset merkitysjärjestelmät ovat toiminnan perustana. Kulttuuri osana elettyä kylää korostaa subjektien kokemuksen merkitystä ja kulttuurin jakamisen käytäntöjä kylän sisällä.

Hallintavallan näkökulmasta subjektien itsemäärittely ja paikallinen kulttuuri ovat aktiivisuuden ydintä, johon hallintarationaliteetti ja tekniikat nojautuvat. Paikallinen identiteetti, yhteisöllisyys ja paikkasidos ovat itsemäärittelyn eettistä sisältöä, ja ne syntyvät kulttuurin, erityisten paikkaan sidottujen merkitysjärjestelmien, kautta. Kulttuuri on liima, jolla ihmiset sitoutuvat tilojen ja paikkojen vaalimiseen ja kehittämiseen eli paikalliseen aktiivisuuteen ja vastuullisuuteen.

8.2 Aktiivisen kylän luonne

Aktiivisen kylän rakentuminen eli tutkimukseni analyysin tulokset voidaan luokitella kolmeen erilliseen ilmiöön tai prosessiin, jotka ovat yhteydessä toisiinsa. *Yrittäjyyskulttuurin voimistuminen, institutionalisoituminen ja verkostoituminen* ovat nähtävissä kaikissa tarkastelemissani aineistoissa. Ne heijastuvat sosiaalisen tilan triadin jokaisessa kolmessa momentissa.

TAULUKKO 5 Kylän aktiivisuuden ilmentymät

	Yrittäjyyskulttuuri	Verkostoituminen	Institutionalisoituminen
Havaittu aktiivinen kylä	Julkisuuskuva Tuotteistaminen Markkinointi Taloussuunnittelu	Vieraanvaraisuus Yhteistyö	Kylätalot Suunnittelu Palvelutuotanto Hankkeet
Käsitteellistetty aktiivinen kylä	Riskinhallinnan logiikka	Globaali ajattelu	Kehittämisajattelu
Eletty aktiivinen kylä	Yrittäjäsubjekti	Avoin yhteisö	Strateginen yhteisö

Yrittäjyyskulttuuri on markkinatalouden lakien ja arvojen sulautumista osaksi paikallista kehittämistoimintaa. Aktiivinen kylätoiminta ei ole enää pelkästään traditionaaliseen talkoamentaliteettiin perustuvaa toimintaa, vaan talouden logiikka on tullut keskeiseksi osaksi paikallista toimintaa. Tämä heijastuu sekä kyläyhdistysten haastateltavien puheessa että kansallisissa kylätoimintaohjelmissa ja Vuoden Kylä -kilpailun kriteereissä. Kyläyhdistysten taloussuunnittelu ja rahan keruu ovat merkittäviä haasteita ja huolen aiheita. Erityisesti kylätalojen ylläpitäminen ja yhdistysten omaisuuden kasvaminen vaativat tuloja ja taloudellista vastuuta sekä kompetenssia. Hanketoiminnassa liikkuvat isot rahat, ja paikallisten toimijoiden pitää pystyä järjestelmälliseen taloudenhoitoon. Eräs haastateltava sanoi kuvaavasti: "Talkoissa on alkanut raha kiertää". Kyläyhdistysten järjestämissä tapahtumissa ja juhlissa on yleensä kyläläisten ja vieraiden viihdyttämisen lisäksi tavoitteena kerätä rahaa. Toiminnan menestystä myös mitataan pitkälti taloudellisen menestyksen kautta. Lisäksi markkinointi ja tuotteistamisen käytännöt ovat yrittäjyyskulttuurin ja markkinatalousajattelun rantautumista kyläelämään. Kylien julkisuuskuvasta tulee tällöin yhä tärkeämpi, mikä näkyy esimerkiksi kylien internetsivujen yleistymisenä. Yrittäjyysajattelun omaksuminen tuo myös erityisen suhtautumisen kehitykseen. Yrittäjä on itse vastuussa menestyksestään.

Taloudellinen menestys on noussut yhä keskeisemmäksi onnistumisen määrittelijäksi myös poliittisissa tavoitteissa ja julkisessa keskustelussa. Aktiiviset subjektit osaavat suhtautua kehitykseen ja sen tuomiin haasteisiin sekä paikallisiin ongelmiin riskin hallinnan logiikalla. Valtakunnallisissa kylätoiminta-

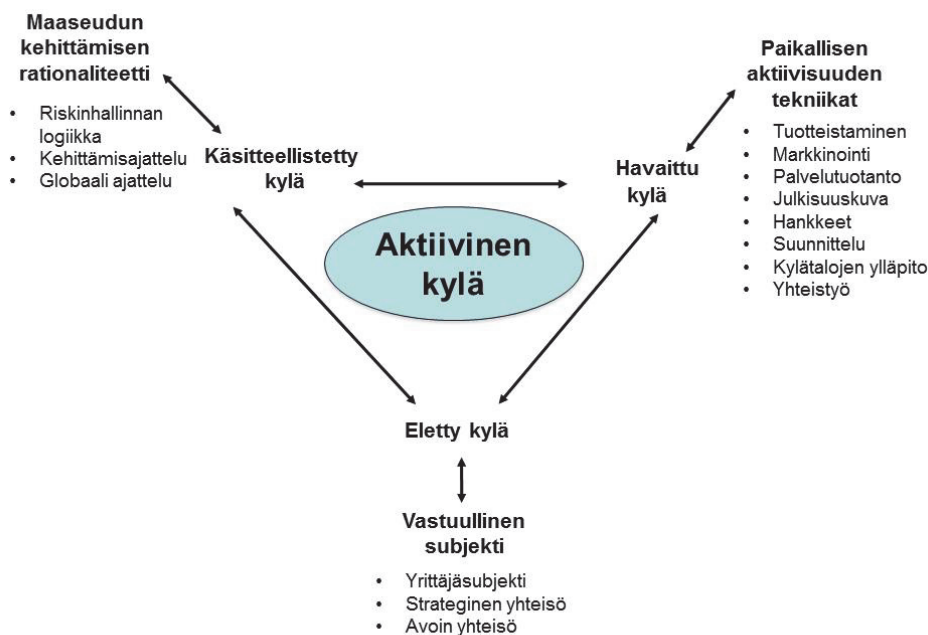
ohjelmissa yrittäjyys on selkeästi ilmaistu arvo paikallisessa kehittämistoiminnassa, ja mm. vapauden ja kansalaisuuden käsite määrittyvät sen kautta (Voimaa kuin pienessä kylässä! 2003-2007, 47). Uusliberalistisessa yhteiskunnassa kansalaisuus rakentuu yrittäjäsubjektina laajemminkin (Harvey 2008, 82). Esi-merkiksi työttömiltä odotetaan yrittäjämäistä suhtautumista työnhakuun ja oman elämän hallintaan (Dean 1995). Monet yhteiskunnalliset ongelmat, kuten asunnottomuus, rakentuvat vapaiden kansalaisten omina valintoina (Rose 1999, 61-98). Kyläyhdistyksistä pyritään rakentamaan uusliberalistisia paikallisyhteisöjä, jossa vanhat traditiot, kuten talkooperinne, kietoutuvat uuteen hallintarationaliteettiin.

Aktiiviset kylät eivät ole eristäytyneitä paikallisyhteisöjä, vaan tiiviisti *verkostoituneita tiloja* ympäröivään maailmaan. Tämä näkyy erityisesti vieraanvieraaisuutena ja avoimuutena uusia asukkaita, kesälomalaisia ja turisteja kohtaan, sekä yhteistyönä kunnan, muiden järjestöjen ja kylien kanssa. Hyyryläinen ym. (2011, 9) havaitsivat saman muutoksen tutkiessaan kyläyhdistysten mielipiteitä kyselytutkimuksen avulla. Heidän mukaansa kylätoiminnan vuorovaikutuksen ja verkostojen laajeneminen on keskeinen muutos verrattuna 1990-luvun alun tilanteeseen. Aktiiviset kylät ovat globaaleja tiloja (Massey 2008, 133), jotka ovat yhä enemmän myös riippuvaisia toisista tiloista ja toimijoista, ja rakentuvat paikkoina suhteessa globaaliin todellisuuteen. Kyläyhdistykset pyrkivät saamaan tunnustusta kunnalta ja medialta. Tärkeä aktiivisen kylän kriteeri on olla muiden tunnustama. Kylien täytyy näyttäytyä ulospäin, ja niiden tehtävänä on tuottaa kyliä yhä enemmän abstrakteina tiloina kylien ulkopuolelle. Markkinatalouden logiikan omaksuminen ja julkisuus kuvan tärkeys ovat korostaneet tätä kehitystä.

Kylien aktiivisuus näkyy paikallisena *institutionalisoitumiskehityksenä* eli kylän sosiaalisen järjestyksen ja yhteistyön rakenteet ja mekanismit voimistuvat. Se heijastuu konkreettisesti havaittuna kylänä eli kunnostettuna kylätalona, kylän ulkoilualueina ja kunnostettuina maisemina. Yhdistystoiminnasta on tullut virallisempaa ja työläämpää, sekä samalla byrokraattisempaa. Maaseutupolitiikan tavoitteena on lisätä kyläyhdistysten vastuualueita ja edistää kylien institutionalisoitumiskehitystä. Kyläsuunnittelun tavoitteet ovat laajentuneet ja kylistä halutaan virallisia alueyksiköitä (Vastuuta ottava paikallisyhteisö 2008-2013, 62). Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat omaksuneet strategisen kehittämisajattelun, ja aktiiviset paikallisyhteisöt eivät määrittele toimintaansa pelkästään yhdessä tekemisenä, vaan siinä on selkeä tavoitteellinen ja strateginen orientaatio. Rakenteiden voimistuminen lisää vastuuta ja rakentaa voimakkaampaa yhteisösubjektia. Toisaalta, kylätoiminta on edelleen vapaaehtoistyötä, vaikka siinä onkin yhä enemmän virallisen toiminnan piirteitä. Tässä onkin maaseutupolitiikan suuri haaste, miten rakentaa instituutioita vapaaehtoistyön varaan.

8.3 Aktiivisen kylän hallinnallinen rakentuminen

Hallintavalta on osa aktiivisen kylän kaikkia momenteja; havaittua, käsitteellistettyä ja elettyä kylää. Tämä eroaa Lefebvren (1991) näkemyksestä, jossa hallinta nähdään käsitteellistettyyn tilaan kuuluvana, joka sieltä levittäytyy modernin kehityksen myötä osaksi elettyä tilaa. Omassa tulkinnassani olen sulkenut ulos ajatuksen siitä, että on elettyä kylää, johon ei hallintavalta ylety. Subjektius ja identiteetti ovat aina valtasuhteiden lävistämiä (Dean 1999; Kaisto & Pyykkönen 2010), ja sama koskee myös tiloja. Suomalaisen maaseudun kulttuuri, symboliikka, taidekuvasto ja maisemat ovat voimakkaasti yhteydessä virallisiin representaatioihin. Kylien yhteistoimintaan on liittynyt aktiivisen kansalaisuuden kasvattamisen tavoitteet jo 1800-luvulta, mikä on rakentanut elettyä kylää, eikä sen vaikutuksilta vapaata aluetta pystytä jäljittämään. Lisäksi subjektien itsehallinta tekee vallan ilmenemisestä monisuuntaisemman prosessin kuin Lefebvren ajattelussa. Aktiivinen kylä on moniulotteinen sosiaalinen prosessi, jota subjektit, tekniikat ja rationaliteetti tuottavat.

KUVIO 8 Aktiivisuuden ilmentymät ja kylän hallinnallinen rakentuminen.

Kuvio 8 havainnollistaa sitä, miten aktiivisen kylän luonne, normit ja käytännöt asettuvat hallintavallan käsitteistön mukaan. Yrittäjyyskulttuurin voimistumi-

seen, institutionalisoitumiseen ja verkostoitumiseen liittyvät ilmiöt tapahtuvat vallitsevan hallintavallan sisällä ja osana sitä. Ne ovat uusliberalistiseen kehitykseen liittyviä prosesseja (Harvey 2008), jotka materialisoituvat ja konkretisoituvat tilassa. Tilan eri momenteissa korostuvat hallintavallan eri ulottuvuudet. Havaitussa kylässä tuotteistaminen, markkinointi, julkisuuskuva ja talouteen liittyvät suunnittelukäytännöt eivät ole pelkästään yrittäjyyskulttuurin yleistymisen heijastumia, vaan ne ovat paikallisen aktiivisuuden tekniikoita eli tiloja ja subjekteja tuottavia hallinnan instrumentteja. Samoin kylätalojen ylläpitämiseen, kyläsuunnitteluun, hanketoimintaan ja palvelutuotantoon liittyvä institutionalisoitumiskehitys sekä yhteistyö ovat paikallisia käytäntöjä, jotka rakentavat aktiivista yhteisösubjektiutta ja kylää tilana osana hallintavaltaa.

Liberaalissa hallinnassa kansalaisten itsehallinta on keskeistä, mikä korostaa subjektiuden merkitystä. Itsehallintaan liittyvä itsemäärittely tuo eletyn tilan tärkeäksi osaksi hallintavallan toteutumista. Vastuullinen yhteisösubjekti rakentuu avoimena ja strategisena yhteisönä ja yrittäjäsubjektina, jolloin hallintarationaliteetti sulautuu osaksi subjektien identiteettiä. Kylien kehittämistä ohjaa maaseudun kehittämisen rationaliteetti, jota maaseutupolitiikalla pyritään ohjailemaan. Aktiivisten kylien rakentumista ohjaavat kehittämis- ja globaalijajattelu ja riskinhallinnan logiikka, jotka sulauttavat samalla kylät osaksi uusliberalistista kehitystä.

Vallitsevan hallinta- eli maaseudun kehittämisen rationaliteetin omaksuminen näkyy siinä, miten kehittämistoiminta on omaksuttu ainoaksi keinoksi pelastaa kylä. Kyläyhdistysten puheenjohtajat ovat tietoisia siitä, että yrittäjämäinen ja strateginen ajattelu sekä avoimuus ja yhteistyö ovat keinoja, jolla pärjätään. Yleisissä paikalliseen kehittämiseen liittyvissä normeissa ei ole merkittäviä ristiriitoja, mutta ylhäältä tuotetut vaateet kyläyhdistysten roolin ja vastualueiden kasvattamiseksi entisestään koetaan vieraiksi. Kansallisten kylätoimintaohjelmien oletama vastuullinen yhteisösubjekti ei ole omaksunut osaksi itsemäärittelyään kaikkia sille asetettuja poliittisia tavoitteita, eivätkä ne näin ole vielä muodostuneet tehokkaiksi hallintarationaliteeteiksi.

Hallintavalta on dynaaminen prosessi, jossa käsitteellistetty ja eletty aktiivisuus kohtaavat, ja ne ovat jatkuvan neuvottelun ja kamppailun kohteita. Hallinto pyrkii tuottamaan totuusrakennelmia ja saamaan aikaan paikallista toimintaa omien ideologioidensa ja arvostusten pohjalta. Tehokkaaksi hallintavalaksi se muuttuu vasta, kun subjektit omaksuvat ne itselleen, osaksi oman kehityksensä ja toimintansa ohjaamista. Nähtäväksi jää, onnistuuko maaseutupolitiikka tavoitteessaan rakentaa kyläyhdistyksistä vielä aktiivisempia subjekteja kuin ne jo ovat.

9 LOPUKSI

Yleensä foucaultilaisessa hallinnan analytiikassa suositaan tutkimuskohteita, jotka eivät taivu vallitsevan hallintarationaliteetin alle. Syrjäytymisuhan alla olevat väestöryhmät ovat usein myös tutkijoiden tarkkailun alaisina, kuten esimerkiksi työttömät (Dean 1995) tai huumeiden käyttäjät (Selin 2010). Tyypillistä niille on, että hallintaan joudutaan lopulta käyttämään myös kurivaltaa, kun yksilöt eivät omaksu aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen subjektiutta ja tekniikoita. Kylätoiminta on erilainen esimerkki, koska kyläyhdistyksiä kohtaan ei ole varsinaisia kuritekniikoita. Jos kylät eivät aktivoidu, hallintavalta ei tuota mitään sanktioita, ne vain hiipuvat pois. Kylän kuolema toimii passiivisten rangaistuksena.

Virta venhettä viepi, mutta perämelaa taitavasti käyttäen virran voima vie sinne minne itse koskenlaskija haluaa. Taitamaton veneenkäyttäjä menettää pelin virran pyörteissä ja karahtaa karille. Myös kylätoiminnassa taitavat kylät löytävät omat väylänsä yhteiskunnan myllerryksissä, mutta taitamattomat törmäävät kiviin kyläveneineen. (Kupiainen & Lahtinen 1992, 7)

Lainauksen metafora kuvastaa sitä tilannetta, jossa suomalaiset kylät ovat, ja mitä heiltä vallitsevan hallintarationaliteetin mukaisesti odotetaan - eli rohkeutta, vastuunkantoa ja riskinottoa. Ne kylät, jotka autioituvat, voivat syyttää vain omia puutteellisia perämiehentaitojaan. Uusliberalistinen kehitys (Patomäki 2007) nähdään väistämättömänä luonnonvoimana, jonka suuntaan ei voida vaikuttaa. Kylien tehtävä on sopeutua muutokseen, ja myös hyötyä siitä mahdollisimman paljon. Tästä prosessista syntyvät aktiiviset kylät, jotka ovat aktiivisen kansalaisuuden politiikan mallioppilaita ottaessaan vastuuta paikallisesta kehityksestä.

Kylien rakentumiseen aktiivisina tiloina liittyy sekä mahdollisuuksia että uhkia. Ne lisäävät maaseutualueiden hyvinvointia ja positiivista kehitystä. Toisaalta kylien määrittymiseen yhä enemmän niiden aktiivisuuden kautta liittyy myös riskejä, erityisesti toiminnan jatkuvuuteen ja alueelliseen eriarvoisuuteen liittyen.

Kylien kehitys on osa laajempaa aluerakenteen muutosta. Käynnissä oleva kuntarakennemuutos muuttaa kuntien luonnetta tiloina ja hallinnon yksikköinä. Kuntarakennemuutoksella pyritään tehostamaan kuntien palvelujen organisoimista ja hallintoa (Leinamo 2004; Pihlajaniemi 2006), mikä käytännössä tarkoittaa isompien kuntakeskusten perustamista ja vastaavasti pienten kuntien vähenemistä Suomessa tulevina vuosina. Yksittäiset kunnat ja kylät yrittävät sopeutua samoihin muutoksen tuomiin haasteisiin, joista suurin on hyvinvointipalvelujen saatavuuden takaaminen myös tulevaisuudessa. Kolmannen sektorin vastuun kasvattaminen nähdään yhtenä tapana vastata tähän haasteeseen (Pihlaja 2010; Ruusuvirta & Saukkonen 2010). Aktiiviset kylät ovat jo toiminnan alkuvuosista, 1970-luvulta, lähtien pyrkineet turvaamaan kylien palveluja taistelemalla kyläkoulujen ja -kauppojen puolesta. Nyt niiltä odotetaan erilaista sankarin roolia eli palvelujen organisoimista ja tuottamista itse. Hyyryläisen ym. (2011) toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan enemmistö kyläyhdistyksistä ei kuitenkaan halua lähteä mukaan peruspalvelujen tuottamiseen yritys- tai kehittämishanketoiminnan kautta.

Aktiivisten kylien yrittäjämäinen, institutionalisoitunut ja verkostoitunut luonne mahdollistaa entistä tehokkaamman kylien paikallisen toiminnan organisoimisen. Kuntarakennemuutoksen myötä pieniä kuntia sulautuu osaksi isompia keskuksia, ja vanhojen kylien rinnalle syntyy isompia kyläkeskuksia. Nyt on jo nähtävissä aktiivisia uusia yhdistyksiä, jotka ovat ottaneet vastuulleen entisen kunnan keskuksen kehittämisen esimerkiksi järjestämällä kesätahtumia ja erilaista toimintaa. Ex-kunnat muuttuvat julkisen sektorin tiloista ja toimijoista kansalaisyhteiskunnan tiloiksi ja toimijoiksi. Mitä kauemmaksi kunnat etäännyvät maaseutualueilta, sitä tärkeämmäksi muodostuu kyläyhdistysten ja muiden järjestöjen rooli paikallisina hyvinvoinnin ja kansalaisosallistumisen kehittämisen tiloina. Kylien luonteen muutos on osa deinstitutionalisoitumiskehitystä eli yhteiskunnan aluejärjestelmän rakenteelliseen muutokseen liittyvää alueellista uudelleen järjestäytymistä (Zimmerbaum 2006). Kuntakartta harvenee hallinnollisena verkostona, mutta niiden rinnalle nousee kolmannen sektorin toimijoita, joita ei ole perinteisesti määritelty instituutioiksi.

Kylien ja kuntien luonteiden lisäksi niiden välinen suhde on muutoksessa. Keskeisenä tekijänä siinä on neuvottelu julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan rajoista. Mitkä tehtävät kuuluvat kuntien hoidettavaksi ja mitkä taas paikallisten yhdistysten ja yksittäisten kansalaisten vastuulle? Lisäksi eri toimijoiden roolien muutokset muuttavat myös niiden luonteita lähemmäksi toisiaan. Kylien institutionalisoitumiskehitys tuo paikalliseen toimintaan julkiselle sektorille ominaisia piirteitä; hyvinvointipalvelujen tuottamista ja byrokratiaa. Kyläyhdistysten yrittäjämäinen luonne ja taloudellisen menestyksen merkityksen kasvaminen häivyttävät taas rajaa yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Perinteiset jaottelut yksityiseen, julkiseen ja kolmanteen sektoriin eivät välttämättä pysy enää kuvaamaan nykyistä toiminnan luonnetta.

Yhteistyö eri toimijoiden välillä ei ole aina kitkatonta. Kylän ja kunnan keskinäinen suhde on häilyvä, ja pitkälti yksittäisten henkilösuhteiden varassa. Aktiivisten kylien kyläyhdistysten puheenjohtajat eivät koe, että kunnilla olisi

velvollisuutta auttaa kyliä, vaan yhteistyö toimii enemmänkin kuntien armeilaisuuden varassa. Kyläyhdistysten ja kuntien yhteistyötä on korostettu kylätoiminnan alkuvuosista lähtien (Hautamäki 1989), ja nykyään sitä pyritään kannustamaan myös ohjelmatasolla (Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi 2009; Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2009-2013, 128-129). Käytännössä tätä tavoitetta ei ole vielä saavutettu. Kuntien roolin kylien kehittämisessä ei nähdä olevan vielä riittävällä tasolla (Hyyryläinen ym. 2011, 36). Erityisesti aktiivisten kylien merkityksen kasvu kuntahallinnon etäännyessä korostaa myös kuntayhteistyön tärkeyttä. Jos kyläyhdistykset ottavat vastuuta paikallisten palveluiden järjestämisestä, täytyy suhteen kuntaan olla myös toimiva ja tehtäväjaon selkeä. Aktiiviset kylät voivat olla julkiselle sektorille mahdollisuus ja voimavara paikallisen hyvinvoinnin turvaamiseen ja edistämiseen, jos niiden toimintaa tuetaan ja pyritään aitoon yhteistyöhön.

Kyläyhdistykset myös haastavat kuntia ja julkista valtaa vaatimuksillaan. Taistelut kyläkouluista ovat olleet tästä selkeä esimerkki. Toisaalta kylätoimintaliikkeen sulauttaminen osaksi maaseutupolitiikkaa on päinvastainen asetelma. Siinä kylien oletetaan ottavan itse vastuu tulevaisuudestaan yrittäjäsubjektuuden omaksuen, eikä odottavan tai vaativan julkiselta sektorilta vastauksia paikallisiin ongelmiin. Kyliltä odotetaan samaan aikaan aktiivista kansalaisvaikuttamista ja osallistumista – kylän asioiden ajamista – sekä julkisen sektorin suunnittelu- ja hallintokäytäntöjen omaksumista. Kolmannen sektorin roolin kasvaminen ei automaattisesti lisää kansalaisosallisuutta ja paikallisdemokratiaa. Kangas (1988b, 170) pohti jo 1980-luvulla kylätoimikuntien alkuvuosina, voiko ihmisten aito vaikuttaminen siirtyä hallintoon tavalla, joka takaisi kansalaisaktiiviteetin säilymisen. Kysymys on edelleen ajankohtainen. Jos kyläyhdistykset rakentuvat julkisen hallinnon kaltaisina instrumentteina, alkavatko ne kärsiä myös samanlaisista demokratia- ja osallistumisongelmista kuin valtio- ja kunnallishallinto sekä päätöksenteko.

Aktiivisuus ei ole kylien pysyvä piirre tai ominaisuus. Se vaihtelee, ja sen hiipuminen on uhka kylien tulevaisuudelle, koska kyliä tuottava kylätoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Kylien institutionalisoituminen tekee niistä tehokkaampia instrumentteja, mutta samalla se voi johtaa paikallisen innostumisen hiipumiseen. Ovatko kyläläiset enää valmiita uhraamaan aikaansa paikallisyhteisönsä kehittämistoimintaan, jos se alkaa muistuttaa työelämää ja sen vaatimuksia? Yhdistystoimintaan osallistumisen painospiste on siirtynyt aatteellisesta ja pitkäkestoisesta sitoutumisesta kohti vapaa-aikaa ja kevyttä sitoutumista edellyttäviin yhdistyksiin (Siisiäinen 2010, 9). Postmodernin ihmisen aktivointi on haaste, jonka myös kyläyhdistykset ovat kohdanneet. Sukupolven vaihdos tuo kyläyhdistyksiin lisää kompetenssia ja näkemystä, toisaalta vanhat talkooarvot ja perinteet eivät enää ole itsestäänselvyksiä. Aktiivisuuden jatkuvuuden kannalta olisi tärkeää pyrkiä kehittämään kylätoiminnan käytäntöjä siihen suuntaan, että ne pitävät paikallisen toiminnan mielekkäänä ja houkuttelevana, eikä liian kuormittavana. Vapaaehtoistoiminnan ja paikallisen aktiivisuuden jatkuvuuden kannalta keskeistä on muistaa yhdessä tekemisen ja epävirallisen yhteisöllisyyden merkitys.

Yhteisöllisyys ja paikkasidos tuottavat tahtotilan, mikä korostaa paikallisen kulttuurin ja eletyn tilan merkitystä aktiivisuuden kestävyuden takaamisessa. Lehtovuori (2010, 213-214) puhuu heikoista paikoista (weak places), jolloin yhdyskuntasuunnittelun tehtävä on tuottaa tiloja, jotka eivät ole ennalta määriteltyjä kulttuurituotteita, vaan niissä on tilaa paikallisille neuvotteluille, kokemuksille, henkilökohtaisille ja ainutlaatuisille merkityksenannon hetkille. Lehtovuori varottelee paikkojen tuotteistamisen riskeistä, miten valmiiksi brändätyt ja merkityksellistetyt tilat jäävät usein kaupunkiympäristössä tyhjiksi puistoiksi ja monumenteiksi. Kylätoiminnassa on samanlainen riski, jos hanketoiminnalla esimerkiksi kunnostetaan kylätalo, mutta paikalliset toimijat lopulta väsyvät työlääksi kokemaansa toimintaan, ja kylätalon ylläpidosta muodostuukin enemmän taakka kuin mahdollistaja. Kylän tuotteistamisessa piilee myös vaara, että matkailijoille markkinoidaan jotain muuta kuin mikä itse koetaan omaksi paikaksi. Yrittäjäsubjektiivisuuden omaksumiseen ja strategiseen kehittämistoimintaan liittyy siis tehokkuuden lisäksi aktiivisuuden jatkuvuutta uhkaavia tekijöitä.

Kylien aktivoituminen ei rakenna pelkästään positiivista kehitystä, vaan se tuottaa myös passiivisia kyliä ja alueellista eriarvoisuutta. Aktiivisen kylän kriteerit ovat korkealla ja niin vaativat, että kaikki paikalliset yhdistykset ja yhteisöt eivät niitä pysty täyttämään. Verkostoituminen, yrittäjäyhteisöjen omaksuminen ja institutionalisoituminen eivät ole universaaleja kylillä tapahtuvia muutoksia. Kaikki ei ole paikallisten ihmisten tahtotilasta kiinni, ja kylät ovat eriarvoisessa asemassa jo lähtökohdiltaan. Aina ei kyliltä löydy tarpeeksi aktiivisia ihmisiä, osaamista, ajallisia resursseja tai tahtotilaa kehittämistoiminnan harjoittamiseen. Paikalliseen aktiivisuuteen vaikuttavat myös rakenteelliset tekijät, jotka rajaavat toiminnan mahdollisuuksia. Kylät ovat eriarvoisessa asemassa myös maantieteellisen sijaintinsa perusteella. Kasvukeskusten läheisellä maaseudulla esimerkiksi uusien asukkaiden houkuttelu on helppoa, mutta pitkien etäisyyksien päässä sijaitsevilla kylillä saadaan harvoin omalla aktiivisuudella ihmeitä aikaan. Syrjäisimmät maaseutualueet ovat isompien haasteiden edessä kuin kaupunkien läheinen maaseutu. Uusien asukkaiden houkuttelu voi osoittautua ylivoimaiseksi. Lisäksi yhteiskunnan laajempi kehitys, aluepolitiikka ja kuntien kehitys vaikuttavat paikallisen aktiivisuuden toteutumisen mahdollisuuksiin.

Kylätoiminnan kohdalla uhkana ovat kylät, jotka eivät aktivoidu. Kyse ei ole pelkästään yksittäisten kylien paikallisesta ongelmasta ja toiminnan hiipumisesta, vaan siitä seuraa myös laajempaa alueellista eriarvoistumista. Nämä kylät leimautuvat passiivisiksi ja kuolleiksi kyliksi, jotka eivät ota vastuuta paikallisesta kehityksestä. Voidaankin kysyä, kenen vastuulle kuuluu niiden maaseutualueiden elinolosuhteiden turvaaminen, joissa asukkaat eivät siihen kykene tai eivät sitä halua tehdä. Paikallinen aktiivisuus ja kehittämistoiminta eivät ole ihmelääke koko maaseudun ongelmiin.

Aktiivisuuden politiikan kautta suomalaisten kylien verkosto rakentuu uudelleen. Aktiiviset kylät jäävät eloon ja passiiviset häviävät tyhjiksi nimiksi kartalla ja rekistereissä. Näistä voi tulla Rannikon (2008) määrittelemiä pistäy-

tymiskyliä eli niissä tapahtuva liike ja toiminta ovat pääasiassa muiden kuin asukkaiden itsensä aiheuttamaa, esimerkiksi metsästäjien, marjastajien ja matkailijoiden. Maaseutupolitiikalla pyritään kuitenkin pitämään myös asuinmaaseutua elossa ja edistämään alueellista tasa-arvoa kasvukeskusten ja maaseudun välillä. Toisaalta samalla tuotetaan aktiivisen kansalaisuuden politiikan kautta uudenlaista alueellista epätasaista kehitystä, joka voidaan määritellä joko poliittiseksi, hallinnalliseksi tai paikalliseksi ongelmaksi – näkökulmasta riippuen. Poliittisesta näkökulmasta keskeistä on kysymys, annetaanko näiden kylien kuolla vai tarvitaanko niitä maaseudun hyvinvoinnin ja alueellisen kehityksen turvaamiseen.

Doreen Massey puhuu vallan geometriasta (2008, 104-126) eli tilallisuuden valtautottavuudesta ja siitä, miten globalisaatio ja uusliberalistinen kehitys ovat eriarvoisuutta tuottavia prosesseja eri väestöryhmille ja alueille. Kylien kehittäminen on yksi esimerkki tästä kehityksestä. Olisi tärkeää keskustella, miten myös ns. passiiviset kylät saataisiin mukaan kehitykseen. Erityisesti jos kyläyhdistykset ottavat tulevaisuudessa yhä enemmän vastuuta lähipalveluiden ja paikallisen hyvinvoinnin järjestymisestä, ei voida antaa maaseutualueiden eriarvoisen kehityksen jatkua paikallisten omalla vastuulla. Tasapainoinen ja kestävä aluekehitys edellyttää myös kunnilta tahtotilaa ja aktiivisuutta, eikä kaikkea vastuuta tulisi lykätä paikallisyhteisöjen harteille. Pysyvä rahoitus olisi yksi ratkaisu, jolla voitaisiin helpottaa kyläyhdistysten työtaakkaa ja tukea paikallisen toiminnan jatkuvuutta. Lisäksi kynnys kylien ja paikallisyhteisöjen aktivoitumiseen olisi matalampi, ja yhä useampi kylä saataisiin mukaan kehitykseen.

YHTEENVETO (SUMMARY)

Village action and the production of an active village

The village action is deeply rooted in the history and tradition of civic education through non-governmental organisations in Finland. The village action movement was established in the 1970s. The national village action research project reached a milestone in 1976 with the creation of cohesive local development discourse. In the 1990s, movement organisations were built at the national and provincial levels. The village action movement has intensified and proven to be an effective way to organise local development activities and to promote the vitality of rural areas. In 2007, there were 2730 village associations in Finland, covering most of the villages in the country (there are about 3900 villages in Finland). Village associations have become essential actors and developers, and they have displaced traditional associations as the organisers of local cooperation.

Active villages constructed through village action provide case studies of how societal and political changes produce new kinds of governing practices. The definition of active villages – and also passive villages – is related to the occurrence of governmentality in society. Governing refers to all directing of human behaviour, whether it is implemented through institutions, communities, culture or individuals themselves. Village action is not a discrete rural phenomenon, but a part of the change of governmentality related to active citizenship politics. Village associations, which take responsibility for local development, are the ideal communities to produce active citizenship and space. There are high expectations for local active communities and the third sector to meet the gaps in the welfare society. The encouragement of village associations to produce local welfare services not only means finding answers to local problems, but is a part of the broader rationality of governing, where responsibilities are transferred from the public sector to individuals and communities.

A “village” produced by village action is a part of the rural policy and development objectives. The aim of the research is to study, *what is an active village?* Through which processes and practices are active villages produced? What is the role of culture in constructing and developing active villages? How does “activeness” manifest itself in the activities of villages and village associations? How are an active space and an active local community constructed from the point of view of governance? Village action is a development action organised by local communities, and its goal is to improve a certain place – the village. Local activeness is a complex process, and it is constructed through the relationship between subject and space, and through the interaction between them. Villages and village associations are a part of wider networks of governing.

I apply Henri Lefebvre’s (1991) social space theory in defining a village as a space. The social space, as referred to by Lefebvre, is constructed of three moments which are interconnected with each other and together form a dialectic triad. A village is a socially produced process, which can be divided in terms

of perceived, conceived and lived village. Through the dialectic triad, village can be studied concurrently as structural, discursive and cultural space. Perceived space (i.e., spatial practices) refers to local activities and structures, which are connected to the village as a space; these produce the village as a particular place. In Finland, the conceived village (i.e., representations of space) is produced particularly through rural and regional policy, regional planning, rural research, landscape planning and rural development programmes. The rural policy objectives and strategies in the Rural Development Programme for Mainland Finland 2007-2013 define a village as a region and its citizens where there is a village association or a village committee (2007, 194). A village is defined through organised social action that is aimed at regional development. Respectively, villages lacking village action are not recognised as space. The third aspect, lived village (i.e., representational space), refers to how the village is experienced and lived in. It is a part of the individuals' internal knowledge, which defies verbal definitions and concepts. Still, lived space can be studied by the meanings and symbols which are reflected in the culture. In particular, the representational space of villages is produced by local identity, attachment to place, landscape and the sense of community.

I apply Foucauldian governing analysis to explain the nature and subjectivity of village associations, and how governmentality manifests in them. Communities and culture are societal spaces, through which the behaviour of people can be controlled without restricting individual freedom by legislation or official acts. The rationality of governing produced by the national village action programmes and societal ideologies are ways of reasoning that define how villages are seen and in which way they should progress. In village action, activeness is the ideal situation; it means that village associations take responsibility for local progress and well-being. The rationality of governing operates through local governing techniques. Governing techniques are systematic ways of acting, by means of which the behaviour of individuals and communities can be controlled. In village action, governing techniques also include local practices that direct local activities. For example, village planning, association practices and development projects are techniques that direct local action, self-determination and construction of the village as a space. For techniques producing local activeness, the production of responsible and self-governing citizens is essential.

The concept of self-governing emphasises that in a liberal democracy subjects adopt the rationality of governing as their own 'project' – as norms, values and truths in relation to which they conduct their lives. In addition to individuals, communities are also subjects of governing. Communities bind people to the rationality of governing and to the direction of their lives. Activeness and development work in communities are never purely self-motivated or arising only from local needs, but are controlled by the prevailing rationalities, norms and objectives of the society. A village association is a local community, but it is constructed differently than a traditional village community, which is based on sharing a way of life. A village association is a development-oriented moral

subject which has assumed responsibility for local well-being and development. Village associations that have adopted self-governing practices are *strategic communities*. They have been formed as a local reaction to the decrease and total abandonment of services in rural areas. The founders of village associations have a shared concern and interest for the future of their village, and they have started to practice development work to achieve their objective – to save the village.

In the construction of active space, moments are related with each other, and their relationship is the place where governing acts most effectively. From the point of view of governmentality, the construction of active space and subject cannot be located in a certain point or actor. That is the reason why I decided to apply data triangulation, which enables study of the phenomenon from different perspectives and allows multi-dimensional analysis and interpretation. The data can be divided into two parts. The national village action programmes and the Village of the Year competition are texts through which I have studied the rationality of governing produced from above. Local action is always connected to the official representations of space, where the objectives of local development are defined. The other part of the data is collected from three villages, and it focuses on perceived and lived space. These villages have succeeded in having an effect on village development, and they have also been awarded for their work in the provincial Village of the Year competition. From the interaction of these different levels, the *active village* is constructed. Theory-oriented content analysis has been used as the method for reading data. Henri Lefebvre's social space theory and Foucauldian governing analysis have been used as a theoretical background when analysing the data.

The national village action programmes define the official active village, and they produce the norms and the rationality of governing village action. The village action movement is integrated into rural policy, which has effected three national village action programmes that appeared in the 2000s. According to the programmes, development work is the only option to save villages. The programmes construct village associations as community subjects by assigning more responsibilities and tasks to them. For example, one objective is to enlarge village planning to include service production, infrastructure, business, cultural environment, security, water management, etc. Village action programmes define local values for villages. In addition to traditional rural values, there are also values related to community, entrepreneurship, locality and active citizenship. Changes in villages are represented in the programmes as an inevitable part of progress, and villages have a moral obligation to respond to them. Changes and problems are seen as internal development challenges for villages, to be solved by adopting entrepreneur subjectivity. Local associations have to take responsibility for local well-being when the public sector retreats from rural areas. Village associations are also considered as an instrument to produce active citizenship. The original idea of the village action movement was to be independent from political movements, but in the 2000s they can no longer be seen as politically neutral. There is a transparent commitment to promote en-

trepreneurship culture in villages and the responsibility of individuals and communities. In rural policy, there is an objective to develop villages to become more like administrative units and to emphasise their independence, but at the same time they construct the specific norms which village associations should follow. The future of villages is represented as the freedom to choose from particular techniques and rationalities of governing.

The Village of the Year competition produces the ideal model and the criteria for active villages by constructing what an active village looks like. The Village Action Association of Finland and provincial village associations manage the competition, which produces the rationality of governing: the facts and norms for local activeness. The criteria of an active village are to practice village planning and village projects, to produce local welfare, to cherish cultural heritage and to have village spirit. The governing techniques of local activeness are emphasised in the criteria (planning, projects and product creation). The main themes of the competition have stayed the same for 22 years, but the content has expanded. There are increasing calls for villages to have more entrepreneurial, production-oriented and open attitudes in local action. The representations of the competition resemble the national village action programmes. They both try to influence village communities to become more strategic and entrepreneurial subjects.

The local governing techniques of active village are ways to organise local action, and they are connected to the rationality of governing. The governing techniques consist of ethical and governmental dimensions, which are intertwined with each other. The ethical elements are the key binding element by means of which governing techniques become a part of the self-governing of subjects. Association practices, village planning, project work, practices of informing and local culture are governing techniques that construct responsible community subjects. Villages are encouraged to adopt the techniques by means of project funding and instructions. But the effectiveness of the techniques is dependent on ethical commitment – that is to say, how natural and essential a part of local action village associations experience them to be. For example, the attitude towards village planning in the villages I have studied has been superficial; it has not become an efficient governing technique. In addition to self-governing, the strategic nature of the governing techniques is emphasised, specifically in terms of how they produce economic, entrepreneurial and development-oriented community subjectivity.

Experienced and lived activeness – ethical subjectivity – is constructed in the language of the village associations' chairmen. The self-determination of the chairmen is a central part of the construction of active subjects. Activeness is not based on governing techniques, as in the village action programmes and the ideal model of an active village. The mission of village action, according to the chairmen, is the village's influence on society and lobbying power; however, in terms of the rationality of governing, the activeness of villages is constructed more as the villages' internal struggle, exploitation of resources and local responsibility. In the language of the chairmen, the active village is constructed as

a multiform process in which the village association has a central governing role. In the language of the interviewees, traditional and strategic development discourses are combined. The villages' relationship with the municipalities has an influence on village subjectivity, and there are a lot of conflicts and contradictions. According to the study, cooperation with municipalities is unstable and there is room for a great deal of improvement. But paradoxically, the relationship constructs villages' otherness and heroism at the same time.

In the construction of the active village, culture has a central role. Cultural structure and symbolism are emphasised because of the loss of socially stable, traditional villages. Culture is a technique and an instrument of governing, and it is also a part of the defining and experiencing place. The national village action programmes and the Village of the Year competition, in producing the conceived village, have recognised the importance of local culture, and they try to encourage and strengthen it. This is particularly evident in the promotion of collecting, cherishing and commercialising cultural heritage. Local culture is no longer only an internal matter for villages, but through marketing and commercialisation villages are also produced for others than the villages' own citizens. If commercialisation extends too far away from the local peoples' meanings and experiences, it can pose a threat to local activeness and the motivation to act. In the construction of active space, the lived village is essential, and the more close that conceived and lived space are to each other, the more effective governmentality is. Local culture is the core of activeness, and the rationality and the techniques of governing depend on it. From the aspect of governing, the representations and techniques related to conceived space produce the rationality of governing, but self-determination and the self-governing of subjects make up the dynamo of governing. Local identity, community spirit and attachment to place are the ethical contents of self-determination, and they are constructed through the particular significations and culture of the village. Culture is the glue by means of which people engage themselves, cherishing and developing spaces and places, and become active citizens.

The results of the study about the construction of the active village can be classified in terms of three phenomena, which are interconnected with each other. *Strengthening of entrepreneurial culture, networking* and *institutionalisation* are processes that can be found in every bit of data that I have analysed. They are reflected in all the three moments of social space.

Entrepreneurial culture means how the norms and values of the market economy have become a part of local development work. Active village action is not only action based on traditional community spirit, but because the logic of its economy has become an essential part of local activities. Financial planning and fundraising are significant concerns in village action. In particular, the maintenance of village houses and the increase of property demand more incomes, financial responsibility and competence. Project work can include large budgets, requiring local actors to be able to engage in strategic housekeeping. Village events and festivals can have an objective, other than entertaining locals, of collecting money. The success of an action is often measured by financial re-

sults. Marketing and commercialisation are also part of the increase in the entrepreneurial culture and market logic. The images of villages have become more important, which is reflected, for example, in the proliferation of villages having their own websites. The adoption of the entrepreneurial attitude brings a specific approach to local development. Being responsible for success, an entrepreneur reacts to local difficulties as challenges and with the logic of risk management.

Active villages are not isolated local communities, but closely *networked spaces* with the surrounding world. This is particularly apparent with hospitality and openness to new residents, summer residents and tourists. Cooperation with the municipality, other organisations and villages is also emphasised. Active villages are global spaces, which means that they are more and more dependent on other spaces and actors, and they are constructed in relation to the global reality. Village associations try to get recognition from the municipality and the media. A significant criterion for an active village is to be recognised by others. Villages have to reveal themselves externally, and they also have to try to produce themselves as abstract space through image building. The logic of market economy has emphasised this development.

The activeness of villages manifests itself as *local institutionalisation development*, which means an increase in the structures and mechanisms of social system and cooperation. This is reflected in the perceived village in the form of renovated village houses, outdoor areas and landscapes. Association practices become more official, difficult and bureaucratic. The aim of rural policy is to increase the responsibilities of village associations and to promote the development of the villages' institutionalisation. The objectives of village planning increase, and there is the ambition to make villages official regional units. Chairmen of the village associations adopt the approach of strategic development. Active local communities do not define their action only in terms of working together, but they have clear objectives and strategic orientation. The strengthening of structures brings more responsibilities and constructs more powerful community subjects. Yet village action still involves voluntary work, even if it has more and more features of official activities. This is one of the biggest challenges for rural policy, to build institutions based on voluntary work.

The strengthening of entrepreneurial culture, networking and institutionalisation are phenomena that belong to the governing process. They are related to neoliberal development, promoting the self-governing of citizens, and they are materialised in the space. The construction of active villages is governed by development, global reasoning and the logic of risk management, which integrates villages as a part of neoliberal progress. Adoption of the prevailing rationality of governing and rural development is reflected in the way in which development work is seen as the only way to save villages. The chairmen of the village associations are aware that entrepreneurial and strategic thinking, cooperation and openness are the means to succeed. There are not significant contradictions between the general norms of local development work and local attitudes, but the claims to increase the roles and responsibilities of village associa-

tions can be resisted at the local level. The responsible communities have not adopted all the policy objectives as part of their self-determination. Governing is a dynamic process, where conceived and lived activeness differ from each other and are constantly negotiated and struggled with. Administration policy tries to produce facts and control local action on the basis of its own ideologies and valuations, but the official representation of space only becomes effective governing when subjects adopt it as part of their own self-governing. It remains to be seen if rural policy will succeed in constructing village associations become more active subjects than already exist.

There are possibilities and threats in producing villages as active space and as a part of active citizenship politics. It can increase well-being and positive development in rural areas. On the other hand, the growing practise of defining villages in terms of their activeness contains also risks, especially as regards the sustainability of action and regional inequality. Strategic development work makes village associations more efficient and powerful. But a change in the nature of action can also pose a threat for the continuity of activeness, if local people find it too exhausting and boring, and especially if project work is experienced as difficult. The lack of permanent financing is also a risk for the sustainability of villages' activeness. The criteria of activeness are high, and all villages are unable to fulfil them. The definition of Finnish villages through village action produces regional inequality when the 'passive' villages 'disappear'. The more ambitions there are to increase the responsibility of village associations in organising local welfare, the more important it will be to discuss how long rural development can be expected to continue in dependence on the villages' own activities.

LÄHTEET

- Aho, Seppo (2001) Kylätoiminnan ja matkailun roolista syrjäisen maaseudun kehittämisessä. Teoksessa Hilikka Lassila ja Seppo Aho (toim.) *Matka maaseudulle - Näkökulmia maaseutumatkailun tutkimukseen*. Kuopio: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu, 131-150.
- Ahponen, Pirkkoliisa (2009) Perspectives for Cultural Political Research: Keywords from Participation through Creativity and Alienation to self-expression and Competition. Teoksessa Miikka Pyykkönen, Niina Simanainen & Sakarias Sokka (toim.) *What about Cultural Policy? Interdisciplinary Perspectives on Culture and Politics*. Jyväskylä: Gummerus, 75-96.
- Alapuro, Risto & Stenius, Henrik (1987) Kansanliikkeet loivat kansakunnan. Teoksessa Risto Alapuro, Ilkka Liikanen, Kerstin Smeds & Henrik Stenius (toim.) *Kansa liikkeessä*. Jyväskylä: Gummerus, 8-52.
- Alasuutari, Pertti (2007) *Yhteiskuntateoria ja inhimillinen todellisuus*. Tampere: Tammer-Paino.
- Alkio, Santeri (1905) *Nuorisoseura-kirja*. Porvoo: WSOY.
- Anderson, Benedict (1991) *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. London, Verso.
- Andersson, Harri (1997) Kulttuuri ja paikan politiikka kaupunkiudistuksessa. Teoksessa Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela & Sirpa Tani (toim.) *Tila, paikka ja maisema. Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*. Tampere: Vastapaino, 107-128.
- Anttila, Veikko (1980) Kyläyhteisöjen kulttuurinen integraatio. Teoksessa Päiviö Tommila ja Ismo Heervä (toim.) *Muuttuva kylä*. Vaasa: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 250-291.
- Anttonen, Mika (2002) "Matkailun tilat": Henri Lefebvren sosiaalisen tilan teorian näkökulmia maantieteelliseen matkailututkimukseen. *Terra* 114:3, 171-176.
- Aro, Jari (1999) *Sosiologia ja kielenkäyttö: retoriikka, narratiivi, metafora*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Barker, Chris & Galsinski, Dariusz (2001) *Cultural Studies and Discourse Analysis. A Dialogue on Language and Identity*. London: Sage.
- Barnett, Clive (2001) Culture, geography, and the arts of government. *Environment and Planning D: Society and Space* 2001, volume 19, 7-24.
- Bell, Michael M.; Lloyd Sarah E. & Vatovec, Christine (2010) Activating the Countryside: Rural Power, the Power of the Rural and the Making of Rural Politics. *Sociologia Ruralis*, Vol 50, Number 3, 205-224.
- Berlin, Jenni (2011) "Big Society". *Yhteiskuntapolitiikka* 4/2011, 459-462.
- Boyarin, Jonathan (1994) Space, Time and the Politics of Memory. Teoksessa Jonathan Boyarin (toim.), *Remapping Memory: The Politics of TimeSpace*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Broms, Henri (1998) *Paikan semiotiikkaa. Itä-Euroopan sielua etsimässä*. Helsinki, Helsinki University Press.

- Burchell, Graham (1991) Peculiar Interest: Civil Society and Governing 'The System of Natural Liberty'. In Graham Burchell, Colin Gordon and Peter Miller (edit.) *The Foucault Effect. Studies in Governmentality*. Chicago: University of Chicago Press, 119-150.
- Bauman, Zygmunt (2002) *Notkea moderni*. Tampere: Vastapaino.
- Cederlöf, Petri (2010) Hyvinvointipalvelujen tuottamisen malleja kolmannella sektorilla. Teoksessa Nelli Koivisto, Kai Lehtikainen, Riitta Pasanen-Willberg, Minna Ruusuvirta, Pasi Saukkonen, Pirtta Tolvanen ja Arsi Veikkolainen (toim.) *Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta*. Helsinki: Kokos julkaisuja 1, 94-103.
- Cruikshank, Barbara (1999) *The Will to Empower. Democratic citizens and other subjects*. Ithaca and London, Cornell University Press.
- Dean, Mitchell (1995) Governing the unemployed self in an active society. *Economy and Society* 24: 4, 559-583.
- Dean, Mitchell (1999) *Governmentality. Power and Rule in Modern Society*. London: SAGE.
- Delanty, Gerard (2003) *Community*. London, Routledge.
- Denzin N. K. (1978) *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. New York: McGraw-Hill.
- Dodgshon, Robert A. (2008) Geography's place in time. *Geogr. Ann. B.* 90 (1), 1-15.
- Escobar, Arturo (1995) *Encountering Development. The making and unmaking of the third world*. New Jersey: Princeton University Press.
- Escobar, Arturo (1995) *Encountering Development. The making and unmaking of the third world*. New Jersey: Princeton University Press.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1999) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (3.painos). Tampere: Vastapaino.
- Evans, Graeme (2001) *Cultural Planning: An Urban Renaissance?* New York: Routledge.
- Fairclough, Norman (1992) *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman (1995) *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman.
- Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- Fairclough, Norman (2001) *Language and Power*. London: Longman.
- Foucault, Michel (1973) *Madness and civilization. A history of insanity in the age of reason*. New York: Vintage Books.
- Foucault, Michel (1991) Governmentality. *The Foucault Effect. Studies in Governmentality*. London: Harvester Wheatsheaf, 87-104.
- Foucault, Michel (1997) *Ethics. Essential works of Foucault 1954-1984*. Edited by Paul Rabinow. London: Penguin Books.
- Foucault, Michel (1998) *Seksuaalisuuden historia: tiedontahto, nautintojen käyttö, huoli itsestä*. Tampere, Gaudeamus.
- Foucault, Michel (2005) *Tarkkailla ja rangaista*. Keuruu: Otava.
- Foucault, Michel & Rabinow, Paul (1989) *Kaupunki, tila ja valta*. Tampere: Yhdyskuntasuunnittelun laitos (TTKK).

- Gaynor, Niamh (2009) In-Active citizenship and the depoliticization of community development in Ireland. *Community Development Journal* 2009, 1-15.
- Giddens, Anthony (1984) *The Constitution of Society. Outline of the Theory of Structuration*. Oxford: Basil Blackwell.
- Glyn, Williams (2004) Evaluating participatory development: tyranny, power and (re)politication. *Third World Quarterly*. Vol 25, 557-578.
- Granberg, Leo (2003) Kylätoiminnasta maaseutupolitiikan verkostoon. *Maaseudun uusi aika* 1/2003, 7-20.
- Halfacree, Keith (2006) Rural space: constructing a three-fold architecture. In Paul Cloke, Terry Marsden & Patrick H. Mooney (edit.) *Handbook of Rural Studies*. London: Sage, 44-62.
- Halfacree, Keith (2007) Trial by space for a 'radical rural': Introducing alternative localities, representations and lives. *Journal of Rural Studies* 23 (2007), 125-141.
- Halhead, Vanessa (2004) *Suomen kylätoimintaliike & Euroopan maaseutuliikkeet*. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu 2/2005.
- Hall, Stuart (1999) *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino
- Hall, Stuart (2003) Kulttuuri, paikka ja identiteetti. Teoksessa Mikko Lehtonen-Olli Löytty (toim.) *Erilaisuus*. Tampere, Vastapaino, 85-128.
- Hannerz, Ulf (1992) *Cultural Complexity. Studies in the Social Organization on Meaning*. New York: Columbia University Press.
- Hannerz, Ulf (1996) *Transnational Connections: Culture, People, Places*. Usa: Routledge.
- Harvey, David (2008) *Uusliberalismin lyhyt historia*. Tampere: Vastapaino.
- Hautamäki, Antti (2005) Poliitiikan paluu. Teoksessa Antti Hautamäki-Tommi Lehtonen-Juha Sihvola-Ilkka Tuomi-Heli Vaaranen-Soile Veijola: *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki, Gaudeamus.
- Heikkilä, Tapio (2000) *Suomalainen kulttuurimaisema*. Sulkava, Tammi.
- Helen, Ilpo (2010) Hyvinvointi, vapaus ja elämän politiikka: Foucault'lainen hallinnan analytiikka. Teoksessa Jani Kaisto & Miikka Pyykkänen (toim.) *Hallintavalta. Sosiaalisen, politiikan ja talouden kysymyksiä*. Helsinki: Gaudeamus, 27-48.
- Henttinen, Annastiina (2009) *Maaseutu politiikan tantereena. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 1988-2008*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Herbert-Cheshire, Lynda (2000) Contemporary strategies for rural community development in Australia: a governmentality perspective. *Journal of Rural Studies* 16(2000), 203-215.
- Herbert-Cheshire, Lynda & Higgins, Vaughan (2004) From risky to responsible: expert knowledge and governing of community-led rural development. *Journal of Rural Studies* 20 (3), 289-302.
- Hodge, Robert & Kress, Gunther (1993) *Language as Ideology*. Second Edition. London: Routledge.
- Hoivala, Harri (2003) Kulttuurin markkinointi ja tuotteistaminen - kamppailu markkinoinnin oikeutuksesta. Teoksessa Niinikoski, M-L & Sibelius, K. (toim.) *Kulttuuribusiness*. Vantaa: WSOY, 73-83.

- Holli, Anne Maria (2002) Suomalaisen tasa-arvopolitiikan haasteet. Teoksessa Anne Maria Holli, Terhi Saarikoski & Elina Sana (toim.) *Tasa-arvopolitiikan haasteet*. Helsinki: WSOY, 12-30.
- Holmila, Marja (2001) *Kylä kaupungistuvassa yhteiskunnassa. Yhteisöelämän muutos ja jatkuvuus*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Holmila, Marja (2003) Kylä kaupungistuvassa yhteiskunnassa. Yhteisöelämän muutos ja jatkuvuus. *Maaseudun uusi aika* 1/2003, 28-38.
- Honkala, Kauko (1980) Kyläyhteisön sosiaalinen kiinteys. Teoksessa Päiviö Tommila ja Ismo Heervä (toim.) *Muuttuva kylä*. Vaasa: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 215-249.
- Hyyppä, M. (2002) *Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys*. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy.
- Hyyryläinen, Torsti (1994) *Toiminnan aika. Tutkimus suomalaisesta kylätoiminnasta*. Vammala, Line Sixtyfour.
- Hyyryläinen, Torsti (2000) Kylätoiminnan perinne sosiaalisena pääomana. Teoksessa Torsti Hyyryläinen-Pertti Rannikko (toim.) *Eurooppalaistuva maaseutupolitiikka. Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä*. Tampere, Vastapaino, 109-119.
- Hyyryläinen, Torsti; Katajamäki, Hannu; Piispanen, Sirkku & Rouhiainen, Vesa (2011) Neoendogeenisen maaseutupolitiikan ilmeneminen kylätoiminnassa. *Maaseudun Uusi Aika* 2/2011, 20-38.
- Hyyryläinen, Torsti; Katajamäki, Hannu; Piispanen, Sirkku; Pylkkänen, Päivi & Rouhiainen, Vesa (2011) *Kylätoiminnan tila 2010*. Seinäjoki: Helsingin yliopisto.
- Häikiö, Liisa (2000) *Osallisuus kylässä. Herrojen herkkua vai jokapäiväistä leipää*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Häkli, Jouni (1994) *Maakunta, tieto ja valta. Tutkimus poliittis-hallinnollisen maakuntadiskurssin ja sen historiallisen edellytysten muotoutumisesta Suomessa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hänninen, Sakari (1998) Kamppailu identiteetistä. Teoksessa Sakari Hänninen (toim.) *Missä on tässä?* Jyväskylä, SoPhi julkaisuja 18, 107-130.
- Hänninen, Sakari (2004) Maaseutupolitiikan poliittisuus? *Maaseudun uusi aika* 3/2004, 47-52.
- Häyrynen, Maunu (2005) *Kuویتettu maa: Suomen kansallisten maisemakuvastojen rakentuminen*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Ilmonen, Kaj (1998) Uudet ja vanhat yhteiskunnalliset liikkeet. Teoksessa Kaj Ilmonen & Martti Siisiäinen (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Tampere: Vastapaino, 15-42.
- Ilmonen, Kari (1998) *Kulttuuri alueen käyttövarana. Kulttuuripolitiikan hallitsevat ja marginaaliset diskurssit Keski-Pohjanmaalla*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. N:o 32. Joensuun yliopisto.
- Isosuo, Tuula (2000) Suomalaisen maaseutupolitiikan vaiheet ja erityispiirteet. Teoksessa Torsti Hyyryläinen-Pertti Rannikko (toim.) *Eurooppalaistuva maaseutupolitiikka. Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä*. Tampere, Vastapaino, 46-59.

- Itkonen, Hannu (2000) Kansalaistoiminnan suuri linja. Teoksessa Hannu Itkonen, Juha Heikkala, Kalervo Ilmanen, Pasi Koski (toim.) *Kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot*. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 152. Tampere: Tammer-Paino,
- Jokinen, Arja (1999) Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen-Kirsi Juhila-Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Jyväskylä, Gummerus, 126-159.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi (1993) "Valtasuhteiden analysoiminen". Teoksessa Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino, 75-108.
- Jones, J. & Little, J. (2000) Rural challenge(s). Partnership and new rural governance. *Journal of Rural Studies* 16(2), 171-184.
- Jonker, Gerdien & Thobani, Shiraz (edit.) (2010) *Narrating Islam: interpretations of the Muslim world in European texts*. London: Tauris Academic Studies.
- Juska, Arunas & Poviliunas, Arunas (2010) Conceptualising the Rise of the Rural Community Movement in Lithuania: A Framework for Analysis. *Eastern European Countryside* 16/2010, 65-88.
- Juuti, Pauli (1996) *Suomalainen elämänlaatu*. Tampere: Tammer-Paino.
- Kainulainen, Kimmo (2000) *Monimuotoinen maaseutukulttuuri: kehittämisenäkökulmia Suupohjan ja Koillis-Savon seutukunnista*. Helsingin yliopisto, maaseudun tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Kainulainen, Kimmo-Lakso, Timo (2001) Sivusta aluekehityksen ytimeen! Teoksessa Sulevi Riukulehto (toim.) *Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet*. Jyväskylä, Atena Kustannus Oy, 32-51.
- Kaisto, Jani & Pyykkönen, Miiikka (2010) Johdanto: Hallinnan analytiikan suuntaviivoja. Teoksessa Jani Kaisto & Miiikka Pyykkönen (toim.) *Hallintavaalta. Sosiaalisen, politiikan ja talouden kysymyksiä*. Tallinna: Gaudeamus, 7-24.
- Kangas, Anita (1988a) *Keski-Suomen kulttuuritoimintakokeilu tutkimuksena ja politiikkana*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kangas, Anita (1988b) *Keski-Suomen kulttuuritoimintakokeilu tutkimuksena ja politiikkana*. Lectio praecursoria. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 1988/2, 166-170.
- Kangas, Anita (1999) Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Teoksessa Anita Kangas & Juha Virkki (toim.) *Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 156-178.
- Karhio, Kirsi (1999) Local Action Groups – Pioneers of a New Mode of Operation. *New Rural Policy* 2/1999, 113-118.
- Karisto, Antti; Takala, Pentti & Haapola, Ilkka (1998) *Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa*. Porvoo: WSOY.
- Katajamäki, Hannu (2002) *Suomen maaseudun evoluutio*. Artikkelijulkaisuna osoitteessa: www.ruralstudies.fi
- Katajamäki, Hannu-Kaikkonen, Rauno (1991) *Maaseudun kolmas tie*. Seinäjoki: Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisusarja A:1.

- Kattilakoski, Mari; Matthies, Aila-Leena & Rantamäki, Niina (2011) Kansalaisosallistuminen maaseudun hyvinvointipalveluissa. *Maaseudun Uusi Aika* 2/2011, 5-19.
- Kearns, Ade (1995) Active citizenship and local governance: political and geographical dimensions. *Political geography* Vol 14, No 2, 155-175.
- Kenny, Sue (2011) Towards unsettling community development. *Community Development Journal* Vol 46 2011, 7-19.
- Keränen, Heimo (2002) *Kylä, suunnittelu ja paikallinen kehittäminen – Idea uudesta kyläsuunnittelumallista*. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Knuuttila, Seppo (2005) Samankeskinen paikallisuus – rajallisen kiinnostuksen autenttisuus. Teoksessa Simo Häyrynen (toim.) *Kulttuurin arviointi ja vaikutusten väylät*. Cupore julkaisuja 12/2005.
- Knuuttila, Seppo (1998) Paikan synty suomalaisena ilmiönä. Teoksessa Pertti Alasuutari & Petri Ruuska (toim.). *Elävänä Euroopassa. Muuttuva suomalainen identiteetti*. Tampere: Vastapaino, 191-214.
- Knuuttila, Seppo; Liikanen, Ilkka & Rannikko Pertti (1996) Tulkintojen kylät. Paluu Sivakkaan ja Rasimäkeen. Teoksessa Seppo Knuuttila, Ilkka Liikanen, Pertti Rannikko, Hannu Itkonen, Merja Koistinen, Jukka Oksa & Sinikka Vakimo (toim.) *Kyläläiset, kansalaiset. Tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä*. Joensuu: Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja, 7-18.
- Knuuttila, Seppo & Rannikko, Pertti (2008) Sivakka ja Rasimäki tutkimuksina. Teoksessa Seppo Knuuttila, Pertti Rannikko, Jukka Oksa, Tapio Hämynen, Hannu Itkonen, Heidi Kilpeläinen, Mikko Simula, Sinikka Vakimo & Marjaana Väisänen (toim.) *Kylän paikka. Uusia tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 9-22.
- Konttila, Sinikka & Lukkari, Tarja & Nieminen, Kalle (2004) *Souva ja huopaa hanke. Kylien ja kunnan suunnitelmien yhteensovittaminen. Kainuulainen maaseutuohjelma kyläläisten ajatuksista*. Loppuraportti. Oulun yliopisto. Kajaanin yliopistokeskus. Kainuu: Maaseutokeskus ProAgria.
- Kopomaa, Timo & Peltonen Lasse (2008) Johdanto. Teoksessa Timo Kopomaa, Lasse Peltonen & Tapio Litmanen (toim.) *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 9-27.
- Korkiakangas, Pirjo (1999) Muisti, muistelu, perinne. Teoksessa Bo Lönnqvist-Elina Kiuru-Eeva Uusitalo (toim.) *Kulttuurin muuttuvat kasvot*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kortetjärvi-Nurmi, Sirkka; Kuronen, Marja-Liisa & Ollikainen, Marja (2008) *Yrityksen viestintä*. Helsinki: Edita.
- Kothari, Uma (2007) Power, Knowledge and Social Control in Participatory Development. In Bill Cooke & Uma Kothari (edit.) (2007) *Participation: The New Tyranny?* London: Zed Books, 139-152.
- Kumpulainen, Kaisu (2008) Mistä on Vuoden Kylät tehty? *Maaseudun Uusi Aika* 2/2008 , 44-58.
- Kumpulainen, Mikko (1989) *Yhteistyöstä kylätoimintaan. Tutkielma kylätoiminnasta ihmisen alueellisen sidoksen yhteiskunnallistumisen vastatendenssinä*. Joensuu: Joensuun yliopisto.

- Kupiainen, Heikki & Lahtinen, Eija (1992) *Kylät palvelujen suunnittelijoina ja tuottajina*. Mikkeli: Maaseudun palveluprojekti, Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli.
- Kymäläinen, Päivi (2009) Kaupunkitaide ja julkisen tilan hetkittäiset käytöt. Teoksessa Seija Ridell, Päivi Kymäläinen & Timo Nyysönen (toim.) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 91-113.
- Lahtinen, Eija (1998) *Kylätoiminnan menestystekijät*. Mikkeli: Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Lapintie, Kimmo & Riipinen, Jouko (1994) *Euroopan syrjäkylät ajan keskiössä*. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Lash, Scott (1995) Refleksiivisyys ja sen vastinparit: rakenne, estetiikka ja yhteisö. Teoksessa Ulrich Beck, Anthony Giddens & Scott Lash (1995) *Nykyajan jäljillä*. Jyväskylä: Gummerus, 153-235.
- Lefebvre, Henri (1991) *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.
- Lehtonen, Heikki (1990) *Yhteisö*. Tampere: Vastapaino.
- Lehtola, Ilkka (2001) *Palvelujen muutos ja syrjäkyläläisten arki*. Joensuu: Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja.
- Lehtovuori, Panu (2005) *Experience and Conflict. The dialectics of the production of public urban space in the light of new event venues in Helsinki 1993-2003*. Espoo: Helsinki University of Technology.
- Lehtovuori, Panu (2010) *Experience and Conflict: The Production of Urban Space*. Farnham: Ashgate.
- Leinamo, Kari (2004) *Kuntaliitoksen jälkeen. Kuntien yhdistymisen vaikutukset liitosalueiden näkökulmasta*. Levon-instituutin julkaisuja No. 111. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Litmanen, Tapio & Peltonen Lasse (2008) Nimby-kiistojen ymmärtäminen ja selittäminen. Teoksessa Timo Kopomaa, Lasse Peltonen & Tapio Litmanen (toim.) *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 208-236.
- Lockie, Stewart & Higgins, Vaughan (2007) Roll-out neoliberalism and hybrid practices of regulation in Australian agri-environmental governance. *Journal of Rural Studies* 23, 1-11.
- Luoto, Ilkka (2006) Paikan teksti ja narratiivinen jännite – kuusi maaseutukylää Suomessa ja Skotlannissa. *Terra* 118: 3-4, 143-158.
- Luoto, Ilkka (2008) *Paikan teksti ja niiden henki: johdatus geosemiotiikkaan – matkakertomus paikan kulttuuriseen ytimeen*. Oulu: Oulun yliopisto.
- Lyson, Thomas A. (2006) Global capital and the transformation of rural communities. In Paul Cloke, Terry Marsden & Patrick H. Mooney (edit.) *Handbook of Rural Studies*. London: Sage, 292-303.
- Maffesoli, Michel (1995) *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. Gaudeamus, Helsinki.
- Manninen, Ari (2010) *Palveluja ja byrokratiaa. Suomen kunnallishallinto sotien jälkeen*. Kunnallisan kehittämissäätiön julkaisuja. Porvoo: WS Bookwell Oy.

- Marinetti, Michael (2003) Who Wants to be an Active Citizen? The Politics and Practice of Community Involvement. *Sociology* 37(1): 103-120.
- Massey, Doreen (2003) Paikan käsitteellistäminen. Teoksessa Mikko Lehtonen & Olli Löytty (toim.) *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Massey, Doreen (2005) *For Space*. London: Sage.
- Massey, Doreen (2008) *Samanaikainen tila*. Tampere: Vastapaino.
- Matthies, Aila-Leena (2003) Asukastoiminta sosiaalisena pääomana – käsitteen operationalisointia ja kritiikkiä tapaustutkimuksen pohjalta. Teoksessa Sakari Hänninen, Anita Kangas, Martti Siisiäinen (toim.) *Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori*. Jyväskylä: Gummerus, 150-166.
- Mertens, Donna M. (2011) Mixed Methods as Tool for Social Change. *Journal of Mixed Methods Research* 5(3), 195-197.
- Mäkelä, Klaus (1990) Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Klaus Mäkelä (toim.) *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus, 42-61.
- Mäki, Matti (1999) Kylät maaseutupolitiikan formuloituina kehittäjäyhteisöinä – riskirytykskö? *Maaseudun uusi aika* 1/1999, 79-82.
- Mäki, Matti-Lakso, Timo (2001) *Hanketoiminnan neljä todellisuutta. ESR – rahoitetut hankkeet rahoittajien, toteuttajien ja osallistujien silmin*. Tampereen yliopisto, Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö, SENTE –julkaisu 10/2001.
- Määttänen, Pentti (2007) Semiotics of space: Peirce and Lefebvre. *Semiotica* 166-1/4, 453-461.
- Nieminen, Kalle (2000) *Kyliä kehittäminen ja paikallinen omaehtoisuus Kainuussa*. REDEC Kajaani, Working Papers 34. Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus, Aluekehitys.
- Nordberg-Schulz, Christian (1984) *Genius Loci. Towards a phenomenology of architecture*. New York, Rizzoli.
- Numminen, Jaakko (1961) *Suomen nuorisoseuraliikkeen historia. Osa 1, Vuodet 1881-1905*. Helsinki: Otava.
- Nyyssölä, Kari (2006) Kriisi ja sosiaalinen pääoma hyvinvointivaltiossa. *Tieteessä tapahtuu* 1/2006, 5-9.
- Nyyssönen, Heino (2001) Muiston ja muistamisen politiikka. *Politiikka* 43(2001):1, 26-36.
- Oksa, Jukka (1998) *Syrjäkylä muutoksessa*. Joensuun yliopisto, Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N:o 30.
- Paasi, Anssi (1998) Alueiden renessanssi ja identiteettipuhe. Teoksessa Hänninen, Sakari (toim.). *Missä on tässä?* Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja SoPhi 18, 170-190.
- Paasi, Antti (2002) Bounded spaces in the mobile world: deconstructing 'regional identity'. *Tidschrift voor Economische en Sociale Geografie* 2002, vol. 93, No 2, 137-148.
- Palonen, Kari (1997) *Kootut retoriikat. Esimerkkejä politiikan luennasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen julkaisusarja SoPhi.

- Palonen, Kari (2003) "Politiikka". Teoksessa Matti Hyvärinen, Jussi Kurunmäki, Kari Palonen, Tuija Pulkkinen & Henrik Stenius (toim.) *Käsitteet liikkeessä. Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria*. Tampere: Vastapaino, 467-518.
- Palonen Tarmo (1992) *Kylätoiminta kansanliike. Kyläasiain neuvottelukunta 1980-1992*. Kyläasiain neuvottelukunnan julkaisusarja B 7/1992.
- Palonen, Kari & Summa, Hilikka (1996) Johdanto: Retorinen käänne? Teoksessa Kari Palonen & Hilikka Summa (toim.) *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, 7-19.
- Patomäki, Heikki (2007) *Uusliberalismi Suomessa: Lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot*. Helsinki: WSOY.
- Perelman, Chaim (1982) *the Realm of Rhetoric*. London: Notre Dame.
- Perelman, Chaim 1996: *Retoriikan valtakunta*. Tampere, Vastapaino.
- Pihlaja, Ritva (2010) *Kolmas sektori maaseutukunnissa*. Mikkeli: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.
- Pihlajaniemi, Toivo (2006) *Kuntarakenne murroksessa*. Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut, nro 53. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Ponnikas, Jouni; Korhonen, Sirpa & Keränen, Heikki (2005) *Elinvoimaa kylille: Asu kylässä! -hankkeen ulkoinen arviointi*. Kajaani; Kajaanin yliopistokeskus.
- Ponnikas, Jouni; Korhonen, Sirpa; Kuhmonen, Hanna-Mari; Leinamo, Kari; Lundström, Niklas; Rehunen, Antti & Siirilä, Heli (2011) *Maaseutukatsaus 2011*. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 3/2011. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Potter, Jonathan (1996) *Representing Reality. Discourse, Rhetoric and Social Construction*. London: Sage.
- Puuronen, Vesa (1998) LEADER -ohjelma ja kyläaktivisti – paikallisen ja ylikansallisen kohtaaminen pohjoiskarjalaisessa kylässä. *Maaseudun uusi aika* 2/1998, 28-39.
- Rannikko, Pertti (1996) Onko Sivakkaa enää olemassa? Tutkielma yhteisöllisyyden muutoksesta. Teoksessa Seppo Knuuttila, Ilkka Liikanen, Pertti Rannikko, Hannu Itkonen, Merja Koistinen, Jukka Oksa & Sinikka Vakimo (toim.) *Kyläläiset, kansalaiset. Tulkintoja Sivakasta ja Rasinmäestä*. Joensuu: Joensuun yliopisto, 21-54.
- Rannikko, Pertti (1997) *Kaksi vuotta LEADER-sähellystä*. *Maaseudun uusi aika* 1/1997, 30-39.
- Rannikko, Pertti (2008) Sivakan metsät avoimina ja suljettuina tiloina. Teoksessa Seppo Knuuttila, Pertti Rannikko, Jukka Oksa, Tapio Hämynen, Hannu Itkonen, Heidi Kilpeläinen, Mikko Simula, Sinikka Vakimo & Marjaana Väisänen (toim.) *Kylän paikka. Uusia tulkintoja Sivakasta ja Rasinmäestä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 25-59.
- Rannikko, Pertti (2009) Kylä kaupungin laidaksi: Autoetnografinen tutkimus paikallisyhteisöjen ja identiteettien liikkeistä. *Maaseudun uusi aika* 1/2009, 5-19.
- Rantala, Kati & Sulkunen, Pekka (toim.) (2006) *Projektiyhteiskunnan kääntöpuolia*. Helsinki: Gaudeamus.

- Riikonen, Heikki (1997) Aluetietoisuuden sisältö paikallisyhteisössä. Sukupolvet ja muistinvaraiset alueet. Teoksessa Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela & Sirpa Tani (toim.) *Tila, paikka ja maisema. Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*. Tampere: Vastapaino, 177-189.
- Rimmi, Mervi (1988) *Kylätoiminta kansalaisaktiivisuutena*. Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja n:o 87. Joensuu.
- Rose, Nikolas (1996) *Inventing our selves: psychology, power, and personhood*. New York: Cambridge University Press.
- Rose, Nikolas (1999) *Powers of Freedom. Reframing political thought*. Cambridge, University Press.
- Rose, Nikolas (2000) Community, citizenship, and the third Way. *American Behavioral Scientist* 2000; 43, 1395-1411.
- Rose, Nikolas & Miller, Peter (1992) Political Power Beyond the State: Problematics of Government. *British Journal of Sociology* 43, 173-205.
- Rosenqvist, Olli (2000) Hegemoninen kamppailu maaseudusta. *Maaseudun uusi aika* 3/2000, 8-21.
- Ruuska, Pertti (1982) *Kuntasuunnittelu. Lähtökohdat, kehitys, nykytila ja tulevaisuus*. Vaasa: Gaudeamus.
- Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi (2010) Palvelutuotannon vaihtoehtoja. Teoksessa Nelli Koivisto, Kai Lehikoinen, Riitta Pasanen-Willbert, Minna Ruusuvirta, Pasi Saukkonen, Pirita Tolvanen ja Arsi Veikkolainen (toim.) *Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, 87-93.
- Saastamoinen, Mikko (2002) Yhteisöt epävarmuuden ajassa – yhteisöllisyyskeskustelun myöhäismoderneja virtauksia. Teoksessa Pekka Kuusela & Mikko Saastamoinen (toim.) *Polis ja kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia*. Jyväskylä: SoPhi, 81-120.
- Saastamoinen, Mikko (2006) Riskitodellisuus ja aktiivisen kansalaisuuden ihanne. Teoksessa Mikko Saastamoinen & Pekka Kuusela (toim.) *Kansalaisuuden äärioviivoja. Hallinta ja muodonmuutokset myöhäismodernilla ajalla*. Helsinki: Yliopistopaino, 53-84.
- Saastamoinen, Mikko (2010) Aktiivisen kansalaisuuden vastatulkintoja: Neuroottinen ja hylätty kansalaisuus. Teoksessa Jani Kaisto & Miikka Pyykkönen (toim.) *Hallintavalta. Sosiaalisen, politiikan ja talouden kysymyksiä*. Tallinna: Gaudeamus, 230-253.
- Saastamoinen, Mikko & Kuusela, Pekka (2002) Loppusanat: Kulttuurin paikka globalisaatiossa. Teoksessa Pekka Kuusela-Mikko Saastamoinen (toim.) *Polis ja kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia*. Jyväskylä, SoPhi, 167-182.
- Salmi, Anita (2003) *Ylhäältä annettu todellisuus. Leaderin ja ohjelmallisen aluekehityspolitiikan jäljillä*. Aluetiede 8, N:o 118, Vaasan yliopisto.
- Salmikangas, Anna-Katriina (2004) *Nakertamisesta hanketoimintaan. Tapaustutkimus Nakertaja-Hetteenmäen asuinalueen kehittämistoiminnasta ja liikunnan osuudesta yhteissuunnittelussa*. Studies in sport physical education and health 95. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

- Sending, Ole Jacob & Neumann, Iver B. (2006) Governance to Governmentality: Analyzing NGOs, States, and Power. *International Studies Quarterly* (2006) 50, 651-672.
- Selin, Jani (2010) Kansalaisuuden tuottaminen yhteisöllisissä huumehoidoissa. Teoksessa Jani Kaisto & Miikka Pyykkönen (toim.) *Hallintavalta. Sosiaalisen, politiikan ja talouden kysymyksiä*. Tallinna: Gaudeamus, 213-229.
- Sepänmaa, Yrjö (2003) Jälkimietteitä. Esteetikon huoli metsästä. Teoksessa Yrjö Sepänmaa, Liisa Heikkilä-Palo ja Virpi Kaukio (toim.) *Metsään mieleni*. Helsinki: Maahenki, 281-287.
- Shields, Rob (1999) *Lefebvre, Love and Struggle. Spatial Dialectics*. London: Routledge.
- Sihvola, Sanna & Isosuo, Tuula (1998) Tarvitaanko maaseudun kehittämisessä POMOja? *Maaseudun uusi aika* 2/1998, 50-55.
- Siisiäinen, Martti (2002) Yhdistysten nykytila ja kehityksen suunnat. Teoksessa Virve Riikonen & Martti Siisiäinen (toim.) *Yhdistystoiminnan uusjako*. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto, 10-34.
- Siisiäinen, Martti (2003) Vuoden 1997 yhdistykset. Teoksessa Sakari Hänninen, Anita Kangas & Martti Siisiäinen (toim.) *Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori*. Jyväskylä: Gummerus, 11-37.
- Siisiäinen, Martti (2010) Osallistumisen ongelma. *Kansalaisyhteiskunta 1* (2010), 8–40.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi (2009) Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. Teoksessa Tomi Kankainen, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Leo Stranius, Hanna Wass, Niklas Wilhemsson (toim.) *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Helsinki: Oikeusministeriö, 90-132.
- Siivonen, Katriina (2008) *Saaristoidentiteetit merkkien virtoina: varsinaissuomalaisten arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa*. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.
- Sillanpää, Keimo & Ålander Tommi (2010) *Kainuun kyläteemaohjelman arviointi*. TK-Evalin arviointiraportti.
- Simonsen, Kirsten (2005) Bodies, Sensations, Space and Time: The Contribution from Henri Lefebvre. *Geografiska Annaler B: Human Geography* 87:1, 1-14.
- Soini, Katriina (2010) Maaseudun monet muodot ja tulkinnat. Teoksessa *Luovien vastakohtaisuuksien maaseutu. Maaseudun kulttuuriohjelma 2010-2014. Maa-seutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja* 3/2010. Helsinki: Yliopistopaino, 79-82.
- Soine-Rajanummi, Seppo-Saastamoinen, Mikko 2002: Uusi paikallisuus, uusi vastuullisuus, uusi kontrolli - episodeja yhteisöjen Suomesta. Teoksessa Pekka Kuusela & Mikko Saastamoinen (toim.) *Polis ja kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia*. Jyväskylä, SoPhi, 121-165.
- Soja, Edward (1996) *Thirdspace. Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Cambridge: Blackwell.

- Sokka, Sakarias (2005) *Sisältöä kansallisvaltiolle: taide-elämän järjestäytyminen ja asiantuntijavaltaistuva taiteen tukeminen*. Cuporen julkaisuja 8. Helsinki: Cupore.
- Sulkunen, Irma & Alapuro, Risto (1987) Raittiusliike ja työväen järjestäytyminen. Teoksessa Risto Alapuro, Ilkka Liikanen, Kerstin Smeds ja Henrik Stenius (toim.) *Kansa liikkeessä*. Helsinki; Kirjayhtymä, 142-156.
- Suoninen, Eero (1999) Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Jyväskylä: Gummerus, 17-36.
- Summa, Hilikka (1989) *Hyönteipolitiikka ja suunnitteluretoriikka: Tapaus asuntopolitiikka*. Espoo: Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskus.
- Tommila, Päiviö & Heervä, Ismo (toim.) (1980) *Muuttuva kylä*. Vaasa: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Tuan, Yi-Fu (1977) *Space and Place. The Perspective of Experience*. London, Edward Arnold Ltd..
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Urry, Jonh (1995) *Consuming Places*. London: Routledge.
- Uusitalo, Eero (1998) *Elinvoimaa maaseudulle: miksi, kenelle ja miten? Maaseutupolitiikan perusteet*. Helsinki: Otava.
- Uusitalo, Eero (2009) *Maaseutu – väliinputoajasta vastuunkantajaksi. Maaseutupolitiikan itsenäistyminen alue- ja maatalouspolitiikan puristuksessa*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vanolo, Alberto (2008) The image of the creative city: Some reflections on urban branding in Turin. *Cities* 25, 370-382.
- Varga, Eszter (2009) Non-profit Organizations in Hungarian Rural Development – a Leader+ Example in the Southern Transdanubian Region. *European Countryside* 1/2009, 93-104.
- Vihinen, Hilikka (1996) Maatalous tekstinä. Retoriikka maatalouspolitiikan tutkimisessa. Teoksessa Kari Palonen & Hilikka Summa (toim.) *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, 221-242.
- Viinamäki, Leena (2007) Triangulatiivisen tutkimusasetelman soveltamismahdollisuudet. Teoksessa Leena Viinamäki & Erkki Saari (toim.) *Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen*. Helsinki: Tammi, 173-197.
- Viinikainen, Tytti & Puustinen, Sari (2000) *Kylä kaupungin kyljessä. Tutkimus maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksesta*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja. Espoo: Otamedia Oy.
- Warburton, Jeni & Smith, Jennifer (2003) Out of the Generosity of Your Heart: Are We Creating Active Citizens through Compulsory Volunteer Programmes for Young People in Australia? *Social, Policy & Administration*. Vol. 37, No. 7, 772-786.
- Weber, Max (1992) *Kaupunki*. Tampere: Vastapaino.
- Williams, Glyn (2004) Evaluating participatory development: tyranny, power and (re)politicisation. *Third World Quarterly*. Vol. 25, No. 3, 557-578.

- Williams, Raymond (1984) *The Sociology of Culture*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Williams, Raymond (1999) *Marxismi, kulttuuri ja kirjallisuus*. Jyväskylä: Vastapaino.
- Woods, Michael (2006) Political articulation: the modalities of new critical politics of rural citizenship. In Paul Cloke, Terry Marsden & Patrick H. Mooney (edit.) *Handbook of Rural Studies*. London: Sage, 457-471.
- Zimmerbaum, Kaj (2006) Kunnan deinstitutionalisoituminen. Alueellinen identiteetti kuntaliitoksessa: esimerkkinä Peräseinäjoen ja Seinäjoen liitos. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja 2/06*, 109-121.

AINEISTO

- Asuinmaaseutu 2007-2010. *Maaseutuasumisen kehittämisohjelma*. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 2a/2007.
- Hautamäki, Lauri (1979) *Elävä kylä. Kylätoiminnan opas*. Jyväskylä: Gummerus.
- Hautamäki, Lauri (1989) *Elävää kylä – elävä kotiseutu – elävää Suomi. Kylätoiminnan tausta, synty ja laajeneminen kansanliikkeeksi*. Helsinki, Kyläasiain neuvottelukunta.
- Huikko kauneinta Toivakkaa (1995) toim. Esteri Ohenoja ja Kalevi Jääskeläinen. Toivakka: Huikon kyläseura.
- Kyläasiain neuvottelukunnan tiedotteet.
- Kylätoiminnan äänenkannattajalehdet:
Kylät toimivat (-1995), *Kylätoiminta* (1996-2000), *Maaseutuplus* (2001-2007).
- Kuisma, Juha-Peltonen, Tarmo (2002) *Kyläsuunnittelun opas. Miten kehitämme ja kaavoitamme kyläämme 2000-luvulla*. Porvoo, WS Bookwell Oy.
- Kyläsuunnitelma – tehdään tulevaisuutta*. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu 1/2002.
- Kylätoiminnan suuntaviivat 2000-2002. Kylätoimintaohjelma 2000-2002*. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu 1/2000.
- Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2009-2013. Maaseutu ja hyvinvoiva suomi*. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 2009/5.
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013*. Maa- ja metsätalousministeriö. <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseutuohjelma.html> 20.11.2007.
- Sirkkala, Ritva (2006) *Maaseudun palveluaukot ja kolmas sektori*. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja.
- Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007. Voimaa kuin pienessä kylässä!* Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu 2/2003.
- Vastuuta ottava paikallisyhteisö. Kylätoiminnan ja Leader-ryhmien valtakunnallinen ohjelma 2008-2013*. Suomen kylätoiminta ry:n julkaisu 2/2008.
- Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi*. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2009-2013. <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2170>

LIITTEET**LIITE 1****VUODEN KYLÄN VALINTA 2007**

Kylien maakunnalliset yhteenliittymät palauttavat osallistumislomakkeen liiteaineistoon Suomen Kylätoiminta ry:lle maanantaihin 20.8.2007 mennessä.

Jos vastaustila ei riitä, jatkakaa lomakkeen taakse tai erilliselle paperille. Voitte liittää esitykseen myös muuta kylän aikaansaannoksista kertovaa materiaalia, jonka palautamme kilpailun jälkeen.

1. Kylän nimi _____
 sijaintikunta _____
 kylän asukasluku _____ (arvio riittää, jos tarkka tieto puuttuu).
 etäisyys lähimpään kaupunkiin noin _____ km, lähin kaupunki on _____

2. Tietojen ilmoittajan nimi, osoite ja puhelinnumero:

3. Mitä liitemateriaalia lomakkeen mukana on ja minne se palautetaan?

4. Kylässä toimivat seuraavat järjestöt (rasti, jos on):

kylätoimikunta tai kyläyhdistys	muuta järjestöjä tai kerhoja, mitä?
nuorisoseura	
maa- ja kotitalousseura tai PVY	
martat	
metsästysseura	
urheiluseura tai sen alaosasto	
4H-kerho	

5. Onko kylässä voimassa oleva kyläsuunnitelma?

Ei Kyllä Kuinka kyläsuunnitelmaprosessi on edennyt?

8. Miten kylä on hoitanut tiedottamisen; lehti, kirjeet, ilmoitustaulu, kotisivu internetissä tms.?

9. Millaista yhteistyötä kylässä on tehty? Esimerkkejä:

A. Oman kylän järjestöjen ja kyläläisten kesken:

B. Yhdessä toisten kylien, kunnan, alueen toimintaryhmän, järjestöjen ja muiden tahojen kanssa:

C. Kansainvälinen toiminta:

10. Esimerkki onnistuneesta yhteishankkeesta, jossa kylä on ollut mukana (mitä tehtiin, miksi, koska ja keiden kanssa?):

11. Mitä merkittäviä tapahtumia (kotiseutujuhlia, markkinoita, näytelmiä, urheilutapahtumia yms.) kyläläiset ovat järjestäneet viimeisen viiden vuoden aikana yksin tai yhdessä muiden kanssa?

12. Miten kylä ja kyläläiset ovat osallistuneet alueensa palvelujen kehittämiseen ja turvaamiseen esim. kauppa, koulu, posti, kylän monipalvelupiste/keskus, kyläavustaja, kuljetuspalvelut ?

13. Mitä elinkeinojen kehittämiseen liittyviä hankkeita kylä on toteuttanut tai ollut mukana toteuttamassa viimeisen viiden vuoden aikana?

14. Miten muuten kylä on edistänyt yrittäjyyttä ja työpaikkojen syntymistä kylään?

15. Onko kylässä ympäristösuunnitelma tai kyläkaavaa?

16. Miten kylässä on vaalittu kylän kulttuurimaisemaa?

17. Onko kylän voimin pyritty hankkimaan kylään uusia asukkaita ja miten (tonttipörssi, markkinointi, muilla tavoin)?

18. Miten lähistöllä olevia kaupunkeja ja muita keskuksia on pyritty hyödyntämään oman kylän kehittämisessä?

19. Miten kyläperinnettä on vaalittu ja tallennettu (perinnetapahtumat, kyläkirjat jne.)?

20. Millä tavoin on edistetty kyläläisten yhteishenkeä?

LIITE 2

Teemahaastattelurunko

1. Ammatti
2. Kuinka kauan olet ollut yhdistyksen puheenjohtajana ja milloin?
3. Miten olet tullut tähän tehtävään?
4. Oletko ollut muissa luottamustehtävissä?
5. Kylätoiminnan kehityksen kuvaaminen (Tehdään aikajana paperille samalla)
 - Mitä muutoskohtia aikajanalla on?
6. Mitä toimintoja kyläyhdistyksellä oli ennen ja on nyt?
7. Paljonko kylätoiminta vie aikaa?
8. Onko kylätoiminnan luonne muuttunut?
9. Hanketoiminta
10. Miten näet kylätoiminnan tulevaisuuden? Mahdollisuuksia? Uhkakuvia?
11. Mitä olette saaneet omasta mielestäsi aikaan kylätoiminnalla? Mitkä ovat suurimmat saavutuksenne?
12. Onko jotain jäänyt saavuttamatta?
13. Minkälaisia toimijoita kyläyhdistyksellä on? Kuinka iso osuus asukkaista osallistuu? Osallistuuko muita?
14. Kyläyhdistyksen suhde kuntaan?
15. Kyläyhdistyksen suhde Euroopan unioniin?
16. Kyläyhdistyksen suhde muihin paikallisiin toimijoihin? Muihin yhdistyksiin? Muihin kyliin? Paikalliseen toimintaryhmään? Maakunnalliseen kylätoimintajärjestöön? Suomen Kylätoiminta ry:hyn?
17. Kylätoiminnan suhde maaseudun kehittämiseen?
 - Mitä mieltä olet kehittämisohjelmista ja -strategioista?
18. Mikä on kylätoiminnan tarkoitus ja tehtävä?
 - Onko se muuttunut?
19. Mistä tulee motivaatio toimintaan?
20. Määrittele kylätoiminta?
21. Miten koet ajatuksen kylätoiminnan kasvavasta roolista palvelujen tuottamisessa?

- 1 KYÖSTIÖ, O. K., Oppilaiden terveydentilan riippuvuus koulutyypistä. – Health status of pupils according to type of school. 78 p. Summary 6 p. 1962.
- 2 HEINONEN, VEIKKO, Differentiation of primary mental abilities. 136 p. 1963.
- 3 ELONEN, ANNA S., TAKALA, MARTTI & RUOPPILA ISTO, A study of intellectual functions in children by means of the KTK performance scales. 181 p. 1963.
- 4 JUURMAA, JYRKI, On the ability structure of the deaf. 114 p. 1963.
- 5 HEINONEN, VEIKKO, Lyhennetty faktori-analyysi. – A short method for factor analysis. 76 p. Summary 5 p. 1963.
- 6 PITKÄNEN, PENTTI, Fyysisen kunnon rakenne ja kehittyminen. – The structure and development of physical fitness. 163 p. Summary 10 p. 1964.
- 7 NURMI, VELI, Maamme seminaarien varsinaisen opettajakoulutuksen synty ja kehittyminen viime vuosisadalla I. – Die Entehung und Entwicklung der praktischen Lehrer-bildung unserer Lehrerseminare im vorigen Jahrhundert I. 270 p. Zusammenfassung 15 p. 1964.
- 8 NURMI, VELI, Maamme seminaarien varsinaisen opettajakoulutuksen synty ja kehittyminen viime vuosisadalla II. – Die Entstehung und Entwicklung der praktischen Lehrer-bildung unserer Lehrerseminare im vorigen Jahrhundert II. 123 p. Zusammenfassung 10 p. 1964.
- 9 NUMMENMAA, TAPIO, The language of the face. 66 p. 1964.
- 10 ISOSAARI, JUSSI, Bruno Boxström ja Sortavalan seminaarin kasvatusaineiden opetus 1882-1917. – Bruno Boxström und der Unterricht in den pädagogischen Fächern am Seminar von Sortavala 1882-1917. 167 p. Zusammenfassung II p. 1964.
- 11 NUMMENMAA, TAPIO & TAKALA, MARTTI, Parental behavior and sources of information in different social groups. 53 p. 1965.
- 12 WECKROTH, JOHAN, Studies in brain pathology and human performance I. – On the relationship between severity of brain injury and the level and structure of intellectual performance. 105 p. 1965.
- 13 PITKÄNEN, PENTTI, Ärsyke- ja reaktioanalyttisten faktorointitulosten vastaavuudesta. – On the congruence and coincidence between stimulus analytical and response analytical factor results. 223 p. Summary 14 p. 1967.
- 14 TENKKU, JUSSI, Are single moral rules absolute in Kant's ethics? 31 p. 1967.
- 15 RUOPPILA, ISTO, Nuorten ja varttuneiden opiskelijoiden väliset asenne-erot eräissä ylioppilaspohjaisissa oppilaitoksissa. – Attitude differences between young and advanced university and college students. 182 p. Summary 14 p. 1967.
- 16 KARVONEN, JUHANI, The structure, arousal and change of the attitudes of teacher education students. 118 p. 1967.
- 17 ELONEN, ANNA S., Performance scale patterns in various diagnostic groups. 53 p. 1968.
- 18 TUOMOLA, UUNO, Kansakouluntarkastajaan kohdistuvista rooli-odotuksista. – On role-expectations applied to school inspectors. 173 p. Summary 8 p. 1968.
- 19 PITKÄNEN, LEA, A descriptive model of aggression and nonaggression with applications to childrens behaviour. 208 p. 1969.
- 20 KOSKIAHO, BRIITTA, Level of living and industrialisation. 102 p. 1970.
- 21 KUUSINEN, JORMA, The meaning of another person's personality. 28 p. 1970.
- 22 VIILJANEN, ERKKI, Pohjakoulutustaso ja kansakoulunopettajan kehitysympäristöjen muodostuminen. – The level of basic education in relation to the formation of the development milieu of primary school teachers. 280 s. Summary 13 p. 1970.
- 23 HAGFORS, CARL, The galvanic skin response and its application to the group registration of psychophysiological processes. 128 p. 1970.
- 24 KARVONEN, JUHANI, The enrichment of vocabulary and the basic skills of verbal communication. 47 p. 1971.
- 25 SEPPÖ, SIMO, Abiturienttien asenteet uskonnonopetukseen. – The attitudes of students toward religious education in secondary school. 137 p. Summary 5 p. 1971.
- 26 RENKO MANU, Opettajan tehokkuus oppilaiden koulusaavutusten ja persoonallisuuden kehittämässä. – Teacher's effectiveness in improving pupils' school achievements and developing their personality. 144 p. Summary 4 p. 1971.
- 27 VAHERVA, TAPIO, Koulutustulokset peruskoulun ala-asteella yhteisömuuttujien selittäminä. – Educational outcomes at the lower level of the comprehensive school in the light of ecological variables. 158 p. Summary 3 p. 1974.
- 28 OLKINUORA, ERKKI, Norm socialization. The formation of personal norms. 186 p. Tiivistelmä 4 p. 1974.
- 29 LIIKANEN, PIRKKO, Increasing creativity through art education among pre-school children. 44 p. Tiivistelmä 4 p. 1975.
- 30 ELONEN, ANNA S., & GUYER, MELVIN, Comparison of qualitative characteristics of human figure drawings of Finnish children in various diagnostic categories. 46 p. Tiivistelmä 3 p. 1975.
- 31 KÄÄRIÄINEN, RISTO, Physical, intellectual, and personal characteristics of Down's syndrome. 114 p. Tiivistelmä 4 p. 1975.
- 32 MÄÄTTÄ, PAULA, Images of a young drug user. 112 p. Tiivistelmä 11 p. 1976.
- 33 ALANEN, PENTTI, Tieto ja demokratia. – Epistemology and democracy. 140 p. Summary 4 p. 1976.
- 34 NUPPONEN, RIITTA, Vahvistajaroolit aikuisten ja lapsen vuorovaikutuksessa. – The experimental roles of reinforcing agent in adult-child interaction. 209 p. Summary 11 p. 1977.

- 35 TEIKARI, VEIKKO, Vigilanssi-ilmion mittaamisesta ja selitysmahdollisuuksista. - On measuring and explanation of vigilance. 163 p. Summary 2 p. 1977.
- 36 VOLANEN, RISTO, On conditions of decision making. A study of the conceptual foundations of administration. - Päätöksenteon edellytyksistä. Tutkimus hallinnon käsitteellisistä perusteista. 171 p. Tiivistelmä 7 p. 1977.
- 37 LYYTINEN, PAULA, The acquisition of Finnish morphology in early childhood. - Suomen kielen morfologisten säännönmukaisuuksien omaksuminen varhaislapsuudessa. 143 p. Tiivistelmä 6 p. 1978.
- 38 HAKAMÄKI, SIMO, Maaseudulle muutto muutto- liikkeen osana. - Migration on rural areas as one element of migration as a whole. 175 p. Summary 5 p. 1978.
- 39 MOBERG, SAKARI, Leimaautuminen erityispedagogiikassa. Nimikkeisiin apukoululainen ja tarkkailuluokkalainen liittyvät käsitykset ja niiden vaikutus hypoteettista oppilasta koskeviin havaintoihin. - Labelling in special education. 177 p. Summary 10 p. 1979.
- 40 AHVENAINEN, OSSI, Lukemis- ja kirjoittamis- häiriöinen erityisopetuksessa. - The child with reading and writing disabilities in special education. 246 p. Summary 14 p. 1980.
- 41 HURME, HELENA, Life changes during childhood. - Lasten elämänmuutokset. 229 p. Tiivistelmä 3 p. 1981.
- 42 TUTKIMUS YHTEISKUNTAPOLITIIKAN VIIHOITAJANA. Professori Leo Paukkuselle omistettu juhla- kirja. 175 p. 1981.
- 43 HIRSJÄRVI, SIRKKA, Aspects of consciousness in child rearing. - Tietoisuuden ongelma koti- kasvatuksessa. 259 p. 1981.
- 44 LASONEN, KARI, Siirtolaisoppilas Ruotsin kouluyhteisössä. Sosiometrinen tutkimus. - A socio-metric study of immigrant pupils in the Swedish comprehensive school. 269 p. Summary 7 p. 1981.
- 45 AJATUKSEN JA TOIMINNAN TIET. Matti Juntusen muistokirja. 274 p. 1982.
- 46 MÄKINEN, RAIMO, Teachers' work, wellbeing, and health. - Opettajan työ, hyvinvointi ja terveys. 232 p. Tiivistelmä 2 p. 1982.
- 47 KANKAINEN, MIKKO, Suomalaisen peruskoulun eriyttämiskäytännön yhteiskunnallisen taustan ja siirtymävaiheen toteutuksen arviointi. 257 p. Summary 11 p. 1982.
- 48 WALLS, GEORG, Health care and social welfare in, cooperation. 99 p. Tiivistelmä 9 p. 1982.
- 49 KOIVUKARI, MIRJAMI, Rote learning comprehension and participation by the learners in Zairian classrooms. - Mekaaninen oppiminen, ymmärtäminen ja oppilaiden osallistuminen opetukseen zairelaisissa koululuokissa. 286 p. Tiivistelmä 11 p. 1982.
- 50 KOPONEN, RIIVA, An item analysis of tests in mathematics applying logistic test models. - Matematiikan kokeiden osioanalyysi logistisia testimalleja käyttäen. 187 p. Tiivistelmä 2 p. 1983.
- 51 PEKONEN, KYÖSTI, Byrokrania politiikan näkö- kulmasta. Poliitiikan ja byrokranian keskinäinen yhteys valtio- ja yhteiskuntaprosessin kehityksen valossa. - Bureaucracy from the viewpoint of politics. 253 p. 1983.
- 52 LYYTINEN, HEIKKI, Psychophysiology of anti- cipation and arousal. - Antisipaation ja viriä- misen psykofysiologia. 190 p. Tiivistelmä 4 p. 1984.
- 53 KORAKIANGAS, MIKKO, Lastenneuvolan tervey- denhoitajan arvioinnit viisivuotiaiden lasten psyykkisestä kehityksestä. - The psychological assessment of five-year-old children by public health centres. 227 p. Summary 14 p. 1984.
- 54 HUMAN ACTION AND PERSONALITY. Essays in honour of Martti Takala. 272 p. 1984.
- 55 MATILAINEN, JOUKO, Maanpuolustus ja edus- kunta. Eduskuntaryhmien kannanotot ja koheesio maanpuolustuskysymyksissä Paasikiven-Kekkonen kaudella 1945-1978. - Defence and Parliament. 264 p. Summary 7 p. 1984.
- 56 PUOLUE, VALTIO JA EDUSTUKSELLINEN DEMOKRATIA. Pekka Nyholmille omistettu juhla- kirja. - Party, state and representational democracy. 145 p. Summary 2 p. 1986.
- 57 SIISIÄINEN, MARTTI, Intressit, yhdistyslaitos ja poliittisen järjestelmän vakaisuus. - Interests, voluntary associations and the stability of the political system. 367 p. Summary 6 p. 1986.
- 58 MATTLAR, CARL-ERIK, Finnish Rorschach responses in cross-cultural context: A norma- tive study. 166 p. Tiivistelmä 2 p. 1986.
- 59 ÄYSTÖ, SEIJA, Neuropsychological aspects of simultaneous and successive cognitive pro- cesses. - Rinnakkaisen ja peräkkäisen infor- maation prosessoinnin neuropsykologiasta. 205 p. Tiivistelmä 10 p. 1987.
- 60 LINDH, RAIMO, Suggestiiviset mielikuvamallit käyttäytymisen muokkaajina tarkkailuluokka- laisilla. - Suggestive covert modeling as a method with disturbed pupils. 194 p. Summary 8 p. 1987.
- 61 KORHONEN, TAPANI, Behavioral and neural short-latency and long-latency conditioned responses in the cat. - Välittömät ja viivästetyt hermostol- liset ja käyttäytymisvasteet klassi- sen ehdollista- misen aikana kissalla. 198 p. Tiivistelmä 4 p. 1987.
- 62 PAHKINEN, TUULA, Psykoterapian vaikutus minäkäsitykseen. Psykoterapian käynnistämisen muutosprosessin vaikutus korkeakouluopiskelijoiden minäkäsitykseen. - Change in self-concept as a result of psycho- therapy. 172 p. Summary 6 p. 1987.
- 63 KANGAS, ANITA, Keski-Suomen kulttuuri- toimintakokeilu tutkimuksena ja politiikkana. - The action research on cultural- activities in the Province of Central Finland. 301 p. Summary 8 p. 1988.
- 64 HURME, HELENA, Child, mother and grandmother. Intergenerational interaction in

- Finnish families. 187 p. 1988.
- 65 RASKU-PUTTONEN, HELENA, Communication between parents and children in experimental situations. - Vanhempien ja lasten kommunikointi strukturoiduissa tilanteissa. 71 p. Tiivistelmä 5 p. 1988.
- 66 TOSKALA, ANTERO, Kahvikuppineurootikkojen ja paniikkiagorafobikkojen minäkuvat minäsystemin rakenteina ja kognitiivisen oppimis-terapian perustana. - The self-images of coffee cup neurotics and panic agoraphobics as structures of a selfsystem and a basis for learning therapy. 261 p. Summary 6 p. 1988.
- 67 HÄKKARAINEN, LIISA, Kuurojen yläasteen oppilaiden kirjoitetun kielen hallinta. - Mastery of written language by deaf pupils at the upper level of Comprehensive school. 281 p. Summary 11 p. 1988.
- 68 NÄTTI, JOUKO, Työmarkkinoiden lohkoutuminen. Segmentaatioteoriat, Suomen työmarkkinat ja yritysten työvoimastrategiat. - Segmentation theories, Finnish labour markets and the use of labour in retail trade. 189 p. Summary 10 p. 1989.
- 69 AALTOLA, JUHANI, Merkitys opettamisen ja oppimisen näkökulmasta Wittgensteinin myöhäisfilo-sofian ja pragmatismien valossa. - Meaning from the point of view of teaching and learning in the light of Wittgenstein's later philosophy and pragmatism. 249 p. Summary 6 p. 1989.
- 70 KINNUNEN, ULLA, Teacher stress over a school year. - Opettajan työstressi lukuvuoden aikana. 61 p. Tiivistelmä 3 p. 1989.
- 71 BREUER, HELMUT & RUOHO, KARI (Hrsg.), Pädagogisch-psychologische Prophylaxe bei 4-8 jährigen Kindern. - Pedagogis-psykologinen ennaltaehkäisy neljästä kahdeksaan vuoden iässä. 185 S. Tiivistelmä 1 S. 1989.
- 72 LUMMELAHTI, LEENA, Kuusivuotiaiden sopeutuminen päiväkotiin. Yksilöllistetty mallioppimis-ohjelma päiväkotiin heikosti sopeutuvien kuusivuotiaiden ohjauksessa sekä vanhempien kasvatuskäytännön yhteydet lapsen sopeutumiseen ja minäkäsitykseen. - The adjustment of six-year-old children to day-care-centres. 224 p. Summary 9 p. 1990.
- 73 SALOVIITA, TIMO, Adaptive behaviour of institutionalized mentally retarded persons. - Laitoksessa asuvien kehitysvammaisten adaptiivinen käyttäytyminen. 167 p. Tiivistelmä 4 p. 1990.
- 74 PALONEN, KARI et SUBRA, LEENA (Eds.), Jean-Paul Sartre - un philosophe du politique. - Jean-Paul Sartre - poliittisuuden filosofi. 107 p. Tiivistelmä 2 p. 1990.
- 75 SINIVUO, JUHANI, Kuormitus ja voimavarat upseerin uralla. - Work load and resources in the career of officers. 373 p. Summary 4 p. 1990.
- 76 PÖLKKI, PIRJO, Self-concept and social skills of school beginners. Summary and discussion. - Koulutulokkaiden minäkäsitys ja sosiaaliset taidot. 100 p. Tiivistelmä 6 p. 1990.
- 77 HUTTUNEN, JOUKO, Isän merkitys pojan sosiaaliselle sukupuolelle. - Father's impact on son's gender role identity. 246 p. Summary 9 p. 1990.
- 78 AHONEN, TIMO, Lasten motoriset koordinaatiohäiriöt. Kehitysneuropsykologinen seuranta-tutkimus. - Developmental coordination disorders in children. A developmental neuropsychological follow-up study. 188 p. Summary 9 p. 1990.
- 79 MURTO, KARI, Towards the well functioning community. The development of Anton Makarenko and Maxwell Jones' communities. - Kohti toimivaa yhteisöä. Anton Makarenkon ja Maxwell Jonesin yhteisöjen kehitys. 270 p. Tiivistelmä 5 p. Cp2<, 5 c. 1991.
- 80 SEIKKULA, JAAKKO, Perheen ja sairaalan rajasyteemi potilaan sosiaalisessa verkostossa. - The family-hospital boundary system in the social network. 285 p. Summary 6 p. 1991.
- 81 ALANEN, ILKKA, Miten teoretisoida maa-talouden pientuotantoa. - On the conceptualization of petty production in agriculture. 360 p. Summary 9 p. 1991.
- 82 NIEMELÄ, EINO, Harjaantumisoppilas peruskoulun liikuntakasvatuksessa. - The trainable mentally retarded pupil in comprehensive school physical education. 210 p. Summary 7 p. 1991.
- 83 KARILA, IRMA, Lapsivuodeajan psyykkisten vaikeuksien ennakointi. Kognitiivinen malli. - Prediction of mental distress during puerperium. A cognitive model. 248 p. Summary 8 p. 1991.
- 84 HAAPASALO, JAANA, Psychopathy as a descriptive construct of personality among offenders. - Psykopatia rikoksentehtäjäiden persoonallisuutta kuvaavana konstruktiona. 73 p. Tiivistelmä 3 p. 1992.
- 85 ARNKIL, ERIK, Sosiaalityön rajasyteemit ja kehitysvyöhyke. - The systems of boundary and the developmental zone of social work. 65 p. Summary 4 p. 1992.
- 86 NIKKI, MAIJA-LIISA, Suomalaisen koulutusjärjestelmän kielikoulutus ja sen relevanssi. Osa II. - Foreign language education in the Finnish educational system and its relevance. Part 2. 204 p. Summary 5 p. 1992.
- 87 NIKKI, MAIJA-LIISA, The implementation of the Finnish national plan for foreign language teaching. - Valtakunnallisen kielenopetuksen yleissuunnitelman toimeenpano. 52 p. Yhteenveto 2 p. 1992.
- 88 VASKILAMPI, TUULA, Vaihtoehtoinen terveydenhuolto hyvinvointivaltion terveystarkkailuilla. - Alternative medicine on the health market of welfare state. 120 p. Summary 8 p. 1992.
- 89 LAAKSO, KIRSTI, Kouluvaikeuksien ennustaminen. Käyttäytymishäiriöt ja kielelliset vaikeudet peruskoulun alku- ja päättövaiheessa. -

- Prediction of difficulties in school. 145 p. Summary 4 p. 1992.
- 90 SUUTARINEN, SAKARI, Herbartilainen pedagoginen uudistus Suomen kansakoulussa vuosisadan alussa (1900-1935). - Die Herbart'sche pädagogische Reform in den finnischen Volksschulen zu Beginn dieses Jahrhunderts (1900-1935). 273 p. Zusammenfassung 5 S. 1992.
- 91 AITTOLA, TAPIO, Uuden opiskelijatyypin synty. Opiskelijoiden elämänvaiheet ja tieteenalaspesifien habitusten muovautuminen 1980-luvun yliopistossa. - Origins of the new student type. 162 p. Summary 4 p. 1992
- 92 KORHONEN, PEKKA, The origin of the idea of the Pacific free trade area. - Tyynenmeren vapaakauppa-alueen idean muotoutuminen. - Taiheiyoo jiyuu booeiki chi-iki koosoo no seisei. 220 p. Yhteenveto 3 p. Yooyaku 2 p. 1992.
- 93 KERÄNEN, JYRKI, Avohoitoon ja sairaalahoitoon valikoituminen perhekeskeisessä psykiatrisessa hoitojärjestelmässä. - The choice between outpatient and inpatient treatment in a family centred psychiatric treatment system. 194 p. Summary 6 p. 1992.
- 94 WAHLSTRÖM, JARL, Merkitysten muodostuminen ja muuttuminen perheterapeutisessa keskustelussa. Diskurssianalyttinen tutkimus. - Semantic change in family therapy. 195 p. Summary 5 p. 1992.
- 95 RAHEEM, KOLAWOLE, Problems of social security and development in a developing country. A study of the indigenous systems and the colonial influence on the conventional schemes in Nigeria. - Sosiaaliturvan ja kehityksen ongelmia kehitysmaassa. 272 p. Yhteenveto 3 p. 1993.
- 96 LAINE, TIMO, Aistisuus, kehollisuus ja dialogisuus. Ludwig Feuerbachin filosofian lähtökohdat ja niiden kehitysnäkymiä 1900-luvun antropologisesti suuntautuneessa fenomenologiassa. - Sensuousness, bodilyness and dialogue. Basic principles in Ludwig Feuerbach's philosophy and their development in the anthropologically oriented phenomenology of the 1900's. 151 p. Zusammenfassung 5 S. 1993.
- 97 PENTTONEN, MARKKU, Classically conditioned lateralized head movements and bilaterally recorded cingulate cortex responses in cats. - Klassisesti ehdollistetut sivuttaiset päänliikkeet ja molemminpuoliset aivojen pihtipoimuvasteet kissalla. 74 p. Yhteenveto 3 p. 1993.
- 98 KORO, JUKKA, Aikuinen oman oppimisensa ohjaajana. Itseohjautuvuus, sen kehittyminen ja yhteys opetustuloksiin kasvatustieteen avoimen korkeakouluopetuksen monimuotokokeilussa. - Adults as managers of their own learning. Self-directiveness, its development and connection with the cognitive learning results of an experiment on distance education for the teaching of educational science. 238 p. Summary 7 p. 1993.
- 99 LAIHIALA-KANKAINEN, SIRKKA, Formaalin ja funktionaalinen traditio kieltenopetuksessa. Kieltenopetuksen oppihistoriallinen tausta antiikista valistukseen. - Formal and functional traditions in language teaching. The theory -historical background of language teaching from the classical period to the age of reason. 288 p. Summary 6 p. 1993.
- 100 MÄKINEN, TERTTU, Yksilön varhaiskehitys koulunkäynnin perustana. - Early development as a foundation for school achievement. 273 p. Summary 16 p. 1993.
- 101 KOTKAVIRTA, JUSSI, Practical philosophy and modernity. A study on the formation of Hegel's thought. - Käytännöllinen filosofia ja modernisuus. Tutkielma Hegelin ajattelun muotoutumisesta. 238 p. Zusammenfassung 3 S. Yhteenveto 3 p. 1993.
- 102 EISENHARDT, PETER L., PALONEN, KARI, SUBRA, LEENA, ZIMMERMANN RAINER E. (Eds.), Modern concepts of existentialism. Essays on Sartrean problems in philosophy, political theory and aesthetics. 168 p. Tiivistelmä 2 p. 1993.
- 103 KERÄNEN, MARJA, Modern political science and gender. A debate between the deaf and the mute. - Moderni valtio-oppi ja nainen. Mykkien ja kuurojen välinen keskustelu. 252 p. Tiivistelmä 4 p. 1993.
- 104 MATIKAINEN, TUULA, Työtaitojenkehittyminen erityisammattikouluvaiheen aikana. - Development of working skills in special vocational school. 205 p. Summary 4 p. 1994.
- 105 PIHLAJARINNE, MARJA-LEENA, Nuoren sairastuminen skitsofreeniseen häiriöön. Perheterapeutinen tarkastelutapa. - The onset of schizophrenic disorder at young age. Family therapeutic study. 174 p. Summary 5 p. 1994.
- 106 KUUSINEN, KIRSTI-LIISA, Psykkinen itsesäätely itsehoidon perustana. Itsehoito I-tyypin diabetesta sairastavilla aikuisilla. - Self-care based on self-regulation. Self-care in adult type I diabetics. 260 p. Summary 17 p. 1994.
- 107 MENGISTU, LEGESSE GEBRESELLASSIE, Psychological classification of students with and without handicaps. A tests of Holland's theory in Ethiopia. 209 p. 1994.
- 108 LESKINEN, MARKKU (ED.), Family in focus. New perspectives on early childhood special education. 158 p. 1994.
- 109 LESKINEN, MARKKU, Parents' causal attributions and adjustment to their child's disability. - Vanhempien syytulkinnat ja sopeutuminen lapsensa vammaisuuteen. 104 p. Tiivistelmä 1 p. 1994.
- 110 MATTHIES, AILA-LEENA, Epävirallisen sektorin ja hyvinvointivaltion suhteiden modernisoituminen. - The informal sector and the welfare state. Contemporary relationships. 63 p. Summary 12 p. 1994.
- 111 AITTOLA, HELENA, Tutkimustyön ohjaus ja ohjaussuhteet tieteellisessä jatkokoulutuksessa. - Mentoring in postgraduate education. 285 p. Summary 5 p. 1995.
- 112 LINDÉN, MIRJA, Muuttuva syövän kuva ja kokeminen. Potilaiden ja ammattilaisten tulkintoja. - The changing image and experience

- of cancer. Accounts given by patients and professionals. 234 p. Summary 5 p. 1995.
- 113 VÄLIMAA, JUSSI, Higher education cultural approach. - Korkeakoulututkimuksen kulttuurinäkökulma. 94 p. Yhteenveto 5 p. 1995.
- 114 KAIPIO, KALEVI, Yhteisöllisyys kasvatuksessa. yhteisökasvatuksen teoreettinen analyysi ja käytäntöön soveltaminen. - The community as an educator. Theoretical analysis and practice of community education. 250 p. Summary 3 p. 1995.
- 115 HÄNNIKÄINEN, MARIITA, Nukesta vauvaksi ja lapsesta lääkäriksi. Roolileikkiin siirtymisen tarkastelua piagetilaisesta ja kulttuurihistoriallisen toiminnan teorian näkökulmasta. 73 p. Summary 6 p. 1995.
- 116 IKONEN, OIVA, Adaptiivinen opetus. Oppimistutkimus harjaantumiskoulun opetussuunnitelma- ja seurantajärjestelmän kehittämisen tukena. - The adaptive teaching. 90 p. Summary 5 p. 1995.
- 117 SUUTAMA, TIMO, Coping with life events in old age. - Elämän muutos- ja ongelmatilanteiden käsittely iäkkäillä ihmisillä. 110 p. Yhteenveto 3 p. 1995.
- 118 DERSEH, TIBEBU BOGALE, Meanings Attached to Disability, Attitudes towards Disabled People, and Attitudes towards Integration. 150 p. 1995.
- 119 SAHLBERG, PASI, Kuka auttaisi opettajaa. Post-moderni näkökulma opetuksen muu-tokseen yhden kehittämisprojektin valossa. - Who would help a teacher. A post-modern perspective on change in teaching in light of a school improvement project. 255 p. Summary 4 p. 1996.
- 120 UHINKI, AILO, Distress of unemployed job-seekers described by the Zulliger Test using the Comprehensive System. - Työttömien työntekijöiden ahdinko kuvattuna Comprehensive Systemin mukaisesti käytetyillä Zulligerin testillä. 61 p. Yhteenveto 3p. 1996.
- 121 ANTIKAINEN, RISTO, Clinical course, outcome and follow-up of inpatients with borderline level disorders. - Rajatilapotilaiden osastohoidon tuloksellisuus kolmen vuoden seurantatutkimuksessa Kys:n psykiatrian klinikassa. 102 p. Yhteenveto 4 p. 1996.
- 122 RUUSUVIRTA, TIMO, Brain responses to pitch changes in an acoustic environment in cats and rabbits. - Aivovasteet kuuloärsykemuu-toksiin kissoilla ja kaneilla. 45 p. Yhteenveto 2 p. 1996.
- 123 VISTI, ANNALIISA, Työyhteisön ja työn tuottavuuden kehitys organisaation transformaatiossa. - Development of the work community and changes in the productivity of work during an organizational transformation process. 201 p. Summary 12 p. 1996.
- 124 SALLINEN, MIKAEL, Event-related brain potentials to changes in the acoustic environment during sleep and sleepiness. - Aivojen herätevasteet muutoksiin kuuloärsykesar-jassa unen ja uneliaisuuden aikana. 104 p. Yhteenveto 3 p. 1997.
- 125 LAMMINMÄKI, TUJJA, Efficacy of a multi-faceted treatment for children with learning difficulties. - Oppimisvaikeuksien neuro-kognitiivisen ryhmäkuntoutuksen tuloksellisuus ja siihen vaikuttavia tekijöitä. 56 p. Yhteenveto 2 p. 1997.
- 126 LUTTINEN, JAANA, Fragmentoituva kulttuuripoliitiikka. Paikallisen kulttuuripolitiikan tulkinta-kehukset Ylä-Savossa. - Fragmenting-cultural policy. The interpretative frames of local cultural politics in Ylä-Savo. 178 p. Summary 9 p. 1997.
- 127 MARTTUNEN, MIIKA, Studying argumentation in higher education by electronic mail. - Argumentointia yliopisto-opinnoissa sähköpostilla. 60 p. (164 p.) Yhteenveto 3 p. 1997.
- 128 JAAKKOLA, HANNA, Kielitieto kielitaitoon pyrittäessä. Vieraiden kielten opettajien käsityksiä kieliopin oppimisesta ja opetta-misesta. - Language knowledge and language ability. Teachers' conceptions of the role of grammar in foreign language learning and teaching. 227 p. Summary 7 p. 1997.
- 129 SUBRA, LEENA, A portrait of the political agent in Jean-Paul Sartre. Views on playing, acting, temporality and subjectivity. - Poliittisen toimijan muotokuva Jean-Paul Sartrella. Näkymiä pelaamiseen, toimintaan, ajallisuuteen ja subjektiivisuuteen. 248 p. Yhteenveto 2 p. 1997.
- 130 HAARAKANGAS, KAUKO, Hoitokokouksen äänet. Dialoginen analyysi perhekeskeisen psykiatrisen hoitoprosessin hoitokokous-keskusteluita työryhmän toiminnan näkökulmasta. - The voices in treatment meeting. A dialogical analysis of the treatment meeting conversations in family-centred psychiatric treatment process in regard to the team activity. 136 p. Summary 8 p. 1997.
- 131 MATINHEIKKI-KOKKO, KAIJA, Challenges of working in a cross-cultural environment. Principles and practice of refugee settlement in Finland. - Kulttuurienvälisen työn haasteet. Periaatteet ja käytäntö maahanmuuttajien hyvinvoinnin turvaamiseksi Suomessa. 130 p. Yhteenveto 3 p. 1997.
- 132 KIVINIEMI, KARI, Opettajuuden oppimisesta harjoittelun harhautuksiin. Aikuisopiskelijoiden kokemuksia opetusharjoittelusta ja sen ohjauksesta luokanopettajakoulutuksessa. - From the learning of teacherhood to the fabrications of practice. Adult students' experiences of teaching practice and its supervision in class teacher education. 267 p. Summary 8 p. 1997.
- 133 KANTOLA, JOUKO, Cygnaeuksen jäljillä käsityön-opetuksesta teknologiseen kasvatukseen. - In the footsteps of Cygnaeus. From handicraft teaching to technological education. 211 p. Summary 7 p. 1997.
- 134 KAARTINEN, JUKKA, Nocturnal body movements

- and sleep quality. - Yölliset kehon liikkeet ja unen laatu. 85 p. Yhteenveto 3 p. 1997.
- 135 MUSTONEN, ANU, Media violence and its audience. - Mediaväkivalta ja sen yleisö. 44 p. (131 p.). Yhteenveto 2 p. 1997.
- 136 PERTTILÄ, JUHA, The experienced life-fabrics of young men. - Nuorten miesten koettu elämäkudelman. 218 p. Yhteenveto 3 p. 1998.
- 137 TIKKANEN, TARJA, Learning and education of older workers. Lifelong learning at the margin. - Ikääntyvän työväestön oppiminen ja koulutus. Elinikäisen oppimisen marginaalissa. 83 p. (154 p.). Yhteenveto 6 p. 1998.
- 138 LEINONEN, MARKKU, Johannes Gezelius vanhempi luonnonmukaisen pedagogiikan soveltajana. Comeniuslainen tulkinta. - Johannes Gezelius the elder as implementer of natural pedagogy. A Comenian interpretation. 237 p. Summary 7 p. 1998.
- 139 KALLIO, EEVA, Training of students' scientific reasoning skills. - Korkeakouluopiskelijoiden tieteellisen ajattelun kehittäminen. 90 p. Yhteenveto 1 p. 1998.
- 140 NIEMI-VÄKEVÄINEN, LEENA, Koulutusjaksot ja elämänpolitiikka. Koulutautuminen yksilöllistymisen ja yhteisöllisyyden risteysasemana. - Sequences of vocational education as life politics. Perspectives of individualization and communality. 210 p. Summary 6 p. 1998.
- 141 PARIKKA, MATTI, Teknologiaкомпетенssi. Teknologiakasvatuksen uudistamishaasteita peruskoulussa ja lukiossa. - Technological competence. Challenges of reforming technology education in the Finnish comprehensive and upper secondary school. 207 p. Summary 13 p. 1998.
- 142 TA OPETTAJAN APUNA - EDUCATIONAL TA FOR TEACHER. Professori Pirkko Liikaselle omistettu juhla-kirja. 207 p. Tiivistelmä - Abstract 14 p. 1998.
- 143 YLÖNEN, HILKKA, Taikahattu ja hopeakengät - sadun maailmaa. Lapsi päiväkodissa sadun kuulijana, näkijänä ja kokijana. - The world of the colden cap and silver shoes. How kinder garden children listen to, view, and experience fairy tales. 189 p. Summary 8 p. 1998.
- 144 MOILANEN, PENTTI, Opettajan toiminnan perusteiden tulkinta ja tulkinnan totuudellisuuden arviointi. - Interpreting reasons for teachers' action and the verifying the interpretations. 226 p. Summary 3p. 1998.
- 145 VAURIO, LEENA, Lexical inferencing in reading in english on the secondary level. - Sanapäätely englanninkielistä tekstiä luettaessa lukioasteella. 147 p. Yhteenveto 3 p. 1998.
- 146 ETELÄPELTO, ANNELI, The development of expertise in information systems design. - Asiantuntijuuden kehittyminen tietojärjestelmien suunnittelussa. 132 p. (221p.). Yhteenveto 12 p. 1998.
- 147 PIRHONEN, ANTTI, Redundancy as a criterion for multimodal user-interfaces. - Käsitteistö luonäkökulman käyttöliittymäanalyysiin. 141 p. Yhteenveto 3 p. 1998.
- 148 RÖNKÄ, ANNA, The accumulation of problems of social functioning: outer, inner, and behavioral strands. - Sosiaalinen selviytyminen lapsuudesta aikuisuuteen: ongelmien kasautumisen kolme väylää. 44 p. (129 p.) Yhteenveto 3 p. 1999.
- 149 NAUKKARINEN, AIMO, Tasapainoilua kurinalaisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden välillä. Oppilaiden ei-toivottuun käyttäytymiseen liittyvän ongelmanratkaisun kehittäminen yhden peruskoulun yläasteen tarkastelun pohjalta. - Balancing rigor and relevance. Developing problem-solving associated with students' challenging behavior in the light of a study of an upper comprehensive school. 296 p. Summary 5 p. 1999.
- 150 HOLMA, JUHA, The search for a narrative. Investigating acute psychosis and the need-adapted treatment model from the narrative viewpoint. - Narratiivinen lähestymistapa akuuttiin psykoosiin ja tarpeenmukaisen hoidon malliin. 52 p. (105 p.) Yhteenveto 3 p. 1999.
- 151 LEPPÄNEN, PAAVO H.T., Brain responses to changes in tone and speech stimuli in infants with and without a risk for familial dyslexia. - Aivovasteet ääni- ja puheärsykkeiden muutoksiin vauvoilla, joilla on riski suvussa esiintyvään dysleksiaan ja vauvoilla ilman tätä riskiä. 100 p. (197 p.) Yhteenveto 4 p. 1999.
- 152 SUOMALA, JYRKI, Students' problem solving in the LEGO/Logo learning environment. - Oppilaiden ongelmanratkaisu LEGO/Logo oppimisympäristössä. 146 p. Yhteenveto 3 p. 1999.
- 153 HUTTUNEN, RAUNO, Opettamisen filosofia ja kritiikki. - Philosophy, teaching, and critique. Towards a critical theory of the philosophy of education. 201 p. Summary 3p. 1999.
- 154 KAREKIVI, LEENA, Ehkä en kokeilisikaan, jos Tutkimus ylivieskalaisten nuorten tupakoinnista ja päihteidenkäytöstä ja niihin liittyvästä terveyskasvatuksesta vuosina 1989-1998. - Maybe I wouldn't even experiment if A study on youth smoking and use of intoxicants in Ylivieska and related health education in 1989-1998. 256 p. Summary 4 p. 1999.
- 155 LAAKSO, MARJA-LEENA, Prelinguistic skills and early interactional context as predictors of children's language development. - Esi-kielellinen kommunikaatio ja sen vuorovaikutuksellinen konteksti lapsen kielen kehityksen ennustajana. 127 p. Yhteenveto 2 p. 1999.
- 156 MAUNO, SAIJA, Job insecurity as a psycho-social job stressor in the context of the work-family interface. - Työn epävarmuus työn psykososiaalisena stressitekijänä työn ja perheen vuorovaikutuksen kontekstissa. 59 p. (147 p.) Yhteenveto 3 p. 1999.
- 157 MÄENSIVU KIRSTI, Opettaja määrittelijänä, oppilas määriteltävänä. Sanallisen oppilaan arvioinnin sisällön analyysi. - The teacher as a determiner - the pupil to be determined -

- content analysis of the written school reports. 215 p. Summary 5 p. 1999.
- 158 FELDT, TARU, Sense of coherence. Structure, stability and health promoting role in working life. - Koherenssin rakenne, pysyvyys ja terveyttä edistävä merkitys työelämässä. 60 p. (150 p.) Yhteenveto 5 p. 2000.
- 159 MÄNTY, TARJA, Ammatillisista erityisoppilaitoksista elämään. - Life after vocational special education. 235 p. Summary 3 p. 2000.
- 160 SARJA, ANNELI, Dialogioppiminen pienryhmässä. Opettajaksi opiskelevien harjoitteluprosessi terveydenhuollon opettajankoulutuksessa. - Dialogic learning in a small group. The process of student teachers' teaching practice during health care education. 165 p. Summary 7 p. 2000.
- 161 JÄRVINEN, ANITTA, Taitajat iänikuiset. - Kotkan ammattilukiosta valmiuksia elämään, työelämään ja jatko-opintoihin. - Age-old craftmasters -Kotka vocational senior secondary school - giving skills for life, work and further studies. 224 p. Summary 2 p. 2000.
- 162 KONTIO, MARJA-LIISA, Laitoksessa asuvan kehitysvammaisen vanhuksen haastava käyttäytyminen ja hoitajan käyttämiä vaikutuskeinoja. - Challenging behaviour of institutionalized mentally retarded elderly people and measures taken by nurses to control it. 175 p. Summary 3 p. 2000.
- 163 KILPELÄINEN, ARJA, Naiset paikkaansa etsimässä. Aikuiskoulutus naisen elämänsä rakentajana. - Adult education as determinant of woman's life-course. 155 p. Summary 6 p. 2000.
- 164 RIITESUO, ANNIKKI, A preterm child grows. Focus on speech and language during the first two years. - Keskonen kasvaa: puheen ja kielen kehitys kahtena ensimmäisenä elinvuotena. 119 p. Tiivistelmä 2 p. 2000.
- 165 TAURIAINEN, LEENA, Kohti yhteistä laatua. - Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatu-käsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. - Towards common quality: staff's, parents' and children's conceptions of quality in an integration group at a daycare center. 256 p. Summary 6 p. 2000.
- 166 RAUDASKOSKI, LEENA, Ammattikorkeakoulun toimintaperustaa etsimässä. Toimilupahakemusten sisällönanalyttinen tarkastelu. - In search for the founding principles of the Finnish polytechnic institutes. A content analysis of the licence applications. 193 p. Summary 4 p. 2000.
- 167 TAKKINEN, SANNA, Meaning in life and its relation to functioning in old age. - Elämän tarkoituksellisuus ja sen yhteydet toimintakykyyn vanhuudessa. 51 p. (130 p.) Yhteenveto 2 p. 2000.
- 168 LAUNONEN, LEEVI, Eettinen kasvatustapa Suomessa suomalaisen koulun pedagogisissa teksteissä 1860-luvulta 1990-luvulle. - Ethical thinking in Finnish school's pedagogical texts from the 1860s to the 1990s. 366 p. Summary 3 p. 2000.
- 169 KUORELAHTI, MATTI, Sopeutumattomien luokkamutoisen erityisopetuksen tuloksellisuus. - The educational outcomes of special classes for emotionally/ behaviorally disordered children and youth. 176 p. Summary 2p. 2000.
- 170 KURUNMÄKI, JUSSI, Representation, nation and time. The political rhetoric of the 1866 parliamentary reform in Sweden. - Edustus, kansakunta ja aika. Poliittinen retoriikka Ruotsin vuoden 1866 valtiopäiväreformissa. 253 p. Tiivistelmä 4 p. 2000.
- 171 RASINEN, AKI, Developing technology education. In search of curriculum elements for Finnish general education schools. 158 p. Yhteenveto 2 p. 2000.
- 172 SUNDHOLM, LARS, Itseohjautuvuus organisaatiomuutoksessa. - Self-determination in organisational change. 180 p. Summary 15 p. 2000.
- 173 AHONNEN, ASSA, JAANA, Analyzing change in repeated neuropsychological assessment. 68 p. (124 p.) Yhteenveto 2 p. 2000.
- 174 HOFFRÉN, JARI, Demokraattinen eetos - rajoista mahdollisuuksiin. - The democratic ethos. From limits to possibilities? 217 p. Summary 2 p. 2000.
- 175 HEIKKINEN, HANNU L. T., Toimintatutkimus, tarinat ja opettajaksi tuleminen taito. Narratiivisen identiteettityön kehittäminen opettajankoulutuksessa toimintatutkimuksen avulla. - Action research, narratives and the art of becoming a teacher. Developing narrative identity work in teacher education through action research. 237 p. Summary 4 p. 2001.
- 176 VUORENMAA, MARITTA, Ikkunoita arvioinnin tuolle puolen. Uusia avauksia suomalaisen koulutusta koskevaan evaluatiokeskusteluun. - Views across assessment: New openings into the evaluation discussion on Finnish education. 266 p. Summary 4 p. 2001.
- 177 LITMANEN, TAPIO, The struggle over risk. The spatial, temporal, and cultural dimensions of protest against nuclear technology. - Kampain riskistä. Ydinteknologian vastaisen protestin tilalliset, ajalliset ja kulttuuriset ulottuvuudet. 72 p. (153 p.) Yhteenveto 9 p. 2001.
- 178 AUNOLA, KAISA, Children's and adolescents' achievement strategies, school adjustment, and family environment. - Lasten ja nuorten suoritusstrategiat koulu- ja perheympäristöissä. 51 p. (153 p.) Yhteenveto 2 p. 2001.
- 179 OKSANEN, ELINA, Arvioinnin kehittäminen erityisopetuksessa. Diagnostisesta oppimisen ohjaukseen laadullisena tapaustutkimuksena. - Developing assessment practices in special education. From a static approach to

- dynamic approach applying qualitative case. 182 p. Summary 5 p. 2001.
- 180 VIITITALA, KAISU, "Kyllä se tommosellaki lapsella on kovempi urakka". Sikiöaikana alkoholille altistuneiden huostaanotettujen lasten elämäntilanne, riskiprosessit ja suojaavat prosessit. - "It's harder for that kind of child to get along". The life situation of the children exposed to alcohol in utero and taken care of by society, their risk and protective processes. 316 p. Summary 4 p. 2001.
- 181 HANSSON, LEENI, Networks matter. The role of informal social networks in the period of socio-economic reforms of the 1990s in Estonia. - Verkostoilla on merkitystä: infor-maalisten sosiaalisten verkostojen asema Virossa 1990-luvun sosio-ekonomisten muutosten aikana. 194 p. Yhteenveto 3 p. 2001.
- 182 BÖÖK, MARJA LEENA, Vanhemmuus ja vanhemmuuden diskurssit työttömyystilanteessa. - Parenthood and parenting discourses in a situation of unemployment. 157 p. Summary 5 p. 2001.
- 183 KOKKO, KATJA, Antecedents and consequences of long-term unemployment. - Pitkäaikaistyöttömyyden ennakoijia ja seurauksia. 53 p. (115 p.) Tiivistelmä 3 p. 2001.
- 184 KOKKONEN, MARJA, Emotion regulation and physical health in adulthood: A longitudinal, personality-oriented approach. - Aikuisiän tunteiden säätely ja fyysinen terveys: pitkittäistutkimuksellinen ja persoonallisuuskeskeinen lähestymistapa. 52 p. (137 p.) Tiivistelmä 3 p. 2001.
- 185 MÄNNIKÖ, KAISA, Adult attachment styles: A Person-oriented approach. - Aikuisten kiintymystyyli. 142 p. Yhteenveto 5 p. 2001.
- 186 KATVALA, SATU, Missä äiti on? Äitejä ja äitiyden uskomuksia sukupolvien saatossa. - Where's mother? Mothers and maternal beliefs over generations. 126 p. Summary 3 p. 2001.
- 187 KIISKINEN, ANNA-LIISA, Ympäristöhallinto vastuullisen elämäntavan edistäjänä. - Environmental administration as promoter of responsible living. 229 p. Summary 8 p. 2001.
- 188 SIMOLA, AHTI, Työterveyshuolto-organisaation toiminta, sen henkilöstön henkinen hyvinvointi ja toiminnan tuloksellisuus. - Functioning of an occupational health service organization and its relationship to the mental well-being of its personnel, client satisfaction, and economic profitability. 192 p. Summary 12 p. 2001.
- 189 VESTERINEN, PIIRKKO, Projektiopiskelu- ja oppiminen ammattikorkeakoulussa. - Project-based studying and learning in the polytechnic. 257 p. Summary 5 p. 2001.
- 190 KEMPPAINEN, JAANA, Kotikasvatus kolmessa sukupolvessa. - Childrearing in three generations. 183 p. Summary 3 p. 2001.
- 191 HOHENTHAL-ANTIN LEONIE, Luvan ottaminen - Ikäihmiset teatterin tekijöinä. - Taking permission- Elderly people as theatre makers. 183 p. Summary 5 p. 2001.
- 192 KAKKORI, LEENA, Heideggerin aukeama. Tutkimuksia totuudesta ja taiteesta Martin Heideggerin avaamassa horisontissa. - Heidegger's clearing. Studies on truth and art in the horizon opened by Martin Heidegger. 156 p. Summary 2 p. 2001.
- 193 NÄRHI, VESA, The use of clinical neuropsychological data in learning disability research. - Asiakastyön yhteydessä kerätyn neuropsykologisen aineiston käyttö oppimisvaikeustutkimuksessa. 103 p. Yhteenveto 2 p. 2002.
- 194 SUOMI, ASTA, Ammattia etsimässä. Aikuisopiskelijat kertovat sosiaaliohjaajakoulutuksesta ja narratiivisen pätevyyden kehittymisestä. - Searching for professional identity. Adult students' narratives on the education of a social welfare supervisor and the development of narrative competence. 183 p. Summary 2 p. 2002.
- 195 PERKKILÄ, PÄIVI, Opettajien matematiikkauskomukset ja matematiikan oppikirjan merkitys alkuopetuksessa. 212 p. - Teacher's mathematics beliefs and meaning of mathematics textbooks in the first and the second grade in primary school. Summary 2 p. 2002.
- 196 VESTERINEN, MARJA-LIISA, Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. - Promoting professional expertise by developing practical learning at the polytechnic. 261 p. Summary 5 p. 2002.
- 197 POHJANEN, JORMA, Mitä kello on? Kello modernissa yhteiskunnassa ja sen sosiologisessa teoriassa. - What's the time. Clock on modern society and in it's sociological theory. 226 p. Summary 3 p. 2002.
- 198 RANTALA, ANJA, Perhekeskeisyys - puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheen kanssa. - Family-centeredness rhetoric or reality? Summary 3 p. 2002.
- 199 VALANNE, EIJA, "Meidän lapsi on arvokas" Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kunnallisessa erityiskoulussa. - "Our child is precious" - The individual educational plan in the context of the special school. 219 p. Yhteenveto 2 p. 2002.
- 200 HOLOPAINEN, LEENA, Development in reading and reading related skills; a follow-up study from pre-school to the fourth grade. 57 p. (138 p.) Yhteenveto 3 p. 2002.
- 201 HEIKKINEN, HANNU, Draaman maailmat oppimisarvoina. Draamakasvatuksen vakava leikkisyys. - Drama worlds as learning areas - the serious playfulness of drama education. 164 p. Summary 5 p. 2002.
- 202 HYTÖNEN, TUIJA, Exploring the practice of human resource development as a field of professional expertise. - Henkilöstön

- kehittämistyön asiantuntijuuden rakentumisen. 137 p. (300 p.) Yhteenveto 10 p. 2002.
- 203 RIPATTI, MIKKO, Arvid Järnefeldt kasvatusajattelijana. 246 p. Summary 4 p. 2002.
- 204 VIRMASALO, ILKKA, Perhe, työttömyys ja lama. - Families, unemployment and the economic depression. 121 p. Summary 2 p. 2002.
- 205 WIKGREN, JAN, Diffuse and discrete associations in aversive classical conditioning. - Täsmälliset ja laaja-alaiset ehdollistumat klassisessa aversiivisessä ehdollistumisessa. 40 p. (81 p.) Yhteenveto 2 p. 2002.
- 206 JOKIVUORI, PERTTI, Sitoutuminen työorganisaatioon ja ammattijärjestöön. - Kilpailevia vai täydentäviä? - Commitment to organisation and trade union. Competing or complementary? 132 p. Summary 8 p. 2002.
- 207 GONZÁLEZ VEGA, NARCISO, Factors affecting simulator-training effectiveness. 162 p. Yhteenveto 1 p. 2002.
- 208 SALO, KARI, Teacher Stress as a Longitudinal Process - Opettajien stressiprosessi. 67 p. Yhteenveto 2 p. 2002.
- 209 VAUHKONEN, JOUNI, A rhetoric of reduction. Bertrand de Jouvenel's pure theory of politics as persuasion. 156 p. Tiivistelmä 2 p. 2002.
- 210 KONTONIEMI, MARITA, "Milloin sinä otat itseäsi niskasta kiinni?" Opettajien kokemuksia alisuoriutujista. - "When will you pull your socks up?" Teachers' experiences of underachievers. 218 p. Summary 3 p. 2003.
- 211 SAUKKONEN, SAKARI, Koulu ja yksilöllisyys; Jännitteitä, haasteita ja mahdollisuuksia. - School and individuality: Tensions, challenges and possibilities. 125 p. Summary 3 p. 2003.
- 212 VIJAMAA, MARJA-LEENA, Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. - Child and maternity welfare clinics today and tomorrow. Supporting parenthood, family-centered services and peer groups. 141 p. Summary 4 p. 2003.
- 213 REMES, LIISA, Yrittäjyyskasvatuksen kolme diskurssia. - Three discourses in entrepreneurial learning. 204 p. Summary 2 p. 2003.
- 214 KARJALA, KALLE, Neulanreiästä panoraamaksi. Ruotsin kulttuurikuvan ainekset eräissä keskikoulun ja B-ruotsin vuosina 1961-2002 painetuissa oppikirjoissa. - From pinhole to panorama - The culture of Sweden presented in some middle and comprehensive school textbooks printed between 1961 and 2002. 308 p. Summary 2 p. 2003.
- 215 LALLUKKA, KIRSI, Lapsuusikä ja ikä lapsuudessa. Tutkimus 6-12 -vuotiaiden sosiokulttuurisesta ikätiedosta. - Childhood age and age in childhood. A study on the sociocultural knowledge of age. 234 p. Summary 2 p. 2003.
- 216 PUUKARI, SAULI, Video Programmes as Learning Tools. Teaching the Gas Laws and Behaviour of Gases in Finnish and Canadian Senior High Schools. 361 p. Yhteenveto 6 p. 2003.
- 217 LOISA, RAIJA-LEENA, The polysemous contemporary concept. The rhetoric of the cultural industry. - Monimerkityksinen nykykäsite. Kulttuuriteollisuuden retoriikka. 244 p. Yhteenveto 2 p. 2003.
- 218 HOLOPAINEN, ESKO, Kuullun ja luetun tekstin ymmärtämisstrategiat ja -vaikeudet peruskoulun kolmannella ja yhdeksännellä luokalla. - Strategies for listening and reading comprehension and problematic listening and reading comprehension of the text during the third and ninth grades of primary school. 135 p. Summary 3 p. 2003.
- 219 PENTTINEN, SEPPO, Lähtökohdat liikuntaa opettavaksi luokanopettajaksi. Nuoruuden kasvuympäristöt ja opettajankoulutus opettajuuden kehitystekijöinä. - Starting points for a primary school physical education teacher. The growth environment of adolescence and teacher education as developmental factors of teachership. 201 p. Summary 10 p. 2003.
- 220 IKÄHEIMO, HEIKKI, Tunnustus, subjektiviteetti ja inhimillinen elämänmuoto: Tutkimuksia Hegelistä ja persoonien välisistä tunnustus-suhteista. - Recognition, subjectivity and the human life form: studies on Hegel and interpersonal recognition. 191 p. Summary 3 p. 2003.
- 221 ASUNTA, TUULA, Knowledge of environmental issues. Where pupils acquire information and how it affects their attitudes, opinions, and laboratory behaviour - Ympäristöasioita koskeva tieto. Mistä oppilaat saavat informaatiota ja miten se vaikuttaa heidän asenteisiinsa, mielipiteisiinsä ja laboratoriokäyttäytymiseensä. 159 p. Yhteenveto 4 p. 2003.
- 222 KUJALA, ERKKI, Sodan pojat. Sodanaikaisten pikkupoikien lapsuuskokemuksia isyyden näkökulmasta - The sons of war. 229 p. Summary 2 p. 2003.
- 223 JUSSI KURUNMÄKI & KARI PALOINEN (Hg./eds.) Zeit, Geschichte und Politik. Time, history and politics. *Zum achtzigsten Geburtstag von Reinhart Koselleck*. 310 p. 2003.
- 224 LAITINEN, ARTO, Strong evaluation without sources. On Charles Taylor's philosophical anthropology and cultural moral realism. - Vahvoja arvostuksia ilman lähteitä. Charles Taylorin filosofisesta antropologiasta ja kulturalistisesta moraalirealismista. 358 p. Yhteenveto 4 p. 2003.
- 225 GUTTORM, TOMI K. Newborn brain responses measuring feature and change detection and predicting later language development in children with and without familial risk for dyslexia. - Vastasyntyneiden aivovasteet puheäänteiden ja niiden muutosten havaitsemisessa sekä myöhemmän kielen kehityksen ennustamisessa dysleksia-riskilapsilla. 81 p. (161 p.) Yhteenveto 3 p. 2003.

- 226 NAKARI, MAIJA-LIISA, Työilmapiiri, työntekijöiden hyvinvointi ja muutoksen mahdollisuus - Work climate, employees' well-being and the possibility of change. 255 p. Summary 3 p. 2003.
- 227 MEISÄPELTO, RIITTA-LEENA, Individual differences in parenting: The five-factor model of personality as an explanatory framework - Lastenkasvatus ja sen yhteys vanhemman persoonallisuuden piirteisiin. 53 p. (119 p.) Tiivistelmä 3 p. 2003.
- 228 PULKKINEN, OILI, The labyrinth of politics - A conceptual approach to the modes of the political in the scottish enlightenment. 144 p. Yhteenveto 2 p. 2003.
- 229 JUUJARVI, PETRI, A three-level analysis of reactive aggression among children. - Lasten aggressiivisiin puolustusreaktioihin vaikuttavien tekijöiden kolmitasoinen analyysi. 39 p. (115 p.) Yhteenveto 2 p. 2003.
- 230 POIKONEN, PIRJO-LIISA, "Opetussuunnitelma on sitä elämää". Päiväkoti-kouluyhteisö opetussuunnitelman kehittäjänä. - "The curriculum is part of our life". The day-care - primary school community as a curriculum developer. 154 p. Summary 3 p. 2003.
- 231 SOININEN, SUVI, From a 'Necessary Evil' to an art of contingency: Michael Oakeshott's conception of political activity in British postwar political thought. 174 p. Summary 2p. 2003.
- 232 ALARAUDANJOKI, ESA, Nepalese child labourers' life-contexts, cognitive skills and well-being. - Työssäkäyvien nepalilaislasten elämänkonteksti, kognitiiviset taidot ja hyvinvointi. 62 p. (131 p.) Yhteenveto 4 p. 2003.
- 233 LERKKANEN, MARJA-KRISTINA, Learning to read. Reciprocal processes and individual pathways. - Lukemaan oppiminen: vastavuoroiset prosessit ja yksilölliset oppimispolut. 70 p. (155 p.) Yhteenveto 5 p. 2003.
- 234 FRIMAN, MERVI, Ammatillisen asiantuntijan etiikka ammattikorkeakoulutuksessa. - The ethics of a professional expert in the context of polytechnics. 199 p. 2004.
- 235 MERONEN, AULI, Viittomakielen omaksumisen yksilölliset tekijät. - Individual differences in sign language abilities. 110 p. Summary 5 p. 2004.
- 236 TIILIKKALA, LIISA, Mestarista tuutoriksi. Suomalaisen ammatillisen opettajuuden muutos ja jatkuvuus. - From master to tutor. Change and continuity in Finnish vocational teacherhood. 281 p. Summary 3 p. 2004.
- 237 ARO, MIKKO, Learning to read: The effect of orthography. - Kirjoitusjärjestelmän vaikutus lukemaan oppimiseen. 44 p. (122 p.) Tiivistelmä 2 p. 2004.
- 238 LAAKSO, ERKKI, Draamakokemusten äärellä. Prosessidraaman oppimispotentiali opettajaksi opiskelevien kokemusten valossa. - Encountering drama experiences. The learning potential of process drama in the light of student teachers' experiences. 230 p. Summary 7 p. 2004.
- 239 PERÄLÄ-LITTUNEN, SATU, Cultural images of a good mother and a good father in three generations. - Kulttuuriset mielikuvat hyvästä äidistä ja hyvästä isästä kolmessa sukupolvessa. 234 p. Yhteenveto 7 p. 2004.
- 240 RINNE-KOISTINEN, EVA-MARITA, Perceptions of health: Water and sanitation problems in rural and urban communities in Nigeria. 129 p. (198 p.) Yhteenveto 3 p. 2004.
- 241 PALMROTH, AINO, Käännösten kautta kollektiiviin. Tuuliosuuskunnat toimijaverkkoina. - From translation to collective. Wind turbine cooperatives as actor networks. 177 p. Summary 7 p. 2004.
- 242 VIERIKKO, ELINA, Genetic and environmental effects on aggression. - Geneettiset ja ympäristötekijät aggressiivisuudessa. 46 p. (108 p.) Tiivistelmä 3 p. 2004.
- 243 NÄRHI, KATI, The eco-social approach in social work and the challenges to the expertise of social work. - Ekososiaalinen viitekehys ja haasteet sosiaalityön asiantuntijuudelle. 106 p. (236 p.) Yhteenveto 7 p. 2004.
- 244 URSIN, JANI, Characteristics of Finnish medical and engineering research group work. - Tutkimusryhmätyöskentelyn piirteet lääke- ja teknisissä tieteissä. 202 p. Yhteenveto 9 p. 2004.
- 245 TREUTHARDT, LEENA, Tulohajauksen yhteiskunnallisuus Jyväskylän yliopistossa. Tarkastelunäkökulmina muoti ja seurustelu. - The management by results a fashion and social interaction at the University of Jyväskylä. 228 p. Summary 3 p. 2004.
- 246 MATTHIES, JÜRGEN, Umweltpädagogik in der Postmoderne. Eine philosophische Studie über die Krise des Subjekts im umweltpädagogischen Diskurs. - Ympäristökasvatus postmodernissa. Filosofinen tutkimus subjektin kriisistä ympäristökasvatuksen diskurssissa. 400 p. Yhteenveto 7 p. 2004.
- 247 LAITILA, AARNO, Dimensions of expertise in family therapeutic process. - Asiantuntijuuden ulottuvuuksia perheterapeuttisessa prosessissa. 54 p. (106 p.) Yhteenveto 3 p. 2004.
- 248 LAAMANEN (ASTIKAINEN), PIIA, Pre-attentive detection of changes in serially presented stimuli in rabbits and humans. - Muutoksen esitietoinen havaitseminen sarjallisesti esitetyissä ärsykkeissä kaneilla ja ihmisillä. 35 p. (54 p.) Yhteenveto 3 p. 2004.
- 249 JUUSENAHO, RIITTA, Peruskoulun rehtoreiden johtamisen eroja. Sukupuolinen näkökulma. - Differences in comprehensive school leadership and management. A gender-based approach. 176p. Summary 3 p. 2004.

- 250 VAARAKALLIO, TUULA, "Rotten to the Core". Variations of French nationalist anti-system rhetoric. - "Systeemi on mätä". Ranskalaisen nationalistien järjestelmän vastainen retoriikka. 194 p. Yhteenveto 3 p. 2004.
- 251 KUUSINEN, PATRIK, Pitkäaikainen kipu ja depressio. Yhteyttä säätelevät tekijät. - Chronic pain and depression: psychosocial determinants regulating the relationship. 139 p. Summary 8 p. 2004.
- 252 HÄNNIKÄINEN-UUTELA, ANNA-LIISA, Uudelleen juurtuneet. Yhteisökasvatus vaikeasti päihderiippuvaisten narkomaanien kuntoutuksessa. - Rooted again. Community education in the rehabilitation of substance addicts. 286 p. Summary 3 p. 2004.
- 253 PALONIEMI, SUSANNA, Ikä, kokemus ja osaaminen työelämässä. Työntekijöiden käsityksiä iän ja kokemuksen merkityksestä ammatillisessa osaamisessa ja sen kehittämisessä. - Age, experience and competence in working life. Employees' conceptions of the the meaning and experience in professional competence and its development. 184 p. Summary 5 p. 2004.
- 254 RUIZ CEREZO, MONTSE, Anger and Optimal Performance in Karate. An Application of the IZOF Model. 55 p. (130 p.) Tiivistelmä 2 p. 2004.
- 255 LADONLAHTI, TARJA, Haasteita palvelujärjestelmälle. Kehitysvammaiseksi luokiteltu henkilö psykiatrisessa sairaalassa. - Challenges for the human service system. Living in a psychiatric hospital under the label of mental retardation. 176 p. Summary 3 p. 2004.
- 256 KOVANEN PÄIVI, Oppiminen ja asiantuntijuus varhaiskasvatuksessa. Varhaisen oppimaan ohjaamisen suunnitelma erityistä tukea tarvitsevien lasten ohjauksessa. - Learning and expertise in early childhood education. A pilot work in using VARSU with children with special needs. 175 p. Summary 2 p. 2004.
- 257 VILMI, VEIKKO, Turvallinen koulu. Suomalaisten näkemyksiä koulutuspalvelujen kansallisesta ja kunnallisesta priorisoinnista. - Secure education. Finnish views on the national and municipal priorities of Finland's education services. 134 p. Summary 5 p. 2005.
- 258 ANTTILA, TIMO, Reduced working hours. Reshaping the duration, timing and tempo of work. 168 p. Tiivistelmä 2 p. 2005.
- 259 UGASTE, AINO, The child's play world at home and the mother's role in the play. 207 p. Tiivistelmä 5 p. 2005.
- 260 KURRI, KATJA, The invisible moral order: Agency, accountability and responsibility in therapy talk. 38 p. (103 p.). Tiivistelmä 1 p. 2005.
- 261 COLLIN, KAIJA, Experience and shared practice - Design engineers' learning at work. - Suunnitteluinsinöörien työssä oppiminen - kokemuksellisuutta ja jaettuja käytäntöjä. 124 p. (211 p.). Yhteenveto 6 p. 2005.
- 262 KURKI, EIJA, Näkyvä ja näkymätön. Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä. - Visible and invisible. Women in the Finnish pentecostal movement. 180 p. Summary 2 p. 2005.
- 263 HEIMONEN, SIRKKALIISA, Työikäisenä Alzheimerin tautiin sairastuneiden ja heidän puolisoitensa kokemukset sairauden alkuvaiheessa. - Experiences of persons with early onset Alzheimer's disease and their spouses in the early stage of the disease. 138 p. Summary 3 p. 2005.
- 264 PIIRONEN, HANNU, Epävarmuus, muutos ja ammatilliset jännitteet. Suomalainen sosiaalityö 1990-luvulla sosiaalityöntekijöiden tulkinnoissa. - Uncertainty, change and professional tensions. The Finnish social work in the 1990s in the light of social workers' representations. 207 p. Summary 2 p. 2005.
- 265 MÄKINEN, JARMO, Säätiö ja maakunta. Maakuntarahastojärjestelmän kentät ja verkostot. - Foundation and region: Fields and networks of the system of the regional funds. 235 p. Summary 3 p. 2005.
- 266 PETRELIUS, PÄIVI, Sukupuoli ja subjektiivinen sosiaalityössä. Tulkintoja naistyöntekijöiden muistoista. - Gender and subjectivity in social work - interpreting women workers' memories. 67 p. (175 p.) 2005.
- 267 HOKKANEN, TIINA, Äitinä ja isänä eron jälkeen. Yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. - As a mother and a father after divorce. Joint custody parenthood as an everyday life experience. 201 p. Summary 8 p. 2005.
- 268 HANNU SIRKKILÄ, Elättäjäyyttä vai erotiikkaa. Miten suomalaiset miehet legitimoivat parisuhteensa thaimaalaisen naisen kanssa? - Breadwinner or eroticism. How Finnish men legitimize their partnerships with Thai women. 252 p. Summary 4 p. 2005.
- 269 PENTTINEN, LEENA, Gradupuhetta tutkielma-seminaarissa. - Thesis discourse in an undergraduate research seminar. 176 p. Summary 8 p. 2005.
- 270 KARVONEN, PIRKKO, Päiväkotilasten lukuleikit. Lukutaidon ja lukemistietoisuuden kehittyminen interventiotutkimuksessa - Reading Games for Children in Daycare Centers. The Development of Reading Ability and Reading Awareness in an Intervention Study. 179 p. Summary 3 p. 2005.
- 271 KOSONEN, PEKKA A., Sosiaalialan ja hoitotyön asiantuntijuuden kehitysheidot ja opiskelijavalinta. - Conditions of expertise development in nursing and social care, and criteria for student selection. 276 p. Summary 3 p. 2005.

- 272 NIIRANEN-LINKAMA, PÄIVI, Sosiaalisen transformaatio sosiaalialan asiantuntijuuden diskurssissa. - Transformation of the social in the discourse of social work expertise. 200 p. Summary 3 p. 2005.
- 273 KALLA, OUTI, Characteristics, course and outcome in first-episode psychosis. A cross-cultural comparison of Finnish and Spanish patient groups. - Ensikerätaisten psykoosipotilaiden psyykkis-sosiaaliset ominaisuudet, sairaudenkulku ja ennuste. Suomalaisten ja espanjalaisten potilasryhmien vertailu. 75 p. (147 p.) Tiivistelmä 4 p. 2005.
- 274 LEHTOMÄKI, ELINA, Pois oppimisyhteiskunnan marginaalista? Koulutuksen merkitys vuosina 1960-1990 opiskelleiden lapsuudesta kuurojen ja huonokuuloisten aikuisten elämänkulussa. - Out from the margins of the learning society? The meaning of education in the life course of adults who studied during the years 1960-1990 and were deaf or hard-of-hearing from childhood. 151 p. Summary 5 p. 2005.
- 275 KINNUNEN, MARJA-LIISA, Allostatic load in relation to psychosocial stressors and health. - Allostaattinen kuorma ja sen suhde psykososiaalisiin stressitekijöihin ja terveyteen. 59 p. (102 p.) Tiivistelmä 3 p. 2005.
- 276 UOTINEN, VIRPI, I'm as old as I feel. Subjective age in Finnish adults. - Olen sen ikäinen kuin tunnen olevani. Suomalaisten aikuisten subjektiivinen ikä. 64 p. (124 p.) Tiivistelmä 3 p. 2005.
- 277 SALOKOSKI, TARJA, Tietokonepelit ja niiden pelaaminen. - Electronic games: content and playing activity. 116 p. Summary 5 p. 2005.
- 278 HIIHNALA, KAUKO, Laskutehtävien suorittamisesta käsitteiden ymmärtämiseen. Peruskoululaisen matemaattisen ajattelun kehittyminen aritmetiikasta algebraan siirryttäessä. - Transition from the performing of arithmetic tasks to the understanding of concepts. The development of pupils' mathematical thinking when shifting from arithmetic to algebra in comprehensive school. 169 p. Summary 3 p. 2005.
- 279 WALLIN, RISTO, Yhdistyneet kansakunnat organisaationa. Tutkimus käsitteellisestä muutoksesta maailmanjärjestön organisoinnin periaatteissa - From the league to UN. The move to an organizational vocabulary of international relations. 172 p. Summary 2 p. 2005.
- 280 VALLEALA, ULLA MAIJA, Yhteinen ymmärtäminen koulutuksessa ja työssä. Kontekstin merkitys ymmärtämisessä opiskelijaryhmän ja työtiimin keskusteluissa. - Shared understanding in education and work. Context of understanding in student group and work team discussions. 236 p. Summary 7 p. 2006.
- 281 RASINEN, TUIJA, Näkökulmia vieraskieliseen perusopetukseen. Koulun kehittämishankkeesta koulun toimintakulttuuriksi. - Perspectives on content and language integrated learning. The impact of a development project on a school's activities. 204 p. Summary 6 p. 2006.
- 282 VIHOLAINEN, HELENA, Suvussa esiintyvän lukemisvaikeusriskin yhteys motoriseen ja kielelliseen kehitykseen. Tallaako lapsi kielensä päälle? - Early motor and language development in children at risk for familial dyslexia. 50 p. (94 p.) Summary 2 p. 2006.
- 283 KIILLI, JOHANNA, Lasten osallistumisen voimavarat. Tutkimus Ipanoiden osallistumisesta. - Resources for children's participation. 226 p. Summary 3 p. 2006.
- 284 LEPPÄMÄKI, LAURA, Tekijänoikeuden oikeuttaminen. - The justification of copyright. 125 p. Summary 2 p. 2006.
- 285 SANAKSENAHO, SANNA, Eriarvoisuus ja luottamus 2000-luvun taitteen Suomessa. Bourdieulainen näkökulma. - Inequality and trust in Finland at the turn of the 21st century: Bourdieuan approach. 150 p. Summary 3 p. 2006.
- 286 VALKONEN, LEENA, Millainen on hyvä äiti tai isä? Viides- ja kuudesluokkalaisten lasten vanhemmuuskäsitykset. - What is a good father or good mother like? Fifth and sixth graders' conceptions of parenthood. 126 p. Summary 5 p. 2006.
- 287 MARTIKAINEN, LIISA, Suomalaisten nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. - The many faces of life satisfaction among Finnish young adults. 141 p. Summary 3 p. 2006.
- 288 HAMARUS, PÄIVI, Koulukiusaaminen ilmiönä. Yläkoulun oppilaiden kokemuksia kiusaamisesta. - School bullying as a phenomenon. Some experiences of Finnish lower secondary school pupils. 265 p. Summary 6 p. 2006.
- 289 LEPPÄNEN, ULLA, Development of literacy in kindergarten and primary school. Tiivistelmä 2 p. 49 p. (145 p.) 2006.
- 290 KORVELA, PAUL-ERIK, The Machiavellian reformation. An essay in political theory. 171 p. Tiivistelmä 2 p. 2006.
- 291 METSOMÄKI, MARJO, "Suu on syömistä varten". Lasten ja aikuisten kohtaamisia ryhmäperhepäiväkodin ruokailutilanteissa. - Encounters between children and adults in group family day care dining situations. 251 p. Summary 3 p. 2006.
- 292 LATVALA, JUHA-MATTI, Digitaalisen kommunikationsovelluksen kehittäminen kodin ja koulun vuorovaikutuksen edistämiseksi. - Development of a digital communication system to facilitate interaction between home and school. 158 p. Summary 7 p. 2006.

- 293 PITKÄNEN, TUULI, Alcohol drinking behavior and its developmental antecedents. - Alkoholien juomiskäyttäytyminen ja sen ennustaminen. 103 p. (169 p.) Tiivistelmä 6 p. 2006.
- 294 LINNILÄ, MAIJA-LIISA, Kouluvalmiudesta koulun valmiuteen. Poikkeuksellinen koulunaloitus koulumenestyksen, viranomaislausuntojen ja perheiden kokemusten valossa. - From school readiness to readiness of school - Exceptional school starting in the light of school attainment, official report and family experience. 321 p. Summary 3 p. 2006.
- 295 LEINONEN, ANU, Vanhusneuvoston funktioita jäljittämässä. Tutkimus maaseutumaisien kuntien vanhusneuvostoista. - Tracing functions of older people's councils. A study on older people's councils in rural municipalities. 245 p. Summary 3 p. 2006.
- 296 KAUPPINEN, MARKO, Canon vs. charisma. "Maoism" as an ideological construction. - Kaanon vs. karisma. "Maoismi" ideologise-na konstruktiona. 119 p. Yhteenveto 2 p. 2006.
- 297 VEHKAKOSKI, TANJA, Leimattu lapsuus? Vammaisuuden rakentuminen ammatti-ihmisten puheessa ja teksteissä. - Stigmatized childhood? Constructing disability in professional talk and texts. 83 p. (185 p.) Summary 4 p. 2006.
- 298 LEPPÄÄHO, HENRY, Matemaattisen ongelman ratkaisutaidon opettaminen peruskoulussa. Ongelmanratkaisukurssin kehittäminen ja arviointi. - Teaching mathematical problem solving skill in the Finnish comprehensive school. Designing and assessment of a problem solving course. 343 p. Summary 4 p. 2007.
- 299 KUVAJA, KRISTIINA, Living the Urban Challenge. Sustainable development and social sustainability in two southern megacities. 130 p. (241 p.) Yhteenveto 4 p. 2007.
- 300 POHJOLA, PASI, Technical artefacts. An ontological investigation of technology. 150 p. Yhteenveto 3 p. 2007.
- 301 KAUKUA, JARI, Avicenna on subjectivity. A philosophical study. 161 p. Yhteenveto 3 p. 2007.
- 302 KUPILA, PÄIVI, "Minäkö asiantuntija?". Varhaiskasvatuksen asiantuntijan merkitysperspektiivin ja identiteetin rakentuminen. - "Me, an expert?" Constructing the meaning perspective and identity of an expert in the field of early childhood education. 190 p. Summary 4 p. 2007.
- 303 SILVENNOINEN, PIIA, Ikä, identiteetti ja ohjaava koulutus. Ikääntyvät pitkäaikaistyöttömät oppimisyhteiskunnan haasteena. - Age, identity and career counselling. The ageing, long-term unemployed as a challenge to learning society. 229 p. Summary 4 p. 2007.
- 304 REINIKAINEN, MARJO-RIITTA, Vammaisuuden sukupuolittuneet ja sortavat diskurssit: Yhteiskunnallis-diskursiivinen näkökulma vammaisuuteen. - Gendered and oppressive discourses of disability: Social-discursive perspective on disability. 81 p. (148 p.) Summary 4 p. 2007.
- 305 MÄÄTTÄ, JUKKA, Asepalvelus nuorten naisten ja miesten opinto- ja työuralla. - The impact of military service on the career and study paths of young women and men. 141 p. Summary 4 p. 2007.
- 306 PYYKKÖNEN, MIIKKA, Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. - Organizing diasporas. Ethnicity, citizenship, integration, and government in immigrant associations. 140 p. (279 p.) Summary 2 p. 2007.
- 307 RASKU, MINNA, On the border of east and west. Greek geopolitical narratives. - Idän ja lännen rajalla. Narratiiveja kreikkalaisesta geopolitiikasta. 169 p. Yhteenveto 3 p. 2007.
- 308 LAPIOLAHTI, RAIMO, Koulutuksen arviointi kunnallisen koulutuksen järjestäjän tehtävänä. Paikallisen arvioinnin toteutumisedellytysten arviointia erään kuntaorganisaation näkökulmasta. - The evaluation of schooling as a task of the communal maintainer of schooling - what are the presuppositions of the execution of evaluation in one specific communal organization. 190 p. Summary 7 p. 2007.
- 309 NATALE, KATJA, Parents' Causal Attributions Concerning Their Children's Academic Achievement. - Vanhempien lastensa koulumenestystä koskevat kausaaliattribuutiot. 54 p. (154 p.) Yhteenveto 3 p. 2007.
- 310 VAHTERA, SIRPA, Optimistit opintieillä. Opinnoissaan menestyvien nuorten hyvinvointi lukiosta jatko-opintoihin. - The well-being of optimistic, well-performing high school students from high school to university. 111 p. Summary 2 p. 2007.
- 311 KOIVISTO, PÄIVI, "Yksilöllistä huomiota arkisissa tilanteissa". Päiväkodin toimintakulttuurin kehittäminen lasten itsetuntoa vahvistavaksi. - "Individual attention in everyday situations". Developing the operational culture of a day-care centre to strengthen children's self-esteem. 202 p. Summary 4 p. 2007.
- 312 LAHIKAINEN, JOHANNA, "You look delicious" - Food, eating, and hunger in Margaret Atwood's novels. 277 p. Yhteenveto 2 p. 2007.
- 313 LINNAVUORI, HANNARIIKKA, Lasten kokemuksia vuoroasumisesta. - Children's experiences of dual residence. 202 p. Summary 8 p. 2007.
- 314 PARVIAINEN, TIINA, Cortical correlates of language perception. Neuromagnetic studies in adults and children. - Kielen käsittely aivoissa. Neuromagneettisia tutkimuksia aikuisilla ja lapsilla. 128 p. (206 p.) Yhteenveto 5 p. 2007.

- 315 KARA, HANNELE, Ermutige mich Deutsch zu sprechen. Portfolio als evaluationsform von mündlichen leistung. - "Rohkaise minua puhumaan saksaa" - kielisalkku suullisen kielitaidon arviointivälineenä. 108 p. Yhteenveto 3 p. 2007.
- 316 MÄKELÄ, AARNE, Mitä rehtorit todella tekevät. Etnografinen tapaustutkimus johtamisesta ja rehtorin tehtävistä peruskoulussa. - What principals really do. An ethnographic case study on leadership and on principal's tasks in comprehensive school. 266 p. Summary 5 p. 2007.
- 317 PUOLAKANAHON, ANNE, Early prediction of reading - Phonological awareness and related language and cognitive skills in children with a familial risk for dyslexia. - Lukemistaitojen varhainen ennustaminen. Fonologinen tietoisuus, kielelliset ja kognitiiviset taidot lapsilla joiden suvussa esiintyy dysleksiaa. 61 p. (155 p.) Yhteenveto 3 p. 2007.
- 318 HOFFMAN, DAVID M., The career potential of migrant scholars in Finnish higher education. Emerging perspectives and dynamics. - Akateemisten siirtolaisten uramahdollisuudet suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä: dynamiikkaa ja uusia näkökulmia. 153 p. (282 p.) Yhteenveto 2 p. 2007.
- 319 FADJUKOFF, PÄIVI, Identity formation in adulthood. - Identiteetin muotoutuminen aikuisiässä. 71 p. (168 p.) Yhteenveto 5 p. 2007.
- 320 MÄKIKANGAS, ANNE, Personality, well-being and job resources: From negative paradigm towards positive psychology. - Persoonallisuus, hyvinvointi ja työn voimavarat: Kohti positiivista psykologiaa. 66 p. (148 p.) Yhteenveto 3 p. 2007.
- 321 JOKISAARI, MARKKU, Attainment and reflection: The role of social capital and regrets in developmental regulation. - Sosiaalisen pääoman ja toteutumattomien tavoitteiden merkitys kehityksen säätelyssä. 61 p. (102 p.) Yhteenveto 2 p. 2007.
- 322 HÄMÄLÄINEN, JARMO, Processing of sound rise time in children and adults with and without reading problems. - Äänten nousuaikojen prosessointi lapsilla ja aikuisilla, joilla on dysleksia ja lapsilla ja aikuisilla, joilla ei ole dysleksiaa. 48 p. (95 p.) Tiivistelmä 2 p. 2007.
- 323 KANERVIO, PEKKA, Crisis and renewal in one Finnish private school. - Kriisi ja uudistuminen yhdessä suomalaisessa yksityiskoulussa. 217 p. Tiivistelmä 2 p. 2007.
- 324 MÄÄTTÄ, SAMI, Achievement strategies in adolescence and young adulthood. - Nuorten ajattelu- ja toimintastrategia. 45 p. (120 p.) Tiivistelmä 3 p. 2007.
- 325 TORPPA MINNA, Pathways to reading acquisition: Effects of early skills, learning environment and familial risk for dyslexia. - Yksilöllisiä kehityspolkuja kohti lukemisen taitoa: Varhaisten taitojen, oppimisympäristön ja sukuriskin vaikutukset. 53 p. (135 p.) 2007.
- 326 KANKAINEN, TOMI, Yhdistykset, instituutiot ja luottamus. - Voluntary associations, institutions and trust. 158 p. Summary 7 p. 2007.
- 327 PIRNES, ESA, Merkityksellinen kulttuuri ja kulttuuripolitiikka. Laaja kulttuurin käsite kulttuuripolitiikan perusteluna. - Meaningful culture and cultural policy. A broad concept of culture as a basis for cultural policy. 294 p. Summary 2 p. 2008.
- 328 NIEMI, PETTERI, Mieli, maailma ja referenssi. John McDowellin mielenfilosofian ja semantiikan kriittinen tarkastelu ja ontologinen täydennys. - Mind, world and reference: A critical examination and ontological supplement of John McDowell's philosophy of mind and semantics. 283 p. Summary 4 p. 2008.
- 329 GRANBOM-HERRANEN, LIISA, Sananlaskut kasvatuspuheessa - perinnettä, kasvatusta, indoktrinaatiota? - Proverbs in pedagogical discourse - tradition, upbringing, indoctrination? 324 p. Summary 8 p. 2008.
- 330 KYKYRI, VIRPI-LIISA, Helping clients to help themselves. A discursive perspective to process consulting practices in multi-party settings. - Autetaan asiakasta auttamaan itse itseään. Diskursiivinen näkökulma prosessikonsultoinnin käytäntöihin ryhmätilanteissa. 75 p. (153 p.) Tiivistelmä 2 p. 2008.
- 331 KIURU, NOONA, The role of adolescents' peer groups in the school context. - Nuortentoveriryhmien rooli kouluympäristössä. 77 p. (192 p.) Tiivistelmä 3 p. 2008.
- 332 PARTANEN, TERHI, Interaction and therapeutic interventions in treatment groups for intimately violent men. 46 p. (104 p.) Yhteenveto 2 p. 2008.
- 333 RAITTILA, RAIJA, Retkellä. Lasten ja kaupunkiympäristön kohtaaminen. - Making a visit. Encounters between children and an urban environment. 179 p. Summary 3 p. 2008.
- 334 SUME, HELENA, Perheen pyörteinen arki. Sisäkorvaistutetta käyttävän lapsen matka kouluun. - Turbulent life of the family. Way to school of a child with cochlear implant. 208 p. Summary 6 p. 2008.
- 335 KOTIRANTA, TUIJA, Aktivoinnin paradoksit. - The paradoxes of activation. 217 p. Summary 3 p. 2008.
- 336 RUOPPILA, ISTO, HUUHTANEN, PEKKA, SEITSAMO, JORMA AND ILMARINEN, JUHANI, Age-related changes of the work ability construct and its relation to cognitive functioning in the older worker: A 16-year follow-up study. 97 p. 2008.
- 337 TIKKANEN, PIRJO, "Helpompaa ja hausempaa kuin luulin". Matematiikka suomalaisten ja unkarilaisten perusopetuksen neljäsluokkalaisten kokemana. - "Easier and more fun that

- I thought". Mathematics experienced by fourth-graders in Finnish and Hungarian comprehensive schools. 309 p. Summary 3 p. 2008.
- 338 KAUPPINEN, ILKKA, Tiedon omistaminen on valtaa - Globalisoituvan patenttijärjestelmän poliittinen moraalitalous ja globaali kapitalismi. - *Ownning* knowledge is power. Political moral economy of the globalizing patent system and global capitalism. 269 p. Summary 5 p. 2008.
- 339 KUJALA, MARIA, Muukalaisena omassa maassa. Miten kasvaa vuorovaikutuskonflikteissa? - A stranger in one's own land. How to grow in interaction conflicts? 174 p. Summary 7 p. 2008.
- 340 KOPONEN, TUIRE, Calculation and Language: Diagnostic and intervention studies. - Laskutaito ja kieli: Diagnostinen ja kuntoutustutkimus. 49 p. (120 p.) Tiivistelmä 2 p. 2008.
- 341 HAUTALA, PÄIVI-MARIA, Lupa tulla näkyväksi. Kuvataideterapeutin toiminta kouluissa. - Permission to be seen. Art therapeutic activities in schools. 202 p. 2008.
- 342 SIPARI, SALLA, Kuntouttava arki lapsen tueksi. Kasvatuksen ja kuntoutuksen yhteistoiminnan rakentuminen asiantuntijoiden keskusteluissa. - Habilitative everyday life to support the child. Construction of the collaboration of education and rehabilitation in experts discussions. 177 p. Summary 4 p. 2008.
- 343 LEHTONEN, PÄIVI HANNELE, Voimauttava video. Asiakslähtöisyyden, myönteisyyden ja videokuvan muodostama työorientaatio perhetyön menetelmänä. - Empowering video. A work orientation formed by client-focus, positivity and video image as a method for family work. 257 p. Summary 3 p. 2008.
- 344 RUOHOMÄKI, JYRKI, "Could Do Better". Academic Interventions in Northern Ireland Unionism. - "Could Do Better" Akateemiset interventiot Pohjois-Irlannin unionismiin. 238 p. Tiivistelmä 2 p. 2008.
- 345 SALMI, PAULA, Nimeäminen ja lukemisvaikeus. Kehityksen ja kuntoutuksen näkökulma. - Naming and dyslexia: Developmental and training perspectives. 169 p. Summary 2 p. 2008.
- 346 RANTANEN, JOHANNA, Work-family interface and psychological well-being: A personality and longitudinal perspective. - Työn ja perheen vuorovaikutuksen yhteys psyykkiseen hyvinvointiin sekä persoonallisuuteen pitkittäistutkimuksen näkökulmasta 86 p. (146 p.) Yhteenveto 6 p. 2008.
- 347 PIIPPO, JUKKA, Trust, Autonomy and Safety at Integrated Network- and Family-oriented mode for co-operation. A Qualitative Study. 70 p. (100 p.) Yhteenveto 2 p. 2008.
- 348 HÄTINEN, MARJA, Treating job burnout in employee rehabilitation: Changes in symptoms, antecedents, and consequences. - Työuupumuksen hoito työikäisten kuntoutuksessa: muutokset työuupumuksen oireissa, ennakoijissa ja seurauksissa. 85 p. (152 p.) Tiivistelmä 4 p. 2008.
- 349 PRICE, GAVIN, Numerical magnitude representation in developmental dyscalculia: Behavioural and brain imaging studies. 139 p. 2008.
- 350 RAUTAINEN, MATTI, Keiden koulu? Aineenopettajaksi opiskelevien käsityksiä koulukulttuurin yhteisöllisyydestä. - Who does school belong to? Subject teacher students' conceptions of community in school culture. 180 p. Summary 4 p. 2008.
- 351 UOTINEN, SANNA, Vanhempien ja lasten toimijuuteen konduktiivisessa kasvatuksessa. - Into the agency of a parent and a child in conductive education. 192 p. Summary 3 p. 2008.
- 352 AHONEN, HELENA, Rehtoreiden kertoma johtajuus ja johtajaidentiteetti. - Leadership and leader identity as narrated by headmasters. 193 p. 2008.
- 353 MOISIO, OLLI-PEKKA, Essays on radical educational philosophy. 151 p. Tiivistelmä 3 p. 2009.
- 354 LINDQVIST, RAIJA, Parisuhdeväkivallan kohtaaminen maaseudun sosiaalityössä. - Encountering partner violence with rural social work. 256 p. 2009.
- 355 TAMMELIN, MIA, Working time and family time. Experiences of the work and family interface among dual-earning couples in Finland. - Työaika ja perheen aika: kokemuksia työn ja perheen yhteensovittamisesta Suomessa. 159 p. Tiivistelmä 3 p. 2009.
- 356 RINNE, PÄIVI, Matkalla muutokseen. Sosiaalialan projektitoiminnan perustelut, tavoitteet ja toimintatavat Sosiaaliturva-lehden kirjoituksissa 1990-luvulla. - On the way to the change. 221 p. Summary 2 p. 2009.
- 357 VALTONEN, RIITTA, Kehityksen ja oppimisen ongelmien varhainen tunnistaminen Lene-arvioinnin avulla. Kehityksen ongelmien päällekkäisyys ja jatkuvuus 4-6-vuotiailla sekä ongelmien yhteys koulusuoriutumiseen. - Lene-assessment and early identification of developmental and learning problems. Co-occurrence and continuity of developmental problems from age 4 to age 6 and relation to school performance. 73 p. (107 p.) Summary 2 p. 2009.
- 358 SUHONEN, KATRI, Mitä hiljainen tieto on hengellisessä työssä? Kokemuksellinen näkökulma hiljaisen tiedon ilmenemiseen, siirrettävyyteen ja siirrettävyyden merkitykseen ikääntyneiden diakoniatyöntekijöiden ja pappien työssä. - What is tacit knowledge in spiritual work? An experiential approach to the manifestation, significance and distribution of tacit knowledge in the work of aged church deacons and ministers. 181 p. Summary 6 p. 2009.

- 359 JUMPPANEN, AAPO, United with the United States – George Bush’s foreign policy towards Europe 1989–1993. 177 p. Yhteenvedo 3 p. 2009.
- 360 HUEMER, SINI, Training reading skills. Towards fluency. - Lukemistaitojen harjoittaminen. Tavoitteena sujuvuus. 85 p. (188 p.) Yhteenvedo 3 p. 2009.
- 361 ESKELINEN, TEPPO, Putting global poverty in context. A philosophical essay on power, justice and economy. 221 p. Yhteenvedo 1 p. 2009.
- 362 TAIPALE, SAKARI, Transformative technologies, spatial changes: Essays on mobile phones and the internet. 97 p. (184 p.) Yhteenvedo 3 p. 2009.
- 363 KORKALAINEN, PAULA, Riittämättömyyden tunteesta osaamisen oivallukseen. Ammatillisen asiantuntijuuden kehittäminen varhais-erityiskasvatuksen toimintaympäristöissä. - From a feeling of insufficiency to a new sense of expertise. Developing professional knowledge and skills in the operational environments for special needs childhood education and care. 303 p. Summary 4 p. 2009.
- 364 SEPPÄLÄ-PÄNKÄLÄINEN, TARJA, Oppijoiden moninaisuuden kohtaaminen suomalaisessa lähikoulussa. Etnografia koulu yhteisön aikuisten yhdessä oppimisen haasteista ja mahdollisuuksista. - Confronting the Diversity of Learners in a Finnish Neighbourhood School. An Ethnographic Study of the Challenges and Opportunities of Adults Learning Together in a School community. 256 p. Summary 4 p. 2009.
- 365 SEVÓN, EIJA, Maternal Responsibility and Changing Relationality at the Beginning of Motherhood. - Äidin vastuu ja muuttuvat perhesuhteet äitiyden alussa. 117 p. (200 p.) Yhteenvedo 5 p. 2009.
- 366 HUTTUNEN-SCOTT, TIINA, Auditory duration discrimination in children with reading disorder, attention deficit or both. - Kuulonvarainen keston erottelu lapsilla, joilla on lukemisvaikeus, tarkkaavaisuuden ongelma tai molemmat. 68 p. (112 p.) Tiivistelmä 3 p. 2009.
- 367 NEUVONEN-RAUHALA, MARJA-LIISA, Työelämä-lähtöisyyden määrittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa. - Defining and applying working-life orientation in the polytechnic postgraduate experiment. 163 p. Summary 7 p. 2009.
- 368 NYMAN, TARJA, Nuoren vieraan kielen opettajan pedagogisen ajattelun ja ammatillisen asiantuntijuuden kehittäminen. - The development of pedagogical thinking and professional expertise of newly qualified language teachers. 121 p. (201 p.) Summary 4 p. 2009.
- 369 PUUTIO, RISTO, Hidden agendas. Situational tasks, discursive strategies and institutional practices in process consultation. 83 p. (147 p.) Tiivistelmä 2 p. 2009.
- 370 TOIVANEN, JUHANA, Animal consciousness. Peter Olivi on cognitive functions of the sensitive soul. 369 p. Yhteenvedo 4 p. 2009.
- 371 NOKIA, MIRIAM, The role of the hippocampal theta activity in classical eyeblink conditioning in rabbits. - Hippokampuksen theta-aktiivisuuden rooli klassisessa silmäniskuehdollistamisessa kaneilla. 41 p. (80 p.) Yhteenvedo 2 p. 2009.
- 372 LÄHTENMÄKI, VILI, Essays on early modern conceptions of consciousness: Descartes, Cudworth, and Locke. 160 p. 2009.
- 373 BJÖRK, KAJ, What explains development. Development strategy for low human development index countries. 212 p. Yhteenvedo 1 p. 2009.
- 374 PUUPPONEN, ANTTI, Maaseutuyrittäjyys, verkostot ja paikallisuus. Tapaustutkimus pienimuotoisen elintarviketuotannon kestävydestä Keski-Suomessa. - Rural entrepreneurship, networks and locality. A case study of the sustainability of small-scale food production in Central Finland. 100 p. (191 p.) Summary 3 p. 2009.
- 375 HALTTUNEN, LEENA, Päivähoitotyö ja johtajuus hajautetussa organisaatiossa. - Day care work and leadership in a distributed organization. 181 p. Summary 4 p. 2009.
- 376 KAIDESOJA, TUUKKA, Studies on ontological and methodological foundations of critical realism in the social sciences. 65 p. (187 p.) Yhteenvedo 9 p. 2009.
- 377 SIPPOLA, MARKKU, A low road to investment and labour management? The labour process at Nordic subsidiaries in the Baltic States. 272 p. Tiivistelmä 2 p. 2009.
- 378 SANTALA, OLLI-PEKKA, Expertise in using the Rorschach comprehensive system in personality assessment. 150 p. Tiivistelmä 1 p. 2009.
- 379 HARJUNEN, HANNELE, Women and fat: Approaches to the social study of fatness. - Naiset ja lihavuus: näkökulmia lihavuuden yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen 87 p. (419 p.) Tiivistelmä 4 p. 2009.
- 380 KETTUNEN, LIISA, Kyllä vai ei. Peruskoulun sukupuolikasvatuksen oppimateriaalin kehittämistyö ja arviointi. - Yes or no? The development and evaluation of teaching material for sex education in the Finnish comprehensive school. 266 p. Summary 3 p. 2010.
- 381 FROM, KRISTINE, “Että sais olla lapsena toisten lasten joukossa”. Substantiivinen teoria erityistä tukea tarvitsevan lapsen toiminnallisesta osallistumisesta toimintaympäristönsään. - To be a child just as the others in the peer group. A substantive theory of activity-

- based participation of the child with special educational needs. 174 p. Summary 4 p. 2010.
- 382 MYKKÄNEN, JOHANNA, Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. - Becoming a father - types of narrative, emotions and agency. 166 p. Summary 5 p. 2010.
- 383 RAASUMAA, VESA, Perusopetuksen rehtori opettajien osaamisen johtajana. - Knowledge management functions of a principal in basic education. 349 p. Summary 5 p. 2010.
- 384 SIISIÄINEN, LAURI, Foucault's voices: Toward the political genealogy of the auditory-sonorous. - Foucault'n äänet. Kohti auditoris-sonoorista poliittista genealogiaa. 207 p. Tiivistelmä 2 p. 2010.
- 385 PULLI, TUULA, Totta ja unta. Draama puhe- ja kehitysvammaisten ihmisten yhteisöllisenä kuntoutuksena ja kokemuksena. - The Real and the Illusory. Drama as a means of community-based rehabilitation and experience for persons with severe learning and speech disabilities. 281 p. Summary 7 p. 2010.
- 386 SISKONEN, TIINA, Kielelliset erityisvaikeudet ja lukemaan oppiminen. - Specific language impairments and learning to read. 205 p. Summary 3 p. 2010.
- 387 LYYRA, PESSI, Higher-order theories of conscience: An appraisal and application. - Korkeamman kertaluvun tietoisusteoriat: arvio ja käyttöehdotus. 163 p. Yhteenveto 5 p. 2010.
- 388 KARJALAINEN, MERJA, Ammattilaisten käsityksiä mentoiminnasta työpaikalla. - Professionals' conceptions of mentoring at work. 175 p. Summary 7 p. 2010.
- 389 GEMECHU, DEREJE TEREFE, The implementation of a multilingual education policy in Ethiopia: The case of Afaan Oromoo in primary schools of Oromia Regional State. 266 p. 2010.
- 390 KOIVULA, MERJA, Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. - Children's sense of community and collaborative learning in a day care centre. 189 p. Summary 3 p. 2010.
- 391 NIEMI, MINNA, Moraalijärjestyksestä tuottamassa. Tutkimus poliisityöstä lasten parissa. - Producing moral order. A Study on police work with children. 190 p. Summary 3 p. 2010.
- 392 ALEMAYEHU TEKLEMARIAM HAYE, Effects of intervention on psychosocial functioning of hearing and hard of hearing children in selected primary schools of Addis Ababa, Ethiopia. 195 p. Executive summary 4 p. 2010.
- 393 KASKIHARJU, EIJA, Koteja ja kodinomaisuutta. Tutkimus vanhenemisen paikoista valtiopäiväpuheissa 1950 - 2005. - Homes and homelikeness. A study on places for ageing in parliamentary speeches from 1950 to 2005. 244 p. Summary 5 p. 2010.
- 394 MAHLAKAARTO, SALME, Subjektiksi työssä - Identiteettiä rakentamassa voimaantumisen kehitysohjelmassa. - Becoming a subject at work - Constructing identity within a program of empowerment. 95 p. (198 p.) Yhteenveto 1 p. 2010.
- 395 TAPIO, TARJA, "Meillä on kaikilla samanlaiset tarinat". Tarinankerrontatutkimus tornionlaaksoalaisuudesta vanhimpien aapulaisten arjessa ja tulevaisuudessa. - "We all have the same stories". A storytelling case study of Torne Valley -ness in the everyday life and future of elderly Aapua residents. 261 p. Summary 6 p. 2010.
- 396 RAUTIAINEN, EIJA-LIISA, Co-construction and collaboration in couple therapy for depression. - Yhteistoiminnallisuus masennuksen pariterapiassa. 56 p. (122 p.) Yhteenveto 3 p. 2010.
- 397 AALTONEN, TERHI, "Taiteilija ei vanhene". Haastattelututkimus kuvataiteilijoiden ikääntymiskokemuksista taidemaailmassa. - "An artist doesn't get old". An interview-based study of painters' experiences of ageing in the world. 216 p. Summary 5 p. 2010.
- 398 SAVOLAINEN, KAISA, Education as a means to world peace: The case of the 1974 UNESCO recommendation. - Kasvatus maailmanrauhan välineenä: Tapaustutkimus UNESCON 1974 hyväksymästä suosituksesta. 262 p. Yhteenveto 12 p. 2010.
- 399 HEMMINKI, ARJA, Kertomuksia avioerosta ja parisuhteen päättymisestä. Suomalainen eropuhe pohjalaisten kirjoituksissa ja naistenlehdissä. - Narratives on divorce and ending of a relationship. 158 p. Summary 2 p. 2010.
- 400 SAINE, NINA, On the rocky road of reading: Effects of computer-assisted intervention for at-risk children. - Lukemaan oppimisen kivisellä tiellä - Verkkopohjaisen Ekapeli -ohjelman kuntouttavat vaikutukset riskilasten lukemaan oppimisessä. 95 p. (208 p.) Yhteenveto 5 p. 2010.
- 401 VILJARANTA, JAANA, The development and role of task motivation and task values during different phases of the school career. - Oppiainekohtaisen koulumotivaation kehitys ja rooli koulutaipaleen eri vaiheissa. 53 p. (115 p.) Yhteenveto 1 p. 2010.
- 402 OINAS, TOMI, Sukupuolten välinen kotityönjako kahden ansaitsijan perheissä. - Domestic division of labour in dual-earner households. 188 p. 2010.
- 403 MAMMON, REET, Kolmen etnisen ryhmän kotoutumisprosessi Suomessa. - The integration process of three ethnic groups in Finland. 142 p. Summary 5 p. 2010.
- 404 KETONEN, RITVA, Dysleksiariski oppimisen haasteena. Fonologisen tietoisuuden interventio ja lukemaan oppiminen. - Risk for dyslexia as a challenge of learning. Phonological intervention and learning to read. 139 p. Summary 3 p. 2010.

- 405 LAHTERO, TAPIO, Yhtenäiskoulun johtamis-kulttuuri. Symbolis-tulkinnallinen näkökulma. - Leadership culture in unified comprehensive school, symbolic-interpretative approach. 238 p. Summary 2 p. 2011.
- 406 NOTKO, MARIANNE, Väki-valta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. - Violence, power using and being hurt in women's family relations. 254 p. Summary 5 p. 2011.
- 407 PULKKINEN, SEPPO, Valmentajataustan merkitys rehtorin työssä. - The significance of coaching background in principal's work. 211 p. Summary 7 p. 2011.
- 408 SÖDOR, UUVE, Community resilience and wellbeing in northwest Russian forestry settlements. 195 p. Summary 2 p. 2011.
- 409 HYVÖNEN, KATRIINA, Personal work goals put into context: Associations with work environment and occupational well-being. - Henkilökohtaisten työtavoitteiden puitteet: yhteydet työoloihin ja työhyvinvointiin 82 p. (133 p.) Yhteenveto 3 p. 2011.
- 410 RUOHOTIE-LYHTY, MARIA, Opettajuuden alkutai-val. Vastavalmistuneen vieraan kielen opettajan toimijuus ja ammatillinen kehittyminen. - First steps on the path of teacherhood. Newly qualified foreign language teachers' agency and professional development. 98 p. (190 p.) Summary 2 p. 2011.
- 411 HALONEN, KATRI, Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa. - Cultural intermediaries at the junction between art and business. 101 p. (175 p.) Summary 6 p. 2011.
- 412 MIKOLA, MARJATTA, Pedagogista rajankäyntiä koulussa. Inklusioreitit ja yhdessä oppimisen edellytykset. - Defining pedagogical boundaries at school - the routes to inclusion and conditions for collaborative learning. 304 p. Summary 8 p. 2011.
- 413 SOANJÄRVI, KATARIINA, Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. - What is professional youth work? Taming of wild youth work sector. 152 p. Summary 3 p. 2011.
- 414 LEHTO-SALO, PIRKKO, Koulukotisijoitus - nuoren toinen mahdollisuus? Mielenterveyden häiriöiden, oppimisvaikeuksien ja perheongelmien kirjo kehittämishaasteena. - The placement on a reform school - The second change for an adolescent? Psychiatric disorders, learning disabilities and problems in the family as a challenge of treatment. 74 p. (125 p.) 2011.
- 415 MÄGI, KATRIN, Achievement goals, achievement behaviours, and skill development in the school and home context: Their antecedents and correlates. 54 p. (134 p.) Yhteenveto 3 p. 2011.
- 416 HEINONEN, VEIKKO U.J., Suomalaisen turvallisuuspolitiikan tila. Suomalaisen 2000-luvun alun turvallisuuspoliittisen debatin käsiteanalyttinen tarkastelu. - The state of Finnish security policy. A conceptual analysis of the Finnish debate on security policy in the early 2000s. 266 p. Yhteenveto 1 p. 2011.
- 417 PURO, ERIKA, Peruskoulun erityisopetuksen laatu oppilaiden, huoltajien, koulunkäynti-avustajien, opettajien ja rehtorien arvioimana. - The quality of special education in Finnish comprehensive schools from the viewpoint of pupils, parents, educational assistants, teachers and principals. 165 p. Summary 2 p. 2011.
- 418 PIETIKÄINEN, MAIJA, Laulu ja amor mundi. Tutkimus laulusta eräänä maailmasta huo-lehtimisen perusaktiviteettina. - Singing and amor mundi. 193 p. Summary 2 p. 2011.
- 419 SALO, SIRPA, Parisuhdeongelmat ja lasten psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimus-näkökulmaa. - Couples conflicts and children's mental wellbeing: two research approaches. 156 p. Summary 2 p. 2011.
- 420 HANNONEN, RIITTA, Verbal and academic skills in children with type 1 diabetes. - Tyyppin 1 diabetesta sairastavien lasten kielelliset ja oppimiseen liittyvät perustaidot. 49 p. (79 p.) Yhteenveto 3 p. 2011.
- 421 SELIN, JANI, Hallinnan näkökulmia huumeriip-puvuuden hoitoon Suomessa vuosina 1965-2005. - Governmental perspectives on the treatment of drug addiction in Finland between 1965 and 2005. 55 p. (118 p.) Summary 2 p. 2011.
- 422 NIKKOLA, TIINA, Oppimisen esteet ja mahdolli-suudet ryhmässä. Syyllisyyden kehittyminen syntipukki-ilmiöksi opiskeluryhmässä ohjaajan tulkitsemana. - Learning in a group: obstacles and opportunities. A supervisor's interpretation of how guilt becomes scapegoating in a study group. 244 p. Summary 6 p. 2011.
- 423 LASSENIUS, YVONNE, Utvecklingen av vård-lärarnas kulturkompetens. En kvalitativ studie som fokuserar på lärarna i mångkulturella lärandemiljöer i Finland. - The development of nurse teachers' cultural competence. A qualitative study focusing on teachers in multicultural learning environments in Finland. 74 p. (101 p.) Summary 2 p. 2011.
- 424 YLÖNEN, MARJA, Saastumisen kontrollin ideologia. Vesien saastumisen ja vesirikosten kontrolli Suomessa vuosina 1960-2000. - Ideology of pollution control. Social control of water pollution and pollution crimes in Finland from the 1960s until the year 2000. 232 p. Summary 2 p. 2011.
- 425 PYLKKÄ, OUTI, Duuri- ja mollisointuja musiikkialan kentällä. Organisaatiomuutoksen heijastuksia ammattikorkeakoulun musiikinopettajien työhön. - Ideology of pollution control. Major and minor

- chords in the field of music profession reflections of organizational changes in the music teachers' work at the University of Applied Sciences. 190 p. Summary 4 p. 2011.
- 426 MALINEN, KAISA, Parisuhde pikkulapsiperheessä. - Spousal relationship in families with young children. 79 p. (147 p.) Summary 4 p. 2011.
- 427 MURTORINNE-LAHTINEN, MINNA, Äitipuolen identiteetin rakentaminen uusperheessä. - Identity construction of stepmothers in a stepfamily. 222 p. Summary 6 p. 2011.
- 428 RUOKOLAINEN, MERVI, Do organizational and job-related factors relate to organizational commitment? A mixed method study of the associations. - Ovatko organisaation ja työn piirteet yhteydessä organisaation sitoutumiseen? Monimenetelmällinen tutkimus ilmiöiden välisistä yhteyksistä. 135 p. Yhteenveto 3 p. 2011.
- 429 JÄRVILEHTO, LAURI, Pragmatic a priori knowledge: A pragmatic approach to the nature and object of what can be known independently of experience. 153 p. 2011.
- 430 RUOPPIA, ISTO & IIVANAINEN, MATTI (EDS.), Life Course of Finnish Persons with Intellectual Disabilities Born 1898–1960. A 35-Year Follow-up Study. 119 p. Yhteenveto 9 p. 2011.
- 431 BJÖRK, ANNA, The politics of citizenship tests: time, integration and the contingent polity. 123 p. Yhteenveto 1 p. 2011.
- 432 SAARINEN, MINNA, Sosiaalisen elämän kehykset. Kampus-ohjelman opiskelijoiden sosiaalinen asema tuetussa aikuisopiskelussa ja vapaa-ajalla. - Framework of social life. The social life of Campus-program students in their supported adult learning and leisure. 276 p. 2012.
- 433 HÖKKÄ, PÄIVI, Teacher educators amid conflicting demands: tensions between individual and organizational development. - Opettajankouluttajat ristiriitaisten vaateiden keskellä: yksilön ja organisaation välisiä jännitteitä. 127p. (197 p.) 2012.
- 434 SALMINEN, VELI-MATTI, Verkostot, paikallisuus ja eriarvoisuus. - Networks, locality and inequality. 160 p. Summary 6 p. 2012.
- 435 HAUTALA, JARKKO, Visual word recognition in fluent and dysfluent readers in the transparent Finnish orthography. - Visuaalinen sanantunnistus sujuvilla ja hitailla lukijoilla kirjain-äänne vastaavuudeltaan läpinäkyvässä suomen kielessä. 54 p. (132 p.) Tiivistelmä 3 p. 2012.
- 436 SILINSKAS, GINTAUTAS, Parental involvement and children's academic skills. 70 p. (153 p.) Tiivistelmä 1 p. 2012.
- 437 RONIMUS, MIIA, Digitaalisen oppimispelin motivoivuus. Havaintoja Ekapeliä pelanneista lapsista. - The motivational appeal of a digital learning game. Observations of children using Graphogame. 163 p. Summary 5 p. 2012.
- 438 KAUTTO-KNAPE, ERJA, Oppilasta lamaannuttava kouluvuorovaikutus: aineistoperustainen teoria. - The paralysing school interaction: A grounded theory study of the students' view. 151 p. Summary 2 p. 2012.
- 439 KNIF, PIRJO, Keski-ikäiset ikääntyvien omaistensa auttajina? Tutkimus sukupolvien välisestä informaalisesta hoivasta. - The middle-aged as caregivers for the elderly relatives? A study of informal care between generations. 200 p. Summary 3 p. Sammanfattning 2 p. 2012.
- 440 KULOVAARA, KARI, Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö EAY ja strategiset valinnat: identiteetit, ideologiat ja diskurssit. - European Trade Union Confederation ETUC and strategic choices. Identities, ideologies and discourses. 249 p. Summary 2 p. 2012.
- 441 KIILLI, CARITA, Online reading as an individual and social practice. 72 p. (163 p.) Summary 4 p. 2012.
- 442 SAMA, THOMAS BABILA, NGOs and the implementation of active labour market policies: the case of Finland and Sweden. 104 p. (206 p.) Yhteenveto 2 p. 2012.
- 443 OKSANEN, ANNAMAIJA, Audititiivisen ja kielellisen harjoittelun vaikutus kolmannella luokalla olevien heikkojen lukijoiden lukutaitoon. - Speech and non-speech training of reading impaired at 3rd grade and the assessment of training effects. 149 p. Summary 3 p. 2012.
- 444 KOTONEN, TOMMI, To write a republic – American political poetry from Whitman to 9/11. 121 p. Tiivistelmä 2 p. 2012.
- 445 VASALAMPI, KATI, Appraisals of education-related goals during educational transitions in late adolescence: Consequences for academic well-being and goal attainment. 65 p. (99 p.) Yhteenveto 3 p. 2012.
- 446 HANNULA, MARJA, Dialogia etsimässä – pienryhmäkeskusteluja luokassa. - Seeking dialogue classroom discussions in small groups. 121 p. Summary 3 p. 2012.
- 447 PAKARINEN, EIJA, Relations between teacher-child interactions and children's learning and motivation in Finnish kindergartens. 96 p. (175 p.) Yhteenveto 3 p. 2012.
- 448 RÄIKKÖNEN, EIJA, Is timing everything? A longitudinal perspective on adult transitions, their antecedents, and psychological implications. - Riippuuko kaikki ajoittumisesta? Aikuisuuden siirtymät, niiden ennakoijat ja yhteys psykologiseen toimintakykyyn pitkätaistutkimuksen näkökulmasta. 88 p. (159 p.) Tiivistelmä 5 p. 2012.
- 449 TILLI, JOUNI, The Continuation War as a meta-noic moment. A Burkean reading of lutheran hierocratic rhetoric. 200 p. Tiivistelmä 3 p. 2012.
- 450 LAUTAMO, TIINA, Play Assessment for Group Settings (PAGS): Validating a measurement tool for assessment of children's play performance in the day-care context. 69 p. (114 p.) Yhteenveto 2 p. 2012.

- 451 TURTIAINEN, KATI, Possibilities of trust and recognition between refugees and authorities. Resettlement as a part of durable solutions of forced migration. 116 p. (197 p). Yhteenveto 3 p. 2012.
- 452 SOKKA, SAKARIAS, "Kansamme kykyyn itse arvostella ei voi luottaa!". Taidelautakunnat valtiollisina asiantuntijaeliminä ennen toista maailmansotaa. - "You can't trust our citizens' judgement!" Art boards as expert bodies of the state prior to WWII. 74 p. (269 p). Summary 2 p. 2012.
- 453 RYTIVAARA, ANNA, Towards inclusion - teacher learning in co-teaching . - Inklusiota kohti - luokanopettajien ammatillinen oppiminen yhteisopetuksessa. 70 p. (124 p). Yhteenveto 3 p. 2012.
- 454 KIVELÄ, PÄIVI, Oman paikan taju. Keski-ikäiset perheenäidit paikallisilla kentillä. - A sense of one's own place. Middle-aged mothers in local fields. 168 p. Summary 4 p. 2012.
- 455 HONKANIEMI, LAURA, Applicants in a real-life selection context: Their personality types, reactions to the process, and faking. - Hakijoiden persoonallisuustyypit, heidän reaktionsa arviointiprosessiin sekä vastausten kaunistelu henkilöarviointitilanteessa. 56 p. (105 p.) Yhteenveto 2 p. 2012.
- 456 HAAPALA, TARU, "That in the opinion of this House": The parliamentary culture of debate in the nineteenth-century Cambridge and Oxford Union Societies. 238 p. Tiivistelmä 2 p. 2012.
- 457 KUMPULAINEN, KAISU, Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen. - Village action and the production of an active village. 165 p. Summary 7 p. 2012.